

CARNEGIE
ENDOWMENT FOR
INTERNATIONAL PEACE

रणनीतिक सम्बन्धमा चीनको असर

दक्षिण एसियामा चीनको प्रभाव चार देशहरूको जोखिम अवस्था र दृढता

दीप पाल

अक्टोबर २०२१

दक्षिण एसियामा चीनको प्रभाव

चार देशहरूको जोखिम अवस्था र दृढता

दीप पाल

डिस्क्लेमर

हाम्रो काम व्यापक रूपमा पहुँचयोग्य होस् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्नका निम्ति हामीले यी रिपोर्टहरूलाई फोकसमा रहेका देशका धेरै भाषाहरूमा अनुवाद गरेका छौं। रिपोर्टहरू मूल रूपमा अंग्रेजीमा लेखिएका हुनाले अनुवादमा विसंगतिहरू पनि हुन सक्छन्। कुनै पनि विसंगति हुन गएको खण्डमा मूल अंग्रेजीको पाठ नै आधिकारिक प्रतिको रूपमा लागू हुने छ।

© 2021 Carnegie Endowment for International Peace. All rights reserved.

Carnegie ले सार्वजनिक नीतिका मुद्दाहरूमा संस्थागत स्थान लिँदैन; यहाँ प्रस्तुत विचार लेखक(हरू) का हुन् र यी कुराहरूले Carnegie, यसका स्टाफ वा यसका ट्रस्टीको विचार नै दर्शाउँछन् भन्ने छैन।

यस प्रकाशनको कुनै पनि भाग Carnegie Endowment for International Peace बाट लिखित अनुमति प्राप्त नगरिकन कुनै पनि रूपमा वा कुनै पनि माध्यमद्वारा पुनरुत्पादन वा प्रसार गर्न सकिँदैन। कृपया सोधपुछहरू यहाँ पठाउनुहोस्:

Carnegie Endowment for International Peace
Publications Department
Phone: + 1 202 483 7600
Fax: + 1 202 483 1840

यो प्रकाशन CarnegieEndowment.org बाट निःशुल्क डाउनलोड गर्न सकिन्छ।

फोटो क्रेडिट

सामग्री

संक्षिप्त शब्दहरूको सूची	vii
अग्रलेख: रणनीतिक क्षेत्रहरूमा चिनिया प्रभाव	xi
सारांश	1
परिचय	5
दक्षिण एसियामा चिनिया संलग्नता: अहिलेसम्मको कथा	9
दक्षिण एसियामा जोखिम अवस्थाहरूको रहस्योद्घाटन	20
सिकिएका पाठहरू	39
लेखकको बारेमा	49
टिपोटहरू	51
Appendix 1: China-South Asia Bilateral High-Level Visits	71

Appendix 2: Chinese Assistance in Focus Countries, 2013–2019	79
Appendix 3: China’s COVID Diplomacy in Focus Countries	83
Appendix 4: Chinese Education Initiatives With Focus Countries	94
Appendix 5: Chinese Training Programs for Focus Countries	99
Appendix 6: Citations for Figure 9, “Top Sources of FDI in Focus Countries”	102
Appendix 7: China–Focus Country Interactions Between Governments and Political Parties	103
Appendix 8: Chinese Projects in Focus Countries	118
Appendix 9: Citations for Figure 2, “Import and Exports With China, by Focus Country”	125
Appendix 10: Chinese Tourists in South Asia	126
Appendix 11: Comparative ODA in Focus Countries	128
Carnegie Endowment for International Peace	131

संक्षिप्त शब्दहरूको सूची

ADB	एसियाली विकास बैंक
AIIB	एसियाली पूर्वाधार लगानी बैंक
ALIT	एयरोस्पेस लङ्ग-मार्च अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार कम्पनी
APSCCL	आशुगन्ज पावर स्टेशन कम्पनी लिमिटेड
AVIC-Eng	चिनियाँ राष्ट्रिय एयरो टेक्नोलोजी अन्तर्राष्ट्रिय इन्जिनियरिङ निगम
B3W	बिल्ड ब्याक बेटर वर्ल्ड
BDT	बङ्गलादेशी टाका
BGMEA	बङ्गलादेश कपडा उत्पादक र निर्यातक संघ
BIAD	बेइजिङ इन्सटिट्युट अफ अर्किटेक्चर डिजाइन ग्रुप कर्पोरेट लिमिटेड
BNP	बङ्गलादेश नेशनल पार्टी
BPC	बुटवल पावर कम्पनी लिमिटेड
BRI	बेल्ट एण्ड रोड इनिशिएटिभ
BUCG	बेइजिङ सहरी निर्माण ग्रुप कर्पोरेट लिमिटेड
B2B	बिजनेस टू बिजनेस
CAAN	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
CAMCE	चिनियाँ CAMC इन्जिनियरिङ कर्पोरेट लिमिटेड
CCCC	चिनियाँ सञ्चार निर्माण कम्पनी लिमिटेड
CCDI	चिनियाँ अन्तर्राष्ट्रिय निर्माण डिजाइन
CCP	चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टी

CDB	चिनियाँ विकास बैंक
CEB	सिलोन विद्युत बोर्ड
CEEC	चिनियाँ ऊर्जा इन्जिनियरिङ निगम
CEYPETCO	सिलोन पेट्रोलियम निगम
CGC	चिनियाँ भू-ऊर्जा इन्जिनियरिङ निगम
CGGC	चिनियाँ ग्याजोबा ग्रुप कर्पोरेसन
CGS	चिनियाँ भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण
CHEC	चीन हार्बर इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेड
चाइना एक्जिमबैंक	चीनको निर्यात आयात बैंक
CICIR	समकालीन अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धको चिनियाँ संस्थान
CIDCA	चिनियाँ अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहयोग एजेन्सी
CMC	चीन राष्ट्रिय मेशीनरी आयात र निर्यात निगम
CMEC	चिनियाँ मेशीनरी इन्जिनियरिङ निगम
CMPort	चिनियाँ व्यापारी पोर्ट होल्डिङ्स कम्पनी लिमिटेड
CNTIC	चिनियाँ राष्ट्रिय मेशीनरी आयात र निर्यात निगम
COMPLANT	चिनियाँ राष्ट्रिय कम्पलिट प्लान्ट आयात र निर्यात निगम
COVEC	चिनिया प्रवासी इन्जिनियरिङ ग्रुप कम्पनी लिमिटेड
CPCEC	कोलोम्बो पोर्ट सिटी आर्थिक आयोग
CPN UML	नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)
CPPCC	चिनियाँ जन राजनीतिक परामर्शदात्री सम्मेलन
CREC	चिनियाँ रेलवे ग्रुप लिमिटेड
CREEC	चिनियाँ रेलवे राइएन इन्जिनियरिङ ग्रुप कम्पनी लिमिटेड
CRI	चिनियाँ रेडियो अन्तर्राष्ट्रिय
CR5	चिनियाँ रेलवे नम्बर ५ इन्जिनियरिङ ग्रुप
CR15G	चिनियाँ रेलवे १५औं ब्यूरो समूह निगम
CSCEC	चिनियाँ राज्य निर्माण इन्जिनियरिङ निगम
CSO	नागरिक समाज सङ्गठन
CSOSI	नागरिक समाज सङ्गठन स्थिरता सूचाकाङ्क
CTG	चाइना टेलिकम ग्लोबल लिमिटेड
CUEC	चिनियाँ इलेक्ट्रिक राष्ट्रिय मेशीनरी आयात र निर्यात निगम
CWE	चिनियाँ अन्तर्राष्ट्रिय पानी र इलेक्ट्रिक निगम
DCCI	ढाका उद्योग वाणिज्य संघ
DEC	डङ्गफ्याङ्ग इलेक्ट्रिक निगम

EIA	वातावरणीय प्रभाव मूयाङ्कन
FDI	प्रत्यक्ष विदेशी लगानी
FTA	निःशुल्क व्यापार समझौता
GDP	कुल ग्राह्यस्थ उत्पादन
GHCB	ग्वाड्सी जलविद्युत निर्माण ब्यूरो
G2G	अलगअलग सरकारबीचको
HADR	मानवीय सहायता र विपद राहत
HNCEG	हनान निर्माण इन्जिनियरिङ ग्रुप
HIDCL	जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी लिमिटेड
HIPG	हम्बनटोटा पोर्ट इन्टरनेसनल ग्रुप
ICT	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि
IDA	अन्तर्राष्ट्रिय विकास संघ
IOR	हिन्द महासागरीय क्षेत्र
JCTEC	व्यापार र आर्थिक सहयोग मा संयुक्त समिति (माल्दिभ्स)
JTEG	जियाङ्सू प्रान्तीय यातायात इन्जिनियरिङ ग्रुप
JVP	जनाथा विमुक्ति पेरामुना
JWG	संयुक्त कार्य समूह
KDAW	KDA विरसिङ्गे एण्ड कम्पनी प्राइभेट लिमिटेड
LDC	अल्प विकसित राष्ट्र
LKR	श्रीलङ्काली रुपैयाँ
LTTE	तमिल इलम लिबरेसन टाइगर्स
MBC	माल्दिभ्स प्रसारण आयोग
MBEC	चाइना मेजर ब्रिज इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेड
MCC	मिलेनियम चलेन्ज कर्पोरेसन
MCC ग्रुप	मेटालुर्जिकल कर्पोरेसन अफ चाइना
MCTCO	माल्दिभ्स चीन व्यापार र सांस्कृतिक संगठन
MDP	माल्दिभियन डेमोक्रेटिक पार्टी
MDRI	बहुपक्षीय ऋण राहत पहल
MMC	माल्दिभ्स मिडिया काउन्सिल
MoU	समझौता ज्ञापन पत्र
MRIA	मट्टाला राजापाक्षे अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल
MVR	माल्दिभियन रुफिया
MWSDB	मेलम्ची खानेपानी बिकास बोर्ड

NEA	नेपाल विद्युत प्राधिकरण
NGO	गैर सरकारी संगठन
NHL	न्यादी जलविद्युत् लिमिटेड
NOC	नेपाल आयल निगम लिमिटेड
NPR	नेपाली रुपैयाँ
NT	नेपाल टेलिकम
ODA	आधिकारिक विकास सहायता
PCR	पावरचाइना संसाधन लिमिटेड
PMBP	पद्मा बहुउद्देश्यीय पुल परियोजना
POWERCHINA	चीनको विद्युत निर्माण निगम
PPM	माल्दिभ्सको प्रगतिशील पार्टी
PRC	जन गणतान्त्रिक चीन
RAW	अनुसन्धान र विश्लेषण शाखा
RSF	रिपोर्टरस् स्यान्स फ्रंटियर/रिपोर्टरस् विदाउट बोर्डर्स
SAARC	दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग सङ्गठन
SMEDRIC	चिनियाँ दक्षिण पश्चिम म्युनिपल इन्जिनियरिङ डिजाइन र अनुसन्धान संस्थान
SEZ	विशेष आर्थिक क्षेत्र
SGCG	बेइजिङ एस होउग्याङ्ग निर्माण समूह
SIPRI	स्टकहोम अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति अनुसन्धान संस्थान
SLCFA	श्रीलङ्का-चीन मैत्री संघ
SLCHBC	श्रीलङ्का-चीन व्यापार परिषद
SLCJF	श्रीलङ्का-चीन पत्रकार मञ्च
SOE	राज्य स्वामित्व वाला उद्यम
STELCO	राज्य इलेक्ट्रिक कम्पनी लिमिटेड (माल्दिभ्स)
TAR	तिब्बत स्वायत्त क्षेत्र
UFWD	संयुक्त मोर्चा कार्य विभाग
UN	संयुक्त राष्ट्र संघ
UNHRC	संयुक्त राष्ट्र मानवाधिकार परिषद
UPFA	संयुक्त जनता स्वतन्त्रता गठबन्धन
USAID	संयुक्त राज्य अमेरिकाको अन्तर्राष्ट्रिय विकास एजेन्सी
USD	अमेरिकी डलर
WB	विश्व बैंक
WEC	WEC इन्जिनियर र कन्स्ट्रक्टर प्राइभेट लिमिटेड

अग्रलेख: रणनीतिक क्षेत्रहरूमा चिनिया प्रभाव

चीनको आर्थिक र राजनैतिक पदचाप विश्वभर यसरी निकै छिटो फैलियो कि, अपेक्षाकृत बलियो राज्य संयन्त्र र नागरिक समाज संस्थाहरू भएका मुलुकहरूसमेत, चीनको यो उदयलाई कसरी सामना गर्ने भन्ने वारेमा असामन्जस्यमा छन् । चीनको यो उदय संयुक्त राज्य अमेरीका, जापान र पश्चिमी युरोप जस्ता विकसित औद्योगिक प्रजातान्त्रिक मुलुकहरूको समेत बढ्दो चासोको विषय बनेको छ । तर कमजोर मुलुकहरूका अगाडी भने दुई विशिष्ट चुनौती देखा परेका छन् । एकातिर यी मुलुकहरूमा चिनिया सक्रियताको दायरा र तीव्रताबीचको अन्तर फराकिलो भएको महशुष गरिएको छ भने अर्कोतर्फ, चिनिया प्रभावका कारण उत्पन्न हुने राजनैतिक र आर्थिक जोखिमहरूको व्यवस्थापन र कम गर्नका लागि यी मुलुकहरूको क्षमता कम छ ।

यी मुलुकका निती तथा विचार निर्माताहरूमाझ चिनिया सक्रियता र प्रभावका औजार तथा तौरतरिका बारेको बुझाई कमजोर छ । कमजोर मुलुकहरू बढ्दो चिनिया प्रभावबाट मुक्त हुनका लागि अपनाउने नितीगत व्यवस्थाहरूका लागि पश्चिमा औद्योगिक मुलुकहरूलाई पछ्याउछन् जसले स्थानिय वास्तविकताहरूसंग राम्ररी तालमेल राख्दैन ।

दक्षिणपूर्व, मध्य तथा पूर्वी युरोप र दक्षिण एशिया गरी दुई रणनीतिक क्षेत्रहरूका तुलनात्मक रूपले कमजोर मुलुकहरूमा माथि उल्लेखित अवस्था स्पष्टरूपमा देख्न सकिन्छ । यी दुई क्षेत्रहरूमा चीनको आर्थिक र राजनैतिक हैसियत असामान्य रूपले छिटो विस्तार भएको छ । तर यी धेरै मुलुकहरूमा चिनिया प्रभाव तथा सक्रियताको स्थानिय प्रभावलाई मिहिन्त डंगले विश्लेषण गरी घरेलु राजनैतिक तथा आर्थिक धरातलसंग प्रतिविम्बित हुनेगरी नितीगत सिफारिश गर्नसक्ने स्थानिय विज्ञ समुहको अभाव छ ।

यो अन्तरलाई सम्बोधन गर्नका लागि कार्नेगी एंडाउमेन्टले यी दुई रणनीतिक क्षेत्रका आठ महत्वपूर्ण मुलुकहरूमा चिनिया गतिविधिहरूलाई अझ राम्ररी बुझ्नका लागि एक अन्तराष्ट्रिय परियोजना सन्चालन गरेको थियो । यो परियोजना युरोपका चार मुलुकहरू जर्जिया, ग्रीस, हंगेरी र रोमानिया तथा दक्षिण एशियाका चार मुलुकहरू बंगलादेश, माल्दिभ्स, नेपाल र श्रीलंकामा सन्चालन गरिएको थियो ।

यो परियोजनाको पहिलो उद्देश्य, कमजोर राज्य संस्थाहरू, कमजोर नागरिक समाज तथा सिमित कुलीन वर्गको राजनीतिक नितीनिर्णयमा दबदबा भएका मुलुकहरूमा चिनिया सक्रियताको क्षेत्र र प्रकृतिबारे स्थानीय सचेतना अभिवृद्धि गर्नु थियो ।

परियोजनाको दोस्रो उद्देश्य, अनुभव र असल अभ्यासहरूको आदानप्रदानको सहजीकरणको माध्यमबाट लक्षित मुलुकहरूमा क्षमता अभिवृद्धि गर्नु थियो ।

परियोजनाको तेस्रो उद्देश्य लक्षित मुलुकका सरकारहरूका साथै संयुक्त राज्य अमेरीका र उसका रणनीतिक साझेदारहरूका लागि राजनैतिक स्वतन्त्रता, सन्तुलित आर्थिक वृद्धि र विकास प्रतिकुल गतिविधिहरूलाई कम तथा संवोधन गर्नका लागि नितिगत सुझावको विकास गर्नु थियो ।

चिनिया गतिविधिहरू र त्यसका प्रभावबारे बृहत् तस्वीर स्थापित गर्नका लागि यस परियोजनाले प्रत्येक क्षेत्रमा चार गरी कुल आठ मुलुकहरूमा चिनिया सक्रियताबारे गहन खोजविन गऱ्यो ।

परियोजनाको शुरुवाती चरणमा लक्षित आठ मुलुकमा कार्यशालाहरूको आयोजना गरिएको थियो । सो कार्यशालाको उद्देश्य परियोजना लक्षित मुलुकका प्रभावशाली व्यक्तिहरूले चिनिया सक्रियता तथा प्रभावका बारेमा आ-आफ्ना अनुभव तथा विचारहरू एकआपसमा साटासाट गर्न सक्नु भन्ने थियो । कार्यशालामा आमन्त्रित सहभागीहरूमा नीति निर्माता, विशेषज्ञ, पलकार, र अन्य रहेका थिए जो सबै आ-आफ्ना मुलुकका राजनीति, अर्थतन्त्र र नागरीक समाजबारे गहिरो ज्ञान जानकारी राख्दथिए । कार्यशालाहरू युरोपमा चार मुलुकहरू जर्जिया, ग्रीस, हंगेरी र रोमानिया र दक्षिण एशियामा बंगलादेश, माल्दिभ्स, नेपाल र श्रीलंकामा सन्चालन गरिएका थिए । क्षेत्रीय सहभागीहरूबीचको अन्तरदेशीय अन्तरक्रिया बढ्दो चिनिया सक्रियताको प्रभावबारे सचेतना बढाउने तथा छलफल गर्नुमा लक्षित थियो । साथै, लक्षित मुलुकहरूले चिनिया पुजी, कार्यक्रम, प्रविधि, तथा प्रभावका अन्य स्रोतको तीव्र प्रवाहलाई व्यवस्थापन गर्न अवलम्बन गरेका विविध उपायहरू बारे तुलनात्मक रूपले छलफल गर्नु थियो ।

क्षेत्रीय कार्यशालाहरूको समाप्तीपछि कार्नेगीका विज्ञहरूले बृहत् अन्तर्वार्ता तथा खुला सुचना स्रोतका माध्यमद्वारा चिनिया गतिविधिहरू बारेका सामग्रीहरूको बृहत् समीक्षा गरीयो । यस कार्य अन्तर्गत बंगाली देखी नेपाली, जर्जियन र ग्रीक भाषामा प्रकाशित मिडिया अनुगमन गरीएको थियो । यी गहन अध्ययनको उद्देश्य तीन आयाममा चिनिया प्रभावको मापन गर्नुमा केन्द्रीत थियो ।

- चिनिया गतिविधिले स्थानिय राजनैतिक तथा अभिजात वर्गका लागि विकल्पको सुविधा दिन्छ वा वाधा पुऱ्याउछ ।
- चिनिया गतिविधिले स्थानिय मिडिया र जनताको विचार निर्माण प्रक्रियामा सहजीकरण गर्छन् वा वाधा पुऱ्याउछन् ।
- स्थानिय नागरीक समाज र प्राज्ञिक समुदायका बीचमा चिनिया प्रभाव के कस्तो रहेको छ ।

अध्ययनको पहिलो आयाम यसकारण महत्वपूर्ण छ कि चीनले आफ्नो बढ्दो सामथ्र्य अध्ययन लक्षित मुलुकहरूमा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा आफ्नो स्वार्थ पुर्तीका लागि प्रयोग गर्दछ । चीन विश्वको सबभन्दा ठुलो उत्पादनकर्ता र व्यापारीक मुलुक हो । उसंगको अथाह उत्पादन क्षमता र चुलिदो वैदेशिक मुद्रा सन्वितीको प्रयोग सबै मुलुकहरू उपभोग गर्ने चाहना राख्दछन् । तसर्थ, परम्परागत स्वार्थ समुह वा कुलीन वर्गको विकल्पहरू सिमित गर्ने, छनौटको दायरा कम गर्ने तथा पुरस्कृत गर्ने ती चिनिया गतिविधिलाई मात्र पहिचान गर्ने, छुट्टयाउने र विश्लेषण गर्ने लक्ष्य यस अध्ययनको थियो ।

अध्ययनको दोस्रो आयाम यस मानेमा महत्वपूर्ण छ कि चीन आफ्नो बढ्दो आर्थिक तथा राजनीतिक सामथ्र्यलाई बृहत् सार्वजनिक सम्बन्ध अभियानका लागि प्रयोग गर्दछ । अध्ययन गरीएका मुलुकहरूमा चीनको प्रभाव पुजी निवेशमा मात्र केन्द्रीत छैन । उसले आफ्नो स्वार्थ अनुकुल रणनीतिक सुचना तथा संदेश पनि प्रवाह गर्ने र जनमत प्रभावित गर्ने काम गर्दछ । कमजोर नागरीक समाज र मिडिया भएका मुलुकहरूमा चीनले प्रवाह गर्ने सन्देशहरूलाई चुनौती दिने क्षमताको अभाव छ ।

अध्ययनको तेस्रो आयाम यस कारण महत्वपूर्ण छ, अध्ययनमा समावेश गरीएका दुई भूगोलका सबैभन्दा कमजोर मुलुकहरूमा नागरीक समाज तथा प्राज्ञिक समुह अक्सर बाह्य शक्तिहरूको सक्रियताका बारेमा सन्तुलित विचार निर्माण गर्न धेरै कमजोर छन् । कतिपय अवस्थामा चिनिया लगानी तथा तथाकथित संयुक्त मोर्चाको रणनीतिले स्थानिय कथन निर्माण गरेका छन् ।

अन्य बाह्य शक्तिहरू झै बेइजिङले पनि प्रत्येक मुलुकमा आफु सहयोगी-मैत्रीपूर्ण समुह बनाउने गर्छ । तर केही मुलुकहरूमा भने केही काउन्टरवेटहरू छन् ।

कार्नेगीको पहलको उद्देश्य, एक साथ चिनिया प्रभावका सबै तीन आयामहरूको अन्वेषण गरेर, यूरोप र दक्षिण एशियामा चिनिया सक्रियता र सन्देशको एक स्पष्ट र सन्तुलित तस्वीर बनाउनु थियो, साथै प्रभावशाली समुहको बृहत संजाललाई बढावा दिनु थियो जसले चिनिया उदय र यसको दुरगामी प्रभावका बारेमा क्षेत्रीय सम्वादलाई जारी प्रोत्साहित गरुन ।

एरिक ब्राटबर्ग

निदेशक, यूरोप कार्यक्रम र फेलो, कार्नेगी एंडाउमेन्ट फोर इन्टरनेशनल पीस

इवान ए फीगेनबाउम

उपाध्यक्ष, अध्ययन, कार्नेगी एंडाउमेन्ट फोर इन्टरनेशनल पीस

सारांश

कार्नेगी इन्डाउमेन्ट प्रोजेक्ट 'रणनीतिक क्षेत्रहरूमा चीनको प्रभाव' त्यस्तो समयमा आएको छ जब विश्वका धेरै क्षेत्रका मुलुकहरू आफ्नो राजनीति, अर्थव्यवस्था, र समाजमा चीनको बढ्दो संलग्नता तथा त्यस्तो संलग्नताले ल्याएका परिणामहरूसँग अनुभव गरीरहेका छन् । पछिल्लो दशकमा, यूरोप र दक्षिण एशियाका मुलुकहरूसँग चीनले बृहत्तर चासो तथा विस्तृत सम्बन्ध विस्तार गरेको छ । प्रभावका यी नया च्यानल (माध्यम)हरूमार्फत् चीनले आफ्नो हित (स्वार्थ)का लागी असाधारण अपेक्षाहरू विकसित गरेको छ र, उ (चीन) आफ्ना लागी विशेष व्यवहार पाउनका लागी दवाव दिन पनि पछि पर्दैन ।

यो दस्तावेज दक्षिण एशियाका चार मुलुकहरू – बङ्गलादेश, माल्दिभ्स, नेपाल, र श्रीलङ्काको चीनसँगको बढ्दो सम्बन्ध जान्न र यी मुलुकहरूमा चीनको प्रभावका बारेमा बुझ्न ती मुलुकहरूमा भएका फोकस समूह, व्यापक साक्षात्कार र विस्तृत अभिलेखीय विश्लेषण र मीडिया म्यापिङमार्फत गरिएको अनुसन्धानबाट तयार पारिएको हो । यी चारै मुलुकहरूका खासखास कमजोरीहरू रहेका छन् । केही मुलुकमा सरकारी संस्थाहरू नाजुक छन् । अन्य मुलुकमा, नागरीक समाज राज्यका शक्ति र कामकारवाही पर्याप्त पहरेदारी गर्न असमर्थ छन् । अन्यत्र, अभिजात वर्ग (एलीट)हरू चीन र उसका प्रोक्सीहरूलगायतका अन्तर्राष्ट्रिय शक्तिहरूको कब्जामा पर्ने खतरामा छन् । यस अध्ययनले गहिरो चिनिया सक्रियताको अर्थ यी मुलुकहरूको कमजोरीहरूमा परेको प्रभावको सन्दर्भमा केलाउने प्रयास गरेको छ ।

यस अध्ययनको उद्देश्य चीनले आफ्नो स्वार्थका लागी यी चार मुलुकहरूको विशिष्ट कमजोरीहरूको लाभ कसरी उठाउछ, कसरी यी कमजोरीहरूलाई सुधार्न सकिन्छ र कसरी यी मुलुकहरू एक अर्काका अनुभवहरूबाट उनीहरूको एकल र सामुहिक पकड बलियो बनाउन सक्छन् भन्ने हो । अन्तत, यस अध्ययनले यस्ता नितीगत सुझावहरू दिने प्रयास गरेको छ जसले यी मुलुकहरूलाई अनुत्पादक चिनिया कार्य तथा प्रभावहरूलाई दुरुत्साहित गर्न मद्दत गरोस साथै, उनीहरूको हितमा रहने प्रकारको संलग्नतालाई थप बढावा दियोस ।

चीनका लक्ष्यहरू

चीनको मुख्य सम्पत्ति (शक्ती) यसको आर्थिक उत्तोलकको प्रभाव हो र चिनियँ नेता र अधिकारीहरू यसलाई उपयोग गर्न ज्यादै सक्रिय छन् ।

चीनले यस क्षेत्रका प्रायजसो मुलुकहरूमा बुहत पूर्वाधार परियोजनाहरूको निर्माण गर्नका निम्ति मद्दत गरीरहेका छ, जुन प्राय आफूले दिएको ऋण मार्फत् हुदैछ । सन् २०२० मा चीनले श्रीलङ्कालाई ४.६ अर्ब अमेरीकी डलर बराबरको ऋण दिएको थियो भने माल्दिभ्सलाई दिएको ऋण १.१ अर्ब देखी १.४ अर्ब अमेरीकी डलरको बीचमा रहेका छ । यस्ता आर्थिक संलग्नताहरूले चिनिया रणनितिक स्वार्थको बढावा गर्नुका साथै परम्परागत रूपमा भारतीय प्रभावक्षेत्र मानिएका मुलुकहरूमा उसको पकड बढाउन मद्दत गर्छ । चिनिया नेता तथा अधिकारीहरू अवसरहरू खोज्छ, सार्वजनिक वा निजी सरोकारवालाहरूलाई आपसी संलग्नताका लागी सुझावसहित सम्पर्क गर्न तथा चिनिया सहयोगका आयोजना निर्वाचनको समयमा संयोग हुने गरी पुरा गर्न माहिर छन् । यसले उनीहरूलाई ती मुलुकहरूमा सद्भाव कमाउनका साथै थप आयोजनाहरू प्राप्त गर्ने संभावनाहरू समेत बढाउछ ।

चिनिया प्रभावका औजारहरूमा विविधता बढ्दै गएको छ ।

चिनिया प्रभावका संयन्त्रहरू विविध छन् । र, यसको प्रयोग, ती मुलुकहरूमा उसको संलग्नताको स्तर, ती मुलुकका संस्थाहरूको प्रभावशालिता र सत्ताका प्रमुख खेलाडीहरूसंग चीनको व्यक्तिगत सम्बन्धका आधारमा हुनेगर्छ । यस्ता प्रभावहरू सम्बन्धित मुलुकको राज्य तथा गैर-राज्य शक्तिहरूलाई रोक वा बाध्य पार्नका लागी प्रोत्साहन वा धम्की दुबै रूपमा प्रयोग हुनसक्छन् । कहिलेकाही, पत्रकार जस्ता स्थानीय पात्रहरूलाई सेल्फ-सेन्सरका जबरजस्ती धम्कीहरूको प्रयोग गरीन्छ । अन्य अवसरहरूमा, विज्ञापनहरू खरिद गर्ने, दूतावाससंग मिडिया आउटलेटलाई सहकार्य गर्न प्रस्ताव गर्ने जस्ता प्रलोभन र प्रोत्साहनका माध्यमबाट आफ्नो पक्षमा पार्ने प्रयास गरीन्छ ।

यी चार मुलुकहरूमा कुनै ऋणपासो (डेब्ट ट्याप) छैन ।

चीनको ऋणपासो कुटनिती (सम्बन्धित मुलुकको सम्पत्तिको नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यका साथ अव्यवहारिक परियोजनाहरूका लागी सहज तरिकाले ऋण उपलब्ध गराउने अभ्यास) बारे प्राय सुनिने कथन (न्यारेटिभ) अध्ययन गरीएका यी चार मुलुकको हकमा लागु हुदैन । प्रायस ऋणपासो कुटनितीको उदाहरणका रूपमा उद्धृत हुने श्रीलंका समग्र ऋण व्यवस्थापनको समस्यामा छ । सन् २०२० मा गरिएको अध्ययनले श्रीलंकाको चीनसंगको ऋण उसको कुल ग्राहस्थ उत्पादन (जीडीपी)को ६ प्रतिशत बराबरीको छ । नेपाल र बङ्गलादेश जस्ता अन्य मुलुकहरू आफ्ना दाताहरू तथा लगानीको मोडालिटी छान्न विवेकी निर्णय गर्छन्, प्रायः परम्परागत बहुपक्षीय दाताहरू वा अन्य द्विपक्षीय दाताहरूलाई साझेदारका रूपमा छनौट गर्दछन् ।

यी मुलुकहरू एक अर्काबाट सिक्दै छन् र परिणामस्वरूप कसरी आफ्नो क्षमता प्रयोग गर्ने बारेमा बदलाव ल्याउदै छन् ।

सम्भवतः यस अध्ययनको सबैभन्दा महत्वपूर्ण नतिजा, यसमा आबद्ध सरोकारवालाहरूले चिनियँ संलग्नताको नकारात्मक परिणामका बारेमा आफ्नो सचेतनालाई तथा त्यसबाट पन्छिनका लागी आफ्नो अभिप्रायलाई प्रकाश पारेका छन् । तदनुसार, यी मुलुकका सरकारी अधिकारीहरूले चीनसंग व्यवहार गर्दा राष्ट्रिय हितलाई ध्यानमा राखी आफ्नो अधिकार प्रयोग गर्ने गरेका छन् । यसमा धान्न नसकिने निश्चित परियोजनाहरूलाई अस्वीकार गर्ने कुरा समेत पर्छन् । अन्यत्र, राजनीतिक दलहरूले चीनले उनीहरूसंग संलग्नता बढाउन गरेको प्रयासलाई विरोध गरेका छन् । अध्ययन गरीएका मुलुकका सरकारहरूले चीनलाई तब आफु नजिक ल्याएका छन् जब उनीहरू सहयोगमा स्पष्ट लाभ देख्छन् । चीनले निर्वाचन अघि आन्तरीक राजनितिक फाइदाहरू प्रदान गर्नुका साथै, सार्वजनिक कार्य र घटकहरूका लागी अन्य लाभहरू उपलब्ध गराउन सक्छ ।

अहिलेका लागी चीन र यसका साझेदारहरु बीच अझै सम्बन्ध राम्रो देखिदैन ।

दक्षिण एसियामा चीन अपेक्षाकृत नव प्रवेशी मुलुक हो, जसले यस क्षेत्रका मुलुकहरुका संस्था र संगठनात्मक संस्कृतिहरु स्पष्ट रूपमा बुझिसकेको छैन । त्यसैगरी, यस अध्ययनमा समाविष्ट मुलुकहरु पनि बेइजिङले के सोच्छ भनेर अनुमान लगाउदै छन् । यी भिन्नताहरु प्रायः देखिने असन्तुलन र गलत कूटनीतिक कदमका लागि जिम्मेवार छन् । तथापि, यी दुवै पक्षहरु एक अर्काको कस्तो भूमिका छ भन्ने कुरामा सजग छन्, साथै बृहत्तर सम्बन्धका हितमा काम गर्ने कुरामा इच्छुक छन् ।

भारत अझै पनि चीनको तुलनामा धेरै महत्वपूर्ण रणनीतिक खेलाडी हो ।

अध्ययनमा समाविष्ट मुलुकहरुको छनोट, चासोलगायतका पक्षहरुमा सबैभन्दा बढी प्रभाव राख्ने मुलुकमा रूपमा भारत रहीआएको छ । यी मुलुकहरुसंग भारतको ऐतिहासिक, राजनितिक र सामाजिक सम्बन्धका कारण चीनको प्रभाव कति गहिरो हुन्छ भन्नेमा सिमितता छ । तथापि विकास साझेदारका रूपमा तथा भारत जस्तो क्षेत्रीय शक्तिशाली राष्ट्र विरुद्ध सन्तुलन कारकका रूपमा यसले खेल्ने भूमिकाका कारण सन्तुलन बिस्तारै चीनतिर सर्दै छ । यसबाहेक, यी मुलुकको सामाजिक, राजनैतिक र आर्थिक पक्षमा भारतको सघन उपस्थितिले यसलाई हस्तक्षेपको आरोपलगायतका आलोचनाका लागि ठाउ खुला राख्दछ ।

संयुक्त राज्य अमेरीका तथा यसका रणनीतिक साझेदारहरुका लागि सिफारिसहरु

चीनको क्षेत्रीय सम्बन्धका लागी निरन्तरता महत्वपूर्ण कारक हो र, यो संयुक्त राज्य अमेरीकाका लागी पनि हुनुपर्छ ।

अझै पनि यी चार दक्षिण एसियाली मुलुकहरुले संयुक्त राज्य अमेरीका र यसका साझेदारहरुसंग दिगो संलग्नताको अपेक्षा राखेका छन् । यी अपेक्षाहरु र चीनको चुनौतीलाई हालको अल्पकालिन र टुक्रे सम्बन्धको साटो यस क्षेत्रमा निरन्तरको उपस्थिती तथा दिर्घकालिन नितीमार्फत् पुरा गर्न सकिन्छ । कोभिड विरुद्धको खोप, उदयमान प्रविधि र जलवायुमा ध्यान केन्द्रित गर्ने पहिलो क्लाड शिखर सम्मेलनका निर्णयहरु (जो चीनले दक्षिण एसियालाई सहयोग गर्न ठुलो भूमिका खेलेका तीन क्षेत्रहरु हुन्) यसमानेमा उपयोगी हुनेछ ।

चार मुलुकका आवश्यकता के हुन्, चिनिया परियोजनाहरु त्यसमा केन्द्रित छन्, संयुक्त राज्य अमेरीकाको संलग्नता पनि त्यस्तै हुनुपर्छ ।

चीनले जस्तै, संयुक्त राज्य अमेरिकाले पनि चार दक्षिण एसियाली मुलुकहरुको विकास प्राथमिकता र घरेलु आवश्यकताहरुसंग आफ्नो क्षमता र प्रस्तावहरुलाई एकरूपता ल्याउनु आवश्यक छ । कनेक्टिभिटी र पूर्वाधार परियोजनाहरु सबै दक्षिण एसियाली मुलुकहरुको आवश्यकताको सुचीमा शीर्षस्थानमा पर्छ र चीनसंग सहयोगको यो एक प्रमुख क्षेत्र बनेको छ । यस क्षेत्रमा आफ्नो प्रभुत्व बढाउन, संयुक्त राज्य अमेरीका र यसका साझेदारहरुले यी मुलुकहरुको माग (आवश्यकता) के हो भन्ने कुरामा ध्यान दिनुपर्छ । सन् २०२१को जुन महिनाको जी सेभेन राष्ट्रप्रमुखहरुको बैठकमा घोषणा भएको द वील्ड ब्याक बेटर वल्ड अभियान यस दिशामा सकारात्मक कदम हो । यस क्षेत्रका मुलुकहरु मध्यम आयका मुलुकका रूपमा स्तरोन्नती हुदै जादा उनीहरु सहूलियतपूर्ण सहायता प्राप्तीका लागी अयोग्य हुनेछन् । संयुक्त राज्य अमेरिकाले पश्चिमी बहुपक्षीय सस्थाहरुमा रहेको आफ्नो प्रभावलाई यी मुलुकहरुका लागी विकास सहायताको वैकल्पिक माध्यम विकसित गर्नका लागी प्रयोग गर्नुपर्छ ।

यस क्षेत्रमा अमेरिकी संलग्नतालाई चिनिया कोणबाट अलग्याउने ।

यस क्षेत्रमा अमेरिकी सहयोग उसको योग्यता र मुलभुत मुल्यका आधारमा हुनुपर्छ । यो बृहत्तर चीन विरोधी भावनाबाट अलग हुनुपर्छ र यी चार मुलुकको चीनसंगको सम्बन्ध सम्बन्ध बिगाने खालको हुनु हुदैन । साना मुलुक भएकाले बङ्गलादेश, माल्दिभ्स, नेपाल वा

श्रीलङ्कालाई ठुला शक्ति राष्ट्रहरुकोसंगको सम्बन्धमा छनोटको सुविधा छैन । कुनै पनि प्रकारका शर्तले सहयोगका माध्यमलाई कम गराउछ । नकारात्मक मात्र नभई सकारात्मक एजेन्डालाई प्रवाह गर्दा सरकार, व्यवसाय र जनताका बीच बृहत्तर सद्भाव हासिल गर्न सकिन्छ ।

आन्तरिक खेलाडीहरुलाई स्वीकार गर्ने र चीनको भुमिका न्युन गर्ने क्षमताको निर्माण ।

हस्तक्षेप नगर्ने चिनिया नितीलाई अध्ययनमा समाविष्ट मुलुकहरु सकारात्मक ठान्छन् । सुशासनका शर्तहरुका साथ आफ्नो सहायता ल्याउदा हस्तक्षेपकारीका रुपमा आफु नदेखिनका लागि संयुक्त राष्ट्र अमेरिकाले यी मुलुकहरुको घरेलु क्षमता निर्माण र नागरीक समाजको सुदृढिकरण गर्नु आवश्यक छ । सबै चार मुलुकका सन्वार गृह तथा नागरीक समाज संस्थाहरु सुशासनको प्रश्नमा ध्यान केन्द्रित गरीरहेका छन् । संयुक्त राज्य अमेरिकाले तिनीहरुको पहिचान गरी अनुदान तथा प्रशिक्षणमार्फत् कडा प्रश्न सोध्न र पारदर्शिता माग गर्नका लागि सक्षम बनाउन सक्छ । यसो गरीदा सरकारलाई राम्रो काम गर्नका लागि दवाव बाहिरको सट्टा भिलैबाट आउछ ।

परिचय

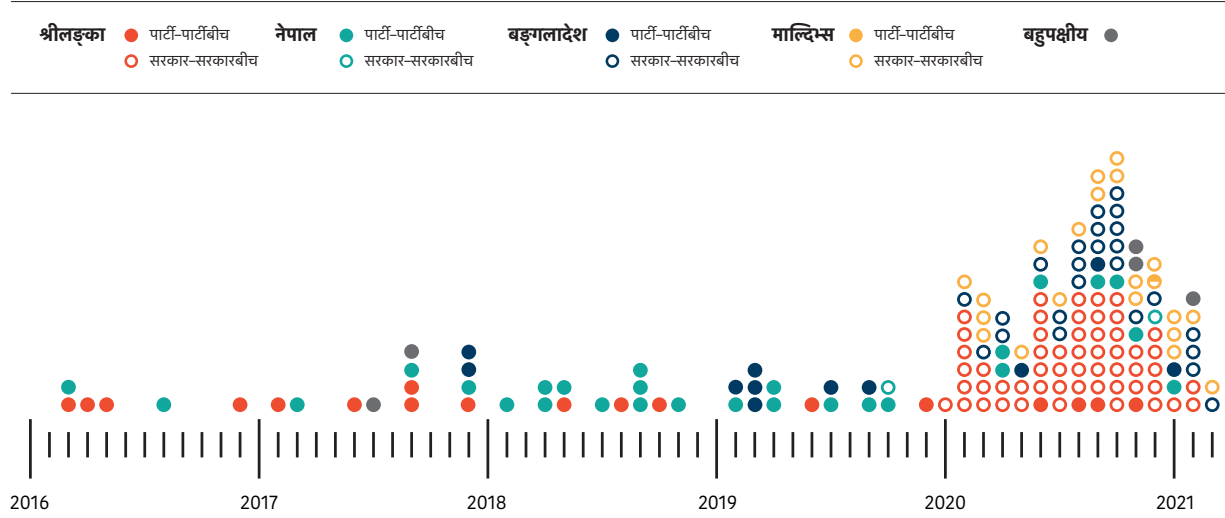
सन् २०२१ मे महिनामा, बङ्गलादेशका लागी चिनिया राजदूत ली जिमिङले पत्रकारहरूसंग सम्वादमा 'क्वाड' मा सामेल नहुनका लागी बङ्गलादेशलाई सचेत गराए । 'क्वाड' अर्थात् चतुर्भुज सुरक्षा संवाद अष्ट्रेलिया, भारत, जापान र संयुक्त राज्य अमेरीका सम्मिलित अनौपचारिक समुह हो जसलाई बेइजिङमा केहीले चीन विरोधी सम्भावित गठबन्धनका रूपमा हेर्छन् । 'बङ्गलादेश क्वाडमा सामिल भयो भने चीनसगको सम्बन्ध बिग्रिने छ,' उहाले चेतावनी दिनुभयो ।¹ त्यसको एक दिन भित्तै बङ्गलादेशी परराष्ट्र मन्त्री ए.के. अब्दुल मेमन प्रतिक्रिया दिदै बताए, बङ्गलादेश आफ्नो विदेश नीतिको आवश्यकता तय गर्न तथा आफ्नो हितमा सम्बन्ध र झुकाव राख्न स्वतन्त्र छ । बेइजिङ अर्को मुलुकको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप गर्नसक्छ भन्नेमा उहाले आश्चर्य प्रकट गर्नुभयो ।²

बङ्गलादेश यसरी चकित हुनुपर्ने थिएन । वास्तविकता के हो भने यस क्षेत्रका मुलुकहरूसंग सम्बन्धमा आएको गहन परिवर्तनका कारण चीन दक्षिण एशियामा आफ्नो चासोहरलाई जोड दिन प्रोत्साहित भएको छ । पछिल्लो दशकमा, चीनले पहिलेको भन्दा बृहत्तर चासो तथा विस्तृत सम्बन्ध विस्तार गरेको छ । समानान्तर रूपमा चीनले आफ्नो प्रभावका धेरै स्रोतहरू विकसित गरेको छ भने साथै आफ्ना अपेक्षा (स्वार्थ)हरूको सम्मानप्रति ठुलो अपेक्षा तथा त्यसको प्रैप्तीका लागी दवाव प्रयोग गर्ने बृहत्तर चाहना राखेको छ ।

पछिल्लो दशकमा, चीन आफ्नो दक्षिण एसियाली परिधिमा, व्यापारिक र विकास सरोकारभन्दा पनि धेरै दूरगामी राजनैतिक र सुरक्षाका विषयमा धेरै सजग भएको छ ।³ यद्यपी, चीनको संलग्नताका मापदण्डहरूको परिवर्तनका बारेमा अधिकांश विश्लेषणहरू चिनिया तर्फको सम्बन्धमा केन्द्रित छन् । प्राय विश्लेषणात्मक अध्ययन बेइजिङको बेल्ट र रोड इनिशिएटिभ (बीआरआई) अन्तर्गतका निश्चित पुर्वाधार आयोजना वा लगानीमा सिमित छन् । यसले चिनिया संलग्नताको आंशिक स्वरूप मात्तै देखाएको छ किनभने यसले दक्षिण एसियाली मुलुकहरूले चिनिया प्रभावको असरहरू (जसलाई उनीहरूले आफ्नो हितका लागि प्रतिकूल ठान्छन्) लाई व्यवस्थापन तथा कम गर्न गरीरहेको प्रयासलाई छुटाएको छ, जबकि उनीहरूले चीनसंग राजनैतिक, सैन्य तथा विशेषगरी व्यापारीक सम्बन्ध विकासलाई निरन्तरता दिइरहेका छन् ।

यो पेपर मल्टीरिजन कार्नेगी इन्डाउमेन्ट प्रोजेक्ट, 'रणनीतिक क्षेत्रहरूमा चीनको प्रभाव' को एक हिस्सा हो । दक्षिण एसियाका मुलुकहरूसंग चीनको सम्बन्धको गतिशील रूपरेखा मात्तै होइन, चिनिया प्रभावको क्रस-नेसनल तथा तुलनात्मक खोजीबाट के सिक्न सकिन्छ भन्ने कुराको परीक्षणका यसले बंगलादेश, माल्दिभ्स, नेपाल तथा श्रीलंका गरी चार दृष्टान्तहरूमाफर्त् गरेको छ । चार मुलुकहरूका आ-आफ्नै

तथ्याङ्क १. चीन-फोकसमा रहेको राष्ट्रहरूका सरकार र राजनीतिक दलबीचका छलफल

स्रोत: परिशिष्ट ७ हेर्नुहोस्

विशिष्ट कमजोरीहरू छन् । केही मुलुकमा सरकारी संस्थाहरू नाजुक छन् । केहीमा, नागरिक समाजले राज्यको शक्ती र कामकारवाही राज्यका शक्ति र कामकारवाहीको कमजोर पहरेदारी गर्छन् भने केहीमा अभिजात वर्गहरू चीन र यसका प्रोक्सीहरूबाट कब्जामा पर्ने खतरामा छन् ।

यो दस्तावेजको लक्ष्यहरू तीन वटा छन् : चीनले यी चार दक्षिण एशियाली मुलुकहरूमा आफ्नो हित संरक्षणका लागि विशिष्ट कमजोरीहरूको लाभ कसरी उपयोग गरेको छ ? कसरी यी कमजोरीहरूलाई सुर्धान सकिन्छ ? चार मुलुकहरूबीचको अनुभव साटासाटले कसरी उनीहरूलाई व्यक्तिगत तथा सामुहिक पकड बलियो बनाउन मद्दत गर्छ जसले उनीहरूको हितमा लाभदायी चिनिया संलग्नतालाई सुनिश्चित गर्नुका साथै अनुत्पादक चिनिया प्रभावको असरलाई दुरुत्साहन वा कम गरोस ।

अन्ततः यस पेपरको उद्देश्य नीतिगत सिफारिसको माध्यमबाट स्थानीय क्षमताको सुदृढीकरणमा सहयोग पुऱ्याउनु हो जसले यी चार मुलुकहरूलाई चिनिया संलग्नताको अस्थिर तत्वको सामना गर्न तथा कम गर्न मद्दत पुऱ्युका साथै उनीहरूको हितलाई समर्थन गर्ने तर्फ चिनिया शक्तिलाई दिशा प्रदान गर्न सकोस ।

दक्षिण एसियाली परिवेशको विश्लेषण

यस पेपरमा समावेश गरिएका चार मुलुकहरू ठ्याक्कै उस्तै छैनन् । नत उनीहरूसंग चीनसंगको सम्बन्ध पनि । उदाहरणका लागि माल्दिभ्स र श्रीलङ्का पुर्वाधार परियोजनाहरूका लागि चिनिया ऋण लिने कुरामा सकारात्मक छन् । तर, बङ्गलादेश र नेपाल यसको विपरीत आफ्ना विकास आवश्यकताहरूमा लगानी गर्नका लागि वैकल्पिक मोडलहरूलाई प्राथमिकता दिएका छन् । बङ्गलादेशमा सैन्य हार्डवेयरको प्राथमिक आपूर्तिकर्ताको रूपमा चीन उभिएको छ – तर अन्य तीन मुलुकहरूमा यस्तो सम्बन्ध भएको पाइदैन । माल्दिभ्स, नेपाल र श्रीलङ्कामा स्पष्ट चीन समर्थक झुकाव भएका राजनीतिक नेता र अधिकारीहरू देखिएका छन् तर बङ्गलादेशमा छैनन् । त्यसैले यस क्षेत्रका बारेमा अति सामान्यीकरण नगर्नु महत्वपूर्ण छ । तर, यी चार देशहरू फरक छन्, सबैका कुनै न कुनै कमजोरी छन् । त्यसमाथि क्षमतामा ठुलो अन्तर भएका यी मुलुकहरूले चीनसंग सम्बन्ध राख्दा सधैँ चुनौतीहरूको सामना गर्नुपर्छ ।

यस सन्दर्भमा, यी मुलुकहरूको चीनसंगको सम्बन्धलाई छुट्टाछुट्टै वा कुनै निश्चित विषयगत कोण जस्तै पुर्वाधार लगानीबाट अध्ययन गरीनु महत्वपूर्ण हुनआउछ । यस दस्तावेजले कसरी जोखिमका तीन अक्षहरू – राज्य सस्थाहरूको तुलनात्मक शक्ति, नागरीक समाजको मजबुती तथा कुलीन वर्गद्वारा सम्भावित कब्जाको आयाम – हरेक मुलुकले कसरी मापन गर्छन् भन्ने तथ्यको खोजी गरेको छ । राज्यका संस्थाहरूको परीक्षण गर्दा, यस अध्ययनले कसरी प्रत्येक मुलुक चिनिया आर्थिक वा राजनैतिक गतिविधीहरूलाई निगरानी गर्दछन् भनेर देखाउछ । यसको नागरिक समाज सम्बन्धी विश्लेषण विशेष गरी मिडिया तथा गैरसरकारी संस्थाहरू अनियमितताको कुन हदसम्म पहिचान र उजागर गर्छन् भन्नेमा केन्द्रीत छ ।

दोस्रो, यो अध्ययनले तुलनात्मक विश्लेषणका माध्यमबाट यी चार मुलुकहरूको अन्तरहरू केलाउने प्रयास गरेको छ ।⁴ प्रत्येक मुलुकको मुख्य मुख्य राजनैतिक, व्यापारिक तथा सामाजिक पालहरू यस क्षेत्रमा चिनिया संलग्नताको बढ्दो तीव्रता र जटिलताबारेमा सजग छन् र उनीहरू एक अर्काको अनुभवबाट सिकिरहेका छन् भन्ने कुरा संकेत देखाएको छ । तथापि, यो बुझाई सुशुप्त रूपमा भइरहेको छ, – छिमेकी राष्ट्रमा के भइरहेको छ भनेर नजिकबाट नियाल्ने, पाठहरू सिक्ने र पुराना गल्तीहरू नदोहोर्नुयाउने । बङ्गलादेशका प्रधानमन्त्रीका एक सल्लाहकारको टिपोट छ, ‘हामीले श्रीलङ्काको अनुभव (चिनियाँसँगको निर्यात लगानी) बाट जे पाठ सिकेका छौं, जिबुटीबाट पनि उही पाठ सिकेका छौं ।’⁵

तेस्रो, यो दस्तावेजले राजनैतिक, आर्थिक, सैन्य, शैक्षिक, र सामाजिक मुद्दाको दायरामा चीनको यी मुलुकहरूसंगको सम्बन्धमा के भइरहेको छ भनेर व्याख्या गर्दछ । अध्ययनको यो खण्ड विशेषगरी प्रत्येक चार मुलुकका प्रभावरास्त्रे व्यक्तिहरू तथा विशेषज्ञहरूको संजाल तथा व्यापक अन्तर्वार्ता, लक्षित समूहहरू तथा सरोकारवालासंग साक्षात्कारको अन्य प्रक्रियामा आधारित छ । एक वर्षको यो प्रोजेक्टका दौरान कार्नेगी इन्डामेन्टले यस्तो संजाल निर्माण गरेको छ जसका सदस्यहरूमा सरकार, राजनीति पार्टी, कुटनीतिक सेवा, मिडिया, व्यापारीक संस्था, औद्योगिक चासो, शिक्षाविद्, प्राज्ञ, थिङ्कट्यांक, निजामति सेवा र गैर सरकारी सस्थाहरू पर्दछन् । अन्त्यतिर, कार्नेगी इन्डामेन्टले विभिन्न मुलुकका यी मध्येका केही सरोकारवालालाई एक ठाउमा ल्याएर तुलनात्मक छलफल र विचारहरू आदानप्रदानको प्रयास गरेको छ ।

चौथोमा, यो दस्तावेजले यस संजालमार्फत् चीनसंगको सम्बन्धका सबै पाटाहरूको अनुसन्धान, मिडिया निगरानी र गहन विश्लेषणात्मक अध्ययनमार्फत् तथ्यहरू केलाएर यी चार मुलुकमा के भइरहेको छ भन्ने तुलना गरेको छ ।

हरेक चार मुलुकलाई यस दस्तावेजले ६ वटा प्रश्नहरू राखेको थियो ।

1. चिनिया गतिविधीहरूलाई चलायमान बनाउने अन्तर्निहित रणनीतिक कारण र उद्देश्य के हो ?
2. प्रत्येक राज्य भित्र रहेका कस्ता कमजोरीहरू छन् जसको लाभ उठाउन चीन सक्षम भएको छ ? र कस्ता संयन्त्र र गठजोड मार्फत ?
3. चिनिया प्रभावका विभिन्न गतिविधीहरू कत्तिको प्रभावकारी छन्, र तिनको स्थानिय सस्थाहरूमा तथा जनता र कुलीन वर्गको धारणामा के प्रभाव छ ?
4. संयुक्त राज्य अमेरीका र यसका रणनीतिक साझेदारहरूको स्वार्थ (चासो) का वास्तविक र संभावित खतराहरू के के छन् ?
5. के कोभिड-१९ महामारी चिनिया प्रभाव वलियो बनाउने वा कमजोर पार्ने महत्वपूर्ण विन्दु रह्यो ?
6. चार मुलुकहरूले कसरी आफ्ना कमजोरीहरूलाई व्यस्थापन तथा कम गरेका छन् र उनीहरूका छिमेकीहरूले उनीहरूको विशिष्ट अनुभवबाट के पाठ सिक्न सक्छन् ?

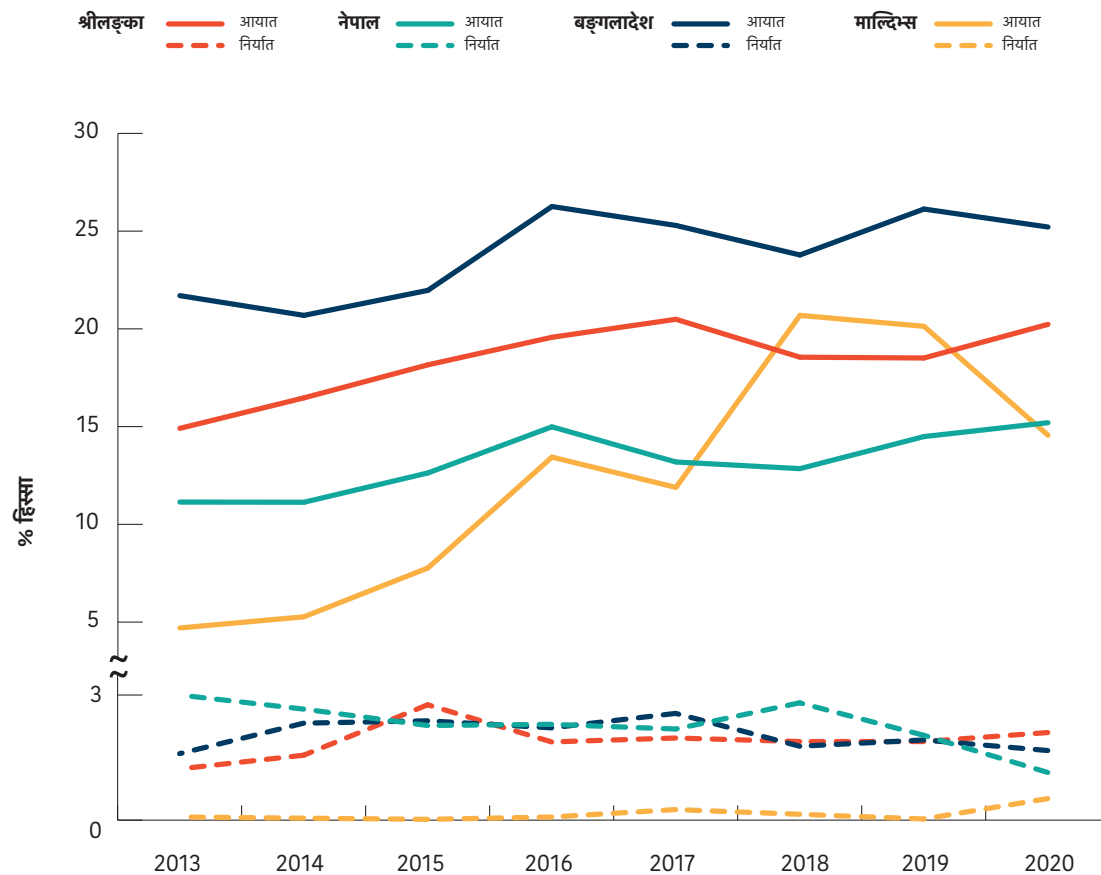
कार्नेगी इन्डाउमेन्टले सन् २०२० अक्टोबर र डिसेम्बर बीचमा डोमेन विशेषज्ञहरूसंग कार्यशालाहरू आयोजित गऱ्थयो र त्यसपछि पनि ती नेटवर्कसंग सम्वादमा रहीरह्यो । विषयगत रुपमा औपचारीक सत्रहरू सन्चालन गरीए जसमा करीब चालिस जनालाई सहभागी गराइएको थियो ।

सन् २०२१ जनवरी र मेको बीचमा लेखकले ४० डिजिटल तथा फोन अन्तर्वाताहरूका साथै प्राथमिक अनुसन्धान (प्राइमरी रिसर्च) गरेका थिए । यसले कार्यशालाका छलफलहरूबाट संकलित आंकडा (डेटा) लाई विस्तृत रुपमा बुझ्न साथै देशविशेष विश्लेषण तयार पार्न मद्दत गऱ्थयो । नितीगत शोध, प्राज्ञिक अनुसन्धान, निजी तथा सार्वजनिक कम्पनीका वेबसाइटहरू, सामाजिक संजाल पोष्टहरू, तथा बङ्गलादेश, भारत, नेपाल, चीन, श्रीलङ्का, माल्दिभ्स र संयुक्त राज्य अमेरिकाका आधिकारिक दस्तावेज तथा व्यक्तव्यहरू जस्ता खुला स्रोत सुचना (ओपन-सोर्स इन्फर्मेसन) हरुको गहिरो अध्ययन यो चरणमा पर्छ । यसमा बंगाली, चिनिया, अंग्रेजी, नेपाली, सिन्हाली र तमिल भाषाहरूको सन् २०१३ देखी २०२० सम्मका समाचारसम्बन्धी लेखहरूको अभिलेखिय अनुसन्धान समावेश छ । यी सबैलाई समावेश गर्दा यसले चीनको बढ्दो प्रभावका बारेमा पुर्ण तस्वीर देखाउछ ।

दक्षिण एसियामा चिनिया संलग्नता: अहिलेसम्मको कथा

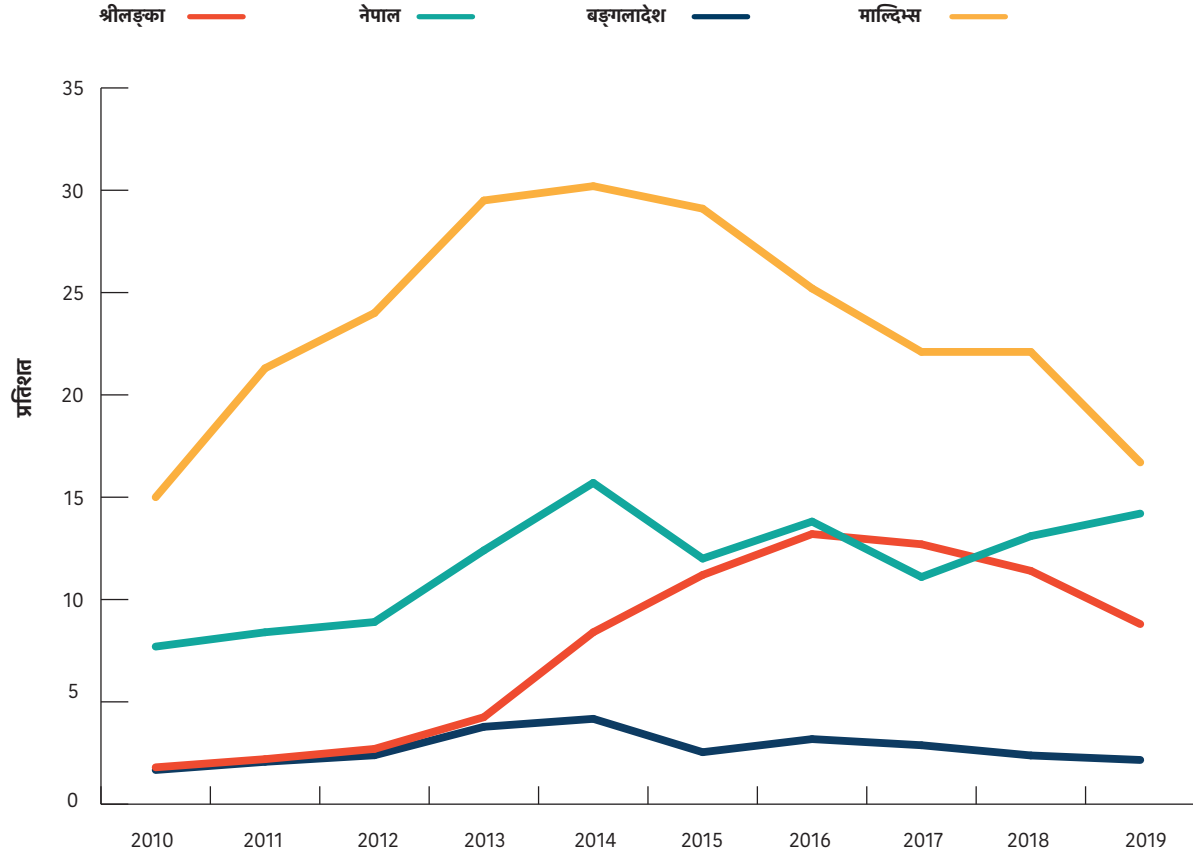
सर्वेक्षण गरिएका चार दक्षिण एसियाली मुलुकहरूमा, हालका वर्षहरूमा चिनिया प्रभावको सबैभन्दा दरिलो स्रोतहरू व्यावसायिक र वित्तीय नै हो ।⁶ यो श्रीलङ्काको हम्बन्टोटा र कोलम्बो बन्दरगाहका परियोजना र बङ्गलादेशको पद्मा बहुउद्देश्यीय पुल परियोजनाका लागि मात्र नभई उच्च मुल्यका परियोजना लगानी तथा परिचालन साझेदारीमा प्रतिबिम्बित छ । अपवादबाहेक, चार मुलुकका सरकारहरूले चीनलाई कि त लगानीकर्ताको रूपमा वा प्राविधिक र लोजिस्टिकल सहयोग प्रदान गर्ने एक महत्वपूर्ण विकास साझेदारको रूपमा व्याख्या गरेका छन् ।⁷ यसका साथै, चीन बङ्गलादेश र श्रीलङ्काका लागि सबैभन्दा ठुलो व्यापारीक साझेदार हो भने नेपाल र माल्दिभ्सका लागि दोस्रो सबैभन्दा ठुलो व्यापारिक साझेदार हो । सन् २०२०-२०२१ सम्म लगातार छ वर्ष नेपालमा चिनियै लगानीकर्ता प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानीका सबैभन्दा ठुलो स्रोत थिए । त्यसमध्ये पनि आर्थिक वर्ष सन् २०१८-२०१९ मा नेपालको कुल वैदेशिक लगानीको आधा भन्दा बढी प्रतिबद्धता चीनबाट आएको थियो ।⁸ यद्यपी, आर्थिक पक्ष चीनसंगको सम्बन्धमा राजनैतिक, सरकारी र जनता-जनताबीचको पक्षसंग गासिन पुगेको छ ।

तथ्याङ्क २. फोकसमा रहेको राष्ट्रको चीनसंग आयात र निर्यात

स्रोत: परिशिष्ट ९ हेर्नुहोस्

तथ्याङ्क ३. दक्षिण एसियामा चिनियाँ पर्यटकहरू

स्रोत: परिशिष्ट १० हेर्नुहोस्

चारै देशहरूका लागि चीनका अधिकारीहरूबाट सक्रिय प्रोत्साहनसँगै चिनियाँ पर्यटकहरू बृद्धिका परिचालक बनेका छन्। उदाहरणका लागि, २०१९ मा कोभिड-१९ का कारण सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय यात्रामा प्रतिबन्ध लगाउनुअघि, नेपालमा चिनियाँ पर्यटकहरूको सङ्ख्या हरेक वर्ष ११ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ। चिनियाँ राजदूतले आफ्नो देशका पर्यटकहरूलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि आफ्ना तस्बिरका थुप्रै सेट खिचाएर जारी गरेर ठुलो सहयोग गरेको कुरालाई नकार्न सकिन्न।^९ अर्को तर्फ, माल्दिभ्समा पर्यटन उद्योगका नेताहरू चीनमा सरकारको समर्थनको अभावले चिनियाँ पर्यटकहरूको देशमा बहाव बाधित भयो, जो २०२० को मध्यदेखि कोरोनाभाइरस महामारीका बीच अन्तर्राष्ट्रिय यात्रीहरूका लागि खुला गरिएको छ भन्ने कुरा विश्वास गर्छन्।^{१०}

शैक्षिक साझेदारहरू पनि विस्तार गरिएका छन्। धेरै कम्प्यूसिसयस संस्थानहरू बङ्गलादेशमा छोटो उपलब्धिका बीच खोलिएको छ। नेपालमा, धेरै विद्यालयहरूमा चिनियाँ सरकारले शिक्षकहरूको तलब आफूले प्रदान गर्ने कुरा प्रस्ताव गरेको हुँदा चिनियाँ भाषामा पठन पाठन गराउन अनिवार्य जस्तै गरेको छ।^{११} बङ्गलादेशमा, पत्रकारहरूलाई चीनी संस्थानहरूमा एक वर्षको सबै खर्च बेहोर्ने अध्येतावृत्तिद्वारा सम्मानित गरिएको छ र थुप्रै समाचारपत्रहरूले देशका लागि BRI का लाभहरूबारे गोलमेज सम्मेलनको समन्वयनका लागि चिनियाँ दूतावाससँग मिलेर काम गरेका छन्।

चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टी (CCP) को अन्तर्राष्ट्रिय विभागले यस क्षेत्रका राजनीतिक दलहरूसँग गठबन्धन बनाएको छ। यसले नेपाल र श्रीलङ्कामा सत्तारुढ दलहरूका सदस्यहरूसँग पार्टीहरू बीचको सम्बन्ध र सहयोगको बाटोमा छलफल गर्न भर्चुअल सेमिनार र

कार्यशालाको आयोजना गरेको छ।¹² बङ्गलादेशमा, सत्तारूढ अवामी लिगले पार्टी अध्यक्ष, प्रधानमन्त्री शेख हसिनाको उपस्थितिमा CCP सँग सहयोग बढाउने उद्देश्यले समझदारी पत्र (MoU) मा हस्ताक्षर गरेको छ।¹³

CCP ले हालैका वर्षहरूमा यस क्षेत्रमा आफ्नो प्रभाव बनाउन आफ्नो अर्को हतियार परिचालन गरेको छ। दक्षिण एसियाका लागि धेरै राजदूत नियुक्तिहरू कूटनीतिक कर्पोरेसनमा अनिवार्य रूपमा नभई CCP को संयुक्त मोर्चा कार्य विभाग (UFWD) मा काम गरेका छन्। UFWD अन्य देशहरूमा राजनीतिक, आर्थिक र बौद्धिक अभिजात वर्गको प्रभावित गर्न सञ्चालित छ; वर्तमान सन्दर्भमा यसमा वर्णन गर्ने कुरा समावेश छ जसले चीनलाई वैश्विक व्यवस्थाको एक प्रमुख खेलाडी र भविष्यको साझेदारका रूपमा चित्रण गर्दछ। बङ्गलादेशका राजदूत ली जिमिङ र श्रीलङ्काको पूर्व दूत चेंग श्युयुआनले आफ्नो कार्यकाल UFWD मा बिताउने बाटो रोजे। यस क्षेत्रका अन्य क्षेत्रमा, पाकिस्तानका राजदूत नोंग रोंगको पनि डिपार्टमेन्टमा उहाँको पृष्ठभूमि रहेको बुझिन्छ।

महामारीले चीनको लागि नयाँ तरीकामा चार देशहरूसँग सीधा काम गर्ने अवसर निर्माण गरेको छ-चिकित्सा उपकरण, बायोमेडिकल विशेषज्ञता र कोरोनाभाइरस सम्बन्धी आवश्यकताहरूको लागि पूँजीको प्रावधान।¹⁴ चीनले २०२० मा चार देशहरूलाई परीक्षण किट, व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरण र चिकित्सा सामग्री आपूर्ति गर्यो। उसले श्रीलङ्कालाई \$५०० मिलियन डलर ऋण प्रदान गर्यो र बिरामीहरूको उपचार र चिकित्सा पेशेवरहरूलाई तालिम दिन विशेषज्ञहरूको एक टोली बङ्गलादेश पठायो। २०२१ मा यसले चार देशलाई सिनोफार्म खोपहरू आपूर्ति गरेको छ।¹⁵ संकटले सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा क्षमताका कमीकमजोरीलाई उजागर गरेसँगै, कोभिड-१९ पश्चातको विश्वमा, जब दक्षिण एसियाली देशहरू पूर्वाधारको बारेमा कुरा गर्छन्, उनीहरूको मतलब बन्दरगाह र राजमार्ग जतिकै अस्पताल र प्रयोगशाला पनि हुने कुरा सम्भव छ। चीन भित्र पस्र उत्सुक हुनेछ। यसको प्राविधिक र वैज्ञानिक सहयोग, अझै पनि अपूर्ण भएतापनि, स्वास्थ्य सिलक रोडको माध्यमबाट विकल्प प्रदान गर्दछ।¹⁶ टेलिमेडिसिनको निर्माणका लागि उन्नत 5G टेक्नोलोजीको आवश्यकता पर्नेछ, जसले उसको राष्ट्रिय दूरसञ्चार च्याम्पियन Huawei सहितका चिनियाँ कम्पनीहरूका लागि अवसरहरू खोल्ने छ।

यो घटनाक्रमले देखाउँछ कि दक्षिण एसियामा चीनको उपस्थिति अब देखि मुख्य रूपमा आर्थिक होइन तर एक ठुलो, बहुआयामी प्रयासमा यसको रूप र यस क्षेत्रमा आफ्नो दीर्घकालीन रणनीतिक हितहरूलाई बढाउनको लागि सामेल छ। तर यस बढ्दो चिनियाँ संलग्नता र प्रभावले सम्भवतः चारै देशहरूमा घरेलु विभाजनलाई बढाउनेछ। यसले चीनसँग घनिष्ठ सम्बन्धमा सरोकारवालाहरूको सिर्जना गर्नेछ, जससँग एक अर्काको विरुद्ध राजनैतिक र व्यापारिक कुलीन वर्गहरूलाई खडा गर्ने क्षमता छ। कमजोर संस्थाहरू, अविकसित नागरिक समाज, वा कब्जा गर्न अति विशिष्ट वर्ग भएका देशहरूको मामिलामा, यो अन्ततः राज्य आफैलाई कमजोर बनाउन सक्छ। अहिलेको लागि, तथापि, चार राज्यहरू मध्ये धेरैमा, चीन अझै पनि धेरै हद सम्म एक साझेदारको रूपमा देखिन्छ जसले विकासको आवश्यकताहरूलाई सहयोग गर्न सक्छ – र यो संयुक्त राज्य अमेरिकाको लागि प्रतिस्पर्धा गर्नको लागि सजिलो छैन। यस क्षेत्रका धेरै सरोकारवालाहरू भन्छन् कि अमेरिकाको रुचि र साना दक्षिण एसियाली देशहरू संगको संलग्नता स्थानीय स्तरमा सबै भन्दा राम्रो छ। चीनलाई, अर्कोतर्फ, योजना सहितको एक खेलाडीको रूपमा मानिन्छ। यसबाहेक, यसको उपस्थितिको बारेमा प्रश्न र आलोचनाको बावजूद, चिनियाँ नेताहरूले आफ्नो संकल्प र शक्तिमा रहनको लागि ठोस कदम चालेका छन्।

बङ्गलादेश

बङ्गलादेश र चीन बीचको सम्बन्धलाई न्यानो बनाउन केही वर्ष लाग्यो, दुवै देशहरूसँग १९७६ मा मात्र कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापित भयो। जे होस्, बङ्गलादेशले सन् २०१६ मा चिनियाँ राष्ट्रपति सी जिनपिङको ढाका भ्रमणको क्रममा बीआरआईमा हस्ताक्षर गरिसकेपछि आर्थिक, सुरक्षा र भूराजनीतिक आवश्यकताले उनीहरूबीच चौतर्फी सम्बन्ध सुनिश्चित गरेको थियो। दक्षिण एसियामा चिनियाँ सहयोगमा विकसित पूर्वाधार परियोजनाहरूको सबैभन्दा ठुलो संख्या बङ्गलादेशमा छ। त्यसै समयमा, यस सम्बन्धले एक बलियो सुरक्षा साझेदारीको तत्वहरूलाई अवलम्बन गर्छ। स्टकहोम इन्टरनेसनल पीस रिसर्च इन्स्टिट्युटको २०२० को रिपोर्ट अनुसार, बङ्गलादेश विश्वव्यापी रूपमा चीनको सैन्य हाईवेयरको दोस्रो ठुलो क्रेता हो, जुन २०१६ र २०२० को बीचमा कुल निर्यातको लगभग एक-पाँचौँ हिस्सा हो। चिनियाँ हतियारको हिस्सेदारी बङ्गलादेशको प्रमुख हतियार खरिदको ७० प्रतिशतभन्दा बढी छ।¹⁷ २००९ र २०११ को बीचमा, यसमा ट्याङ्क, उद्धार सवारी साधन, रडार, जहाज, मिसाइल, र रक्षा प्रणाली, लगभग \$५४६ मिलियनको लागत समावेश छ।¹⁸ सन् २०१६ मा बङ्गलादेशले १८६ करोड डलरमा चीनबाट दुईवटा डिजेल विद्युतीय पनडुब्बी किनेको थियो।¹⁹

बङ्गलादेश चिनियाँ हतियार किन्न रुचाउँछ किनकि उनीहरू पश्चिमी वा रूसमा स्थापित हतियार निर्यात गर्ने देशहरूको तुलनामा सस्ता छन् र चीनले यी खरिद गर्नको लागि सहूलियत ऋण प्रदान गर्दछ।²⁰ सुरक्षा सम्बन्धी सहयोग पुलिस बल सम्म फैलिएको छ। २०१८ मा, दुवै देशले कानून प्रवर्तन प्रशिक्षण सहायता र राष्ट्रिय पुलिसलाई हतियार र गोला बारुद उपलब्ध गराउने सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेका थिए।²¹ बङ्गलादेशलाई प्राप्त हुने प्राविधिक लाभहरू बाहेक, यो सुरक्षा सम्बन्ध – जुन एक क्षेत्रमा विशेष छ जसलाई भारतले आफ्नो प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र मान्दछ – चीन र भारत संगको सम्बन्धलाई सन्तुलित बनाउन ढाकाको निपुणतालाई पनि संकेत गर्दछ।

यो सन्तुलन अधिनियम राम्रो सुरक्षाभन्दा बाहिर विस्तार हुन्छ। चीन बङ्गलादेशको निम्ति आफ्नो निर्यात आधार विस्तार गर्नको लागि चीन सहित एक विविध निर्यात बजारको लागि, र परियोजना वित्त र निर्माणको माध्यमबाट पूर्वाधारको कमीलाई पार गर्नको लागि एक आदर्श साझेदार भएको छ। आर्थिक संलग्नता मुख्य रूपमा व्यापार, पूर्वाधार र व्यापार-व्यापारबीचको साझेदारीमा छ।

चीन बङ्गलादेशको शीर्ष १० निर्यात साझेदारहरूमा छैन,²² तर यसले नीति र प्राथमिकताहरूसँगै बङ्गलादेशको निर्यात सम्भावनाहरूलाई बलियो बनाउने उपायको लक्ष्य लिएको छ। उदाहरणका लागि, चीनले जुन २०२० देखि बङ्गलादेशी सामानको ९७ प्रतिशत आफ्नो घरेलु बजारमा शुल्कमुक्त पहुँचको अनुमति दिएको छ।²³ अझ महत्त्वपूर्ण कुरा, यसले देशलाई यसको निर्यात आधार विविधीकरण गर्न र यसको उद्योगलाई मूल्य श्रृंखलामा सार्न मद्दत गरिरहेको छ।²⁴ बङ्गलादेशी उद्यमीहरू न्यूनतम व्याजमा र पर्याप्त अनुग्रह अवधिसँग चिनियाँ निर्माण मशीनरी खरीद गर्न सक्छन्।²⁵ सन् २०१६ मा शीको ढाका भ्रमणको क्रममा दुई देशले २-वटा सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेका थिए जसअनुसार चीनले तटीय विपद् व्यवस्थापन र कर्णफुली नदीमुनि सडक सुरंगलगायत उत्पादन क्षमता सुदृढ बनाउन परि-योजनाहरूका लागि बङ्गलादेशलाई २४ अर्ब डलर ऋण दिनेछ।²⁶ चीनले सीधै बङ्गलादेशमा निर्माण उद्योग स्थापना गरिरहेको छ, जुन विशेष आर्थिक क्षेत्रहरू (SEZ) मा स्थित छ, जस्तै चटगाउँमा चिनियाँ आर्थिक र औद्योगिक क्षेत्र -२।²⁷ बङ्गलादेशी कम्पनीहरूले चिनियाँहरूसँग संयुक्त उद्यमको लागि एक प्राथमिकता व्यक्त गरेका छन्, लगानी आकर्षित गर्न र वित्त पोषणका लागि, यसले विशेषज्ञता र टेक्नोलोजीको स्थानान्तरणको सुविधाको लागि मद्दत गर्दछ।²⁸ बङ्गलादेशी उद्यमीहरूका अनुसार, चीनबाट लगानी थुप्रोमा आउँछ, एक प्रारम्भिक लगानीको रूपमा सामान्यतया यसले अनुवर्ती संयुक्त उद्यमको नेतृत्व गर्दछ, अन्ततः एक सम्पूर्ण पारिस्थितिकी तंत्रको स्थापना गर्दछ।²⁹

ऊर्जा क्षेत्र यस्तो लगानीको सबैभन्दा ठुलो प्राप्तकर्ता भएको छ, जसमा बङ्गलादेशी कम्पनीहरू चीनी समकक्षहरूसँग संयुक्त उद्यम स्थापित गरेका छन्। १,३२० मेगावाट पायरा कोइला सञ्चालित प्लान्ट, जुन देशको सबैभन्दा ठुलो पावर प्लान्ट हो, जुन २०२० मा अनलाइन आयो, यसलाई नमूनाको सफलताको एक उदाहरणको रूपमा प्राय जसो ल्याइने गरिन्छ। यसलाई बङ्गलादेश चीन पावर कम्पनीद्वारा विकसित गरिएको थियो, जुन चीन नेसनल मेसिनरी इम्पोर्ट एण्ड एक्सपोर्ट कर्पोरेशन र बङ्गलादेशको नर्थ-वेस्ट पावर जेनेरेशन कम्पनीको बीच एक समान हिस्सेदारी सहितको संयुक्त उद्यमको रूपमा बनाइएको थियो।³⁰ बिजुली उत्पादन बाहेक, यस परियोजनाले महत्त्वपूर्ण यातायात सञ्चालन र साइटमा पूर्वाधार सुविधाहरू, रेलमार्ग र पुलहरूको निर्माण, साथै पायरा बन्दरगाहको विकास र बृद्धि गर्छ भन्ने अपेक्षा गरिन्छ। यसबाहेक, चिनियाँ कम्पनीसँग एक मर्मत सम्भार सम्झौता अनुसार, बङ्गलादेशी कामदारहरूलाई तालिम दिईनेछ र संयन्त्र चलाउनको लागि प्रविधि सञ्चालनको पाँच वर्षपछि हस्तान्तरण गरिनेछ।³¹ ऊर्जा बाहेक, बङ्गलादेशको झुण्ड-आधारित औद्योगीकरण दृष्टिकोणमा चीनको भूमिका विभिन्न परियोजनाहरूको लागि स्थापित संयुक्त उद्यम पूर्वाचलमा देखिने छ, देशको पहिलो “स्मार्ट” सहर, जो ढाकाको बाहिरी भागमा विकसित भईरहेको छ, साथ साथै निर्माण फर्महरू र सम्बन्धित उद्योगहरूका लागि चटगाउँमा एक औद्योगिक क्षेत्रको लागि पनि।³²

चीन बङ्गलादेशमा पद्मा बहुउद्देश्यीय पुल परियोजना, धेरै एक्सप्रेसवेहरू, र पावर प्लान्टहरूको रूपमा धेरै पूर्वाधार परियोजनाहरूको निर्माण र कोषमा एक प्रमुख साझेदारको रूपमा उभिएको छ।³³ जनवरी २०२१ सम्म सरकारले \$७.१ अरब डलर बराबरको ऋण र कर्जा लिएर कर्णफुली नदी मुनि बहुमुखी सडक सुरंग जस्ता नौ महत्त्वपूर्ण विकास परियोजनाहरू कार्यान्वयन गरिरहेको थियो।³⁴ २०१८ मा, ढाका स्टक एक्सचेन्जले शांघाई र शेन्जेन स्टक एक्सचेन्जलाई व्यापारिक प्रणालीको डिजिटल आधुनिकीकरणलाई प्रोत्साहित गर्न रणनीतिक साझेदारको रूपमा सूचीबद्ध गर्यो। चिनियाँ एक्सचेन्जहरूले सूचीबद्ध कम्पनीहरूको बारेमा जानकारी सहित प्लेटफर्महरू सेटअप गर्नको लागि प्रदर्शन विश्लेषणको लागि उपकरणहरूको पेशकश गर्न, र नेटवर्क सुरक्षा बढाउन र डिजिटल निगरानी सफ्टवेयर प्रदान गर्न मद्दत गर्नको लागि अपेक्षा गरिएको छ।³⁵

यस क्षेत्रमा चिनियाँ संलग्नता एक प्रवृत्तिको प्रतिबिम्बित गर्दै, एक अनिवार्य घटक बनेको छ, दुई देशहरू नियमित रूपमा बङ्गलादेश-चीन उद्योग वाणिज्य संघको रूपमा व्यापार निकायहरूको माध्यमबाट व्यापार मिलान अभ्यास आयोजना गरिरहन्छन्। चीनले परिष्कृत समन्वयको एक मात्र प्रदर्शन गर्दछ जुन यी सामान्य उपायहरूभन्दा बाहिर फैलिएको छ। चिनियाँ व्यवसायहरू, ढाकाको दूतावास, र अन्य चिनियाँ हितधारकहरू तिनीहरूका बङ्गलादेशी समकक्षहरूसँग नयाँ व्यापार अवसरहरूको अटकल गर्दाको समयमा गोष्ठीमा जान्छन् जस्तो देखिन्छन्, जसको पछि सूचना सेमिनार र पूँजीको प्रस्ताव, सबै कामहरू अनुसन्धानात्मक सम्पर्कबाट सम्झौतामा केवल केही महिनामा तीव्र गतिमा काम सुरु हुने तयारीमा छन्।³⁶

बढ्दो आर्थिक संलग्नतासँगै राजनीतिक समन्वय बढेको छ। CCP कमसेकम २०१५ देखि सत्तारुढ अवामी लीग र यसको प्रमुख प्रतिद्वन्द्वी बङ्गलादेश नेशनल पार्टी (BNP) सँग भेट र बैठक गर्दै आएको छ।³⁷ BNP की अध्यक्ष खालिदा जिया २०१६ मा चीनको भ्रमण गरेकी थिइन्, सीले चीन र बङ्गलादेशको सम्बन्धलाई सक्रिय बनाउन सहयोग पुऱ्याएकोमा पार्टीलाई धन्यवाद दिएकी थिइन्।³⁸ सीसीपीको निमन्त्रणामा दुई दलका सदस्यहरू चीनको भ्रमण पनि गरेका छन्।³⁹ २०१९ मा, अवामी लीगले CCP सँग एक समझौता ज्ञापनमा हस्ताक्षर गर्‍यो जसमा दुई पार्टीहरू एक अर्काबाट सिक्न र सहयोग गर्न सक्छन्।⁴⁰

जे होस् यी कुलीन र संस्थागत सम्बन्धहरू छिटो प्रगति गरेका छन्, बङ्गलादेशका नागरिकहरू सामान्यतया अझै पनि एक खाली स्लेटको रूपमा चीनलाई हेर्छन्। बेइजिङका प्रतिनिधिहरूले विचारमञ्च, व्यापारिक घरहरू, र समाचारपत्रहरूसँग साझेदारी गरेर यसलाई परिवर्तन गर्ने प्रयास गरेका छन्। सन् २०१५ मा राजदूत मा मिङ्गकियाडले ४.५ अरब डलरको लागतमा बङ्गलादेशलाई दुई एसईजेड स्थापना गर्न सहयोग गर्ने आश्वासन दिएर देशको विभिन्न क्षेत्रहरूमा चिनियाँ आर्थिक संलग्नता फैलाउन खोजेका थिए।⁴¹ यी हाल अनवारा, चटगाउँ र गजारिया, मुन्शीगन्जमा विकासरत छन्, जसले चिनियाँ उपस्थितिको विकेन्द्रीकरण गर्दछ। २०१८ मा, बङ्गलादेशी समूह कस्मोस ग्रुप द्वारा आयोजित एक कार्यक्रममा, राजदूत जुओ झाङ्गले रोहिङ्या संकटको समाधानका लागि चिनियाँ प्रयासहरूको बारेमा विस्तृत जानकारी दिनुभयो, एक मुद्दा जो म्यानमार सीमासँगै पूर्वी बङ्गलादेशमा मात्र नभई राष्ट्रिय स्तरमा पनि महत्वपूर्ण छ।⁴²

हालैका वर्षहरूमा, चीनले विकास गर्न धेरै पहलहरू सुरु गरेको छ जसलाई उसले “नरम प्रभाव” भनेको छ।⁴³ मितता केन्द्रहरू, सांस्कृतिक कार्यक्रमहरू, र विचारमञ्चहरू, समाचारपत्रहरू, र देश भरमा स्थानीय सरकारहरू संगको संलग्नता चीनको छनौटको च्यानल हो। सन् २०१५ मा कूटनीतिक सम्बन्धको ४० वर्षलाई चिनियाँ जीवन र समाजको पक्षमा तीन दिने सांस्कृतिक कार्यक्रमको साथमा सम्झना गरिएको थियो।⁴⁴ त्यही वर्ष बेइजिङले \$८० मिलियन डलरको लागतमा बङ्गलादेश-चीन मैत्री प्रदर्शनी केन्द्र स्थापना गर्ने प्रस्ताव राखेको थियो।⁴⁵ तरैपनि, एक स्थानीय हितधारकले औल्याए अनुसार, यो एक आर्थिक शक्ति घरको रूपमा चीनको पहिचान हो कि जुन जनताका लागि सबैभन्दा आकर्षक छ – बङ्गलादेशमा एक “धन सृष्टिकर्ता” को रूपमा छाप छ र अस्थायी रूपमा देशको माध्यमबाट एक नेताको रूपमा मात्र होइन।⁴⁶

चीनले छात्रवृत्ति र शैक्षिक आदानप्रदान बङ्गलादेशीहरू, विशेष गरी युवाहरू सम्म पुग्नको लागि प्रयोग गरिरहेको छ। यो बङ्गलादेशी विद्यार्थीहरूको लागि एक मनपर्दो विदेशी गन्तव्यको रूपमा उभिएको छ। सीको २०१६ को भ्रमणको क्रममा ६०० विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति दिने एक समझौता ज्ञापन पत्रमा हस्ताक्षर भएको थियो।⁴⁷ कन्फ्यूसियस इन्स्टिट्युट खोलेको स्थानीय विश्वविद्यालयहरूसँग टाई-अप, बेइजिङले बङ्गलादेशी विद्यार्थीहरूलाई चीनमा ग्रीष्मकालीन पाठ्यक्रमहरू र कन्फ्यूसियस इन्स्टिट्युटको प्रधान कार्यालयको भ्रमणको प्रस्ताव गरेको छ।⁴⁸ चिनियाँ व्यवसायहरू पनि त्यस्ता आउटरिच कार्यक्रमहरूमा संलग्न छन्। चाइना हार्बर इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेड (CHEC), एक दक्षिण एसिया भरमा एक व्यापक उपस्थितिसँग एक चीनी सरकारी स्वामित्ववाला उद्यम (SOE), चटगाउँमा यसको एक कार्यस्थल नजिकै हाई स्कूलका विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति, नयाँ सुविधाहरू, र स्कूल आपूर्ति प्रदान गरेको छ।⁴⁹

कोभिड-१९ महामारी हुनुभन्दा पहिलेदेखि नै सार्वजनिक स्वास्थ्य एउटा सहयोगको क्षेत्र थियो। एक चिनियाँ नौसेना अस्पताल जहाजले २०१३ मा चटगाउँमा एक बन्दरगाहको यात्रा गर्‍यो, जहाँ यो चिकित्सा सेवाहरू प्रदान गरियो।⁵⁰ २०१५ मा चीनले स्वास्थ्य तथा परिवार नियोजन मन्त्रालयलाई ४१.१ मिलियन डलर बराबरको उपकरण उपलब्ध गरायो।⁵¹ महामारीको सुरुवात देखि, यो सरकारको साथसाथै निजी संस्थाहरूलाई परीक्षण किट, सुरक्षात्मक सूट, र अन्य उपकरणहरूसँग सहयोग गरिरहेको छ।⁵² महामारी प्रतिक्रिया र शमन उपायहरू को प्रबंधन मा सहयोग गर्न चिकित्सा विशेषज्ञहरूको एक टीम जून २०२० मा बङ्गलादेश पठाइएको थियो।⁵³ चीनको निजी क्षेत्रबाट पनि सहयोग आउँदैछ – उदाहरणका लागि Alibaba ले अप्रिल २०२० मा बङ्गलादेशमा परीक्षण किट र मास्क पठायो।⁵⁴

चीन समर्थित एसियन इन्फ्रास्ट्रक्चर इन्भेस्टमेन्ट बैंकले महामारीसँग लड्न बङ्गलादेशलाई ३५ करोड डलर ऋण स्वीकृत गरिसकेको छ।⁵⁵ २०२० मा चिनियाँ सिनोभाक भ्याक्सिनको क्लिनिकल परीक्षणको सह-कोषमा दुई देशबीचको खोप सम्बन्धले गति बढायो,⁵⁶ तर बेइजिङले दुई चरणमा सिनोफार्म भ्याक्सिनको १.१ मिलियन डोज उपहार दिएसँगै, त्यो अब बिर्सिएको जस्तो देखिन्छ।⁵⁷ बङ्गलादेशले अब कथित रूपमा देशमा सिनोभ्याकको सह उत्पादनको सम्भावना खोजी गरिरहेको छ, जो चीनको बढ्दो छविसँग एकरूप हुनेछ जसले धन उत्पादन गरिरहेको छ र बङ्गलादेशलाई त्यसको उद्योगलाई मूल्य श्रृंखलामा नयाँ क्षेत्रहरूमा सार्न मद्दत गर्दछ।⁵⁸

यी सब संलग्नताको व्रती हुँदाहुँदै पनि, बङ्गलादेशको चीनसँगको दृष्टिकोणका तत्वहरू छन् जुन समस्याहरूमा छन्। म्यानमारमा रोहिंग्या संघर्ष, जो रोहिंग्या मुसलमानहरू र राखिने बौद्ध समुदायहरूको बीच सांप्रदायिक संघर्षपछि बङ्गलादेशमा शरणार्थीहरूको एक प्रवाहको कारण बनेको छ, जुन ढाकाको लागि ठुलो चिन्ताको कारण भएको छ। यसले चीनलाई म्यानमारमा प्रभाव पार्ने क्षमताको रूपमा लिन्छ र दुई पक्षले उच्चस्तरीय मामिलामा छलफल गरेका छन् जब चिनियाँ विदेश मन्त्रालयका एसियाली मामिलाका विशेष दूत सन गुओजियांगले अप्रिल २०१७ मा बङ्गलादेशका विदेश मन्त्रीलाई भेटेका थिए।⁵⁹ चीनले त्यसको अडान प्रति बङ्गलादेशको कुनै पनि नकारात्मकप्रतिक्रियालाई बहु अवसरहरूमा रोहिंग्या सम्बन्धित सहायता प्रदान गरेर हटाउने प्रयास गरेको छ। उदाहरणको लागि, जून २०१९ मा दुबै पक्षले शरणार्थीहरूलाई चामल सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा पत्र साटासाट गरे।⁶⁰ यद्यपि, बङ्गलादेशको विश्वास छ कि चीनलाई प्रतिज्ञाको बावजूद पनि यो समस्या समाधान गर्न अझ धेरै गर्ने मार्गमा भूराजनीति आएको छ।⁶¹

नेपाल

अध्ययन गरिएका चार देशहरूमध्ये नेपाल अद्वितीय छ किनकि यो तिब्बत स्वायत्त क्षेत्र (TAR) को सिमानामा छ र यो तथ्य छ कि नेपालीहरू शताब्दीयौँदेखि तिब्बतीहरूसँग व्यापार, संस्कृति र परिवारको बन्धनबाट बाँधिएका छन्। बेइजिङसँग तिब्बत र देशका बाँकी रहेका तिब्बती डायस्पोरा समुदायहरूसँग तिब्बतमा आफ्नो उद्देश्यलाई सहायता गर्नको लागि काठमाडौँसँग आफ्नो सम्बन्धलाई लाभान्वित गर्न इच्छुक रहेको छ। २००८ मा बेइजिङ ओलम्पिकभन्दा पहिले, TAR मा भड्किएको विरोध नेपालमा तिब्बती शरणार्थी जनसंख्या भएको आन्दोलनमा प्रतिबिम्बित भएको थियो। एक नेपाली सरोकारवालाले पुष्टि गरे कि बेइजिङ त्यतिबेला नेपालमा तिब्बती समुदायद्वारा आयोजित दैनिक विरोधसँग दुखी थियो।⁶² त्यसबेलादेखि, यसले तिब्बती शरणार्थीहरूलाई जारी गरिएका आवागमन पासहरूको संख्यामा उल्लेखनीय कमी ल्याउन काठमाडौँलाई दबाव दिएको छ। जब शी – दुई दशकमा त्यसो गर्ने पहिलो चिनियाँ नेता – ले २०१९ मा देशको भ्रमण गर्नुभयो, एक आपसी कानुनी सहायता सन्धि, सीमा व्यवस्थापनमा सम्झौता र एक प्रत्यर्पण संधिमा पनि छलफल गरिएको थियो।⁶³

नेपाल र चीनको सम्बन्धको सबैभन्दा पछिल्लो मोडको बिन्दु सन् २०१५ मा भएको थियो जब भारतले नयाँ संविधानमा नागरिकता प्रावधानप्रति आफ्नो असन्तुष्टि व्यक्त गर्न एक अनौपचारिक, महिना लामो आर्थिक नाकाबन्दी लागू गरेको थियो। यसले एक महत्वपूर्ण ईन्धन अभावको सृजना गर्यो र यस वर्षको सुरुमा कमजोर बनाउने भूकम्पको प्रतिक्रियामा राहत सामग्री आइपुग्यो। सबैभन्दा आलोचनात्मक रूपमा, नाकाबन्दीले एक प्रमुख बजार र पूर्वाधार लिंकमा निर्भरताको खतरालाई अझ बलियो बनायो, जसले गर्दा यस देशले आफ्नो विकल्प बढाउन चीनलाई बढ्दो दिन आवश्यक छ भन्ने भावना नेपालका कुलीन वर्गमा जगायो।⁶⁴ यसले दुबै देशहरूलाई एक व्यापक ट्रान्जिट र यातायात सम्झौताको लागि अगुवाई गर्यो जुन फेब्रुअरी २०२० मा लागू भयो। भारतलाई राजनीतिक संकेत पठाउन बाहेक, सम्झौताले भूपरिवेष्टित नेपाललाई कमसे कम सैद्धान्तिक रूपमा चीनको बन्दरगाहहरूमा पहुँच दिएर सामान र व्यापारको लागि भारतमा एकत्र निर्भरता समाप्त गर्न सक्षम बनायो।⁶⁵ भारतीय बन्दरगाहमा नेपालसम्म र त्यहाँबाट मालसमानहरूको ढुवानीको विकल्पको रूपमा चिनियाँ सुविधाहरूको आर्थिक व्यवहार्यता एउटा प्रश्न भएको छ, यो सम्झौताले CCP र नेपाली नेताहरू बिच तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली नेपाल-कम्युनिष्ट पार्टी एकीकृत मार्क्सवादी लेनिनवादी (नेकपा एमाले) को नेतृत्वमा अधिक राजनीतिक निकटताको युगको सुरुआत पनि संकेत गरेको थियो।

दुबै पार्टीले राजनीतिक र वैचारिक मुद्दाहरूमा निकट समन्वय गरेका छन्। यसमा २०१० मा ओली र चिनियाँ जन राजनीतिक परामर्शक सम्मेलनका अध्यक्ष यु झेंगशेंगको बीच एक उच्चस्तरीय बैठकहरू सामेल थिए।⁶⁶ सेप्टेम्बर २०१९ मा भएको “शी जिनपिङको विचार” जस्तै विचार-गोष्ठीहरू, नियमित रूपमा नेकपा एमालेद्वारा आयोजित हुन्छ र उच्च प्रोफाइल नेपाली र चिनियाँ नेताहरूद्वारा भाग लिइन्छ। सीसीपी नियमित रूपमा राजनीतिक दलका सदस्यहरूको लागि नेताहरू देखि तल्लो स्तरको कार्यकर्ताहरूको लागि भ्रमण कोष प्रदान

गर्छ।⁶⁷ मे २०२१ मा, प्रमुख नेपाली राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा एक बैठकमा, सीसीपी केन्द्रीय समितिको अन्तर्राष्ट्रिय विभागले देशमा राजनीतिक दलहरूको माध्यमबाट कोभिड-१९ सहायता प्रदान गर्ने प्रस्ताव राखियो।⁶⁸

चीनले नेपालको शक्ति संरचनामा एक वैचारिक रूपमा पंक्तिबद्ध समकक्षी हुनुको स्पष्ट रूपमा उल्लेखनीय महत्व छ, र यसको वर्तमान राजदूत होउ यान्छी विशेष गरी देशको पार्टी राजनीतिमा सक्रिय छिन्। २०२० को सुरुमा सीपीएन-एमाले भित्र मतभेद देखिएपछि होउले पार्टीका शीर्ष नेताहरूसँग भेट गरी उनीहरूलाई एकताबद्ध रहन आग्रह गगरेकी थिइन्।⁶⁹ वर्षको अन्त्य नजिकै, जब पार्टी अन्ततः विभाजित भयो, राजनीतिक संकट र पार्टी विभाजन रोक सीसीपीको अन्तर्राष्ट्रिय विभागका उपमन्त्री गुओ येझोउको नेतृत्वमा एक टोलीले राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी र सीपीएन-एमालेका नेताहरूसँग भेट गरी राजदूतको प्रयासलाई रोक सहयोग पुऱ्यायो।⁷⁰

नेपाल र चीनबिच धेरै क्षेत्रमा सहयोग बढ्नु दुई देशका कम्युनिस्ट पार्टीहरू बिचको वैचारिक आत्मीयताको उपज माल होइन। यो नाका-बन्दीपछिको अवधिमा सम्बन्धलाई सार्वजनिक समर्थनको वास्तविकता र एक व्यवहार्य विकास साझेदारको रूपमा चीनको उचाईबाट प्रभावित छ, विशेष गरी २०१७ मा नेपालले BRI मा हस्ताक्षर गरेपछि। त्यहाँ चीनको विकासको कथा र राजनीतिक र आर्थिक शासनको एक नमूनाको रूपमा चीनप्रतिको प्रशंसा बढ्दै गएको छ। दुई देशले सीमा व्यवस्थापन, आपराधिक मामिलामा आपसी कानुनी सहायता, र महान्यायाधिवक्ताको स्तरमा सहयोग सहित कानुनी मुद्दाहरूमा धेरै सम्झौताहरूमा हस्ताक्षर गरेका छन्।

सम्बन्धमा पूर्वाधार सुविधाहरू धेरै छन्। अमेरिकी मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरेशन (MCC) सम्म देशको कम्प्याक्टको अनुमोदन संसदमा समस्यामा पर्यो,⁷¹ नेपालले पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रीय विमानस्थल, एक सीमापार अष्टिकल फाइबर लिंक र माथिल्लो मर्स्याङ्दी जलविद्युत स्टेशन जस्ता प्रमुख परियोजनाहरूका लागि चिनियाँ सहयोग मागेको छ। केरुङ-काठमाडौँ क्रस बोर्डर रेलवे परियोजना सबैभन्दा महत्वपूर्ण मध्ये एक हो। जब यो पूरा हुन्छ, यो चीनको सडक नेटवर्कको माध्यमबाट बाँकी विश्वसँग नेपालको कनेक्टिविटीको सुविधा हुने अपेक्षा गरिएको छ। ल्हासाका नेपालका महावाणिज्यदूत हरिप्रसाद बसालले सन् २०१४ मा भनेका थिए, “रेलवे सञ्जालको विस्तारले व्यापार, व्यवसाय र पर्यटनको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने छ र दुई देशहरू बीचको सम्बन्धलाई जनताको बीचमा निर्माण गर्न मद्दत गर्दछ। चिनियाँहरूले साझा गरेका छन् कि उनीहरू हाम्रो रेलवे नेटवर्क नेपालमा विस्तार गर्ने हाम्रो अनुरोधमा विचार गरिरहेका छन्।”⁷²

बङ्गलादेश जस्तै, चीनले नेपालमा टेक्नोलोजी हस्तान्तरणको सुविधा प्रदान गरेको छ, धन सृजना र रोजगारको विस्तारको सहायताको धारणा र वास्तविकता सिर्जना गरिरहेको छ। यसको प्रतीक हो होइशी शिवम सिमेन्ट जस्ता संयुक्त उद्यमहरूको बढ्दो संख्या - एक सीमेन्ट कारखाना जसमा \$३३३.६ मिलियन डलरको संयुक्त लगानी जसले दैनिक १२,००० टन सिमेन्ट उत्पादन गर्ने र २,००० नेपाली कामदारलाई रोजगार दिने लक्ष्य लिएको छ।⁷³ पछिल्लो एक दशकमा व्यापारीक सम्बन्ध गहिरो भएको छ, २०१९ सम्म नेपालको आयातको १५.२ प्रतिशत चीनको हो, जुन २०१२ मा ११.१ प्रतिशत थियो।⁷⁴

नेपालसँग सैन्य सम्बन्ध र सुरक्षा आदानप्रदान यस क्षेत्रको सबैभन्दा कमजोर चीनको बीचमा रहेको छ। यद्यपि, वार्षिक संयुक्त सैन्य अभ्यास सगरमाथा मैत्री सहित नयाँ पहलहरू २०१७ पछि घोषणा गरिएको छ। संयुक्त कमाण्ड मेकेनिज्म सम्झौता अन्तर्गत दुई देशले सीमामा संयुक्त गस्तीको बारेमा छलफल गरेका छन्।⁷⁵ सीको २०१९ को भ्रमणको क्रममा उनीहरूले नेपाललाई सीमा सुरक्षा उपकरण उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा पत्र आदानप्रदान गरे।⁷⁶

कोभिड-१९ को महामारीले चीनलाई नेपालमा स्वास्थ्य सिल्क रोडको दृष्टिकोणलाई अगाडि बढाउन अनुमति दिएको छ। मार्च २०२० सम्म, काठमाण्डौ “कोभिड-१९ को बिरुद्ध चिनियाँ नमूनामा” हस्ताक्षर भईसकेको थियो र चिनियाँ टेस्टिग किट र अन्य उपकरणहरूको प्रयोग गरी महामारीलाई सम्हाल्ने उत्तम अभ्यासहरूमा चीनसँग काम गर्न थालेको थियो।⁷⁷ हालैका महिनाहरूमा चीनले नेपाललाई सिनोफार्म खोपको १.६ मिलियन डोज उपलब्ध गराएको छ, १,५०० अक्सिजन सिलिन्डर बाहेक।⁷⁸ नेपालले परम्परागत चिकित्सा प्रवर्द्धन गर्न, चीनका चिकित्सकहरूसँग सहकार्य गर्न डाक्टरहरू पठाउन चीनसँग काम गरेको छ।⁷⁹ सीको सन् २०१९ को भ्रमणको क्रममा दुई देश नेपालमा आयुर्वेदिक औषधि उत्पादन गर्न एक प्लान्ट स्थापना गर्न सहयोग गर्न सहमत भएको थियो।⁸⁰

चीनको आम जनताबिच पनि पुग्ने विचार छ। सन् २०१८ मा नेपाल समाज कल्याण परिषद र चाइना एनजीओ नेटवर्क फर इन्टरनेशनल एक्सचेन्जबीच हस्ताक्षर भएको एक ढाँचा सम्झौता अन्तर्गत तीस चिनियाँ गैरसरकारी संस्थाहरू नेपालमा कार्यरत छन्। २०१७ देखि

बेइजिङले शिक्षकहरूको रोजगारीको खर्च वहन गरी मन्दिरिन पाठ्यक्रमहरू विद्यालयहरूको लागि अझ आकर्षक बनाएको छ। नेपालको प्रमुख उच्च शिक्षा संस्थान, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, आदि सहित, कन्फ्यूशियस संस्थानहरूको स्थापनाको लागि सम्झौताहरूमा हस्ताक्षर गरिएको छ।⁸¹ भारत विदेशमा उच्च शिक्षाको अवसर खोजिरहेका नेपाली विद्यार्थीहरूको लागि छनौटको परम्परागत गन्तव्य भएको छ, तर चीन, आर्थिक सहायता र छालवृत्तिको माध्यमबाट, विशेष गरी टेक्निकल सीप र स्नातक डिग्रीको लागि ती व्यक्तिहरूको छनौटको गन्तव्य बनेको छ।⁸² उदाहरणको लागि, अप्रिल २०१५ मा, चीनले नेपालमा कुशल मानव संसाधनको उत्पादनको सुविधाको लागि पाँच वर्षको लागि १,५०० छात्रवृत्ति को घोषणा गर्यो।⁸³ सन् २०१९ सम्म अनुमानित ६,४०० नेपाली विद्यार्थीहरू चीनमा अध्ययनरत थिए।⁸⁴ यसले नेपाली प्रतिष्ठानमा चीनमा प्रशिक्षित प्राविधिज्ञहरू र विशेषज्ञहरूको एक स्थिर प्रवेशको लागि मार्ग बनेको छ, शायद एक पुस्ताको लागि नमूना बनेको छ।⁸⁵

मिडिया सहयोग र सामग्रीको समन्वय पनि लगातार बढ्दै गएको छ। दुबै देशका पत्रकारहरूको टोलीहरू नियमित ज्ञान बाँड्न र परामर्शको लागि एक अर्काकहाँ भ्रमण गर्छन्।⁸⁶ सन् २०१४ मा चिनियाँ पत्रकारहरूको एउटा टोली नेपाल आएको थियो र उनलाई कान्तिपुर मिडिया ग्रुपका प्रतिनिधिहरूले जानकारी दिएका थिए। चाइना रेडियो इन्टरनेशनलले विशेष नेपाली कार्यक्रमहरू साथै चिनियाँ भाषा कक्षाहरू चलाउँछ।⁸⁷

चीनले संस्थागत साझेदारी विस्तार गर्न भ्रमण र परामर्शको प्रयोग गरेको छ, जस्तै चिनियाँ इन्स्टिट्युट अफ कन्टम्पोररी इन्टरनेशनल रिलेशन्स (सीआईसीआईआर) को नेतृत्वमा, राज्य सुरक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत एक विचारमञ्च, २०१४ मा विदेश मन्त्री वाङ्ग यीको भ्रमण-भन्दा ठिँद पहिले।⁸⁸ २०१६ मा, CICIR प्रतिनिधिमण्डलले तत्कालीन प्रधानमन्त्री, पूर्व माओवादी छापामार नेता; पुष्पकमल दाहाल, नेकपा एमाले अध्यक्ष तथा पूर्व प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली र नेपाली काङ्ग्रेसका अध्यक्ष शेर बहादुर देउवा जसले अहिले नेपालको पाँचौँ कार्यकालका लागि सेवा गर्दै हुनुहुन्छ लगायत राजनीतिक नेताहरूलाई भेटे, श जिनपिङ्गको त्यस वर्षको अन्त्यतिरको भ्रमणको तयारीको लागि।⁸⁹ एक व्यापक रूपमा पढिएको अखबारले अनुमान लगाएको छ कि “चीनले आफ्नो ‘विचारमञ्च’ को माध्यमबाट नेपालको राजनीतिक घटनाक्रम, राजनीतिक दलहरूको गतिविधिहरू, र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धहरूको निगरानी गरिरहेको छ।”⁹⁰

चीनले नेपालसँगको सम्बन्धलाई केही वर्षहरूका लागि बढाउन पर्यावरणीय सहयोग र मानवीय सहायता र प्रकोप राहत (HADR) को उपयोग गरेको छ। यसले विनाशकारी अप्रिल २०१५ को भूकम्पको २४ घण्टाभित्र एउटा उद्धार टोली पठाएको थियो।⁹¹ यसले भूविज्ञानीहरू र भूकम्पविद्हरूसँग मिलेर दीर्घकालीन उपायहरूको आकलन गरेको थियो।⁹² भूकम्पबाट विस्थापित भएका मानिसहरूसँग परराष्ट्रमन्त्री वाङ्ग यीको एक आधिकारिक भ्रमणको क्रमको एक सद्भावना भेटवार्ता उच्चतम स्तरमा पुग्यो।⁹³ कोष र मानव संसाधनबाहेक, चीन सीधा पुनर्निर्माणमा भाग लिएको छ; उदाहरणको लागि, काठमाडौँमा दरबार हाई स्कूलको पुनर्निर्माण गरेर, जुन यो सेप्टेम्बर २०२० मा हस्तान्तरण गरिएको थियो। दुई देशले सन् २०१८ मा एउटा सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेका थिए जसअनुसार चीनले नेपाललाई HADR उपकरण उपलब्ध गराउने र भूकम्प निगरानी परियोजना स्थापना गर्न मद्दत गर्ने थियो।⁹⁴

श्रीलङ्का

२०१३ मा BRI को परिचय हुनु न्दा पहिलेदेखि नै श्रीलङ्का दक्षिण एसियामा चिनियाँ आर्थिक संलग्नताको एक प्रमुख भएको छ। यो विस्तारै प्रत्यक्ष लगानी र राज्य समर्थित नीति ऋणसँग विस्तार भएको छ।⁹⁵ हम्बन्टोटा पोर्ट र कोलम्बो पोर्ट सिटी परियोजना (जसलाई CHEC पोर्ट सिटी पनि भनिन्छ) सामान्यतया हेडलाइनरहरू जस्तै मेगा प्रोजेक्टहरूको सन्दर्भमा चीनले “ऋण-जाल कूटनीति” को बारेमा व्यापक कथाहरूमा देशको प्रमुख विशेषताहरू छन्। कोलम्बो पोर्ट सिटी श्रीलङ्का मा \$१.४ अरब डलरमा आज सम्मको सबैभन्दा ठुलो प्रत्यक्ष विदेशी लगानी हो, र यो एक पटक पूरा भएपछि १००,००० स्थायी रोजगारी सिर्जना गर्ने वाचा गर्दछ।⁹⁶ तर श्रीलङ्काले एजेन्सी र नियतको अभ्यास गरेसँगै चीन संगको सम्बन्ध यस कथनले बताएको धेरै नै स्तरित र विविध छ।

आर्थिक सम्बन्ध अत्याधिक निजीकृत गरिएको छ र २००५ देखि २०१५ सम्म सत्तामा रहेको राजापाक्षे परिवारसँग सम्बन्धको विस्तार गर्दै महत्वपूर्णरूपमा चीनसँग जोडिएको र पुनः २०१९ देखि रहेको छ, यस पटक क्रमशः राष्ट्रपति गोटाबाया र महिन्दा राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्रीको रूपमा सेवा गरिरहेका छन्। यस अवधि भर, प्रश्नहरू परियोजनाहरूको व्यवहार्यता र अनुचितताको बारेमा उठेको छ।⁹⁷ तर यी मध्ये कुनै पनि राजनैतिक र रणनीतिक आवश्यकताको आधारमा बनेको सम्बन्ध भंग भएको छैन। विभिन्न राजनैतिक धारका श्रीलङ्काका

लागि, चीन एक उपयोगी सहयोगी भएको छ-तर यो विशेष गरि राजापक्षहरूको लागि सही थियो, किनकि अन्तर्राष्ट्रिय समुदायमा धेरैले उनीहरूलाई लिबरेशन टाइगर्स अफ तमिल ईलम (LTTE) सँग गृहयुद्धको दौरान मानव अधिकार हननको लागि जिम्मेवार बनाउन चाहन्थ्यो र विशेष गरी २००८ मा द्रन्द्वको अन्तिम चरणमा जब महिन्दा देशको राष्ट्रपतिको रूपमा सेवा गरिरहेका थिए।⁹⁸ चीनको लागि, यस देशले एक मैत्रीपूर्ण खुड्किलाबाट दक्षिण एसियामा आफ्नो उपस्थितिको विस्तार गर्न प्रस्ताव गरेको थियो; यसले एक सम्भावित रणनीतिक सम्पत्तिको रूपमा समुद्री लेनमा बस्ने कुरालाई पनि प्रतिनिधित्व गर्दछ, जसको माध्यमबाट मध्य पूर्वबाट चीनको ऊर्जा आपूर्ति हुन्छ।⁹⁹

यस प्रकार चीन केवल राजापक्ष परिवारसम्म मात्र पुगेको छैन। जब उनीहरूको कट्टर प्रतिद्वन्द्वी मैत्रीपाला सिरिसेनाले महिन्दा राजापक्षलाई २०१५ मा राष्ट्रपति पदको लागि पराजित गरे, बेइजिङले चाँडै उनको नयाँ सरकारका मन्त्रीहरूको प्रतिनिधिमण्डललाई स्वागत गर्यो।¹⁰⁰ समयको साथमा, सिरिसेनाको सरकारले राजापक्षको चीन-वित्त पोषित परियोजनाहरूलाई अनुमोदन गर्यो जसको आलोचना गरियो र सुरुमा रोकिएको थियो।¹⁰¹ सन् २०१७ मा शीको एक सन्देशमा, सिरिसेनाले BRI को समर्थन गरे, आशा व्यक्त गरे कि यो द्विपक्षीय सम्बन्धहरूको एक नयाँ युगको सुरुआत हुनेछ।¹⁰² कोलम्बोमा सरकारको राजनीतिक रंगको बावजूद, यो श्रीलङ्कालाई एक मित्रको रूप विचार गर्छ भन्ने कुरालाई चीनले जोड दिन जारी गरेको छ। हालसालै, यो देखिएको छ कि एक स्मारिका कार्यक्रममा चिनियाँ दूतावासले CCP को शताब्दी मनाउन भाग लिएकाहरूको नाम लिँदै पार्टी र नेताहरूलाई व्यक्तिगत रूपमा धन्यवाद दिएको थियो।¹⁰³

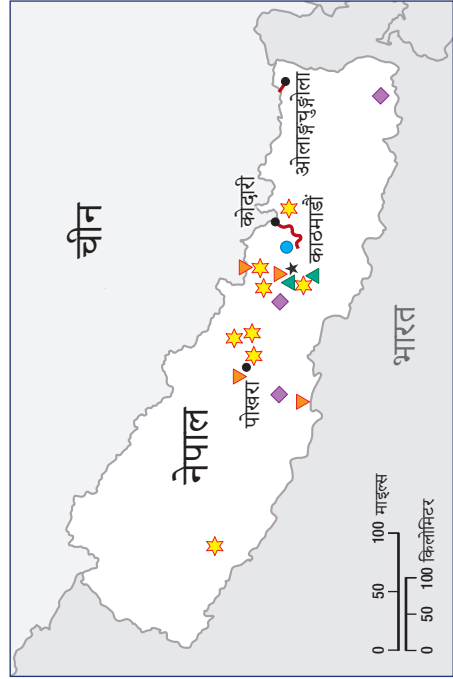
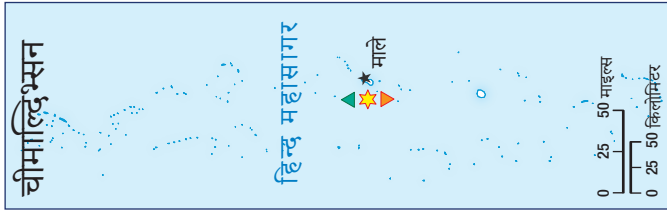
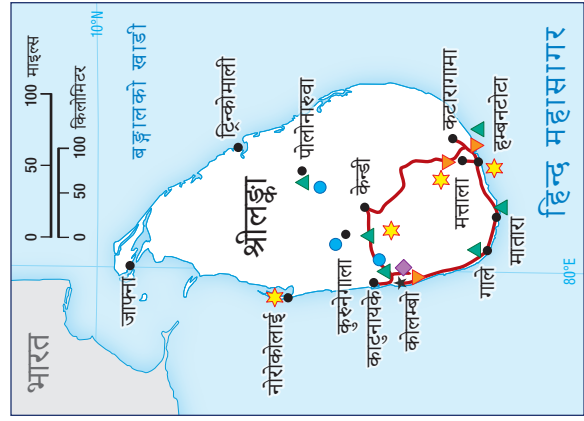
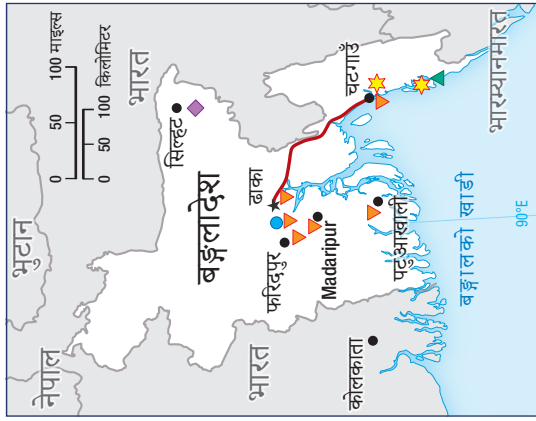
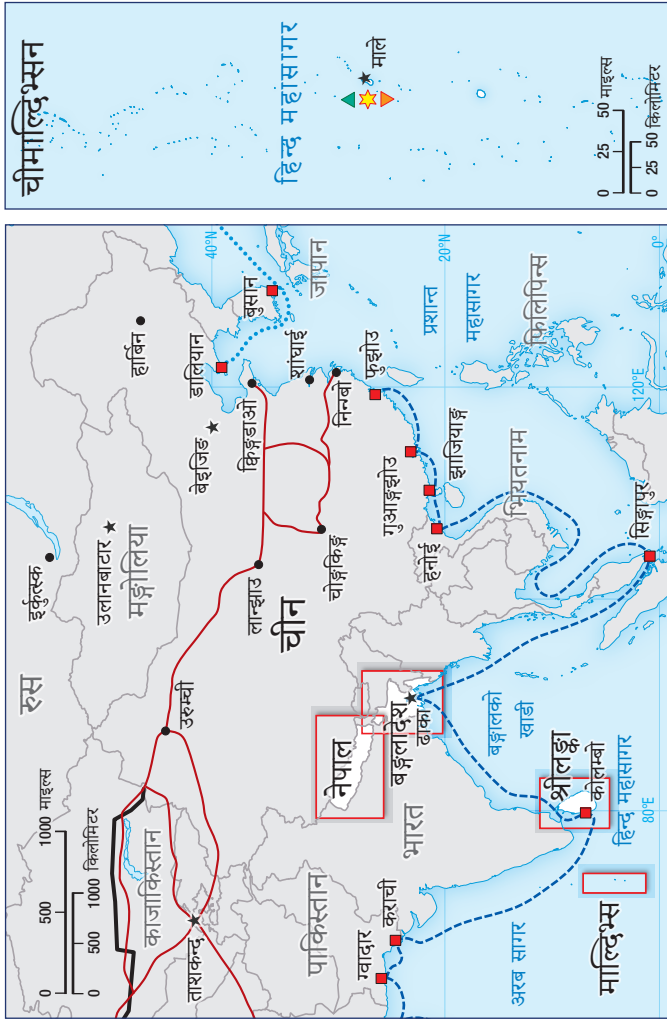
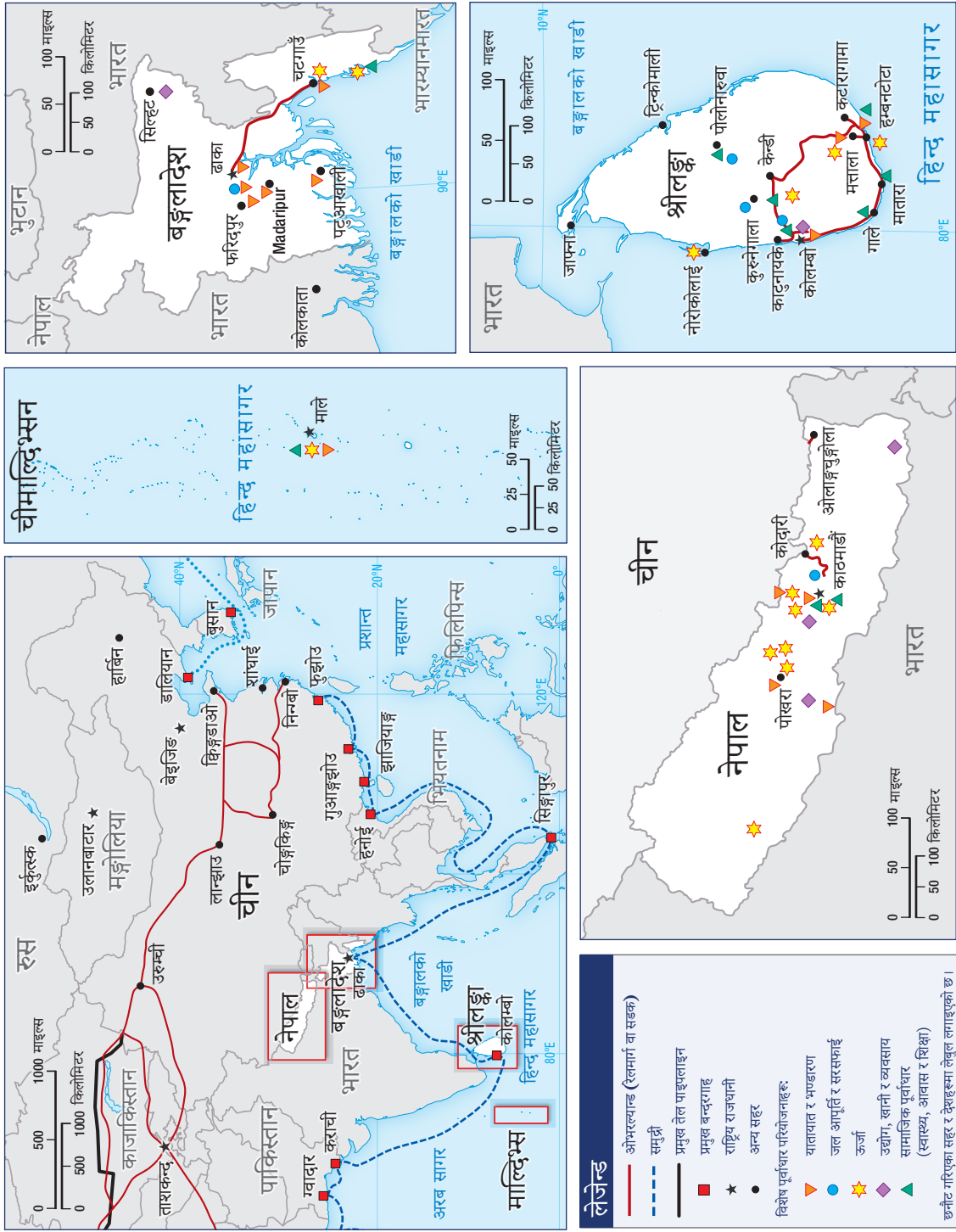
राजप्रकाशको सत्तामा वापसीपछि चीनको संलग्नताको सम्बन्धमा यो देशको सबैभन्दा उल्लेखनीय निर्णय मे २०२१ मा CHEC पोर्ट सिटीको बिललाई अनुमोदन गर्ने बिल पास गर्ने मामिलासँग सम्बन्धित छ। यो काम सर्वोच्च अदालतले उक्त बिलका खण्डहरू देशको संविधान र आवश्यक लोकप्रियताको जनमतसंग नमिल्दो छ भनेर आँलाएको केही दिनपछि मात्र सम्पन्न भएको हो।¹⁰⁴ यो बिल पास भएको केही समयपछि, उक्त बन्दरगाह सहरलाई संविधानभन्दा अतिरिक्त स्थान प्रदान गरिएकोमा व्यक्त गरिएको चिन्तालाई न्युनीकरण गर्दै र उक्त परियोजनाले देशमा ल्याउन सक्ने लगानीका अवसरहरू हाइलाइट गर्दै मन्त्रीहरूले वक्तव्य जारी गरेका थिए।¹⁰⁵

एक ऋणदाता, निवेशक, व्यापारी, निर्माता र साझेदारको रूपमा चीनको महत्व आंशिक रूपमा श्रीलङ्काको आफ्नो आर्थिक प्रगतिद्वारा निर्देशित छ जसले २०१७ मा यसलाई परिपक्व भई निम्न-मध्यम-आयको पदमा महत् गरेको थियो। यसले गर्दा यो देशलाई एसियाई विकास बैंक (ADB) र विश्व बैंकको अधिकांश सहुलियत सहायताबाट प्रभावी रूपमा अयोग्य घोषित गरिएको थियो।¹⁰⁶ यस कारण, श्रीलङ्काले आफू आफ्नो पूँजीका स्रोतहरूलाई विविधता दिन बाध्य भएको महसूस गरेको छ र यो काफी हदसम्म अन्तर्राष्ट्रिय बन्ड बजारतिर मोडिँदै छ। बढ्दै गर्दा, चिनियाँ लोनको हिस्सेदारी अझै पनि कुनै बाह्य ऋणको १५ प्रतिशतभन्दा पनि कम छ।¹⁰⁷ तर प्रक्षेपण स्पष्ट छ: २०१९ मा कुल \$१.१ बिलियन द्विपक्षीय ऋणमध्येको \$६८४ मिलियन चीनबाट थियो। तुलनाअनुसार, जापानको हिस्सेदारीमध्ये \$१७८ मिलियन लोन छ भने \$९.४ मिलियन अनुदान छ।¹⁰⁸ २०२० मा ऋण घटेर \$७२० मिलियन भयो जसमा चीनको हिस्सेदारी \$३२४ मिलियन थियो भने जापानको \$१६१ मिलियन थियो।¹⁰⁹

विशेषज्ञहरू भन्छन् कि श्रीलङ्काले चीनसँग सम्बन्धित मात्र नभएर आफ्नो समय आफ्नो ऋण व्यवस्थापनमा सुधार गर्नुपर्छ।¹¹⁰ यद्यपि, अहिलेका लागि, बेइजिङ फन्डिङको एउटा उपयोगी स्रोत हो र एक पूँजी प्रदायकको रूपमा यसको भूमिका व्यापक रूपमा स्वीकार गरिएको छ। यसको एउटा कारण यो पनि हो कि चीनले आफ्नै सफलताको कथा बेचेको छ। श्रीलङ्काका सरोकारवालाहरूले यो कुरा टिपोट गरे कि कसरी देशको भ्रमणमा सरकारी कर्मचारीहरू यसको आर्थिक प्रगतिबाट अत्यन्त प्रभावित थिए र विशेष गरी यो सन्देशबाट प्रभावित भए कि, यदि बाहिरी निकायहरूको तर्फबाट “अपमानजनक शताब्दी” को आफ्नो इतिहास बोकेको विकासशील देश चीनले समृद्धिको यो स्तर हासिल गर्न सक्छ भने श्रीलङ्का पनि औपनिवेशिक समयपछिको समृद्ध देश बन्न सक्छ।¹¹¹ यसका अतिरिक्त, लोकप्रिय कल्पनामा, चीनलाई एक सुसंगत साझेदारको रूपमा हेरिन्छ र अवसरवादी मित्रको रूपमा हेरिँदैन। हम्बनटोटा बन्दरगाह जस्ता कुराहरूमा नकारात्मक प्रचारका बावजूद बेइजिङद्वारा यो देशमा परियोजनाहरूको विकास जारी राख्ने निर्णयले यस भावनालाई बलियो बनाएको छ।¹¹²

श्रीलङ्कामा आम जनतामाथि चीनको पहुँचमा नजर दौडाउँदा दीर्घकालीन प्रतिबद्धताको एक रणनीति स्पष्ट देखिन्छ जुन राजापक्ष सधैं कार्यकालमा रहने छैनन् भन्ने तर्कबाट प्रेरित छ।¹¹³ हालैका वर्षहरूमा, यसले कार्यक्रमहरूको समन्वयन गर्ने र श्रीलङ्का-चीन मैत्री संघ तथा श्रीलङ्का-चीन युवा मैत्री संघ जस्ता मानिसहरूबीचका संस्थाहरूलाई फन्डिङ गर्ने काम सुरु गरेको छ। चिनियाँ पर्यटकहरूमाझ श्रीलङ्काको बढ्दो लोकप्रियता छ। यिनको संख्या सबै विदेशी पर्यटकहरूमध्ये २०१० को १.८ प्रतिशतबाट बढेर २०१६ मा १३.२ प्रतिशतको

मानचित्र १. फोकसमा रहेका राष्ट्रहरूमा चिनियाँ परियोजनाहरू

शिखरमा पुगेको थियो। यो तथ्याङ्क २०१९ मा भने घटेर ८.८ भएको थियो।¹¹⁴ दुई देशहरूको साझा बौद्ध सम्पदाको पूँजीकरण गर्न चीनले बहुसंख्यक बौद्ध धार्मिक निर्वाचन क्षेत्रसम्बन्धी खेती गरेको छ, यसअन्तर्गत २०१५ मा श्रीलङ्का-चीन बौद्ध मैत्री संघको स्थापना र एक बौद्ध टेलिभिजन स्टेशनलाई वित्त पोषण जस्ता कुराहरू पर्दछन्।¹¹⁵

चीनले श्रीलङ्काका पत्रकार, शिक्षाविद् र नीतिनिर्माताहरूलाई देशमा आमन्त्रित गर्दछ र यो श्रीलङ्का-चीन पत्रकार मञ्च जस्ता प्लेटफार्महरूको माध्यमबाट उनीहरूसँग समन्वयन गर्दछ।¹¹⁶ CCP सँग सम्बद्ध शैक्षणिक संस्थान र थिङ्क ट्याङ्कको सम्बन्ध राजापाक्षका करिबी मानिने अनुसन्धान संस्थानहरूसँग छ।¹¹⁷ एक स्थानीय सरोकारवालाले चीन भ्रमणको निम्तो बढाउने दिशामा दृढता औँल्याए, जसले श्रीलङ्कालीहरूलाई उनीहरू सहभागी हुन सहमत हुने बिन्दुमा अति उत्साहित बनायो।¹¹⁸

यी प्रयासहरूले सफलतापूर्वक जनताको बीचमस सद्भावनाको एक जलाशय बनाएको छ, जसले संयुक्त राज्य अमेरिका र भारतलाई एक अलि धेरै सनकी चश्माको नजरबाट हेर्छ।¹¹⁹ केही सरोकारवालाहरूको भनाइअनुसार श्रीलङ्कामा यो वर्तमान धारणा छ कि संयुक्त राज्य अमेरिकाबाट आउने महामारीसम्बन्धी सहायता चीनसँगको सम्बन्धको दायरा र तीव्रतालाई कम गर्ने सर्तमा आधारित छ – जसले यसको अपील सार्वजनिक स्वास्थ्यको आधारमा जे भए पनि नीति र रणनीतिक आधारमा भने अमेरिकी खोपहरूको पहुँचको विकल्पलाई कम आकर्षक बनाउँछ।¹²⁰ यो आशंकावाद महामारीविरुद्धका प्रतिक्रियाहरूभन्दा बाहिरसम्म फैलिएको छ, जसले श्रीलङ्कालाई संयुक्त राज्य अमेरिकाबाट प्राप्त हुने कुनै पनि प्रकारको सहायताको उद्देश्यप्रति सावधान बनाउँछ। यसैबीच, बेइजिङले कोलम्बोका अन्य तात्कालिक आवश्यकताहरूको पहिचान गरेर र मार्च २०२० मा देशको वैदेशिक भण्डारमा तनाव कम गर्न ५०० मिलियन डलर ऋणको विस्तार गरेर तथा त्यसपछि अप्रिल २०२१ मा थप ५०० मिलियन डलरको सहयोग गरेर यस सम्बन्धमा रहेको उक्त शून्यताको फाइदा उठाएको छ।¹²¹ यी दुई देशले यस वर्ष १.५ बिलियन डलरको मुद्रा विनिमय सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेका छन्।¹²² चीन खोप र चिकित्सा सहायताका साथ पनि अगाडि बढेको छ: २०२० मा परीक्षण किट र चिकित्सा उपकरण प्रदान गरेपछि उसले यस देशलाई सिनोफार्म खोपको १.१ मिलियन डोज आपूर्ति गरेको छ।¹²³

दक्षिण एसियामा जोखिम अवस्थाहरूको रहस्योद्घाटन

दक्षिण एसियाली राज्यहरूको सामुने चुनौतीको एउटा हिस्सा यो हो कि चिनियाँ पैसाको द्रुत प्रवाह र पछिल्ला दुई दशकमा चिनियाँ प्रभावमा तीव्र वृद्धि तीन स्पष्ट प्रणालीगत कमजोरीहरूको पृष्ठभूमिमा आएको छ: राज्य सरकारका अत्यन्त कमजोर संस्थान, कमजोर नागरिक समाज र कुलीन वर्गद्वारा कब्जा और भ्रष्टाचारको उच्च सम्भावना।

अध्ययन गरिएका चारवटा देशहरूमध्ये सबैमा यी सबै कमजोरीहरू छैनन्: केहीका बलिया राज्यहरू छन्; केहीका बलिया नागरिक समाजहरू छन्; केहीका “कब्जा गर्न सक्ने” अभिजात वर्ग कम छन्। न त यी एउटै तरिकाले भेद्य नै छन्। तर सबैले कम्तीमा एउटा कमजोरी अवश्य देखाउँछन्, जसले उनीहरूलाई बाहिरी पैसा र प्रभावको एक द्रुत प्रवाहको नकारात्मक प्रभावलाई व्यवस्थित र कम गर्न कठिन बनाउँछ र यसले गर्दा चिनियाँ ऊर्जालाई आफ्नै राष्ट्रिय रणनीति, प्राथमिकता र विकासका उद्देश्यहरूलाई समर्थन गर्ने कम क्षमता प्रदान गरिन्छ।

यी चार राज्यहरूमध्ये हरेक राज्य कमजोर छ कि छैन र कसरी भन्ने कुरा निर्धारण गर्ने कारकमा सापेक्ष घरेलु क्षमतादेखि लिएर हालको इतिहासको राजनीतिक व्यवस्था र कम वा अधिक स्वतन्त्र नागरिक समाज समूह कसरी विकसित भए भन्ने जस्ता कुराहरू पर्दछन्। भेद्यताको उपस्थितिले आवश्यक रूपमा संस्थाहरूको अनुपस्थिति वा नागरिक समाजको केही स्वतन्त्रताको केही संकेत दिन्छ नै भन्ने छैन। यसले यो मात्र सुझाव दिन्छ कि यी संस्थान र नागरिक समूहहरूको आकार र चीनी ऊर्जालाई दिशानिर्देशन गर्ने मामिलामा यी चार देशहरूमा व्यापक रूपमा भिन्नता छ।

यही कारण हो, उदाहरणका लागि, कब्जा वा कब्जा योग्य कुलीन वर्गको मुद्दा बङ्गलादेशको तुलनामा श्रीलङ्कामा अधिक सान्दर्भिक छ, जबकि बङ्गलादेशको तुलनामा नेपालको नागरिक समाज चीनी प्रभावको नियन्त्रणमा आफ्नो भूमिका पूरा गर्नका लागि अधिक सक्षम छ। माल्दिभ्समा, जबकि सन् २०१८ मा भएको सरकार परिवर्तनसँगै सम्भ्रान्तद्वारा कब्जाको जोखिम काफै हृदयसम्म कम भएको छ, तैपनि यदि २०२३ वा २०२४ मा फेरि सत्ता परिवर्तन भयो भने उपरोक्त कुरा परिवर्तन हुन सक्छ। जे होस्, सत्तामा जो भए पनि, कुलीन राजनीतिको संरचना र माल्दिभ्सको राजनीतिक अर्थव्यवस्थाले उसलाई आफ्ना सबै सम्भ्रान्तहरूद्वारा बाहिरी कब्जाको मामिलामा श्रीलङ्काभन्दा कम जोखिमपूर्ण बनाउँछ। यस क्षेत्रमा चीनको भूमिका बढ्ने क्रम जारी रहँदै गर्दा – कहिले राम्रोको लागि, कहिले नराम्रोको लागि – दक्षिण एसियाली हितधारकहरूले एकअर्काका अनुभवहरूबाट सिकेर आफ्नो प्रणालीहरूलाई मजबुत बनाउन र कमजोरीलाई जोड्ने प्रयास गर्नु महत्वपूर्ण हुन जान्छ।

राज्यका नाजुक अवस्थामा रहेका संस्थानहरू

नाजुक अवस्थामा रहेका राज्यका संस्थानहरूका उदाहरणहरूमा ती पर्दछन् जुन कडा यथोचित परिश्रम र लगानीको उचित जाँच सञ्चालन गर्नका लागि कमजोर छन्; अर्थात् कमजोर नियामक निकाय हुन्; असमान कानून प्रवर्तन क्षमता वा खराब भ्रष्टाचार विरोधी प्रणाली र न्यायिक एजेन्सीहरू धेरै कमजोर अवस्थामा रहेका वा कार्यकारी वा विधायी निर्णयहरूको उचित न्यायिक समीक्षा गर्नबाट रोक्का लागि कब्जा गरिएका छन्।

बङ्गलादेश, माल्दिभ्स र नेपालका कमजोर सरकारी संस्थानहरू छन् भने श्रीलङ्कामा बलिया संस्थानहरू छन्। श्रीलङ्कासँग फोकस देशहरूमध्ये सबैभन्दा बलिया प्रशासनिक शासन र सक्षम संस्थाहरू छन् र आफ्ना संस्थाहरूमा नाजुकताका पर्याप्त संकेतका बावजूद बङ्गलादेश श्रीलङ्काको पछाडि नजिकैमा छ। तैपनि यी दुवै अझै पनि आफूले सञ्चालन गर्ने तरिकामा बाधाको सामना गर्दछन् जसले चीनी नेताहरूसहितको बाहिरी दबावलाई रोक्न कठिन बनाउँछ। लामो समयदेखि चलिरहेका संस्थागत कमजोरीहरूका कारण नेपाल यस्तो जोखिममा छ जुन राजतन्त्रपछिको लोकतान्त्रिकरणको चिसो प्रक्रियासँग जोडिएको छ। माल्दिभ्स अपर्याप्त संस्थागत क्षमताबाट ग्रस्त छ।

तथ्याङ्क ४. जोखिमपूर्ण अवस्थाको रहस्योघाटन: दक्षिण एसिया

जोखिमपूर्ण अवस्था १ नाजुक अवस्थामा रहेका सरकारी संस्थानहरू

सरकारको स्थिरता

- संविधानको परिपक्वता
- शासनको स्थिरता
- स्वतन्त्र र निष्पक्ष चुनाव

घरेलु भ्रष्टाचार

चेक र ब्यालेन्स

- प्रश्न, जाँच र निरीक्षण

नोकरशाही क्षमता

- राजनीतिक दबावबाट मुक्त
- प्राविधिक नीति निर्माण सीप

कानून लागु गराउने प्रणालीको क्षमता

- कानून लागु गराउने प्रणालीको स्वतन्त्रता
- जटिल अपराध सम्बोधन गर्न कानून
- जटिल अपराधहरू लागू गर्ने प्रशिक्षण

कार्यप्रणालीका कानूनहरूको पालना

सार्वजनिक खरिद प्रक्रियामा पारदर्शिता

जोखिमपूर्ण अवस्था २ कमजोर नागरिक समाज

स्वतन्त्र प्रेस

- सेन्सरशिप
- मिडिया बहुलवाद
- मिडियाको स्वामित्वमा पारदर्शिता

संघ, सभा, प्रदर्शन, भाषणको स्वतन्त्रता

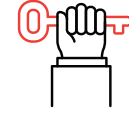
- प्रश्न गर्ने अधिकारको स्वतन्त्रता
- विरोध गर्ने स्वतन्त्रता

नागरिक समाज संस्था र अन्य सरोकारवालाहरूको शक्ति

- कानुनी परिवेश
- संस्थागत क्षमता
- वित्तीय सम्भाव्यता
- वकालत
- सेवाको प्रावधान
- क्षेत्रगत पूर्वाधार
- सार्वजनिक छवि

इन्टरनेटमा स्वतन्त्रता

- पहुँचका बाधाहरू
- सामग्रीमाथिका सीमाहरू
- प्रयोगकर्ता अधिकारको उल्लङ्घन

जोखिमपूर्ण अवस्था ३ कब्जा हुनसक्ने देश र प्रणालीहरू

विदेशमा पैठ

- राजनीतिक व्यक्ति/दल
- विधायिका
- न्यायपालिका
- सरकारी संयन्त्रहरू
- सुरक्षा संयन्त्र र सुरक्षा फौज
- नागरिक समाज/मिडिया
- उद्योग वाणिज्य संस्था र निजी कम्पनीहरू
- अन्य सरोकारवालाहरू
- विदेशी प्रभावको बारेमा जानकारीको सुलभता

विदेशी प्रभावअन्तर्गत अभिजात वर्गद्वारा भ्रष्टाचार

- राजनीतिक वर्ग/विधायिका/न्यायपालिका/नोकरशाही
- मिडिया
- उद्योग
- नागरिक समाजका नेता/कार्यकर्ताहरू
- समुदायिक/धार्मिक/जनजातीय नेताहरू
- विदेशी प्रभावअन्तर्गत भ्रष्टाचारको बारेमा जानकारीको सुलभता

विदेशी प्रभावअन्तर्गत घोर पूँजीवाद

- विदेशी प्रभावका कारण उद्योगलाई अनुचित लाभ
- विदेशी प्रभावका कारण अनुचित लाभको बारेमा जानकारीको सुलभता

शैक्षिक/अनुसन्धानको वातावरणको स्वतन्त्रता

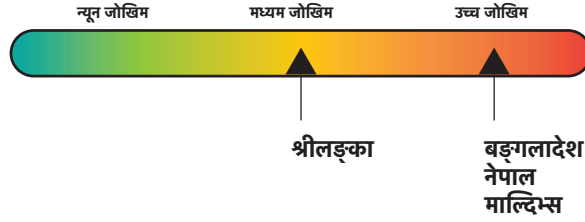
- स्कुल/विश्वविद्यालय
- अनुसन्धान संस्था/थिङ्क ट्याङ्क

स्रोत: लेखकको विस्तार।

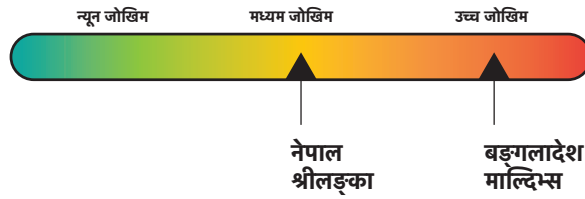
तथ्याङ्क ५. जोखिमको मापनमा फोकस राष्ट्रहरू

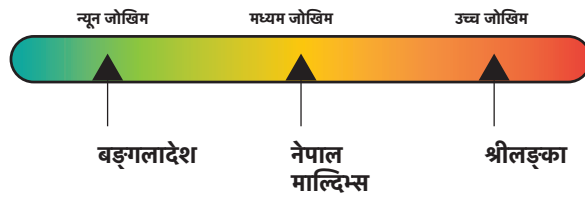
जोखिमपूर्ण अवस्था १
नाजुक अवस्थामा रहेका
सरकारी संस्थानहरू

जोखिमपूर्ण अवस्था २
कमजोर नागरिक समाज

जोखिमपूर्ण अवस्था ३
कब्जा हुनसक्ने देश र प्रणालीहरू

स्रोत: लेखकको विस्तार।

लोकतन्त्र र सुशासनका संस्थाहरूमा राजनीतिक दबाव

राजनीतिक प्रणालीभित्तको नाजुकता आफैमा प्रकट हुन सक्छ विशेष गरी त्यहाँ जहाँ सत्तारुढ राजनीतिक दलको एक बलियो नेता वा राष्ट्रिय विधायिकामा ठुलो बहुमत हुन्छ, यसले संकीर्ण कुलीन वर्गलाई फाइदा हुने कानूनहरूमार्फत धकेल्न वा अन्य संस्थाहरूमा अनौपचारिक राजनीतिक दबाव दिने अनुमति दिन्छ। यस्तो नाजुकताले भ्रष्टाचार, नोकरशाही र कानून प्रवर्तन संयन्त्रहरूमा अक्षमताका साथै पारदर्शिता र प्रक्रियाको पालन सुनिश्चित गर्नमा विफलता निम्त्याउँछ।

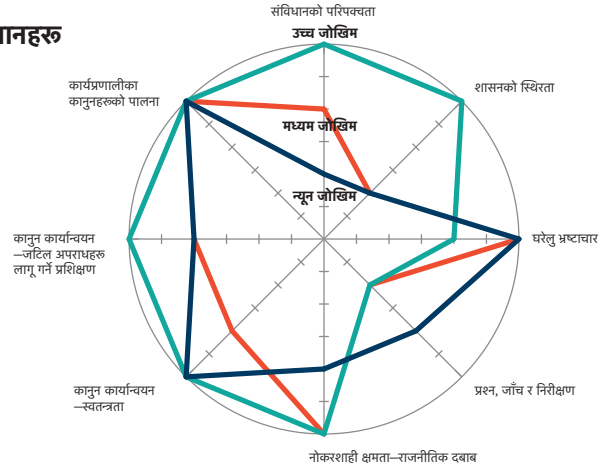
बङ्गलादेशमा एक उच्च निजीकृत राजनीतिक प्रणाली छ जसमा शक्ति दुई परिवारहरूबीच हस्तान्तरित हुँदै आएको छ। बङ्गलादेशका “राष्ट्रका पिता” शेख मुजीबुर रहमानलाई मनाउन हालै आयोजित एक कार्यक्रममा उनकी छोरी र प्रधानमन्त्री शेख हसिनाले लोकतन्त्र फस्टाउनका लागि एक प्रभावी विपक्षको आवश्यकता हुन्छ भनेर जोड दिएका छन्।¹²⁴ यद्यपि, सायद यो बङ्गलादेशको माल मामिला होला जहाँ वर्तमान समयमा अवामी लिंग नेतृत्वको सरकार लगातार तेस्रो कार्यकालमा सत्तामा छ, विपक्षी अव्यवस्थाको स्थितिमा छ र सबैभन्दा महत्वपूर्ण विपक्षी नेता घुसखोरीका दोषी ठहरिएका छन्।¹²⁵ कम से कम अहिलेका लागि, महामारीको प्रभावबाट अर्थव्यवस्था बचेको छ र देशले भर्खरै छिमेकीलाई ऋण सहयोग गर्ने यस क्षेत्रको भारतबाहेकको एक माल देश बनेर आफ्नो आर्थिक क्षमता उजागर गरेको छ।¹²⁶

तथ्याङ्क ६. जोखिमपूर्ण अवस्थाको आधारमा फोकस देशहरू—नाजुक अवस्थामा रहेका सरकारी संस्थानहरू

जोखिमपूर्ण अवस्था १
नाजुक अवस्थामा रहेका सरकारी संस्थानहरू

— श्रीलङ्का
— नेपाल
— बङ्गलादेश

स्रोत: लेखकको विस्तार।

यसले बङ्गलादेशमा शासनको स्थिरता जनाउँछ, तैपनि चुनाव स्वतन्त्र र निष्पक्ष छ कि छैन भन्ने प्रश्न चाहिँ उठेको छ, जसले प्रधानमन्त्रीलाई प्रक्रियाको रक्षा गर्न बाध्य पारेको छ र देशलाई शक्तिशाली बाहिरी शक्तिको हस्तक्षेपसमक्ष कमजोर बनाएको छ।¹²⁷ २०२३ मा हुन गइरहेको आगामी चुनावमा यही आरोपहरू ब्युँताइने सम्भावना छ।¹²⁸

बङ्गलादेशभन्दा फरक, नेपाल, माल्दिभ्स र श्रीलङ्काका हालैका चुनावहरूमा शान्तिपूर्वक शक्ति हस्तान्तरण भएको देखिएको छ — माल्दिभ्समा २०१८ मा अब्दुल्ला यामिनबाट इब्राहिम मोहम्मद सोलीहमा र नेपालमा २०१८ मा शेर बहादुर देउबाबाट केपी शर्मा ओलीमा र फेरि २०२१ मा फिर्ता देउबामा, यसैगरी श्रीलङ्कामा २०१९ मा मैत्रीपाला सिरिसेनाबाट गोटाबाया राजापाक्षेमा। यसले लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्थामा एक निश्चित स्तरको स्थिरताको संकेत गर्दछ। तर यी राज्यहरू अझै पनि बाहिरी दबावको चपेटामा छन्, किनकि यिनीहरूका सरकारहरूले आफ्नै फाइदा र राजनीतिक चुनौतीहरू रोक संवैधानिक संशोधन गरेका छन्।

यो श्रीलङ्कामा सबैभन्दा स्पष्ट छ, जहाँ चीन अत्यन्तै सक्रिय छ र जहाँ राजापाक्षे परिवार लामो समयसम्म आफूले नियन्त्रण गरेको राष्ट्रपतिको पदलाई अतिरिक्त शक्तिशाली बनाउनका लागि लामो समयदेखि लडाइँ लडिरहेको छ।¹²⁹ यो प्रयास २०१० मा महिन्द्रा राजापाक्षेद्वारा पेस गरिएको संविधानको अठारौँ संशोधनबाट सुरु भएको थियो। यसले राष्ट्रपति पदका लागि दुई कार्यकालको सीमा र स्वतन्त्र आयोहरूका लागि राष्ट्रपतीय नियुक्तिहरूमा संवैधानिक निरीक्षण जस्ता कुराहरू हटाइदियो र यसले नियुक्तिहरूका लागि एक संवैधानिक परिषदको ठाउँमा संसदीय परिषद राख्यो जुन कार्यकारी नियन्त्रणको अझ धेरै अधीनमा हुनेछ। उक्त संशोधनलाई पछि सन् २०१५ मा तत्कालीन राष्ट्रपति मैत्रीपाला सिरिसेनाको नेतृत्वमा रद्द गरियो। यद्यपि, यो खारेजी अब बीसौँ संशोधनको माध्यमबाट वर्तमान राजापाक्षे सरकारद्वारा उल्टाइएको छ, जसले खारेज गरिएको अठारौँ संशोधनबाट धेरै व्यापक अधिकारहरू फेरि राष्ट्रपतिलाई फिर्ता गर्नुका साथै यी कार्यहरूलाई मौलिक अधिकारको प्रयोगको आधारमा पनि चुनौती दिन नमिल्ने खाले बनाएको छ। यसले संविधानको परिपक्वता र राजापाक्षे परिवारको असाधारण पहुँचप्रति चिन्ता बढाउँछ।¹³⁰

यसै प्रकार नेपाल र माल्दिभ्समा पनि संविधानका प्रावधानहरूमाथि सवाल खडा गरिएको छ। २००७ मा वर्तमान संविधान अन्तर्गत लोकतान्त्रिक प्रणाली बनेको माल्दिभ्समा सत्तारूढ माल्दिभियन डेमोक्रेटिक पार्टीका शक्तिशाली नेताहरूले देशलाई राष्ट्रपतिबाट संसदीय प्रणालीमा परिवर्तन गर्नका लागि प्रावधान परिवर्तन गर्न आग्रह गरेका छन्। यद्यपि, राष्ट्रपति सोलिहको को बुझाइ अलग रहेको मानिएको छ।¹³¹ नेपालमा, २०१५ मा राजतन्त्रपछिका दुई राष्ट्रिय संविधान सभा र कैयौँ वर्षको राजनीतिक वार्तापछि लागू भएको

नयाँ संविधान, दक्षिणी तराई क्षेत्रमा बस्ने भारतीय वंशका मानिसहरू र अन्य अन्य सीमान्तकृत समुदायहरूद्वारा विरोध र संशोधनको केन्द्रमा रहेको छ।¹³² मामिलालाई झन् जटिल बनाउँदै २०१८ देखि सत्तामा रहेको नेकपा एमाले दुई भागमा बाँडिएको छ, जसको नेतृत्व क्रमशः केपी ओली र र पुष्प कमल दाहालले गरेका छन्। २०२१ मा सत्ताच्युत हुनुअघि ओलीले पार्लियामेन्टमा विश्वासको मत नजितेको अवस्थापछि पनि प्रधानमन्त्रीको पद सम्हालिरहेका थिए, किनकि त्यतिखेर विपक्षी दलहरू गठबन्धन सरकारका लागि चाहिले संख्या तयार पार्न असफल भएका थिए।¹³³

नोकरशाही कौशल र भ्रष्टाचार

चुनावी र विशेष गरी संवैधानिक प्रक्रियाहरूसँग सम्झौता गरिन सक्ने सम्भावना मात्र यस श्रेणीका जोखिम अवस्थाहरू होइनन्। उदाहरणका लागि, यद्यपि श्रीलङ्का र बङ्गलादेश विकसित संस्थाहरूको मामिलामा राम्रो प्रदर्शन गरिरहेका छन्, तर संदिग्ध अभ्यास र दबावले यिनीहरूको नोकरशाहीलाई अप्रभावी बनाउन सक्छ। उदाहरणका लागि श्रीलङ्कामा, सिरिसेना सरकारले २०१५ मा सत्ता लिएपछि गरेको पहिलेका निर्णयहरूको समीक्षामा राजापाक्ष सरकारका संदिग्ध कार्यहरू प्रकाशमा आउन थालेका थिए। यसमा गैर-पारदर्शी निर्णय र चीनद्वारा वित्त पोषित परियोजनाहरूमा भ्रष्टाचारको आरोपमाथिको अनुसन्धान जस्ता कुराहरू परेका छन्।¹³⁴ अधिकारीहरूले चिनियाँ पर्यटकलगायतका विदेशीहरूलाई अनुचित फाइदा पुर्याउका निम्ति नियम-प्रक्रियाहरूको बेवास्ता गरेको पाइयो, जसले गर्दा सरकारी खजानालाई नोक्सानी पुगेको थियो।¹³⁵ सिरिसेना सरकारले आफ्नो पूर्ववर्ती सरकारद्वारा सञ्चालित चीनद्वारा वित्त पोषित परियोजनाहरू – हम्बनटोटा बन्दरगाह, हम्बनटोटा तेल ट्यांक परिसर, सूर्यावेवा क्रिकेट स्टेडियम र मट्टाला राजापाक्ष अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (MRIA) लगायतको व्यावसायिक व्यवहार्यता जाँच वा तिनीहरू मन परेका व्यक्ति र/वा समूहहरूका लागि तयार पारिएका स्वार्थपरक सौदा त थिएनन् भनेर जाँच अडिट प्रक्रिया पनि सुरु गर्यो।¹³⁶ यो यस कुराको एक महत्वपूर्ण उदाहरण हो कि कसरी यस राज्यमा प्रणालीगत कमजोरीहरूले चीनी प्रभावका शिथिल पार्ने स्वरूपहरूको विरोध गर्न कठिन बनाउन सक्छन् र कसरी यसले चीनी ऊर्जालाईसकारात्मक दिशामा लैजाने कम सम्भावना दर्शाउँछ।

श्रीलङ्कामा विभिन्न सरकारी विभागहरूमा कुप्रबंधनले गर्दा भारी घाटा भएको आरोप पनि लगाइएको छ। सरोकारवालाहरू त्यहाँ राजनीतिज्ञ र सरकारी विभागहरूबीच मिलीभगतका उदाहरणहरू छन् भन्ने विश्वास गर्छन्, जसले गर्दा लागत वृद्धि र कोषको कुप्रबंधन भएको छ। केहीले संकेत दिए कि ठेकेदारहरू अधिकारीहरूलाई घुस दिन इच्छुक भएकाले चिनियाँ परियोजनाहरू अगाडि बढे।¹³⁷ आरोपहरूमध्येको सबैभन्दा गम्भीर आरोप कोलम्बो पोर्ट सिटी निर्माण गर्ने जिम्मा लिने कम्पनी CHEC सँग जोडिएको छ, जसले विभिन्न प्रोक्सिहरूमार्फत महिन्दा राजापाक्षको चुनावी अभियानका १० लाख डलरभन्दा बढी रकम भुक्तानी गरेको आरोप लगाइएको थियो।¹³⁸ यद्यपि, सिरिसेनाको समयमा राजापाक्ष परिवारका विभिन्न सदस्यहरूविरुद्ध लगाइएको भ्रष्टाचारको आरोपको मामिला खासै अगाडि बढ्न असफल भयो र अन्ततः बिसियो। केही मामिलाहरूमा, जस्तै गोटाबाया राजापाक्षको मामिला, भ्रष्टाचारको आरोपविरुद्ध प्रतिरक्षा प्राप्त भएपछि सत्तामा वापसी भएको छ।¹³⁹

राजनैतिक दबावले सरकारी विभागहरूलाई आफ्नो कामलाई अझ अपारदर्शी बनाएर आफ्नो कमजोरी लुकाउन प्रारित गर्यो, जसमा अडिट गरिएका वित्तीय रिपोर्ट जारी नगर्ने जस्ता कुराहरू समावेश छन् र यसको फलस्वरूप उनीहरू कम कुशल बन्न पुगे।¹⁴⁰ श्रीलङ्का जस्तो एक टापु राष्ट्रका लागि महत्वपूर्ण मानिएको पर्यावरणीय चिन्तालाई बेवास्ता गरिएको थियो – त्यसैले समीक्षा एजेन्सीहरू कर्मचारी वा बजेटको हिसाबले बलिया भए तापनि उनीहरू सार्वजनिक सम्मान र विश्वसनीयता पाउने गरी आफ्नो कर्तव्य पूरा गर्न भने असफल भए। कोलम्बो पोर्ट सिटीको सम्बन्धमा भएको २०१९ को पर्यावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन रिपोर्ट तटीय क्षरण र माछा मार्ने उद्योगलाई हुने क्षतिको सम्भावनालाई स्वीकार गर्न असफल भयो। यो कुरा पनि स्पष्ट भएन कि उक्त परियोजनाका लागि भनेर दाबी गरिएको भूमिको के काममा प्रयोग गरिने छ।¹⁴¹ वास्तवमा, परियोजनाको मूल सम्झौतामा, भविष्यको प्राकृतिक प्रकोपको स्थितिमा हुनसक्ने क्षतिका लागि चीनलाई क्षतिपूर्ति दिने जिम्मेवारी श्रीलङ्काको थियो, अरु केही पनि होइन।¹⁴² दक्षिणी, बाहरी सर्कुलर र कोलम्बो-काटुनायके एक्सप्रेस-वेको मामिलामा, बाढीको सम्बन्धमा कुरा त राखिएको थियो तर त्यसलाई बेवास्ता गरियो।¹⁴³

माल्दिभ्समा, सत्ता हस्तान्तरणले पूर्व सरकारद्वारा गरिएको घरेलु भ्रष्टाचारको आरोपलाई प्रकाशमा ल्यायो। ऋणको पुनर्संरचना गर्नका लागि चीनसँगको वार्तामा अर्थमन्त्री इब्राहिम अमिरले अघिल्लो सरकारमाथि ठेकेदारहरूबाट घुस स्वीकार गरी ठेक्काको मूल्य उच्च राखेको आरोप लगाए।¹⁴⁴ सोलिहले भने, “राज्यको कोषले धेरै अरब रुफिया गुमाएको छ। . . जसको कारण सरकारका विभिन्न तहमा

भइरहेको घुसखोरी र भ्रष्टाचार हो।¹⁴⁵ यो कुरा प्रमुख चीन-माल्दिभ्स मैत्री पुलमा प्रतिबिम्बित भएको छ, जसले पर्यावरणीय क्षरण और समुद्री जीवनका लागि खतराको सम्बन्धमा कैयौं सवालहरूको सामाना गरेको छ।¹⁴⁶ पुलको काम सम्पन्न भएपछि पनि चिनियाँ उप ठेकेदारहरू निर्माण सम्झौता अन्तर्गत अनुमति दिइएको दाबी गर्दै अवैध रूपमा बालुवा उत्खनन गरिरहेका थिए। यस घटनाक्रमले राज्यको कमजोरीले सरकार आफ्नो उचित निगरानी, नियामकीय र प्रवर्तनका कार्यहरू गर्न नसक्ने रहेछ भन्ने कुरा देखाएको छ। यो कसरी राज्यको कमजोरीले चीनी संलग्नताका अनुत्पादक रूपहरूलाई सक्षम बनाउँछ भन्ने कुराको एउटा स्पष्ट उदाहरण पनि हो।¹⁴⁷ नयाँ सरकार यामीनको शासनकालका वर्षमा हस्ताक्षर गरिएको एक अन्य अत्यधिक प्रचारित सम्झौता अर्थात् माल्दिभ्स-चीन मुक्त व्यापार सम्झौता (FTA) का सर्तहरू लाभदायक नरहेको विश्वास गर्दछ।¹⁴⁸ बेइजिङका शासनसम्बन्धी आवश्यकताहरूमा कमी र निगरानीलाई दिइएको कम महत्त्वका साथै माल्दिभ्स राज्यको सीमित क्षमताले भ्रष्ट प्रथाहरूमा कसैको ध्यान नजाने कुरामा सहयोग पुर्याएको छ।¹⁴⁹

अधिक व्यापक रूपमा हेर्दा, नागरिक सेवाअन्तर्गत संस्थागत क्षमता र कौशलको कमीले माल्दिभ्समा में चीनी ऋण बढ्ने प्रक्रियालाई सक्षम बनायो, जसको अधिक मजबुत संस्थान भएको कुनै सशक्त राज्यले अलगै तरिकाले जाँच गर्ने थियो। सरोकारवालाहरूले तर्क गरेका छन् कि चिनियाँ वित्तीय संस्थाहरू उधारी दिने अरु सबै एजेन्सीहरूभन्दा ऋण वितरण गर्ने गतिमा मात्र फरक नभएर वित्तीय सम्झौताहरूको “जटिल ब्याकएण्ड” को ख्याल राख्ने प्रस्तावहरूमा पनि फरक छन्। यसको परिणामस्वरूप यामिनको शासनकालको समयमा एक असामान्य व्यवस्था उत्पन्न भयो जसमा चिनियाँ संस्थानहरूले माल्दिभ्स राज्यको एक सार्वभौम ग्यारेन्टीद्वारा समर्थित माल्दिभ्सका व्यक्ति वा कम्पनीहरूलाई ऋण दिने प्रस्ताव राखे। सत्तामा आउँदा, सोलिह सरकारले स्वीकार उनीहरूलाई यस्तो ऋणको कुल रकम थाहा नभएको कुरा स्वीकार गरेका छन्।¹⁵⁰ केन्द्रीय बैंकले सार्वभौम ग्यारेन्टीको सम्भावित रकमको रूपमा ९०० मिलियन डलर भनेको छ, जुन सरकार आफैँ सोझै चीनको ऋणी रहेकोभन्दा ३०० मिलियन डलर बढी हो। यस घटनाले चिनियाँ साझेदारहरूसँग मिलेर काम गर्ने एक राम्रो सम्बन्ध भएको निजी व्यक्तिसँग राज्यको मिलीभगत देखाउँछ।¹⁵¹ २०२० मा, चीनको निर्यात-आयात बैंक (China Eximbank) ले एक निजी ऋणी अहमद सियामले भुक्तानी गर्न असफल भएपछि सरकारलाई १२५ मिलियन डलरको ऋणको अंश फिर्ता गर्न आग्रह गरेको थियो। यामिनका नजिकैका राजनीतिक साथी हुन् र उनको राष्ट्रपति कार्यकालमा विधानसभाका सदस्य रहेका सियामले अन्ततः उक्त ऋण तिरेको रिपोर्ट गरिएको छ।¹⁵² सशक्त कर्तव्यनिष्ठा र अनुगमन संयन्त्र भएको बलियो राज्यमा यस प्रकारको व्यवस्था लगभग असम्भव हुने थियो।

बङ्गलादेशका राज्य संस्थालहरू अन्य तीन देशहरूको तुलनामा तुलनात्मक रूपमा बलिया छन्, तर सरोकारवालाहरूले चिनियाँ समर्थित परियोजनाहरूलाई अनुमोदन गर्ने क्रममा भ्रष्टाचार र राजनीतिक प्रभाव भएको मुद्दा उठाएका छन्। केही खाताअनुसार, यस्ता परियो-जनाहरूको एक तिहाई हिस्सा व्यापारिक र/वा आर्थिक रूपमा अपरिहार्य हुन सक्ने सम्भावना छ, तैपनि राज्य संस्थाहरू मुनाफामा रहेका राजनीतिक तरिकाले जोडिएका व्यक्तिहरूको दबाबको प्रतिरोध गर्न असमर्थ भएकाले तिनीहरूलाई अनुमति दिइयो।¹⁵³

२०१२ मा, पद्मा बहुउद्देश्यीय पुल परियोजनामा भ्रष्टाचारको जाँचको अनुरोध राज्य संस्थाहरूद्वारा बेवास्ता गरिएको हुनाले विश्व बैंक यस परियोजनाबाट बाहिर निस्केको थियो।¹⁵⁴ हाल सरकार र चीनको एक्जिमबैंकद्वारा वित्त पोषित यो परियोजना बङ्गलादेश-चीन सम्बन्धको प्रदर्शन गर्ने प्रमुख परियोजनाहरूमध्ये एक मानिन्छ। यस आरोपको सम्बन्धमा कुनै व्यवस्थित समीक्षा वा जवाफ दिइएको छैन। परियोजनाको एक भागका लागि २०१४ मा ६८० मिलियन डलरको अनुबंध जित्ने चिनियाँ SOE सिन्हाइड्रो कर्पोरेशनको मामिलाले नाजुक अवस्थामा रहेका राज्य संस्थाहरू कसरी समस्या बन्न सक्छन् भन्ने कुरा देखाउँछ। उक्त कर्पोरेशनलाई विश्व बैंकद्वारा केही समयका लागि बहिष्कृत गरिएको भए तापनि उसले बोली जितेको थियो।¹⁵⁵ हारेका कम्पनीहरूले भनेअनुसार उनीहरूले सरकारलाई सिनोहाइड्रो-माथिको प्रतिबन्धको बारेमा जानकारी दिएका थिए, जसलाई अधिकारीहरूले अस्वीकार गरे। स्थानीय अखबारहरूका अनुसार एक पूर्व सञ्चार मन्त्री चिनियाँ संस्थासँग काम गरिरहेका थिए र उनले यो सम्झौता जित्नका लागि पैरवी गरेका थिए। उक्त सिनोहाइड्रो बङ्गलादेशको पूर्वाधार परियोजनाको मामिलामा विवादमा परेको यो पहिलो पटक थिएन जब – यसले पहिले ढाका-चटगाउँ राजमार्ग विस्तारको परियोजनामा काम गरेको थियो र यसमाथि दुई वर्ष काम रोक्ने आरोप लागेको थियो।¹⁵⁶ यस्तै एक मामिलामा, २०१९ मा एक स्थानीय कन्सोर्टियममा जोडिएपछि CHEC लाई मिरसराई आर्थिक क्षेत्रको एउटा ठेक्का दिइएको थियो।¹⁵⁷ बङ्गलादेश सरकारले वर्षअघि मात्र यसले अधिकारीहरूलाई घुस दिन खोजेको उजागर भएपछि यसलाई कालोसूचीमा राखेको थियो, जसले प्राविधिक रूपमा यसलाई नयाँ परियोजनाहरूमा काम गर्नबाट रोकेको थियो।¹⁵⁸

नोकरशाहीको निरीक्षण, लगानीको जाँच र अनुबन्ध समीक्षाको अधिक प्रभावी प्रक्रियाले यी परियोजनाहरूको पहले चरणमै सवाल उठाउन सक्थ्यो, जसले कम से कम चिनियाँ र बङ्गलादेशी साझेदारहरूलाई अधिक पारदर्शी हुन र प्रक्रियाका मजबुत नियमहरूको पालना

गर्न प्रेरित गर्थ्यो । यो समस्या चारै देशहरूमा देखिएको छ, सरोकारवालाहरूले रिपोर्ट गरेका छन् कि चिनियाँ ऋण कुनै बोली नलाग्ने यस्तो अकथित आशासँग आउँछ जसमा कुनै टेन्डर प्रक्रिया हुनेछैन वा टेन्डर कुनै चिनियाँ ठेकेदारको पक्षमा व्यवस्था गरिनेछ भन्ने आशा गरिएको हुन्छ । वित्त मन्त्रालयको २०१५ को एक रिपोर्टले यो मुद्दा उठाउँदै अभ्यास देशको औपचारिक पारदर्शिता र ठेक्का कानूनविरुद्ध भएको थियो भन्ने कुरा औल्याएको थियो । एउटा बलियो राज्यले यी कानूनहरू लागू गर्ने थियो । वाणिज्य मन्त्रीले त SEZ हरूमा चिनियाँ लगानीको सम्भावनाको बारेमा कुरा गर्दा चीनका मन पर्ने ठेकेदारहरूसँग जाने अभ्यासलाई स्वीकार पनि गरे ।¹⁵⁹

माल्दिभ्समा, पूर्व राष्ट्रपति मोहम्मद नशिदले पनि यस्तै खाले चिन्ता उठाएका छन्, उनले भनेका छन् कि अन्य देशहरूलाई परियोजनाहरू प्रदान गर्ने एक अधिक पारदर्शी प्रक्रिया हुनु पर्छ – “टेन्डर प्रक्रिया यहाँ हुन्छ, पुरस्कार (ठेक्काको) यहाँ हुन्छ, अनुगमन यहाँ हुन्छ र श्रम यहाँबाट आउन सक्छ ।”¹⁶⁰ “माल्दिभ्सका जनता किन्हुहोस् र भाडामा लिनुहोस्” जस्ता नीतिहरू लागू गर्नका लागि यो बिन्दुसम्म देशमा भएका संस्थानभन्दा धेरै नै बलियो सेटको आवश्यकता पर्नेछ । वास्तवमै, पहिलेको सरकारको कार्यकालमा प्रतिस्पर्धी बोलीहरू बाइपास गर्नका निम्ति कानूनहरूको परिमार्जन गरिएको थियो ।¹⁶¹ र २०१५ मा, विधानसभाको एउटा हतारहतारको सत्रमा संविधान परिमार्जन गरी जग्गाको विदेशी स्वामित्वको अनुमति दिइयो, जुन चिनियाँ परियोजनाहरूलाई फाइदा हुने गरी बनाइएको भनेर विश्वास गरिन्छ ।¹⁶²

श्रीलङ्कामा, पहिलेको राजापाक्ष सरकारमाथि सडक निर्माणदेखि स्टेडियमसम्म चीनको अनुदानमा हुने धेरै परियोजनाहरूका लागि राज्य नेतृत्वको टेन्डरिंग प्रक्रिया त्यागेको आरोप लगाइएको थियो ।¹⁶³ सत्तामा आउँदा, सिरिसेना सरकारले कानुनी र नोकरशाही प्रक्रियाका दिशानिर्देशहरूको पालना नगरेको कारणले चिनियाँसहित धेरै कम्पनीहरूसँगको तेल सम्झौता रद्द गर्यो ।¹⁶⁴ सबैभन्दा गम्भीर आरोपहरू CHEC पोर्ट सिटीका सम्बन्धमा थिए । सांसदहरूले आरोप लगाए कि CHEC सँगको परियोजनाको सम्झौता गोप्य राखिएको थियो र राजापाक्ष सरकारले संसद वा विपक्षी नेतासँग पनि साझा गर्न अस्वीकार गरेका थिए ।¹⁶⁵ परियोजनाको क्षेत्र कुनै कारण नदिइकन वा निर्णय सार्वजनिक नगरिकन २०० हेक्टरबाट २६९ हेक्टरसम्म बढाइएको थियो ।¹⁶⁶ यस प्रकार, चीनसँगको छिटो बढ्दो सम्बन्धले राज्यको सीमित नोकरशाही क्षमता तन्काएको थियो । यसले गर्दा चीनसँगको सम्बन्धका सबै पहलुहरूका लागि प्रतिस्पर्धी हित र खाताहरूलाई सन्तुलित गर्ने एक विचारशील अंतर-एजेन्सी प्रक्रियाको सञ्चालन अझ कठिन हुनजान्छ ।

नेपालमा, राज्यले चिनियाँ पर्यवेक्षकहरूलाई विकाससँग सम्बन्धित सरकारी मन्त्रालयहरूमा अनौपचारिक रूपमा उपस्थित हुन अनुमति दिएको छ ताकि उनीहरू चीनद्वारा वित्त पोषित परियोजनाहरूको ट्रयाक राख्न सक्न्, यस प्रकार मामिला मुख्य विषय हुनुपर्ने विदेशी नेताहरूबाट राष्ट्रिय अधिकारीहरूमा पुग्दछ ।¹⁶⁷ पोखरामा विमानस्थल बनाउने सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्नुभन्दा पहिले नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका अधिकारीहरूले चीनको एक्जिमबैंकले ग्यारेन्टीको रूपमा नेपालका सबै विमानस्थलहरूको राजस्व आफूसँगको संयुक्त खातामा राख्नुपर्ने माग गरेको पाएका थिए ।¹⁶⁸ एक अलग उदाहरणमा, सरकारको स्वामित्व भएको एयरलाइनलाई लाभहीनता और परिचालनसम्बन्धी समस्याहरूका कारण चीनबाट खरिद गरिएका विमानहरू जमिनमा उतार्ने लागि बाध्यता आइपरेको थियो ।¹⁶⁹ पछि यो कुरा स्थापित गरियो कि सरकारी निरीक्षणद्वारा नेपालका आवश्यकताअनुसार ती विमानहरूको उपयुक्तता तय गर्नुअघि नै उक्त विमानलाई फ्लिटमा समावेश गरिएको थियो ।¹⁷⁰ अन्य मामिलाहरूमा, एक सडक परियोजनामा स्थानीय अधिकारीहरूले चिनियाँ ठेकेदार र स्थानीय मजदुरहरूबीच शान्ति कायम गर्नुपरेको थियो किनकि मजदुरहरूले आफ्नो रोजगारदाताले वैध न्यूनतम ज्याला भुक्तानी नसकेको आरोप लगाएका थिए, जुन एक बलियो राज्यमा लागू हुने थियो ।¹⁷¹ यस्तै गरी, स्कुलका पाठ्यक्रमहरू तय गर्ने जिम्मामा रहेको सरकारी निकायलाई तब अन्धकारमा छोडिएको थियो जब स्कुल र चीन सरकारबीचको एक सीधा सम्झौताको भागको रूपमा म्यान्डरिन कक्षाहरूलाई अनिवार्य बनाउने योजना बनाइएको थियो ।¹⁷²

कानून प्रवर्तन

कमजोर संस्थानहरूबाट प्रवाहित हुने जोखिमहरू कानून प्रवर्तनमा पनि देख्न सकिन्छ । थुप्रै दिशामा चीनसँगको सम्बन्ध विस्तारसँगै, सरकारी एजेन्सीहरूले बदलिँदा परिदृश्यहरूको सामना गर्नु र आफ्नो परिचालन प्रक्रियाहरूलाई संशोधित गर्नु आवश्यक छ ।

वर्ल्ड जस्टिस प्रोजेक्टको २०२० रूल अफ ल इन्डेक्सअनुसार, यी सबै चार देश नाममात्रको स्वतन्त्र कानून-प्रवर्तन एजेन्सीमाथि यस समयको राजनीतिक शासनको उल्लेखनीय प्रभावको अनुभव गरिरहेका छन् । ० देखि १ सम्मको स्केलमा १ ले सबैभन्दा कम

राजनीतिकरण भएको आपराधिक न्याय प्रणाली जनाउँछ र ० ले सबैभन्दा कम राजनीतिकरण – भने बङ्गलादेशको स्कोर सबैभन्दा कम ०.२६ मा छ, जबकि श्रीलङ्काको ०.४९ को साथमा सबैभन्दा उच्च स्कोर छ। नेपालको स्कोर ०.४० छ।¹⁷³ यो निम्नानुसार छ कि जब चीनद्वारा दबाव दिइन्छ, तब राजनीतिज्ञ वा सरकारहरू उक्त अनुरोध वा माग पारित गरी त्यसलाई राज्यका एजेन्सीहरूमा पठाइने सम्भावना बढी हुन्छ। र, विदेशमा यसलाई कसरी चिलित गरिन्छ भन्ने कुरा अत्यधिक संवेदनशील भएको हुनाले, चीनले विदेशका कानुन-प्रवर्तन एजेन्सीहरूका स्रोतसाधनहरूमा माग राख्न सुरु गरेको छ।

उदाहरणका लागि २०२० मा, नेपालमा १२२ चिनियाँ नागरिकहरूलाई गिरफ्तार गरिएको थियो र उनीहरूमाथि आरोप सिद्ध गर्न असफल भएपछि चीन पठाइएको थियो। नेपाली र चीनियाँ अधिकारीहरूले यस अपरेशनको प्रकृतिबारे एकअर्काको खण्डन गरेका थिए, जसमा नेपालले दावा गरेको थियो कि उनीहरूले चिनियाँ अधिकारीहरूको जानकारीको आधारमा एकलै काम गरेका थिए, जबकि बेइजिङले यो एउटा संयुक्त अपरेशन भएको दावा गरेको थियो।¹⁷⁴ सरोकारवालाहरूका अनुसार २००८ को ओलम्पिकभन्दा पहिले तिब्बत समर्थक प्रदर्शनकारीहरूलाई गिरफ्तार गरिँदा नेपाली प्रहरीलाई चिनियाँ अनुरोध आउन सुरु भएको थियो।¹⁷⁵ यो उच्च स्तरको सतर्कता सीको २०१९ मा शीको भ्रमणको क्रममा फिर्ता आयो, न केवल सरकारका पहलका कारण, अपितु बेइजिङले गरेको अनुरोधको कारणले पनि।¹⁷⁶

बङ्गलादेशमा पुलिस र अन्य कानुन-प्रवर्तन एजेन्सीहरूमाथि राजनीतिक प्रभावको रिपोर्ट कुनै नयाँ कुरा होइन। अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधि-कार संगठनहरूले आजको राजनीतिक प्रतिपक्षलाई नियन्त्रण गर्न र सरकार विरोधी कार्यको आरोपमा नागरिकहरूलाई पक्राउ गर्न कसरी पुलिसको प्रयोग गरिएको छ भन्ने उदाहरणहरूमा प्रकाश पारेका छन्।¹⁷⁷ चीनी संस्थाहरूद्वारा वित्त पोषित वा निर्मित परियोजनाहरूमा पुलिस कारबाहीका घटनाहरू सरकारवालाहरूसँगका कुराकानीहरूमा मात उजागर हुन्छन्, यी कुराहरू समाचारपत्रहरूमा बिरलै देखिने गर्छन्।¹⁷⁸ कम्तीमा एक परियोजना – एक बङ्गलादेशी र एक चिनियाँ कम्पनीको संयुक्त उद्यमको भागको रूपमा निर्मित चटगाउँमा एक बिजुली संयन्त्र – को सम्बन्धमा वर्षौंदेखि अशान्ति देखिएको छ। सन् २०१६ मा प्लान्टको निर्माणको विरोध गरिरहेका प्रदर्शनकारीहरूलाई गोली चलाउँदा चार जनाको मृत्यु भएको थियो।¹⁷⁹ अप्रिल २०२१ मा सोही परियोजनाको सम्बन्धमा चिनियाँ उप-ठेकेदारविरुद्ध प्रदर्शन गरिरहेका प्रदर्शनकारीहरूको पुलिससँग झडप हुँदा पाँच जना मारिएका थिए।¹⁸⁰

अन्तिम शब्द

यी चार देशहरूमध्ये बङ्गलादेश र श्रीलङ्काले सबैभन्दा बलियो प्रशासनिक प्रणाली देखाएका छन्। यद्यपि, यी दुवै घरेलु प्रणालीगत कमजोरीहरूबाट बाधित छन् जसले यिनीहरूलाई विदेशी हस्तक्षेपप्रति संवेदनशील बनाउँछ। यसमा संस्थान र प्रशासनिक तन्त्रमाथि स्थापनाका सदस्यहरूको दबाव सामेल छ जसले यिनीहरूलाई ती भूमिकाहरू खेलबाट रोक्दछ जुन भूमिका खेल भनेर तिनीहरूलाई तयार पारिएको हो। बङ्गलादेशमा, भ्रष्टाचार र अभिजात वर्गको हस्तक्षेपले लगानीको जाँच र अनुबन्धको समीक्षा प्रणालीलाई कमजोर पारेको छ, जसले गर्दा चिनियाँ साझेदारहरूसँग गैर-पारदर्शी सम्झौताहरू हुन गएका छन्। श्रीलङ्कामा, यस्तै प्रकारको हस्तक्षेपले मजबुत अभिजात वर्गको सहायता गरेको छ, जसले गर्दा अक्षमता, लागतमा वृद्धि र धनको कुप्रबन्धन भएको छ।

नेपाल र माल्दिभ्सले अपर्याप्त संस्थागत क्षमताको प्रदर्शन गर्दछन् जसले उनीहरूलाई कमजोर बनाउँछ। नेपाल अझै पनि आफ्नो प्रणालीलाई संस्थागत गर्ने प्रक्रियामा छ। सरकारद्वारा साझेदारको रूपमा बेइजिङलाई अधिक प्राथमिकता दिनु जस्ता अन्य कुरासँगसँगै उपरोक्त कुराले यसलाई चीनको प्रभावका लागि अत्यन्त संवेदनशील बनाएको छ। थुप्रै मोर्चाहरूमा चीनसँगको छिटो संलग्नताको सामना गरेकाले, यो प्रक्रियाका नियमहरूको गठनदेखि लिएर निगरानी संयन्त्र र कानुन प्रवर्तनसम्मको नोकरशाही क्षमतामा फैलिएको प्रकट भएको छ। २००७ मा लोकतान्त्रिक देश बनेको माल्दिभ्समा चुनौतीहरू सीमित संस्थागत क्षमता र सीपहरूसँग जोडिएका छन्। यो यस्ता सर्तान्तर्गत स्वीकार गरिएको ऋणमा सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण रूपमा प्रतिबिम्बित भएको छ जसलाई पर्याप्त जाँच र ब्यालेन्स भएको अरु कुनै पनि प्रणालीमा रातो झण्डा देखाइने थियो। तर, श्रीलङ्का र बङ्गलादेशले सामना गरिरहेका मुद्दाहरूको विपरीत, यी कुराहरू प्राथमिक रूपमा राजनीतिक इच्छाशक्तिद्वारा ठिक गर्न सकिने अपर्याप्तता होइनन्। नेपाल र माल्दिभ्सले जमिनी स्तरबाट बलिया संस्थानहरू विकास गर्नुपर्छ र केही वर्ष क्षमता र अनुभव निर्माणमा लगानी गर्नु पर्छ। तब सम्म, यी अक्षमताहरू अस्तित्वमै रहनेछन्, जबसम्म कि संगठनात्मक कमजोरीले गर्दा चिनियाँ मोर्चाबन्दी ओझलमा रहन्छ।

बाह्य दबावमाथिको नियन्त्रणको रूपमा नागरिक समाजको स्वतन्त्रता

एउटा राम्रो काम गर्ने राजनीतिक प्रणालीमा, नागरिक समाजले राज्यको कार्यमा एउटा स्वतन्त्र जाँच प्रदान गर्दछ। अध्ययन गरिएका चार देशहरूमा जन भावनालाई आहूति दिएर चिनियाँ प्रभाव बढिरहेका बेला बलियो नागरिक समाज अनुगमन र परिचालन गर्न सक्षम हुनुपर्दछ। अलगअलग नागरिक कार्यकर्ता र समूहले चिनियाँ अधिकारिहरूद्वारा या घरेलु राजनीतिक वा नोकरशाही संस्थाहरूद्वारा गरिएका अनियमितताहरूप्रति आवाज उठाउँछन् र तथ्यहरूको रिपोर्ट गर्दछन्। यस मामिलामा नेपाल र श्रीलङ्काले अलग-अलग कारणले गर्दा यस श्रेणीमा राम्रो प्रदर्शन गरिरहेका छन् भने माल्दिभ्स र बङ्गलादेशले उल्लेखनीय कमजोरीहरू प्रदर्शित गरेका छन्। त्यस्ता नीतिगत उपायहरूका कारण जसको माध्यमबाट सरकारहरूले नागरिक भाषणको विनियमन र सम्भावित रूपमा प्रतिबन्धित गर्न खोजिएको छ, यो मामिला सबै चार देशहरूमा चुनौतीपूर्ण बनिरहेको छ।

चार देशका सरकारहरू, चाहे कमजोर वा बलिया भए पनि, नागरिक समाजको क्षमतालाई चीन वा चिनियाँ गतिविधिहरूको आलोचना गर्नबाट दुई तरिकाले प्रतिबन्ध लगाउँछन्। जब सरकारसँग बेइजिङको सम्बन्ध मजबुत हुन्छ तब सरकारले आलोचनाहरू दबाउन खोज्दछ। वैकल्पिक रूपमा, नागरिक समाज आफैँ नाजुक र सरकारी प्रभावको अधीनमा हुन सक्छ र उसले सरकारको दबावमा आएर आफ्नो सन्देश बदल्ने गर्दछ। थुप्रै मामिलामा, जहाँ नागरिक समाज अधिक मजबुत हुन्छ त्यहाँ भने सरकारले चीनको आलोचना दबाउने कुरामा जोड दिने गर्दछ। उदाहरणका लागि यो मामिला नेपालमा देखिएको छ। यसको विपरीत, बङ्गलादेशमा, जहाँ एक कमजोर नागरिक समाज छ र मिडियालाई कम स्वतन्त्रता छ, नागरिक संगठनहरूले चीनसँग जोडिएका गतिविधिहरूको आलोचना कम गर्ने अनुरोधको पालन गर्नुपर्ने अधिक सम्भावना हुन्छ किनकि उनीहरू दबाव वा प्रेरितको गरिएका कुराहरू प्रति संवेदनशील हुन्छन्।

नेपालमा नागरिक समाजका चुनौतीहरू

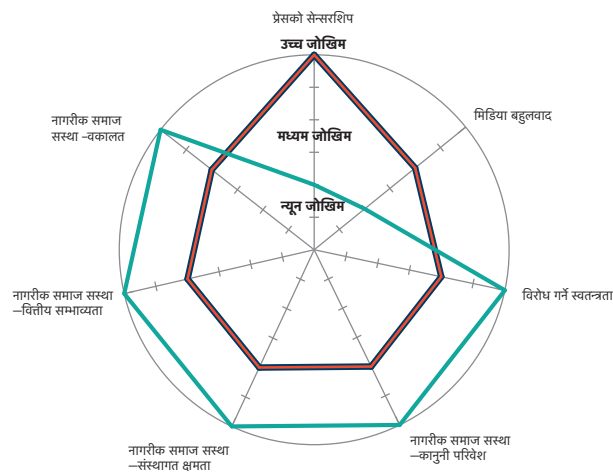
यी चार देशहरूमध्ये, सरकार र चिनियाँ गतिविधिहरूको स्वतन्त्र पर्यवेक्षण प्रदान गर्ने मिडियाको क्षमताको मामिलामा सायद नेपाल सबैभन्दा बलियो छ। रिपोर्टर्स विदाउट बोर्डर्स (RSF) प्रेस स्वतन्त्रता सूचकका अनुसार हालका वर्षहरूमा यस देशमा मिडियाको स्थितिमा मामुली सुधार भएको छ।¹⁸¹ पत्रकारहरूलाई धम्की दिने वा “आज्ञाको पालना नगर्ने” प्रकाशनहरूलाई दण्ड दिनका लागि सरकारी विज्ञापन रोक्रे जस्ता समस्याहरू अवस्थित नै छन्। यद्यपि, मिडिया विविधतायुक्त र प्रखर छ। यसले चीनसँगको सम्बन्धमा

तथ्याङ्क ७. जोखिम अवस्थाको आधारमा फोकस राष्ट्रहरू—कमजोर नागरिक समाज

जोखिमपूर्ण अवस्था र
कमजोर नागरिक समाज

- श्रीलङ्का
- नेपाल
- बङ्गलादेश

स्रोत: लेखकको विस्तार।

विभिन्न दृष्टिकोणहरू बोक्दछ, जसमा सरकार वा बेइजिङसँग जवाफ माग्ने जस्ता कुराहरू पर्दछन्। मिडियाले दुवै पक्षबाट पुशब्याक व्यवहारको सामना गर्नु पर्छ तर यो उक्त अवस्थाबाट सकुशल बाहिर आउनका लागि पर्याप्त बलियो भएको छ। यद्यपि, सरकारले विभिन्न कानूनहरूमा विचार गरिरहेको छ जुन यस सम्बन्धमा चिन्ताको विषय बनेको छ। यसमा प्रेस स्वतन्त्रताको निगरानी गर्ने एउटा स्वतन्त्र स्वायत्त निकायको ठाउँमा सरकारी नियन्त्रणमा रहेको निकाय राख्ने जस्ता कुराहरू समावेश छन्।¹⁸² दोस्रो कानूनले सरकारलाई सरकारी टेलिभिजन र रेडियो स्टेशनहरूमा अधिक नियन्त्रण राख अनुमति दिनेछ।¹⁸³ पत्रकारहरूलाई हिरासतमा राख्न साइबर अपराध विरुद्धको राष्ट्रिय लेनदेन ऐन प्रयोग गरिएको छ।¹⁸⁴

नेपालका अखबारहरू पनि चिनियाँ क्रोधको निशाना बनेका छन्, आलोचनात्मक सम्पादकीय लाइन कायम राख्ने क्रममा उनीहरूले दाउ खेल्नु परेको छ: जब एउटा अखबारले चीनमा कोरोनाभाइरस महामारीको उत्पत्तिसँग सम्बन्धित गोपनीयतामाथि एक लेख प्रकाशित गर्दा चिनियाँ दूतावासले उक्त सम्पादकको नाम तोकेरै कडा आलोचना गरेको थियो।¹⁸⁵ सबैभन्दा ठुलो चिनियाँ दबाव तिब्बत मुद्दामा रिपोर्ट गर्ने मिडियामाथि रहेको छ। सरकारी स्वामित्वमा रहेको राष्ट्रिय समाचार एजेन्सी अर्थात् राष्ट्रिय समाचार समितिले चीनद्वारा अनुदान प्राप्त परियोजना, तिब्बती शरणार्थी मुद्दाको अन्तर्राष्ट्रिय पहलु वा दलाई लामाबारे रिपोर्ट गर्दैन। यस्तो चिनियाँ दबावको एक सीधा परिणामको रूपमा भएको हो: जब उक्त एजेन्सीले २०१९ मा दलाई लामाको बारेमा एउटा रिपोर्ट प्रकाशित गरेको थियो, तब चीनी दूतावासद्वारा त्यसको आलोचना गरिएको थियो। त्यसपछि सञ्चार मन्त्रीले निम्न वक्तव्यमार्फत तीन पत्रकारहरूमाथि अनुसन्धानको आदेश दिइएको कुराको पुष्टि गरे, “हामी हाम्रा छिमेकीहरूको चिन्ताप्रति संवेदनशील हुनु पर्छ।”¹⁸⁶

अझै पनि, यस्तो राजनीतिक दबावका बावजूद, २०१२ को एउटा अध्ययनले पत्ता लगाएको छ कि यहाँको निजी मिडियाले घरेलु र अन्तर्राष्ट्रिय तिब्बती मुद्दाहरूलाई पर्याप्त ठाउँ दिन्छ। कुनै पनि उच्च स्तरीय द्विपक्षीय भ्रमणभन्दा पहिले निजी मिडियामा तिब्बती मुद्दाहरूबारे अधिक रिपोर्ट गरिन्थ्यो।¹⁸⁷ यद्यपि, पत्रकारहरू भन्छन् कि तिब्बती मुद्दाहरूमा लेखे लेखहरूका लागि निजी मिडियामा पनि सम्पादकहरूबाट अनुमोदन पाउन झनझन गाह्रो हुँदै गएको छ।¹⁸⁸ एक वरिष्ठ पत्रकारका अनुसार सरकारी अधिकारीहरू चीनसम्बन्धी लेखहरूमा टिप्पणी माग्ने पत्रकारहरूलाई जवाफ दिनबाट टाढा रहन्छन्।¹⁸⁹

नेपालका नागरिक संगठनहरू तिब्बती मुद्दाहरूमा रहेका यी चुनौतिहरू साझा गर्छन्: २००८ को बेइजिङ ओलम्पिकपछि सबै नागरिक समाज संगठनहरूको शरणार्थीका मुद्दासँग संलग्न हुने ठाउँ काफी हदसम्म कम भएको छ। अधिकारीहरूको निर्देशनमा र बेइजिङको अनुरोधमा, पुलिसले नागरिक कार्यकर्ता समुदायलाई गिरफ्तारीको जोखिम देखाएर कुनै पनि प्रकारको सार्वजनिक अभिव्यक्ति गर्नबाट रोकेको छ। केहीले भन्छन् कि यो दलाई लामाको जन्मदिन मनाउने जस्तो प्रमुख आयोजनदेखि लिएर तिब्बतसँगको एकजुटताको अपेक्षाकृत मालुली अभिव्यक्तिसम्म फैलिएको छ, यसमा तिब्बती पात्र भएका कपडा लगाउने जस्ता कुराहरू पनि पर्दछन्। विरोध वा कारणसहितका एकजुटताका अभिव्यक्ति तुरुन्तै ओइलाउने गरेका छन्।¹⁹⁰ शीको २०१९ को भ्रमणभन्दा पहिले कडा उपायहरू गरिएको थियो, जसअन्तर्गत व्यक्तिहरूलाई हिरासतमा राख्ने काम भएको थियो र शीको भ्रमणको क्रममा हुनसक्ने सार्वजनिक आक्रोश रोक्न यो कुरा गोप्य राखिएको थियो।¹⁹¹ सोही वर्ष लातभियामा तिब्बतबारे आयोजित सम्मेलनमा भाग लिएको सम्बन्धमा समाजवादी पार्टीद्वारा संसदको एक सदस्यलाई निलम्बन गरिएको थियो। यद्यपि, उनका साथी, राष्ट्रिय जनता पार्टी नेपालका अर्का सांसद भने दण्डात्मक कारबाहीबाट बन्न सफल भएका थिए।¹⁹²

नेपालमा तिब्बती शरणार्थीहरूलाई नेपाली पासपोर्ट जारी गरिँदैन र उनीहरू पहचानको प्रमाणको रूपमा बसाइसराइको पासमा निर्भर छन्, यो जारी गर्ने काम पनि हालका वर्षहरूमा लगभग बन्द भएको छ, जसले गर्दा उनीहरू आफ्नै स्थानमा सीमित भएका छन्। सामुदायिक आयोजकहरू भन्छन् कि नेपालमा सञ्चालन गर्न गाह्रो भएको छ किनकि सरकारी निकायहरू तिब्बतीहरूसँग काम गर्ने नागरिक संगठनहरूसँग काम गर्न इच्छुक छैनन्। यसमा नयाँ नागरिक संगठनहरू दर्ता गर्ने र विद्यमान संगठनहरू सञ्चालन गर्ने स्वतन्त्र-तामाथि नोककरशाहीबाट हुने बाधा जस्ता कुराहरू सामेल छन्।¹⁹³ उदाहरणका लागि, हालैका महिनाहरूमा सामुदायिक संगठनहरूलाई तिब्बती शरणार्थीहरूका लागि कोभिड-१९ खोपको व्यवस्था गर्न गाह्रो भएको छ, किनकि तीमध्ये धेरै जसोको कागजात नै छैन।

बङ्गलादेशमा मिडियामाथि दबाव

बङ्गलादेशले विशिष्ट चुनौतीहरूको सामना गरेको छ, किनकि यहाँ चिनियाँ दबावको प्रकृति अन्य तीन देशहरूकोभन्दा फरक छ र चिनियाँ दूतावासले एक विशिष्ट रणनीति अपनाएको छ। मिडिया धेरै हदसम्म नियमित रूपमा चिनियाँ परियोजनाहरूसँग सम्बन्धित मुद्दाहरूमा

रिपोर्ट गर्न स्वतन्त्र छ, जसमा टेन्डरिंगमा अनुचितता र परियोजनाहरूका लागि चिनियाँ कम्पनीहरूद्वारा पैरवी गर्ने वा उनीहरूलाई सहयोग पुर्याउने स्थानीय साझेदारविरुद्ध आरोप जस्ता कुराहरू समावेश छन्। यसै समयमा, सरोकारवालाहरू भन्छन् कि अधिकारीहरू आवधिक रूपमा चीनको नेतृत्वमा भइरहेका पहलहरूको धेरै कठोर आलोचना नगर्ने अनुरोध र अनौपचारिक सल्लाहहरू पठाउने गर्छन् र त्यो अवसरमा उनीहरू आफ्नो छवि सकारात्मक हुने रिपोर्ट चलाउन सुझाव दिन्छन्।¹⁹⁴

बङ्गलादेशको मामिलामा चिनियाँ पहलको सीमा र ती पहलहरूको बारेमा जनताको जागरूकता वा विचारबीचको अन्तर सबैभन्दा ठुलो छ। चारमध्ये, यसले सबैभन्दा ठुलो संख्यामा चिनियाँ सहयोगमा पूर्वाधार परियोजनाहरूको विकास गरिरहेको छ। बङ्गलादेशको चीनसँग सैन्य हार्डवेयरको खारिदको आधारमा अपेक्षाकृत राम्रोसँग स्थापित सुरक्षासम्बन्ध छ। तैपनि, चीन मानिसहरूको कल्पनामा विरलै उपस्थित हुन्छ। यसको समाधानका लागि, चिनियाँ दूतावास सम्पादक र लेखहरूको आलोचना गरेर तिनीहरूलाई बाध्य पार्ने कोसिस गर्नुको सट्टामा मीडियासँग सम्पर्क गर्ने कदमलाई प्राथमिकता दिन्छ। ऊ सन्देशलाई दबाउनुको सट्टामा त्यसलाई सही रूप दिने दिशामा लक्षित रहेको छ। पत्रकारहरूलाई चीनमा एक वर्षसम्म बिताउने अनुमति दिने छात्रवृत्तिहरू प्रायजसो प्रदान गरिन्छ। यसमा संलग्न केही पत्रकारहरूलाई चीनको सरकारी स्वामित्वमा रहेको मिडियाले समेत नियुक्त गरेको छ। दूतावासले बङ्गलादेशमा स्थानीय अखबारहरूसँगको साझेदारीमा BRI संलग्नताका विभिन्न पक्षहरूमा कार्यशालाहरूको आयोजन गर्दछ। राजदूतसहित दूतावासका अधिकारीहरू नियमित रूपमा यी अखबारहरूका कार्यालयहरूमा जान्छन् र मैत्रीपूर्ण अभिवादन आदानप्रदानमा उनका स्टाफहरूलाई भेट्छन्।¹⁹⁵ चिनियाँ दूतावास BRI को आलोचनाभन्दा तिब्वतलाई छुने मामिलाहरूमा बढी संवेदनशील छ। उदाहरणका लागि २०१६ मा उसले ढाका कला शिखर सम्मेलनको प्रदर्शनीप्रति आपत्ति जनाएको थियो, जसमा आत्मदाह गर्ने तिब्वती प्रदर्शनकारीहरूद्वारा लेखिएका पत्रहरू देखाइएको थियो। नेपालमा नागरिक संगठनविरुद्ध देखिएको तिब्वती मुद्दासँग सम्बन्धित दबावको पृष्ठभूमिमा आयोजकहरूले अंततः उक्त कलालाई ढाकछोप गर्नु परेको थियो।¹⁹⁶

सरोकारवालाहरूको तर्क छ कि बङ्गलादेशमा नागरिक समाजका सबैभन्दा ठुला चुनौतीहरू चीनबारे रिपोर्टिङबाट मात्र नभएर पर्दा पछाडि चीनसँग सरकारको सहयोग देखाउने कुराबाट पनि उत्पन्न हुन्छन्। मिडियाको स्वामित्व अपारदर्शी छ र नजिकको व्यापार वा राजनैतिक सम्बन्ध भएका केही परिवारहरूसँग रहन्छ। वित्तीय विवरण बिरलै सार्वजनिक गरिन्छ र त्यहाँ मिडियाका मालिक वा उनीहरूका अन्य व्यापारिक चासोको बारेमा थोरै मात्र आधिकारिक जानकारी उपलब्ध छ।¹⁹⁷ कमजोर मिडिया स्वतन्त्रता बङ्गलादेशको एक प्रणालीगत भेद्यता हो र यो गहिरो गएको छ। RSF ले नियमित रूपमा पत्रकारहरूलाई धम्की दिने र हिरासतमा लिने घटनाहरू नोट गर्दछ।¹⁹⁸ पुलिसलाई बिना वारेन्ट गिरफ्तारी गर्न अनुमति दिने डिजिटल सुरक्षा ऐनलाई व्यापक रूपमा अनलाइन प्लेटफर्ममा सरकारको आलोचना गरेको आरोपमा मिडियाकर्मीहरूलाई गिरफ्तार गर्न प्रयोग गरिएको छ। यो मामिला कार्टुनिस्ट, फोटो पत्रकार र रिपोर्टरहरूसँग जोडिएको छ।¹⁹⁹ मिडियाको कमजोरी सेल्फ सेन्सरशिपको रूपमा पनि देखा पर्न सक्छ: उदाहरणका लागि, साक्षात्कारकर्ताहरू भन्छन् कि जब चीनद्वारा वित्त पोषित परियोजनाहरूमा श्रम समस्याका कारण आन्दोलनका आवधिक घटनाहरू हुन्छन्, तब कानून सँगसँगै सरकारका अनौपचारिक निर्देशहरूको प्रयोग गरी ती घटनाहरूलाई पत्रिकाबाट बाहिर राखिन्छ। USAID को २०१९ नागरिक समाज संगठन स्थिरता सूचक (CSOSI) यी समस्याहरू नोट गर्दछ र उसले बताएको छ कि सेल्फ-सेन्सरशिप, डराउने-धम्काउने र विरोध प्रदर्शनबाट बङ्गलादेशमा नागरिक समाजको स्थान खुम्चिनुको कारण पत्ता लाग्न सक्छ।²⁰⁰

माल्दिभ्समा नवजात, रिक्भर हुँदै गरेको मिडिया

माल्दिभ्समा हालैका वर्षहरूमा मिडियाको स्थितिमा सुधारको बलियो संकेत देखिएको छ र देशले लगातार विश्व प्रेस स्वतन्त्रता सूचकमा आफ्नो स्कोर सुधारिरहेको छ।²⁰¹ काफी हदसम्म यस्तो हुनुको कारण प्रेसको स्वतन्त्रता सुनिश्चित गर्ने राष्ट्रपति सोलिहको चुनावी वादाको हिस्साको रूपमा एउटा कठोर मानहानि कानूनको रोलब्याक हो। सन् २०१६ मा पारित कानूनमा मानहानि गर्ने पत्रकारहरूलाई जेल सजाय र भारी जरिवानाको धम्की दिइएको थियो।²⁰² पूर्व राष्ट्रपति अब्दुल्ला यामिनको शासन मिडियाप्रति उनको विरोधी दृष्टिकोणका लागि परिचित थियो, प्रायः उनीहरूलाई महत्वपूर्ण राजनीतिक घटनाक्रमहरू कभर गर्नबाट रोक लगाइन्थ्यो। नियमित रूपमा पत्रकारहरूको गिरफ्तारी भयो; उदाहरणका लागि २०१८ मा ब्रिटिश र भारतीय पत्रकारहरू सुप्रीम कोर्ट र राष्ट्रपतिबीचको अवरोध कभर गर्ने क्रममा पुलिसद्वारा हिरासतमा लिइएका थिए।²⁰³ जब एक लोकप्रिय ब्लगर को २०१७ मा छुरा प्रहार गरी हत्या गरिएको थियो, तब उनको परिवारले भने “माल्दिभ्स जो कोही शासक शासनको आलोचना गर्ने वा समाजको स्थितिको बारेमा राय व्यक्त गर्ने साहसका लागि एक खतरनाक ठाउँ हो।”²⁰⁴

यद्यपि, हालैका दिनहरूमा चीनसँगसम्बन्धित समस्याहरूबारे रिपोर्टिङलाई मौन पारिने वा सेन्सरशिपका घटनाहरूको संख्यामा कमी आएको छ। सोलिहको शासनकालमा समाचारपत्रहरूले नियमित रूपमा चीनद्वारा वित्त पोषित परियोजनाहरूको बारेमा वा भ्रष्टाचार अथवा ठेक्का दिने काममा अनियमितताको बारेमा रिपोर्ट गरिरहेका छन्। यद्यपि, सम्पादकीय मिडियाका कार्यहरूको संगठनात्मक पहलुहरूबारे सीमित विशेषता भएकाले मिडियाको अवस्था अझै पनि नवजात शिशुको जस्तो अवस्थामा छ।²⁰⁵ मिडियाप्रति द्वेषको भावना नराख्ने सरकारको कार्यकालमा पनि लोकप्रिय समाचारपत्रहरू बन्द भइरहेका छन्,²⁰⁶ र मिडियाको स्वतन्त्रता र आत्म नियमनका कुराहरू पूर्णताबाट निकै टाढा छन्। माल्दिभ्स ब्रोडकास्टिङ कमिशन (MBC) र माल्दिभ्स मिडिया काउन्सिल (MMC) मा सरकारको सक्रिय संलग्नता रहेको छ – उक्त काउन्सिलका लागि राष्ट्रपतिले सदस्यहरू नामित गर्दछन् भने सूचना मन्त्रीले उक्त काउन्सिलका आम उम्मेदवारहरू नामित गर्दछन्। रिपोर्टहरूले सुझाव दिन्छन् कि सरकारले MBC र MMC लाई मर्ज गर्ने योजना बनाएको छ र यसको उद्देश्य सरकार र संसदलाई मिडिया आउटलेटमाथि थप नियामकीय अधिकार दिनु हो।²⁰⁷ यो भावी सरकारको हातमा मिडियाप्रति द्वेषको भावना राख्ने एउटा हतियार बन्न सक्ने सम्भावना छ। यदि चिनियाँ वा अन्य नेताहरूले सरकारलाई महत्वपूर्ण रिपोर्टिङ गर्नबाट रोक्नका लागि यस क्षमताको प्रयोग गरे भने त्यो एउटा जोखिम अवस्था बन्न सक्छ।

श्रीलङ्कामा शासनको पहुँच टाढासम्म छ

श्रीलङ्कामा मुख्यधाराको मिडिया परम्परागत रूपमा सरकार समर्थक रहेको छ। यसको परिणामस्वरूप यसको चीनप्रति वा त्यसको विरोधमा झुकाव हुने कुरा तात्कालिक सरकारको दृष्टिकोणमा भर पर्छ।²⁰⁸ RSF ले यस देशको मिडिया स्वमित्वको साझेदारीलाई “चिन्ताजनक” को रूपमा व्याख्या गरेको छ किनकि सरकारसहित चार निकायहरूका पाठकहरूले नै कुल प्रिन्ट मिडियाको पाठक संख्याको ७५ प्रतिशत ओगटेका छन्। थुप्रै गैरसरकारी मिडिया मालिकहरू राजनीतिमा संलग्न रहेको मानिन्छ जसले गर्दा निष्पक्षता र पक्षपातसम्बन्धी प्रश्नहरू खडा हुन्छन्।²⁰⁹ CSOSI का अनुसार, मिडियासहित नागरिक समाजको अवस्था २०१५ को तुलनामा सुधैको छ तर २०१९ यता फेरि पतन भइरहेको छ। यस्तो हुनुमा सरकारद्वारा छनबिनका क्रियाकलापहरू बढाइनु र उउत्पीडनका मामिलाहरू जिम्मेवार छन्।²¹⁰

राष्ट्रपतिको रूपमा महिँदा राजापाक्षेको कार्यकालको सुरुवाती वर्षमा सरकारका आलोचनात्मक रिपोर्टहरू आएका थिए, जसलाई गृहयुद्धको अन्तिम चरण र लिट्टेको अंतिम हारको रूपमा चिह्नित गरिएको थियो। सोही अवधिमा पत्रकारहरूको अपहरण र हत्याका थुप्रै हाई प्रोफाइल मामिलाहरू प्रकाशमा आए।²¹¹ अन्तर्राष्ट्रिय मानवाधिकार संगठनहरूले पत्रकारहरूको सुरक्षाको मुद्दा उठाए र मुद्दाहरूको छानबिनमा बाधा पुर्याउने राजापाक्षेको भूमिकामाथि प्रश्न उठाए। सन् २०१९ मा महिँदा राजापाक्षे प्रधानमन्त्री निर्वाचित भएपछि लुकेर बसेका एक पत्रकारले आफूलाई २००८ मा र २०१९ मा फेरि निशाना बनाइएको दाबी गरे र उनले मानवाधिकारका निरीक्षकलाई भने कि “जहिले पनि राजापाक्षे सत्तामा आउँदा पत्रकारहरूलाई धम्की दिइन्छ।”²¹² राजापाक्षेको शासनकाल प्रभावको खरिद गर्ने मामिलामा पनि आरोपी छ। एउटा अनुसन्धानका अनुसार सरकारले ५०० भन्दा बढी पत्रकारहरूलाई निःशुल्क ल्यापटप र ब्याज मुक्त कार लोन दियो, जबकि कोषागारले त्यो लोनको ब्याज तिर्न करदाता कोषको उपयोग गरेको थियो।²¹³

सन् २०१५ देखि सिरिसेना सरकार सत्तामा आएपछि चीन–श्रीलङ्का सम्बन्ध सञ्चारमाध्यममा अझ धेरै जाँचमा रहेको छ। यद्यपि, यसको मुख्य अर्थ पहिलेको राजापाक्षे शासनका निर्णयहरूबारे प्रश्न उठाउने रिपोर्ट हो र चीनका कार्यहरूबारे प्रश्न उठाउनका लागि नै हो भन्ने छैन। तमिल भाषाको मिडिया सिंहली मिडियाभन्दा धेरै मुखर भएको छ, अर्थात् उसले अलि सूक्ष्मताका साथ आफ्नो कुरा राखिरहेको छ। उदाहरणका लागि, यसले सुझाव दिएको छ कि देशका गतिविधिहरूमा संलग्न हुँदा चीनले सधैं आफ्नै हित सोच्ने गर्छ, श्रीलङ्काको होइन।²¹⁴

श्रीलङ्काको सरकारलाई चीनको समर्थक वा विरोधी भन्ने चलन देशभित्तका पत्रपत्रिकाहरूमा भन्दा देशबाहिरको मिडियामा धेरै देखिन्छ। घरेलु स्तरमा, चीनसँग घनिष्ठ सम्बन्ध विकास गरिरहेको सरकारबारे सामान्यतया धेरै अधिक चतुराइका साथ रिपोर्ट गरिन्छ। मिडियाले सरकाहरूलाई गुटनिरपेक्ष तैवरले पछ्याउन खोज्छ र उसले सरकारको बेइजिडतर्फको झुकावलाई पनि चिह्नित गर्छ नै भन्ने छैन – उदाहरणका लागि, राजापाक्षे-युगको चिनियाँ आधारभूत संरचनासम्बन्धी परियोजना र ऋण जारी राख्ने सिरिसेना सरकारको निर्णय मुख्यतया यिनै सर्तहरूमा तैवार पारिएको थियो। हालैमा, यद्यपि, कोलम्बो पोर्ट सिटी बिल पारित भएपछि र त्यसपछिका अपवादहरूको

प्रकटीकरणले एउटा बहस सल्काएको छ । राजनीतिक र प्रशासनिक अभिजात वर्गको विश्वास छ कि श्रीलङ्काको चीनसँगको मित्रताबाट लाभान्वित हुने उत्सुकताले उसलाई अन्य देशहरूसँगको सम्बन्धलाई निर्देशित गर्ने सिद्धान्तहरूबाट धेरै टाढा सारिरहेको छ ।²¹⁵

चिनियाँ दुतावासले सोझै वा सरकारमार्फत अवाञ्छित रिपोर्टहरू फिर्ता लिनका लागि मिडिया आउटलेटहरूमाथि दबाव दिने प्रयास गरेको छ । मिडिया आउटलेटहरूलाई बारम्बार रिपोर्ट फिर्ता लिन वा “स्पष्टीकरण जारी गर्ने” का लागि सम्पर्क गरिन्छ ।²¹⁶ २०२० मा, चिनियाँ दुतावासले श्रीलङ्कामा चीन विरोधी विचारको आलोचना गर्न कडा भाषा प्रयोग गरेपछि उसको Twitter ह्यान्डल केही समयका लागि निलम्बन गरिएको थियो ।²¹⁷ अन्तर्वार्ता दिने एकजनाले सुझाव दिएका छन् कि मिडिया संस्थाहरूमा विदेशी फन्डिङलाई रोक्ने कानूनको अनुपस्थितिमा चीनले बौद्ध टेलिभिजन स्टेशनको स्थापनासहित स्थानीय मिडिया संस्थाहरूमा लगानी गरेको छ, यद्यपि यो आरोपको जाँच गर्न वा प्रमाणित गर्न सकिँदैन ।²¹⁸ १९६३ देखि सरकारद्वारा सञ्चालित चाइना रेडियो इन्टरनेशनलले कोलम्बोबाट आफ्नो तमिल सेवा चलाउँदै आएको छ, जुन त्यसको सबैभन्दा लोकप्रिय अन्तर्राष्ट्रिय सेवा हो ।²¹⁹ यसको सिन्हाला भाषाको सेवा १९७५ देखि चलेको छ ।²²⁰

अन्तिम शब्द

यस अध्ययनका यी चार राष्ट्रहरूमा चिनियाँ प्रलोभन र दबावको निगरानी गर्ने क्षमताको मामिलामा यहाँको नागरिक समाज मिश्रित विचारको छ । अलगअलग तरिकाले भए पनि नेपाल र श्रीलङ्काले राम्रो प्रदर्शन गरिरहेका छन् । नेपाली मिडिया संगठनले विविधतायुक्त विचार प्रस्तुत गरेका छन्, तैपनि तिब्बतको कुरा गर्दा भने उनीहरू बढ्दो दबावको सामना गरिरहेका छन् । यस मामिलाको रिपोर्ट गर्नबाट हतोत्साहित गरिन्छ र केही मामिलामा दण्डित पनि गरिन्छ । तिब्बती शरणार्थीहरूसँग काम गर्ने संगठन र व्यक्तिहरूमाथि उनीहरू के गर्न सक्छन् र आफ्नो कुरा कसरी व्यक्त गर्ने भन्ने कुराहरूमा प्रतिबन्ध लगाइएको छ । २०१५ यता सिरिसेना राष्ट्रपति निर्वाचित भएपछि श्रीलङ्काले राजापक्ष र चीनबीचको सम्बन्धको बारेमा धेरै प्रश्नहरूको सामना गरेको छ । महत्वपूर्ण रूपमा, दुवै मामिलामा देशमा चिनियाँ सरोकारवालाहरू सरकारसँगको आफ्नो सम्बन्ध ती कार्यहरूलाई हतोत्साहित गर्ने काममा उपयोग गर्दछन् जसलाई चीनका आलोचनात्मक आलोचनात्मक मान्न सकिन्छ ।

बङ्गलादेश र माल्दिभ्समा, समस्या भनेको सीमित क्षमता र मिडियाको मार्गदर्शनमा सरकारको भूमिका हो । बङ्गलादेशी सञ्चारमाध्यमहरू चीन नेतृत्वका परियोजनाहरूमा ढिलाइको रिपोर्टिंगमा वा चिनियाँ कम्पनीहरूसँग हस्ताक्षर गरिएका सम्झौताहरूका सतहहरूबारे प्रश्न उठाउनमा उत्सुक छन् । यद्यपि, यस्ता लेखहरू थोरै छन् जसले चीनसँग सरकारको सलगताबारे सोझै सवाल खडा गर्दछन् । अन्तर्वार्ता दिने व्यक्तिहरू यस्ता अनौपचारिक सल्लाहको उल्लेख गर्दछन् जुन अक्सर बङ्गलादेशका छिमेकीहरूसँग सम्बन्धित मुद्दाहरूमा अपना-उनुपर्ने स्वरको मार्गदर्शन गर्नका लागि सरकारका विभिन्न निकायहरूबाट जारी गरिन्छ । नागरिक समाजको अवस्था नवजातको जस्तो भएको माल्दिभ्समा मिडियालाई सरकारको मार्गदर्शन नियामकीय निकायहरूसँगको उनीहरूको सम्बन्धको मामिलामा अधिक प्रत्यक्ष छ । दुवै देशहरूमा लेखलाई प्रभावित गर्ने सरकारनजिकका चिनियाँ वा अन्य विदेशी कार्यकर्ताहरूले अग्रिम रूपमा नियम अनुपालनका लागि दबावको प्रयोग गर्न सक्छन् ।

प्रभाव पार्न सक्ने अभिजात वर्ग वा सम्भावित कब्जा

अभिजात वर्गद्वारा कब्जाको जोखिमका उदाहरणहरूमा प्रणालीगत वा बल्झेको अभिजात वर्गको भ्रष्टाचार र पुरानो क्रोनी पूँजीवाद जस्ता कुराहरू पर्दछन् । यी कुराहरूले बाहिरी शक्ति वा चाख लिने समूहद्वारा प्रभाव खरिदका लागि अनुकूल जमिन प्रदान गर्न सक्छन् । स्थानीय वित्त पोषणले पनि स्थानीय अनुसन्धान संस्थानहरूका निष्कर्षहरूलाई प्रभावित पार्न सक्छ ।

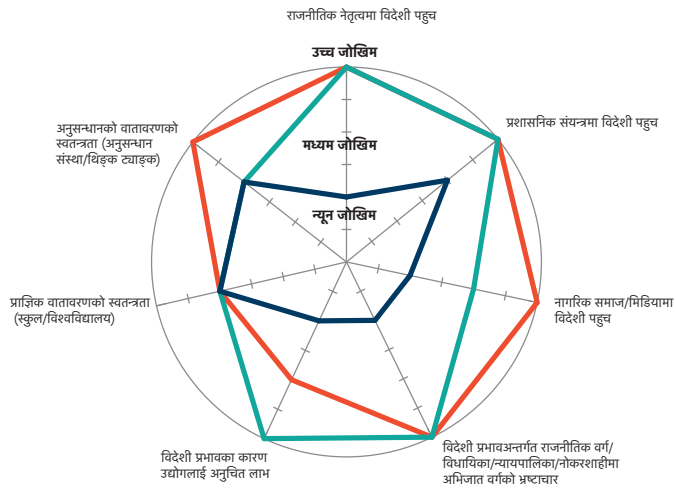
अध्ययन गरिएका चार देशहरूमध्ये बङ्गलादेश अभिजात वर्गद्वारा कब्जाको सबैभन्दा कम सम्भावनाका साथ सबैभन्दा बलियो अवस्थामा छ । यसको राजनीतिक व्यवस्थामा सत्तामा रहेको एउटा यस्तो बलियो राजनीतिक दलद्वारा लंगर हालिएको छ जसलाई आफ्नो घरेलु स्थिति बलियो बनाउनका लागि विदेशी प्रभाव वा समर्थकहरूतर्फ मोडिने आवश्यकता छैन । यो यस्तो देश पनि हो जसको सत्ताधारी अभिजात वर्गको चीन र भारत दुवैसँग सबैभन्दा कुशलतापूर्वक मिलाइएको र सन्तुलित सम्बन्ध छ । यस नेतृत्वका कार्यहरूबाट थाहा हुन्छ कि कुनै एक पक्षतर्फको झुकावले अभिजात वर्ग र लचिलोपनका लागि देशसँग रहेको ठाउँ सीमित हुनेछ; त्यसकारण, राजनीतिक

तथ्याङ्क ८. जोखिम अवस्थाको आधारमा फोकस राष्ट्रहरू—कब्जा हुनसक्ने देश र प्रणालीहरू

जोखिमपूर्ण अवस्था ३ कब्जा हुनसक्ने देश र प्रणालीहरू

- श्रीलङ्का
- नेपाल
- बङ्गलादेश

स्रोत: लेखकको विस्तार।

समर्थनका लागि चिनियाँ प्रभावतिर एकदम धेरै झुकाव हुने कुनै आवश्यकता देखिएको छैन। यस परिदृश्यको विपरीत छेउमा श्रीलङ्का छ, जसको कुलीन वर्गमा विदेशी प्रभावको सम्भावना बढी देखिन्छ र यसले घरेलु आवश्यकताहरूलाई सहारा दिने भएकाले यहाँ कब्जाको पनि सम्भावना छ।

नेपाल र माल्दिभ्स विदेशी धन र प्रलोभनप्रति आफ्नो अभिजात वर्गको सापेक्षिक शक्तिको मामिलामा बङ्गलादेश र श्रीलङ्काको बीचमा छन्। माल्दिभ्सको सोलिह सरकारले यामिन सरकारको प्राथमिकतालाई आकार दिने महत्वपूर्ण चिनियाँ प्रभावलाई अस्वीकार गरेको छ, तर यदि सत्ता परिवर्तन भयो भने यो परिवर्तन हुन सक्छ। विगतका धेरै सरकारहरूको नेतृत्वमा नेपाल-चीन सम्बन्ध छिटो विकसित भएको छ, हालैका कम्युनिष्टहरू बेइजिङबाट पर्ने प्रत्यक्ष प्रभावप्रति धेरै खुल्ला भएका छन्, जसले गर्दा अब नेपाली कांग्रेस सत्तामा फर्किएर कसरी टिकाउ हुनेछ भन्ने प्रश्न उठेको छ। दुबै देशमा, आगामी वर्षहरूमा शासन गर्ने राजनीतिक कमजोरी भएका कुलीन वर्गका व्यक्तिहरू हुन्छन् वा वित्तीय परिस्थितिले उनीहरूद्वारा कब्जाको सम्भावना धेरै वा थोरै बनाउँछ भन्ने कुरा सम्भवतः भविष्यका चुनावले यो संकेत गर्नेछन्।

श्रीलङ्कामा राजापाक्षको भरणपोषण

जहाँ घरेलु संस्थान र नागरिक समाज अपेक्षाकृत बलिया छन्, त्यहाँ चिनियाँ अधिकारीहरूले चिनियाँ हित पछ्याउन र समर्थन गर्ने अत्यन्त वैयक्तीकृत तरिकाले राजनैतिक र व्यापारिक अभिजात वर्गहरूतिर चासो देखाएका छन्। तैपनि, अभिजात वर्ग र विदेशी सरोकारवालाहरूबीचको निर्णायक सम्बन्ध स्थापित गर्न गाह्रो छ।

चीनका लागि, २००० को दशकको उत्तरार्धले श्रीलङ्कामा राजापाक्ष परिवार फस्टाउने एउटा उपयुक्त क्षण प्रदान गर्यो जहाँ राज्य संस्थाहरू तुलनात्मक रूपमा बलिया छन्। त्यसपछि देश पच्चीस वर्षसम्म गृहयुद्धको अन्त्य गर्नका लागि जुधिरहेको थियो जसले देशलाई ध्रुवीकृत बनायो र शासनले आफ्नो मानवाधिकार उल्लङ्घनका सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय छानबिन को ध्यानाकर्षण गर्यो। अर्थतन्त्र धेरै छोटो अवधिको बाह्य वित्तपोषणमा निर्भर थियो, विश्वव्यापी वित्तीय संकटको परिणामस्वरूप पूँजी प्रवाह घट्दै गएपछि पूँजीको वैकल्पिक स्रोतको लागि कुलीन वर्गको माग बढेको हो।²²¹

चीन पहिले नै २००० को दशकको अन्त्यसम्म श्रीलङ्काको लागि सबैभन्दा ठुलो दाता थियो, उसले २००८ पछि आन्तरिक प्रशासनमा सुधाको सर्तबिना लगभग १ अरब डलरभन्दा बढीको सहायता प्रदान गरिरहेको छ।²²² विशेष गरी संयुक्त राष्ट्रसंघको मानवाधिकार परिषदसहितका अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरूमा मानव अधिकारको मुद्दामा राजापाक्षे सरकारको अटल समर्थन, (UNHRC) ले परिवारसँगको सम्बन्धलाई अझ बलियो बनायो। महिन्द्रा राजापाक्षेको गृह निर्वाचन क्षेत्त्रमा २००८ मा सुरु भएको हम्बनटोटा पोर्ट र २००९ मा सुरु भएको MRJA सहित थुप्रै मेगा परियोजनाहरूमा चिनियाँ निवेशसँगै आर्थिक सम्बन्ध विकसित भयो। २०१२ मा कोलम्बो पोर्ट सिटी को प्रस्ताव सरकार समक्ष पेश गरिएको थियो। २०११ तक श्रीलङ्कामा भिलिने FDI मध्येको सबैभन्दा ठुलो हिस्सा चीनको हुन पुग्यो। यसै समयमा चीनले सबैभन्दा ठुलो विकास सहायता प्रदायकको मामिलामा जापानलाई उछिन्यो।²²³

सन् २०१५ मा मैत्रीपाला सिरिसेना राष्ट्रपति भएपछि माल चीन र राजापाक्षेको घनिष्ठ सम्बन्ध सार्वजनिक भएको थियो। यद्यपि, यस समयसम्म चिनियाँहरूले श्रीलङ्कामा यति गहिरो पहुँच बनाइसकेका थिए कि कुनै पनि सरकारले उक्त प्रवृत्ति उल्टाउन सक्दैनथ्यो। यो देश २०१४ मा BRI मा सामेल भएको थियो र चिनियाँ वित्तीय संस्था र SOE हरू ऋण र लगानीका साथै साझेदार र निर्माणका लागि अझ धेरै अवसरहरूको खोजीमा थिए। सिरिसेना र उनका प्रधानमन्त्री रनिल विक्रमासिंघे पनि छिट्टै बेइजिङतैरै फर्किन थाले। सम्भाव्यता अध्ययन र वातावरणीय मूल्याङ्कनबिना परियोजनाहरू सुरु गर्ने हतारका अनुसन्धानहरू देखापर्न सुरु भए।²²⁴ केही चिनियाँ ऋणमा पारदर्शिता खण्डको कमीको मतलब यो थियो कि निर्णयनिर्माताहरू प्रायजसो टेन्डरिङ प्रक्रियाको पालन नगरिकन चिनियाँ टेकेदारहरूतर्फ परियोजनाहरू निर्देशित गरेका थिए। उदाहरणका लागि, कोलम्बो पोर्ट सिटी परियोजनाको जिम्मा कुनै प्रतिस्पर्धी बोलीबिना CHEC लाई दिइएको थियो र महिन्द्रा राजापाक्षेले सम्भावित साइटमा भ्रमण गरेपछि उक्त कम्पनीले प्रस्ताव पेश गरेको थियो।²²⁵ अन्तर्वार्ता दिने एक जनाले भने कि श्रीलङ्काले जति धेरै खरिद गर्दछ, त्यति धेरै नै भ्रष्ट राजनीतिज्ञहरूले कमाउने छन्।

चिनियाँ कम्पनीहरूप्रति राजापाक्षेको पक्षपातले गर्दा उनले नियमित आलोचनाको सामना गर्नु परेको छ। ADB वा विश्व बैंकको तुलनामा चिनियाँ संस्थानहरूबाट लिइएको ऋणको ब्याजदर तुलना गर्ने अध्ययनले चीनको ऋण लिने तर्क र लागतको बारेमा प्रश्न खडा गरेको छ।²²⁶ २००५-२०१५ को बीचमा कम्पनी र परियोजनाहरूको माध्यमले शासनमाथि चीनको पकड सम्झौताहरू प्रस्तावित गरिने तरिका र ती परियोजनाहरूलाई सम्पन्न गरिने साधनहरूबाट नै स्पष्ट हुन जान्छ। उदाहरणका लागि, कोलम्बो पोर्ट सिटीको प्रारम्भिक सम्झौतामा सरकार प्राकृतिक विपदाबाट नोक्सानीको मामिलामा CHEC लाई क्षतिपूर्ति गर्न सहमत भएको थियो। उक्त सम्झौताले यो कुरा पनि निर्धारित गर्यो कि परियोजनाको माथिको हवाइ क्षेत्रलाई चिनियाँ हवाइ क्षेत्र मानिने छ।²²⁷ सिरिसेना सरकारउक्त सम्झौतामाथि छलफल गरेपछि यी मुद्दाहरूलाई परिमार्जन गरिएको थियो।

यद्यपि, वर्तमान राजापाक्षे सरकारले मे २०२१ मा कोलम्बो पोर्ट सिटी इकोनोमिक कमिशन बिल अगाडि बढाएको छ। यसले गर्दा श्रीलङ्कामा केही पक्षहरूद्वारा व्यक्त गरेको चिन्ताको बावजूद कोलम्बो पोर्ट सिटी SEZ र कोलम्बो पोर्ट सिटी इकोनोमिक कमिशनलाई अगाडि बढाउने मार्ग प्रशस्त भएको छ। यो बिल राजनीतिक प्रतिपक्षकहाँ पुगेको थियो र यसले तीव्र आलोचनाको सामना गर्नुपरेको छ।²²⁸ विपक्षी राजनेताहरूले विभिन्न आधारमा आपत्ति जनाएका छन्, यो दाबी गर्नदेखि लिएर कि उक्त पोर्ट सिटी “चीनको एक प्रान्त” को रूपमा स्थापित छ, यो दाबीसम्म कि यसले श्रीलङ्काका मानिसहरूलाई विदेशीहरूको “दास” बनाउँछ र यो पनि ध्यान दिनुपर्ने कुरा छ कि यसले संसदद्वारा पारित पच्चिस ऐनहरूको उल्लङ्घन गर्दछ।²²⁹ हुन त यो आलोचनाका केही कुराहरू अतिशयोक्तिपूर्ण छन्, तैपनि यो बिलविरुद्धको एउटा याचिकामा सर्वोच्च न्यायालयद्वारा विचार गरिँदै गर्दा बिललाई पारित गरिएको थियो। अदालतले विधेयकका केही अंशहरू असंवैधानिक भेट्टायो र जनमत संग्रहको माग गर्यो, तर संसदले अन्ततः यसलाई पारित गर्यो, यद्यपि यो बिल सुझाव संशोधन स्वीकार गरेपछि पारित गरिएको हो।²³⁰ यो घटना श्रीलङ्काको अन्य साझेदारहरूद्वारा सहायता प्राप्त पूर्वाधार परियोजनाहरूप्रति सरकार को दृष्टिकोणभन्दा बिल्कुल विपरीत छ जहाँ सरकार आफ्ना निर्णयहरू संशोधन गर्नका लागि खुला रहन्छ। उदाहरणहरूमा संयुक्त राज्य अमेरिकाको MCC अनुदानलाई मन्जुरी दिनु र फेरि त्यसलाई अस्वीकार गर्नु वा घरेनु विरोधको स्थितिमा भारत र जापानसँग कोलम्बो इस्ट कन्टेनर टर्मिनलको निर्माणविरुद्ध निर्णय गर्नु जस्ता कुराहरू समावेश छन्।²³¹

राजापाक्षेलाई चिनियाँ स्वार्थले कैद गरेको आरोप महिन्द्रा पहिलो कार्यकालको राष्ट्रपति बनेबित्तिकै फैलिएको हो। २०१५ को चुनावपछि सिरिसेना र विक्रमासिंघे सत्तामा आएपछि एजेन्सीहरूले CHEC ले महिन्द्राको चुनावी अभियान कोषमा १० लाख अमेरिकी डलरको भुक्तानी गरेको आरोपको छानबिन गर्न थाले। CHEC को मूल कम्पनीले यी आरोपहरू अस्वीकार गरेको थियो। उक्त कम्पनीलाई निर्दोष सिद्ध गर्न खोज्ने क्रममा चिनियाँ दूतावास पनि यस विवादमा परेको थियो।²³² २०१६ मा महिन्द्राका भाइ, बासिलका एक सहयोगीले स्वीकार गरे कि उनलाई १६ एकड जग्गा किन्न र त्यसमा घर बनाउनका लागि ठुलो रकम दिइएको थियो। यो आरोप

लगाइएको थियो कि उक्त जग्गा र घरको वास्तविक मालिक बासिल आफै थिए। अधिकारीहरूले अन्ततः उक्त सम्पत्ति लिलामी गर्ने निर्णय गरे।²³³ परिवारका अन्य सदस्यहरू, जसमा महिन्द्राका छोरा, नमल र उनका भाई, पूर्व रक्षा मन्त्री र वर्तमान राष्ट्रपति, गोटाबायामाथि घोटाला र मनी लाउन्डरिङको आरोप लगाइएको थियो।²³⁴ २०१९ मा राजापाक्षमाथि सेनाको महत्वपूर्ण जमिन एक अन्तर्राष्ट्रिय होटल चेनलाई बेचेको आरोप लगाइएको थियो।²³⁵ यद्यपि, अधिकांश आरोपहरू खारेज भए र गोटाबायाले २०१९ मा आफू राष्ट्रपति बनेपछि उन्मुक्ति पाए।²³⁶

मैत्रीपाला सिरिसेनाले २०१५ को चुनाव “विदेशीहरू”बाट देश फिर्ता लिने सम्बन्धमा बनाइएको प्लेटफर्ममार्फत चुनाव लडेका थिए। राजापाक्ष र चीनबीचको अनुमानित घनिष्ठतालाई उल्लेख गर्दै उनले भने कि “यो डकैती सबैको अगाडि र दिनको उज्यालोमा भइरहेको छ। . . यदि यो प्रवृत्ति आगामी छ वर्ष सम्म जारी रह्यो भने हाम्रो देश उपनिवेश [बन्नेछ] र हामी दास बन्नेछौं।”²³⁷ आफ्नो उद्घाटनपछि तुरुन्तै, सिरिसेनाले अघिल्लो सरकारले हस्ताक्षर गरेको ५.३ बिलियन डलरभन्दा बढीका सौदाहरूबारे फेरि छलफल गर्न बेइजिङको भ्रमण गरे।²³⁸ चीनद्वारा वित्त पोषित परियोजनाहरूलाई छानबिनमा राखिएको थियो र UNHRC मा चीनमा सरकारको निर्भरतालाई कम गर्ने एउटा कदमको रूपमा उनले संक्रमणकालीन न्याय संयन्त्रको माध्यमबाट गृहयुद्धमा सरकारको भूमिकाबारे पुनर्विचार गर्ने एउटा प्रस्तावमा हस्ताक्षर गरे।

यद्यपि, चिनियाँ ऋणबाट “श्रीलङ्काको सार्वभौमिकताको रक्षा” को प्रतिज्ञाका बावजूद, अर्थव्यवस्थाको खराब स्थितिले चाँडै नै सिरिसेनाको सरकारलाई फेरि बेइजिङतिर फर्कन बाध्य तुल्यायो।²³⁹ समीक्षामा परेका परियोजनाहरू पनि अगाडि बढाइए। चीनले आफूलाई श्रीलङ्कालीहरूको साथी भन्दै यो नयाँ गतिविधिलाई स्वीकार गर्यो।²⁴⁰ अनुदान, ऋण र परियोजनाहरूको उही चिरपरिचित प्रक्रिया फेरि सुरु भयो।²⁴¹ सिरिसेना सरकार चिनियाँ SOE हरूलाई हम्बन्टोटा बन्दरगाह उद्वेग्य वर्षको लिजमा व्यवस्थापन गर्ने नियन्त्रणको रुचिलाई अनुमति दिन सहमत भयो। यस समयमा पनि केही विकासका कार्यहरू चिनियाँ कम्पनीहरूकै पक्षमा भए। उदाहरणका लागि, विक्रमसिंघेले स्वीकार गरे कि बेइजिङको अनुरोधमा हम्बन्टोटा बन्दरगाहको सञ्चालनका प्रस्तावहरूको पहिलो सेट चिनियाँ कम्पनीहरूबाट मागिने कुरामा सरकार सहमत भएको थियो।²⁴²

२०१९ मा राजापाक्षको सत्तामा वापसीलाई चीन र सत्तामा फर्किएको प्राचीन शासन दुवैले पुरानो साझेदारी पुनर्जीवित गर्ने अवसरको रूपमा हेर्छन्। हुन त सिरिसेनाको शासनकालमा पनि सरकारले चीनसँग महत्त्व मागेको र स्वीकार गरेको देखियो, तैपनि निलाई भाषणको अधिक स्वतन्त्रताको रूपमा भी चिह्नित गरिएको थियो, जसमा चीनसँग जोडिएका परियोजनाहरूको आलोचना गर्ने समाचार वेबसाइटहरूमाथिको प्रतिबन्ध हटाउने कार्य पनि समावेश छ। यसले चीन-श्रीलङ्का सम्बन्धबारे लोकप्रिय खुला वातावरणमा प्रश्न उठाउने अनुमति दियो, यद्यपि यो धेरै मोर्चाहरूमा अगाडि बढेको थियो। यसले राजापाक्षविरुद्ध जनताको असहमतिलाई पनि अभिव्यक्त गर्न सक्षम बनायो।²⁴³ यो चिनियाँ नेताहरूको परिचालन वातावरणमा एउटा बदलाव थियो। एउटा उदाहरणमा, चिनियाँ दूतावासले टिप्पणी गरेको छ कि “श्रीलङ्काका जनता र सरकारले दिइएका चीजहरूप्रति केही कृतज्ञता जनाउनुपर्छ।”²⁴⁴ सिरिसेनाको नेतृत्वमा रहेको यो खुलापनले बेइजिङ र राजापाक्षको पहिलेको व्यवस्था निर्बाध रूपमा पुनः सुरु गर्ने क्षमतालाई भने अवश्य प्रभावित पारेको छ। यद्यपि, यसले चीनलाई राजनीतिक परिदृश्यका विभिन्न क्षेत्रहरूमा पुग्नबाट भने रोकेको छैन, भर्खरै CCP को १००औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा बेइजिङले श्रीलङ्काका १२ राजनीतिक दलहरूलाई जून २०२१ मा भएको एक स्मारक सम्मेलनमा भाग लिन आमन्त्रित गरेको थियो।²⁴⁵

राष्ट्रपति गोटाबाया राजापाक्षले “श्रीलङ्काका लागि चीन-शैलीको विकास” प्रति आफ्नो प्राथमिकता जनाएको कुरा ज्ञात नै छ। CHEC पोर्ट सिटी परियोजनाका अतिरिक्त केहीको मत छ कि FTA पनि यस विख्यात मोडेलको मुख्य सूत्र हो। त्यस समय विश्व स्वास्थ्य संगठन द्वारा अस्वीकृत रहेको Sinopharm को खोप आयात गर्ने निर्णयमाथि सवाल उठाएपछि सरकारले कथित रूपमा नेशनल मेडिसिन्स रेगुलेटरी अथेरिटीका ती अधिकारिहरूलाई हटाएको हो। तैपनि तुरन्तै पछि ६००,००० डोज आयात गरियो।²⁴⁶ यसैबीच, केहीको दाबी थियो कि सरकार CHEC र उसका स्थानीय मध्यस्थहरूलाई राज्यको स्वामित्व भएको अझ धेरै प्रमुख भूमि बेच्ने प्रक्रिया स्थापित गर्दै छ।²⁴⁷

श्रीलङ्काको नागरिक समाजमा चिनियाँ संलग्नता

राजनीतिज्ञहरूको विकल्पको रूपमा चिनियाँ चासोले श्रीलङ्काका जीवन्त र बलियो मिडियाका प्रमुख व्यक्तिहरूमाथि कब्जा जमाउन र तिनलाई प्रभावमा लिन खोजेको छ, ताकि सार्वजनिक खुला मन्चहरूमा उनीहरूको विचार पुगोस्। अन्तर्वार्ता दिने मानिसहरूले चिनियाँ

दूतावासले सीधै वा सरकारको माध्यमबाट चीनको छविका लागि प्रतिकूल लागेको सामग्री फिर्ता लिने वा त्यसका लागि स्पष्टीकरण माग्ने विभिन्न उदाहरणहरू नोट गरेका छन्। केही मामिलाहरूमा, दूतावासले पत्रकारहरूसँग मिडिया संगठनहरूको कामकाजको बारेमा अन्तर्दृष्टि प्राप्त गर्न र उनीहरूलाई प्रभावमा लिनका लागि अत्यधिक व्यक्तिगत सम्बन्ध विकसित गरेको छ। यसको लक्ष्य भनेको चीनको नजरमा ऊप्रति नकारात्मक तवरले प्रकाश पारिएको लाग्ने कुनै लेख प्रकाशित हुन लाग्दा सम्पादकीय प्रक्रियामा हस्तक्षेप गर्न सक्षम हुनका निम्ति विभिन्न प्रकाशनहरूलाई प्रभावमा लिन हो। यस प्रभावले चीनलाई तथ्य खुलासापछि शब्द फिर्ता लिने मागको नराम्रो प्रक्रियाबाट बन्न त्यस्ता लेखहरू छाप्रभन्दा पहिले नै त्यसमा अवरोध गर्न अनुमति दिनेछ।

चिनियाँ नेताहरूलाई प्रोक्सीहरूको माध्यमबाट यो कार्य सञ्चालित गर्नु धेरै प्रभावी पनि लाग्छ। पछि मोडेलिगड गरिएका चिनियाँ स्रोतहरूद्वारा वित्त पोषित परम्परागत मुख्यधाराका समाचार वेबसाइटहरू समाचार र विचारहरूले चीनलाई सकारात्मक रूपमा चित्रण गर्ने कुरामा ध्यान केन्द्रित गर्दछन्। यी वेबसाइटहरू गोप्य छन् र यिनले स्वामित्व वा कोष विवरणको खुलासा गर्दैनन्। अन्तर्वाताकार बताउँछन् कि कोभिड-१९ महामारीले राजस्वमा गिरावट आएका पारम्परिक मीडियालाई नोक्सानी पुर्याएको छ, ती वेबसाइटहरूलाई प्रायजसो चिनियाँ कम्पनी वा दूतावासका विज्ञापन वा प्रायोजित लेखहरूको रूपमा राम्ररी वित्त पोषित किया गरिन्छ।²⁴⁸

दुई देशहरूबीच राम्रो सम्बन्ध र मितवताका लागि समर्पित संगठन – उदाहरणका लागि, कुलीन पत्रकारहरूबीच – एक सक्रिय अनलाइन र सोशल मिडियाको उपस्थिति छ, जसले चीनको बारेमा सकारात्मक इम्प्रेसन बढाउन मद्दत गर्दछ। चीनसँग जोडिएका पत्रकारहरू कहिलेकाहीँ मुख्य धाराका अखबारहरूमा कोभिड-१९ को बारेमा पश्चिमी मिडियाको प्रचारको आलोचनादेखि लिएर “साम्राज्यवादी अमेरिका” विरुद्धका टिप्पणीसम्मका विषयहरूमा ओप-एड प्रकाशित गर्दछन्।²⁴⁹ कतिपय अवस्थामा प्रकाशनले उनीहरूको चिनियाँ साझेदारी स्वीकार गर्दछ, जस्तै श्रीलङ्का रेडक्रस सोसाइटीको मामिलामा जसले चाइना रेडियो इन्टरनेशनलसँग मिलेर संयुक्त रूपमा त्रैमासिक पत्रिका सुभसार प्रकाशित गर्दछ।²⁵⁰ त्यस्तै गरी, श्रीलङ्का-चीन पत्रकार मञ्च र चिनियाँ सांस्कृतिक केन्द्रले द्विमासिक पत्रिका जनवादी गणतन्त्र चीनको प्रायोजकत्व गर्दछन्।²⁵¹ सार्वजनिक नीति समुदायसम्म पुग्नका लागि, चीनको राज्य परिषद वा CCP सँग सम्बन्धित संस्थाहरूले सीधा ज्ञान र अनुभव आदानप्रदानका लागि श्रीलङ्का थिङ्क ट्याङ्कसँग सम्बन्ध बनाउन सुरु गरेका छन्।²⁵² चिनियाँ नेता देशको दक्षिणी भागमा रूहुना विश्वविद्यालयमा चीन-श्रीलङ्का शिक्षा र अनुसन्धान केन्द्रलाई वित्त पोषण गर्ने चिनियाँ विज्ञान प्रज्ञा प्रतिष्ठान जस्ता विशिष्ट केन्द्रहरूको स्थापनाका लागि शैक्षिक संस्थानहरूलाई सोझै धन दिन गर्दछन्।²⁵³

नेपालमा राजनीतिक अभिजात वर्गको खेती

नेपालमा, माओवादीहरूको छापामार संघर्षको अन्त, राजशाहीको पतन र २००८ मा एक राष्ट्रपतीय गणराज्यको गठनको परिणाम-स्वरूप एउटा नयाँ राजनीतिक अभिजात वर्ग उभएको छ। भारतद्वारा २०१५ मा गरिएको आर्थिक नाकाबन्दीले भारत विरोधी भावनाको आधारमा र चीनसँग घनिष्ठ सम्बन्ध बनाउने काठमाडौँको इच्छाले राजनेताहरूको एउटा समूहले गर्दा अभिजात वर्गमा अझ परिवर्तन आएको छ। सन् २०१८ र जुलाई २०२१ को बीचमा सत्तामा रहेका कम्युनिस्टहरू चीनप्रति वैचारिक रूपमा ग्रहणशील थिए, तिनीहरूमा यसलाई तिब्बती मुद्दाहरू समायोजित गर्ने अधिक इच्छा थियो र तिनले तिब्बत स्वायत्त क्षेत्रसँग घनिष्ठ सम्बन्ध अगाडि बढाउने कुरामा रुचि राख्थे। समग्रमा, २००८ पछिका यी नाटकीय परिवर्तनहरूले चीनका लागि अभिजात वर्गको सहानुभूतिपूर्ण निर्वाचन क्षेत्रमा बदल्नका लागि मलिलो भूमि तैयार गरे।

नेपाली कुलीन वर्गहरूसँग चीनको सम्बन्ध राजनीतिक मामिलाहरूमा कूटनीतिको एक मुख्य सिद्धान्तको विरोधाभासको बिन्दुमा केन्द्रित छ, अर्थात् एक देशको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेपको बारेमा। २०१७ मा, जब मधेशी र अन्य सीमान्तकृत समूहहरूले नयाँ संविधानमा आपत्ति जनाएपछि चुनावको विरोध गर्ने निर्णय गरे, तब चीनले सरकारलाई चुनाव गराउन १० लाख डलर उपलब्ध गरायो। अपेक्षा-अनुसार नै, चीनसँग मितवत दाहालको नेतृत्वको सरकारले सरकार र नयाँ संविधानप्रति यसै चीनी समर्थनको प्रदर्शन गरेको छ।²⁵⁴ हालसालै, २०२० मा कम्युनिस्ट पार्टीका दुई गुटहरूको झगडा भएको बेला, चीनका राजदूत होउ यान्छी विशेष गरी सक्रिय थिइन् र उनले विभिन्न दलका नेताहरू र दुई गुटका प्रमुख नायक -दाहाल र ओलीलाई भेटेकी थिइन्।²⁵⁵ उनले राष्ट्रपतिलाई भेटेर झगडा विराम गर्ने प्रयास गरिन्, यद्यपि, उक्त बैठक नेपालको परराष्ट्र मन्त्रालयको जानकारीबिना आयोजित गरिएकाले त्यसले एउटा सानो कूटनीतिक घटना सिर्जना गरेको थियो।²⁵⁶ (चीनका लागि एक पूर्व नेपाली राजदूतले दावी गरेका छन् कि होउको बैठकहमा केही पनि असामान्य थिएन – यो एउटा राजदूतको तर्फबाट संकटकको समयमा राजनीतिक स्थिति बुझ्ने सामान्य कूटनीतिक अभ्यास थियो।²⁵⁷) ओली र दाहाल

मेल-मिलाप गर्नेवाला छैनन् भन्ने कुरा स्पष्ट हुन गएपछि, CCP को अन्तर्राष्ट्रिय विभागको उप मन्त्रीको नेतृत्वमा एउटा टोलीले वरिष्ठ राजनेताहरूसँग भेटघाट गर्न र होउ का प्रयासहरूलाई समर्थन गर्न श्रीलङ्काको यात्रा गरेको थियो।²⁵⁸ पाँच दिनको भ्रमणमा प्रतिनिधिमण्डलले राष्ट्रपतिका साथै दाहाल, ओली र पार्टीका अन्य वरिष्ठ नेताहरूसँग भेटेर संकट समाधान गर्ने अन्तिम प्रयास गरेका थिए। ओली सरकारलाई गैर-कम्युनिस्टद्वारा प्रतिस्थापना गरिने हो कि भन्ने स्थितिमा यो मामिला पूर्व प्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउबा र बाबुराम भट्टराईसँग भेटघाटसँगै विपक्षी नेताहरूसम्म पनि पुग्यो।²⁵⁹

नेपाल-चीन राजनीतिक सम्बन्धमा CCP को अन्तर्राष्ट्रिय विभागद्वारा आयोजित कार्यशालाहरू पनि भी समावेश छन्, जसको उद्देश्य व्यक्तिगत राजनीतिक कार्यकर्ता, विशेष गरी नेकपा एमालेसँग सम्बन्धित मानिसहरूको खेती गर्नु हो। यस्तै प्रकारको एउटा बैठक वस्तुतः २०२० मा चीन-भारत सीमा तनाव चरममा पुगेको बेला आयोजित गरिएको थियो।²⁶⁰ अर्को, “शी जिनपिङको विचार” बारे दुई दिवसीय संगोष्ठी २०१९ में शीको नेपाल यात्राभन्दा केही दिन पहिला आयोजित गरिएको थियो।²⁶¹

चिनियाँ मुद्रा प्रवाहको दायरा र मापन आर्थिक वर्ष २०१९-२०२० का लागि एफडीआई अधिल्लो वर्ष ११६ मिलियन डलरको तुलनामा बढेर २२० मिलियन डलर पुगेको छ – जसले व्यक्तिगत स्तरको भ्रष्टाचारलाई बढावा दिन सक्ने सम्भावना छ।²⁶² यो आन्तरिक प्रवाहले आधारभूत संरचनाका परियोजनाहरूमा अलगअलग सरकारबीचका सम्झौतादेखि लिएर निजी क्षेत्रका सूक्ष्म उद्यमहरूसम्मलाई वित्तपोषण गर्दछ। प्रभाव र भ्रष्टाचारको समस्या पटकपटक उत्पन्न भएको कुरा चिनियाँ नेताहरूले स्वीकार गरेका छन्। उदाहरणका लागि, फुडान विश्वविद्यालयमा आयोजित एक कार्यशालामा एक चिनियाँ कर्पोरेट सहभागीले भने कि “हरेक राजनीतिक दल, सरकारी निकाय, स्थानीय दबाव समूह र अन्य दृश्य तथा अदृश्य समूहहरूलाई [नेपालमा] तिर्नु पर्छ।”²⁶³ अन्तर्वार्ता दिने व्यक्तिहरूको सुझाव छ कि उच्च राजनीतिक नेताहरूको स्तरमा पनि भ्रष्टाचारको बोलबाला छ।²⁶⁴

चिनियाँ पूँजी प्रमुख कम्युनिस्ट पार्टीका नेताहरूका चुनावी क्षेत्रहरूमा रहेका प्रमुख परियोजनाहरूमा बगेका छन्। यसको एउटा उदाहरण लाखौं डलरको लागतमा ओलीको निर्वाचन क्षेत्रमा बन्ने एउटा औद्योगिक पार्क हो।²⁶⁵ खरिद प्रक्रियाले पनि अभिजात वर्गको भ्रष्टाचार बढाएको छ। २०१६ मा पर्यटन मन्त्रालयले चीनबाट सहूलियतसहितको चीनी ऋणमा छह विमाहरूको खरिदमा जोड दिँदा राष्ट्रिय वाहक, नेपाल एयरलाइन्स कर्पोरेशनले आपत्ति जनाएको थियो कि विमानहरूलाई प्रायजसो जमिनमा उतारिराख्नुपर्ने अवस्था आउने छ र यसका साथै मर्मत-सम्भार तथा बीमा गर्ने लागत पनि अत्यन्त धेरै थियो, जसले गर्दा प्रभावित एयरलाइनको लाभप्रदतामा असर पर्नेछ।²⁶⁶ मन्त्रालयको आग्रहपछि, विमानहरू किनिएको थियो, तर, भविष्यवाणी अनुसार, तिनलाई चाँडै नै जमिनमा उतार्नुपर्ने र एयरलाइन्स अब ती विमानका खरिददारहरूको खोजीमा छ।²⁶⁷ त्यहाँ प्रतिस्पर्धी बोलीबिना चिनियाँ कम्पनीहरूसँग अनुबन्ध गर्ने प्रयास भएको थियो। २०१८ मा, प्रधानमन्त्री कार्यालयको डिजिटल एक्शन कोठाको टेक्ना सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी कानूनको आवश्यकता अनुसारको खुला टेन्डरबिना नै Huawei लाई दिइएको खुलासा भएपछि रद्द गरियो। यस मामिलामा प्रधानमन्त्रीको सल्लाहकारको प्रत्यक्षदावामा निविदा प्रक्रिया स्किप गरिएको थियो।²⁶⁸

गैर-प्रतिस्पर्धी अनुबन्धको अन्य मामिलामा २ मिलियन डलरको, १२०० मेगावाटको बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना समावेश छ, जुन अनियमितताको आरोपले ग्रस्त छ। २०१७ मा दाहाल नेतृत्वको कम्युनिष्ट सरकारले उक्त परियोजना सरकारी स्वामित्वको चाइना गेझुबा ग्रुप कर्पोरेशन (CGGC) लाई दिएको छ। यसमा कुनै प्रतिस्पर्धी बोली भएन र धेरै धूमधामसँग प्रधानमन्त्री र चीनको राजदूतको उपस्थितिमा सम्झौतामा हस्ताक्षर गरियो।²⁶⁹ त्यस वर्ष पछि, नेपाली कांग्रेसका शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको नयाँ सरकारले संसदीय समितिले त्यसलाई अनियमित र गैरपारदर्शी ठहर गरेपछि त्यो सम्झौता अस्वीकार गरिएको थियो।²⁷⁰ यद्यपि, सन् २०१८ मा एक पटक फेरि ओली नेतृत्वको कम्युनिस्ट सरकार सत्तामा आएपछि त्यो निर्णय उल्टियो र त्यो परियोजना एक पटक फेरि प्रतिस्पर्धी बोलीबिना CGGC लाई दिइयो। संक्षेपमा, परियोजनाहरूले राष्ट्रिय हितलाई पनि त्यति धेरै पछ्याएका छैनन्, जति कि उनीहरूले सत्तामा रहेका व्यक्ति र राजनीतिक दलहरूको हितलाई पछ्याएका छन्।²⁷¹

अन्तिम शब्द

यो विश्लेषणले श्रीलङ्कालाई एउटा अभिजात वर्गद्वारा कब्जा गरिएको र क्रोनी पूँजीवाद सबैभन्दा बढेको देश ठहर गरेको छ। सिरिसेना सरकार अन्तर्गत स्पष्ट भएअनुसार, अर्थव्यवस्थाको विदेशी प्रवाहमा भारी निर्भरताले गर्दा चिनियाँ प्रभाव रोक्ने प्रयासहरू सीमित छन्।

यसबाहेक, गृहयुद्धको अन्त्यपछि राजापाक्ष सरकारको बाहिरी सहयोगको आवश्यकताका साथै नागरिक प्रवचनलाई सीमित गर्ने र आकार दिने आफ्नो प्रवृत्तिले गर्दा बेइजिङले आफ्नो प्रभाव बढाउने एक निरन्तर अवसर प्राप्त गर्यो।

राजनीतिक प्रक्रियाको बलियो नियन्त्रणमा रहेको पार्टीको नेतृत्वमा रहेको बङ्गलादेश स्पेक्ट्रमको अर्को छेउमा छ र थोरै संकेतहरूले अनावश्यक चिनियाँ अभिजात वर्गको संलग्नता वा कब्जाको सुझाव दिएका छन्। यद्यपि, चुनावी प्रक्रियामा प्रशासनिक मशीनरीको अनुचित प्रभावको बारेमा प्रश्नको बढ्दो संख्यासँगै २०२३ को आम चुनाव महत्वपूर्ण हुनेछ। यदि चुनावपछिको परिदृश्यमा अन्यमा निर्भर सरकार आफ्नो वैधताको समर्थनका लागि आफ्ना शक्तिशाली छिमेकीहरूतर्फ फर्किनुपर्ने स्थिति आयो भने, यसले चीनलाई थप प्रवेश गर्ने अनुमति दिनेछ।

२०२३ र २०२४ को आगामी चुनावहरू पनि माल्दिभ्स र नेपालको लागि महत्वपूर्ण छ। त्यसले ती देशहरूलाई विदेश बाटको प्रलोभनहरूको सामुन्ने आफ्नो देशका चुनौतिहरूको सामना गर्नको लागि निर्धारित गर्दछ। नेपालमा, पछिल्ला केही वर्षहरूमा सत्तामा रहेको कम्युनिस्ट शासन चिनियाँ प्रभाव प्रति बढि स्वीकार्य रहेको छ। वर्तमान नेपाली कांग्रेस नेतृत्वको सरकारले CCP सँग विगतको सरकारले झैं वैचारिक घनिष्ठता साझा गर्दै, तर यसले आपूर्ति र पूर्वाधार लिंकको रूपमा भारतमा नेपालको अति निर्भरताको विकल्प विकास गर्ने आवश्यकता विरासतमा पाएको छ। त्यस्तै गरी, मालेमा एक भावी सरकारले चीनबाट टाढा हुने वर्तमानको निर्णयलाई उल्टाउनको लागि निर्णय गर्न सक्छ यदि यसको मतलब एउटा महामारी पछिको परिदृश्यमा अर्थव्यवस्थामा ठुलो सहयोगको साथसाथै पूर्वाधार विकासमा सहयोग रहेको छ भने। या त विकासले यी देशहरूमा चिनियाँ कर्ताहरूको अधिक संलग्नतालाई मौका दिनेछ, जसले प्रभावको प्रसार र घेराबन्दीको सम्भावना बढाउँछ।

सिकिएका पाठहरू

चीनका लक्षहरू

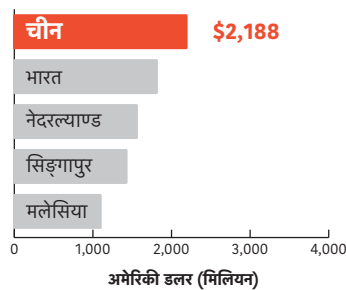
चीनको मुख्य सम्पत्ति भनेको यसको प्रभावको वित्तीय लिभरहरू हो र यिनलाई जोड्नको लागि चिनियाँ कर्ताहरू सक्रिय छन्।

चार देशहरूमा चीनको प्रभावको प्राथमिक साधन भनेको अर्थ हो, यद्यपि तिनको सेवा लामो समय सम्म चल्छ चिनियाँ रणनीतिक प्रयोजन तथा सहयाता त्यस्ता क्षेत्रमा विस्तार हुन्छन् जसलाई परम्परागत रूपमा भारतको रणनीतिक बारीको रूपमा मानिएको छ। श्रीलङ्काको लागि २०२० मा यसले ४.६ अरब डलर ऋण दिएको थियो, महामारीको बावजुद पनि, र माल्दिभ्सको लागि आंकडा १.९ डलर र १.४ अरब डलरको बीचमा मानिन्छ।²⁷² चीनले हरेक देशका क्षेत्रहरूमा मेगा पूर्वाधार परियोजनाहरूको निर्माण गर्नका निम्ति मद्दत गर्दै छ, धेरै जसो अवस्थामा आफूले उधारो दिएको पैसाले। चिनियाँ पात्रहरू अवसर खोज्न सक्रिय छन्: साक्षात्कारकर्ताहरू उनिहरूलाई दिएको संलग्नताको लागि सुझाव सहित चार देशहरूमा सार्वजनिक वा निजी शेयरवालाहरूका लागि विभिन्न उदाहरणहरू पेश गरे।²⁷³ चिनियाँ पात्रहरूले अवसर पहिचान गर्छन् र देशले पहिले सोध्न अघि नै प्रतिक्षा बिना प्रस्तावहरू पेश गर्छन्। चिनियाँ दूतावास, SOE, निजी संस्था, पत्रकारहरू र कुनै देशमा रहेका अन्य कर्ताहरू एक अर्कासँग जानकारी साझा गर्छन् र संलग्नताको लागि यी सम्भावित अवसरहरूलाई पहिचान गर्न र सुधार गर्न अन्तरदृष्टिको समन्वयन गर्छन्। यी स्थानीय क्षमताको निर्माण गर्ने, एक व्यापार साझेदारीको पहिचान गर्ने, वा टेक्नोलोजी प्याकेजहरू पेश गर्ने र वरिपरि वित्त लगानी गर्ने कुराहरू सामावेश हुनसक्छ, उदाहरणका लागि, 5G दूरसञ्चार। यस क्षेत्रमा सक्रिय धेरै चिनियाँ कम्पनीहरू उनीहरूले माग गरिरहेका सरकारहरूको लागि ठुला-टिकट परियोजनाहरूको महत्त्व र मतदाताहरूको सामना गर्ने पर्ने बाध्यकारीहरूको लागि चिनियाँ लगानीले खेल्ने भूमिकाको महत्त्व नाप्न सकेका छन्। परियोजनाको समापन प्रायः आउँदो चुनावसँग मेल खान्छ, सत्तामा रहेका पार्टीहरूलाई प्रदर्शन गर्न एक उपलब्धि प्रदान गरिन्छ, यसैले एक प्रस्तावित चिनियाँ परियोजनालाई पहिलो स्थानमा ग्रीनलाइट गर्ने सम्भावना बढ्छ।

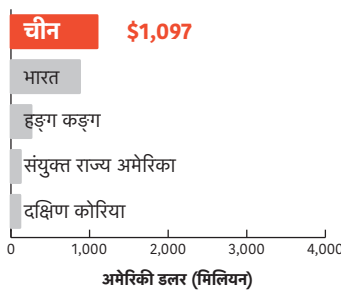
यो सक्रिय दृष्टिकोणले चीनलाई धेरै सद्भाव र विश्वास कमाएको छ।²⁷⁴ यदि प्रस्तावहरू सफल भएनन् वा उनीहरूले सरकारको स्वीकृति पाएनन् भने चिनियाँ कम्पनीहरू देश छोड्नुको सट्टा लो प्रोफाइल राख्ने प्रयास गर्छन्। उदाहरणको लागि, माल्दिभ्समा एक पटक चिनियाँ

तथ्याङ्क ९. फोकस राष्ट्रहरूमा प्रत्यक्ष विदेशी लगानीका शीर्ष स्रोतहरू

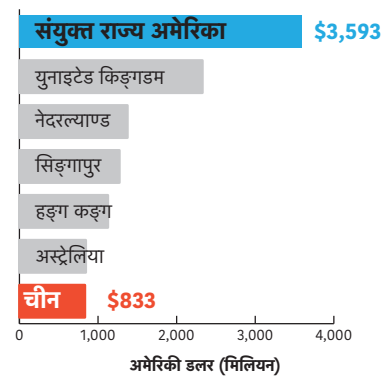
श्रीलङ्का
(२०२० को अन्तसम्म)

नेपाल
(आर्थिक वर्ष २०१९-२०२० सम्म)

बङ्गलादेश
(२०१९ को अन्तसम्म)

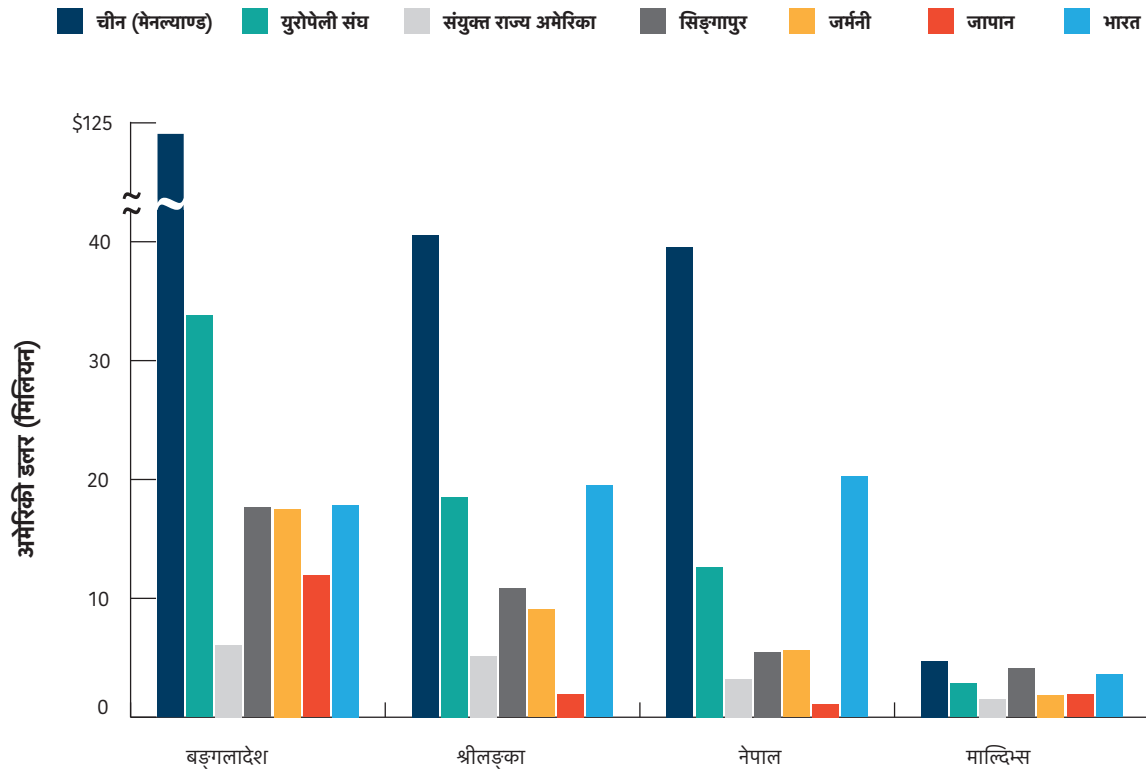
स्रोत: परिशिष्ट ६ हेर्नुहोस्

ठेकेदारहरूले यमिनबाट सोलिहको सरकार परिवर्तनपछि उनीहरूको पहुँच प्रतिबन्धित भएको थाहा पाए, उनीहरूले निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न पूर्ण गरिएका परियोजनाहरूमा विस्तारित दायित्व अवधि प्रदान गरे।²⁷⁵ श्रीलङ्कामा, चिनियाँ ठेकेदारहरू परियोजनाहरूको विषयमा विवाद र खराब प्रेसको वावजूद पनि बसिराखे, विश्वसनीय साझेदारको रूपमा सद्भावना कमाई रहे।²⁷⁶

यस्तो मामिलाहरू जहाँ चिनियाँ कर्ताहरूले तुरुन्तै सहयोगको लागि नयाँ अवसरको पहिचान गर्न असमर्थ छन्, उनीहरू तेस्रो देशहरूसँग आयोजक देशको मौजूदा सहयोगमा सुधार गर्नको लागि प्रस्ताव गर्छन्। नेपलामा, उदाहरणको लागि, चीन एक विकास साझेदारको रूपमा सशक्त छ प्राय त्यस्ता विशाल परियोजनाहरूका धेरै संस्करणहरू पेश गर्न संलग्न छ जहाँ भारतले पहिले नै काम गरिरहेको थियो, तिनलाई भारतलेभन्दा छिटो र कम लागतमा पूरा गर्ने प्रतिज्ञा गरेको छ।²⁷⁷

यो मोडेल नेपालबाट बङ्गलादेश जस्ता अन्य देशहरूमा अघि बढिरहेको जस्तो देखिन्छ।²⁷⁸ हालैका महिनाहरूमा चीनले कोभिड १९ को सामना गर्न धेरै देशहरूमा एक सहयोगी नेटवर्क स्थापित गर्न खोजेको छ। र जब एक समय भारतद्वारा प्रस्तावित स्वैच्छिक कोभिड-१९ आपतकालीन कोष दक्षिण एसियामा सुरु गर्न असफल भएपछि, भारतीय प्रयास जस्तै सहयोगको बाटोमा छलफल गर्नका लागि, महामारीको न्यूनीकरणको विस्तार आर्थिक सहयोग र रिक्तभरीको साधनको रूपमा क्षेत्रीय विकासको लागि विदेश मंत्री वाङ यीले अफगानिस्तान, बङ्गलादेश, नेपाल, पाकिस्तान र श्रीलङ्काबाट आफ्ना समकक्षीहरूलाई भेट गर्नुभयो।²⁷⁹

तथ्याङ्क १०. फोकस राष्ट्रहरूमा कोभिड-१९ सम्बन्धी निर्यात, २०२०

स्रोत: विश्व एकीकृत व्यापार समाधान, विश्व बैंक

चीनको प्रभाव पार्ने तरिकाहरूमा विविधता बढ्दै गएको पाइन्छ।

चीनले प्रभावको लागि साधनको एक संग्रहको उपयोग गर्दछ, तर यिनलाई कसरी चलाइन्छ भन्ने कुरा कुनै देशसँगको यसको संलग्नताको सीमामा, त्यस देशको संस्थाहरूको मजबुतीमा र प्रमुख शासन नेताहरूसँग चीनको व्यक्तिगत सम्बन्धहरूमा निर्भर गर्दछ। यी साधनहरूमा चिनियाँ हितका लागि प्रतिकूल मानिने कुराहरूलाई रोक्न वा अनुपालनको लागि बाध्य बनाउन अब केही अपरिहार्य कारबाहीहरू समावेश गरिएको छ। चीनले अनुनय र सकारात्मक प्रोत्साहनको माध्यमहरूको पनि उपयोग जारी राखेको छ।

जबरजस्तीका धम्कीहरू धेरै तरिकामा नकारात्मक प्रभावको माध्यमहरूको रूपमा प्रयोग गरिएको छ, जसमा आउँदै गरेका खतराहरू जसको कारण स्थानीय नेताहरूले स्व-जाँच गर्न लगाएको कुरा पनि समावेश छ। उदाहरणको लागि, फेब्रुअरी २०२० मा, जब एक नेपाली पत्रिकाले कोरोनाभाइरसको उत्पत्तिको गोपनीयता बारेमा एक लेख चलायो, चीनमा नेपाली दूतावासले एक धम्कीपूर्ण बयान जारी गरेर आलोचनाको रोकथाम गरेको थियो र नेपाली पत्रिकाहरूलाई दुई देशहरू बिचको सम्बन्धलाई नकारात्मक असर गर्ने यस्ता विवादबाट टाढा रहनको आग्रह गरेको थियो।²⁸⁰ त्यस्तो घटनामा, धम्कीले गर्दा इच्छित परिणाम उपज गर्न असफल। नेपाली सम्पादकहरूले दूतावासलाई सम्झाउँदै संविधानको ग्यारेन्टी गरिएको प्रेस स्वतन्त्रताको रक्षा गर्ने एकमात्र उपाय नै यसको प्रयोग गर्नु हो भनी सम्झाउनुभयो।²⁸¹ तर त्यस्तो एउटा प्रतिक्रियाले चीनबाट थप प्रत्यक्ष धम्की ल्याउन सक्छ। श्रीलङ्काको एउटा समाचारपत्रमा कुनै त्यस्तै लेखले गर्दा चिनियाँ दूतावासले सरकारलाई समाचारपत्र फिर्ता लिन आग्रह गरिएको भनाई छ।²⁸²

अन्यत्र, चीनले विज्ञापन खरिद गर्ने, दूतावासको साथमा एक मिडिया आउटलेटको लागि सहयोग प्रदान गर्ने, स्थानीय पत्रकारहरूलाई चीनमा रोजगारीको अवसर उपलब्ध गराउने, वा चीनमा फेलोशिप प्रदान गर्ने लगायत प्रलोभन र प्रोत्साहनको माध्यमबाट नराम्रो प्रेसबाट बच्ने लक्ष्य राखेको छ। बङ्गलादेशमा, चिनियाँ दूतावासले नियमित रूपमा स्थानीय दैनिक पत्रिकाहरूमा पूर्ण पृष्ठ विज्ञापनहरू लिन्छ र राजदूत लगायत दूतावासका अधिकारीहरू, न्यूजहरूमा गएका छन् र स्टाफहरूसँग सकारात्मक सम्बन्ध बनाउनको लागि सकारात्मक कवरेज उत्पादन गर्नको लागि मध्यस्थ छलफलमा भाग लिएका छन्।²⁸³

चीनले सीधा मानिसहरूसँग जोडेर यसको प्रभाव फैलाउन, समान तरीकाले सांस्कृतिक कार्यक्रमहरूको उपयोग गर्दछ। श्रीलङ्कामा, CHEC लाई एक अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध विश्वविद्यालयको निर्माणमा मद्दत गरिएको मामिलासहित बौद्ध धर्मसँग सम्बन्धित सम्बन्धलाई बढावा दिएर यो काम गरिएको छ। बन्दरगाह सहर परियोजनाको माध्यमबाट, यस कम्पनीले कन्फ्युसियन विचारमा किताबहरू पनि यस विश्वविद्यालयलाई दान गरेको छ।²⁸⁴ चीनको प्रेस तथा मिडिया मन्त्रीले लुम्बिनी र तिलौराकोटमा सांस्कृतिक महत्वका स्थलहरू भ्रमण गरी चीनको जोङ्गघुवा गुम्बाले २०१६ मा लुम्बिनी मायादेवी मन्दिरमा आयोजना गरेको २,६४० औँ बुद्ध जयन्ती कार्यक्रममा भाग लिई सांस्कृतिक सम्बन्धलाई नेपालमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने उपयोगी उपकरण साबित भएको छ।²⁸⁵

जब प्रोत्साहनहरू फकाउनका लागि असफल हुन्छन्, धम्कीहरू चिनियाँ हितको खोजीमा प्रयोग गर्न सकिन्छ। माल्दिभ्समा, उदाहरणको लागि, रिपोर्टहरूको सुझाव अनुसार २०१७ मा एफटीएको बारेमा वार्ताको दौरान, चीनी दूतावासले सबै भावी वित्तीय सहायतालाई आफ्नो हस्ताक्षरमा बाँधे।²⁸⁶ त्यस्तै गरी, बङ्गलादेशमा, चीनको सरकारी स्वामित्वमा रहेको सिनोहाइड्रो कर्पोरेशनले ढाका-चित्तागोङ्ग राजमार्ग विस्तार परियोजनालाई पद्म बहुउद्देश्यीय पुल परियोजना नजिकैको नदीको पानीको व्यवस्थापनको नयाँ सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्न बाँधे।²⁸⁷ गाजर र लाठी कहिलेकाहीँ प्रोक्सिद्वारा जोडिन्छन्। उदाहरणका लागि, जब अमेरिकी विदेश मन्त्री माइक पोम्पेओले अक्टोबर २०२० मा चीनको साथ आफ्नो श्रीलङ्काको गहिरो सम्बन्धको बारेमा सार्वजनिक रूपबाट गुनासो गरे, श्रीलङ्का-चीन मैत्री संघले कडा शब्दमा बयान दिएर “गलत सूचना” र अमेरिकाको “साम्राज्यवाद” भन्यो।²⁸⁸ बङ्गलादेशमा, सरोकारवालाहरूले त्यस्ता मामिलाहरूको बारेमा बताउँछन् जसमा “मैत्री छिमेकीहरू” को बारेमा लेखहरू कसरी लेखे भनी सरकारी अधिकारीहरूलाई अनौपचारिक रूपमा सल्लाह प्रदान गरिएको थियो।²⁸⁹ एउटा साक्षात्कारकर्ताको उल्लेख गरेका छन् कि केही कम-बाँडिने समाचार पत्रिकाहरू चिनियाँ ठेकेदारहरू र उनीहरूका स्थानीय कर्मचारीहरूबीच असहमतिका रिपोर्ट गर्दै गर्दा, मुख्यधारा मिडियाले विरलै यो विषय कभर गरेका छन्।²⁹⁰

चार देशहरूमा “ऋणको कुनै पनि जाल” छैन।

धेरै चिनियाँ ऋण चाखेका केही देशहरूले चीनले “ऋण-जालको कूटनीति” अभ्यास गर्दछ भन्ने कथनलाई पुष्ट पार्नमा योगदान गरेका छन्। यस दृष्टिकोण अनुसार, चीनले पूर्वाधार परियोजनाहरू कोषको लागि ससजिलैसँग पैसा प्रदान गर्दछ जुन अन्ततः अपरिहार्य पाइयो। यसले ऋण दिने चिनियाँ इकाईलाई पकड बनाउने मौका दिन्छ र अझ ऋणलाई शेयरमा परिमार्जन गर्नको लागि सम्पत्ति जफत गर्न वा नयाँ शर्त लगाउन पनि सक्छ।

जे होस्, यो कथनबारे प्रश्न गर्न सकिन्छ। उदाहरणका लागि, श्रीलङ्काको ऋणको चिनियाँ शेयरलाई धेरै हद सम्म अतिरिजित गरिएको छ: मार्च २०२० को एक अध्ययनले यसलाई अन्य लेनदारहरूलाई धेरै बाँकीसँगै जीडीपीको मात्र ६ प्रतिशतमा राखेको छ।²⁹¹ तथ्य यो हो कि श्रीलङ्कासँग एक विदेशी ऋणको समस्या छ र राम्रो ऋण व्यवस्थापनको आवश्यकता छ। सिरिसेना सरकारका एक सदस्यले २०१६ मा दाबी गरे अनुसार, उनी सत्तामा आएपछि तुरुन्तै देशले चीनबाट ऋण लिनुपरेको थियो किनकि अब अरु कसैले उधारो दिँदैन।²⁹²

अन्य तीन देशहरूमध्ये माल्दिभ्ससँग मात्र चिनियाँ वाणिज्य ऋणको लागि पर्याप्त जोखिम छ। नेपाल र बङ्गलादेश चिनियाँ पैसामा कम निर्भरता सुनिश्चित गर्न कोष र वित्तपोषणको तरिका छनौट गर्न होशियार छन्। बङ्गलादेशले वाणिज्य ऋणभन्दा सस्तो ऋण खोज्छ, नेपालले सस्तो ऋणभन्दा अनुदान रुचाउँछ।

जब चीनले २०१५ मा बङ्गलादेशमा प्रधानमन्त्री कार्यालयमा दश प्रमुख पूर्वाधार परियोजनाहरूको वित्त लगानीको प्रस्ताव गर्यो, सरकारले जापान र भारत जस्तै अन्य विकास साझेदारहरूसँग प्रस्तावको मूल्याङ्कन गर्ने निर्णय गर्यो।²⁹³ त्यस्तै गरी, नेपाल कोभिड राहतका लागि विश्व बैंकमा धेरै पटक फर्केको छ। पहिले, यसले \$१०४ मिलियन डलर कोभिड-१९ आपतकालीन प्रतिक्रिया र स्वास्थ्य प्रणाली तयारी परियोजना अन्तर्गत स्वीकार गरेको थियो।²⁹⁴ त्यसपछि, यसले अप्रिल र नोभेम्बर २०२० को बीच महामारी पछि आर्थिक सुधारको लागि विभिन्न पूर्वाधार र सहरी नवीकरण परियोजनाहरू का लागि \$८०० मिलियन डलर उधारो लिएको थियो।²⁹⁵ जबकि नेपालले परीक्षण किट, चिकित्सा उपकरण र खोपको रूपमा चीनको सहयोग स्वीकार गरेको छ, तर यसले महामारीसँग सम्बन्धित कठिनाइहरूलाई सामना गर्नको लागि आर्थिक सहयोगतिर हेरेको छैन। एक साक्षात्कारकर्ताका अनुसार, विश्व बैंकबाट उधारो लिनु धेरै अनुकूल

तालिका: नेपाललाई चिनियाँ सहयोगको प्रकार २०१३-१४ र २०१९-२० बिचमा (मिलियन अमेरिकी डलरमा)

वर्ष/प्रकार	अनुदानहरू	ऋणहरू	प्राविधिक सहयोग	जम्मा
२०१३/१४	-	-	-	-
२०१४/१५	२८.८	९.२	०	३८.०
२०१५/१६	२७.१	८.१	०.१	३५.३
२०१६/१७	४१.२	०	०	४१.२
२०१७/१८	३६.४	१८.५	३.८	५८.७
२०१८/१९	१०६.०	४४.४	०	१५०.४
२०१९/२०	३३.०	०	६०.०	९३.०

स्रोत: “विकास सहयोग रिपोर्ट वित्तीय वर्ष २०१४/१५” “विकास सहयोग रिपोर्ट वित्तीय वर्ष २०१५/१६” “विकास सहयोग रिपोर्ट वित्तीय वर्ष २०१६/१७,” “विकास सहयोग रिपोर्ट २०१८,” “विकास सहयोग रिपोर्ट २०१९,” र “विकास सहयोग रिपोर्ट वित्तीय वर्ष २०१९/२०,” नेपालको अर्थ मन्त्रालय, जुलाई, २०२१ मा पहुँच राखिएको, <https://mof.gov.np/site/publication-category/65>।

ब्याज दरको कारणले धेरै अर्थपूर्ण देखियो। नेपालसँग अन्य विकल्पहरू पनि छन्, जसमा सस्तो ऋण, सहूलियतपूर्ण ऋण र परम्परागत एजेन्सीहरू जस्तै विश्व बैंक र एडीबी र यूनाइटेड किंगडम, संयुक्त राज्य अमेरिका वा भारत जस्ता अन्य द्विपक्षीय साझेदारहरूबाट विकास अनुदान।²⁹⁶

यी देशहरू एक अर्काबाट सिक्दै छन् र परिणामस्वरूप कसरी एउटा एजेन्सीको रूपमा उभिने भनेर छलफलमा जुटेका छन्।

सायद यस अध्ययनको सबैभन्दा महत्वपूर्ण निष्कर्ष यो हो कि चीनसँगको व्यवहार गर्दा अब देखि चार देशहरू मध्ये कुनै पनि एउटा टापु होइन। कार्यशालाका सहभागीहरू र साक्षात्कारकर्ताहरूका ती सबैले यो स्पष्ट गरे कि सरोकारवालाहरू चीनमा अति निर्भरताको खतराहरूको बारेमा सचेत छन् र त्यो सम्भावनाबाट बच्नका लागि उत्सुक छन्। धेरैजनाले बेइजिङसँगको आफ्नै देशको संलग्नताको विषयमा छलफल गर्दा तिनीहरूले अन्य देशहरूका अनुभवहरूलाई ल्याए। विशेष गरी, श्रीलङ्काको MRIA र हम्बनटोटा बन्दरगाहलाई साध्य बनाउनको लागि प्रारम्भिक संघर्ष, र हम्बनटोटामा चिनियाँ SOEs द्वारा त्यस पछिको लगानी, अन्य तीन देशहरूबाट नेताहरूद्वारा अक्सर ल्याइएको थियो। स्पष्टरूपमा, श्रीलङ्काको अनुभव एक महत्वपूर्ण सन्दर्भ बिन्दु बनेको छ।

सामान्य गलत धारणाहरूको बावजूद, यी चार देशहरूले तिनीहरूले एजेन्सीको अभ्यास गर्छन् र अन्ततः चीनसँगको तिनीहरूका सम्बन्धका सर्तहरू निर्धारण गर्छन्। तिनीहरूले असक्षम पाइएका विशिष्ट परियोजनाहरूलाई अस्वीकार गरेका छन्। बङ्गलादेशमा, २०२० मा सोनादिया गहिरो समुद्री बन्दरगाहको रद्द हुनुको कारण चीनले एक सुलभ ऋणबाट एउटा व्यापारिक ऋण कोषको सर्तहरूमा गरेको परिवर्तन एक कारक हो।²⁹⁷ यसको साटो, बङ्गलादेश सोनादियाबाट पच्चीस किलोमिटर मातरबारीमा एक गहिरो- समुद्री बन्दरगाहको निर्माणसँगै अगाडि बढिरहेको छ। सरकारका अनुसार, यो नयाँ परियोजना जापानबाट ३.७ अरब डलरको ऋणबाट तीस वर्षको अवधिमा ०.१ प्रतिशत ब्याज दरमा एक प्रारम्भिक दश वर्षको अनुग्रह अवधिसँग वित्त लगानी छ।²⁹⁸ यस वर्षको सुरुमा, प्रधानमन्त्री कार्यालयले चिनियाँ ऋणको साथ निर्माण हुने दुई महत्वपूर्ण रेल लाइन परियोजनाहरूको बजेट धेरै कम भएको पाए पछि कटौती गर्नको लागि कदम चालेको थियो। ढाकास्थित दूतावासले चीन यो परियोजनाबाट बाहिरिने बताएको छ।²⁹⁹

परियोजनाहरू रद्द गर्नेमा बङ्गलादेश माल छैन। नेपाल विद्युत प्राधिकरणले माथिल्लो तामाकोशी काठमाडौं प्रसारण लाइनको पहिलो खण्डको ठेक्का गुआङ्गसी प्रसारण र सबस्टेसन निर्माणले तोकेको समयमा माल ८ प्रतिशत काम सकिएपछि समाप्त भएको हो।³⁰⁰ त्यसपछि, चीनका राजदूतसँगको भेटमा ऊर्जा मन्त्रीले देशमा चिनियाँ कम्पनीहरूको प्रदर्शनमाथि प्रश्न उठाए र विश्वका अन्यत्र काम गर्ने बिभिन्न र बढी कुशल चिनियाँ कम्पनीहरूलाई परियोजनाको जिम्मेवारी दिन आग्रह गरे।³⁰¹

चार देशहरू चीनसँग आफ्नो संलग्नताको अन्य पक्षहरूमा पनि टढता र संकल्प देखाउँछन्। उदाहरणको लागि, श्रीलङ्कामा सीसीपी र राजनैतिक दलहरूबीच राजनैतिक संलग्नता बढ्दै जाँदा, केही नेताहरू वैचारिक आत्मीयताको बावजूद पनि टाढा रहन रुचाउँछन्। जनता विमुक्ति पेरामुना, देशको प्रमुख कम्युनिस्ट पार्टीले, सीसीपीको शताब्दी मनाउन जून २०२१ मा एक स्मारक कार्यक्रममा भाग लिएन। यो कोलम्बो पोर्ट सिटीको सञ्चालनको लागि राजपाक्षे सरकार द्वारा सहमत सर्तहरूको विरोध गरिएको छ, यस्तो तर्क गरिएको छ कि, वर्तमान सर्तहरूको मातहतमा, बन्दरगाह सहर “चीनको अर्को प्रान्त” हुनेछ।³⁰²

यी चार देशहरूको सरकारहरू नै हुन् जसले चीनलाई धेरै उदाहरणहरूमा नजिक ल्याएको छ जसलाई तिनीहरू स्पष्ट लाभको रूपमा देख्छन्। चीनसँगको सम्बन्धले चुनाव अघि घरेलु राजनैतिक फाइदा प्रदान गर्न सक्छ, विपक्षीलाई आफ्नो पैतालामा राख्छ र सार्वजनिक कार्य र घटकहरूलाई अन्य सुविधाहरू पुऱ्याउन सक्छ। महिन्दा राजापाक्षेको निर्वाचन क्षेत्तमा बनेको हम्बनटोटा बन्दरगाहले पूर्व राष्ट्रपतिको पैसठ्ठीऔं जन्मदिनको अवसरमा मालै काम सुरु गर्यो।³⁰³ त्यस्तै गरी, पूर्व प्रधानमन्त्री ओलीको निर्वाचन क्षेत्तमा एक चीन द्वारा अनुदानित औद्योगिक पार्क जग्गाको क्षतिपूर्तिको रूपमा दिईएको पैसाको विरोधमा गरिएको प्रदर्शन पछि नेपाल चर्चामा छ।³⁰⁴ सामान्यतया भन्नुपर्दा, राजनीतिज्ञहरूलाई छिटो जित दिन सक्ने गरी तिनीहरूलाई आकर्षित बनाउने गरी चीनले परियोजनाहरूमा कडा प्रशासन सम्बन्धी सर्त लगाएको छैन। यी परियोजनाहरूमा विस्थापित व्यक्तिहरू र वातावरणको पुनर्वासको लागि सबै भन्दा राम्रो अभ्यासको अभाव छ र अझ धेरै, मानव अधिकार वा चुनावी अभ्याससँग सम्बन्धित मागहरूमा अपर्याप्तता छ।³⁰⁵

अहिलेका लागि चीन र यससँग संलग्न रहेका साझेदारहरूको सम्बन्ध अझै पनि राम्रो देखिंदैन।

चीन दक्षिण एसियामा एक अपेक्षाकृत नयाँ प्रवेशकर्ता हो, र यो अझै पनि चार देशहरूको संस्थाहरू र संगठनात्मक संस्कृतिहरूसँग आफैलाई परिचित गर्ने प्रक्रियामा छ। एक हितधारक नोटको रूपमा, चीनलाई तिनीहरूका “प्रणाली, भाषा, वा संस्कृति” विशेष गरी राम्रोसँग थाहा छैन।³⁰⁶ त्यस्तै गरी, यी देशहरूले भर्खरै मात्र चीनसँग आफ्नो संलग्नता गहिरो गर्न थालेका छन् र अझै पनि यसले कसरी सोच्न र कार्यहरू गर्छ भन्ने कुरा सिकदै छन्। यो तिनीहरूको समझ र उनीहरूको सम्बन्धित आवश्यकताहरू र प्राथमिकताहरूको सञ्चारमा अन्तरलाई हिसाब राख्छ।

विचार गर्नुपर्ने एउटा मुद्दा बङ्गलादेशका लागि चिनियाँ राजदूतले देशको क्वाडमा सम्मिलित हुने सम्भावनाबारे नकारात्मक टिप्पणी गरेको घटना हो। त्यसको भोलिपल्टै राजदूत र बङ्गलादेशका विदेश मन्त्रीलाई बेइजिङले सिनोफार्म कोभिड - १९ को खोपको ५,००० डोज उपहार मनाउने कार्यक्रममा फोटो खिचेका थिए।³⁰⁷ कुनै पनि संलग्नताको रूपमा, त्यहाँ दुवै पक्षमा गलत कदमहरू बाध्य छन्, तर, चीनको क्षेत्रको महत्व र चार देशहरूको विकासको यात्राको लागि चीनको महत्त्वलाई ध्यानमा राखी, दुवै पक्षले यी कुराहरूलाई बेवास्ता गर्न र सँगै काम गर्न सिक्नेछन्।

भारत अझै पनि चीनको तुलनामा धेरै महत्त्वपूर्ण रणनीतिक खेलाडी मानिन्छ।

भारत चार देशहरूको छनौट, चासो र आचरणमा सबैभन्दा बढी प्रभाव पार्ने राज्य बनेको छ, यद्यपि सन्तुलन बिस्तारै चीनतिर सार्दैछ। भारत यी देशहरू मध्ये धेरैको लागि मात्र एक धेरै महत्त्वपूर्ण व्यापारिक साझेदार र एफडीआईको तिनीहरूको शीर्ष स्रोतहरू मध्ये एक हो।³⁰⁸ यसले ऐतिहासिक र सामाजिक सम्बन्धलाई पनि जोगाउँछ र सबै भन्दा माथि, यो यस्तो प्रकारले तिनीहरूको घरेलु राजनीतिमा गहिरो रूपमा घेरिएको छ जुन चीन चाहिँ छैन। विभिन्न राजनीतिक नेताहरू विभिन्न समयमा आधिकारिक र अनौपचारिक भारतीय समर्थनबाट लाभान्वित भएका छन्। यसबाहेक, भारतीय सेना यस क्षेत्रमा सबैभन्दा ठुलो छ र यसको परिचालन सक्रिय छ। माल्दिभ्सको लागि १९८७ मा एक कूको रोकथामको लागि र बङ्गलादेशका लागि १९७१ मा एक स्वतन्त्र राष्ट्रको रूपमा स्थापित गर्नको लागि यो केही देशहरूको लागि उपयोगी सिद्ध भएको छ।

यी सबै कारकहरूलाई एकसाथ हेर्दा यस क्षेत्रमा चीन गहिरोसँग फँस सक्ने सीमितताको सुझाव दिन्छन्। उदाहरणका लागि, भारतको आपत्तिले बेइजिङलाई चार राज्यहरूसँग घनिष्ठ परिचालन सुरक्षा सम्बन्ध विकास गर्नबाट रोकेको छ। तर पनि, उनीहरूको सामाजिक, राजनैतिक र आर्थिक जीवनमा भारतको घनिष्ठ उपस्थितिले यसलाई हस्तक्षेपको आरोप लगायत आलोचनाको उच्च स्तरको लागि खुला बनाउँछ। हालैका उदाहरणहरूमा भारतको २०१५ को नेपालको आर्थिक नाकाबन्दीपछि भारतको विरुद्ध लोकप्रिय भावनाको मोड वा महिन्दा राजापाक्षले भारतको बाह्य गुप्तचर एजेन्सीलाई २०१५ मा उनको चुनाव हारको लागि जिम्मेवार भएको आरोप लगाएका कुरा समावेश छन्।³⁰⁹

संयुक्त राज्य र यसका रणनीतिक साझेदारहरूका लागि सिफारिसहरू

एकरूपता चीनको क्षेत्रीय सरोकारको प्रमुख कारक हो; यो संयुक्त राज्यका लागि प्रमुख कुरा हुनुपर्छ।³¹⁰

संयुक्त राज्य अमेरिका र यसको रणनीतिक साझेदारहरूबाट स्थिर संलग्नताको अझै पनि चारै राज्यहरूको सर्वेक्षणबाट चाहना गरिएको देखिन्छ। यसमा श्रीलङ्का समावेश छ, जसको स्थानीय वरिष्ठ वर्गहरू नै चीनसँग सम्बन्धका लागि पूर्वनिर्धारित छन्। महिन्दा राजापाक्षको एक प्रमुख खल्लाहकारको रूपमा २०१९ मा चुनावको समयमा यसो भने: “सोच यस्तो थियो कि यदि हामी चीनलाई अप्ठ्यारो पाछौं भने, पश्चिम सुनको अनन्त झोला लिएर हामीकहाँ आउनेछ। . . तर सुनको झोला कहिल्यै साकार भएन।”³¹¹ यस समस्याको समाधानको भनेको नै अमेरिकाको स्थिर उपस्थिति र यस क्षेत्रको लागि दीर्घकालीन नीतिको आश्वासन गरेर चीनको चुनौतीको सामना गर्नु हो। यी राज्यहरूको अनुभवमा, पश्चिमी संलग्नताको सपना टुक्रा टुक्रा र क्षणभंगुर भएको छ, प्रायः वाशिंगटन र अमेरिकी दूतावासहरूमा यस

क्षेत्रमा काम गर्ने व्यक्तित्वहरूमा निर्भर गर्दछ। सरोकारवालाहरूले बाइडेन प्रशासनलाई आशावादी ढङ्गले हेरे र दक्षिण एसियाको साथ अझ धेरै संलग्नता गर्नेको लागि क्वाड जस्ता व्यवस्थाको लागि इच्छा व्यक्त गरे। खोप, उदीयमान टेक्नोलोजी र जलवायुमा ध्यान केन्द्रित गर्ने पहिलो क्वाड शिखर सम्मेलनको निर्णय – तीन क्षेत्र जहाँ चीनले दक्षिण एसियालाई सहयोग गर्न ठुलो भूमिका खेलेको छ – यस सन्दर्भमा उपयोगी छ।³¹²

सरोकारवालाहरूले यो पनि तर्क गरे कि संयुक्त राज्यले गैर सरकारी माध्यमबाट चीनसँग प्रतिस्पर्धा गर्न सक्छ। केही उदाहरणहरूमा, अनौपचारिक च्यानलहरूलाई वास्तवमा प्राथमिकता दिईयो, किनकि यसले यस क्षेत्रमा अमेरिकी भूमिका बढाउन सक्थ्यो जबकि स्थानीय सरकारहरूलाई वाशिंगटनको पक्ष “बेइजिङको बिरुद्ध” छनौट गर्नको लागि छोडिन्थ्यो। कतिपयले अमेरिकीहरूलाई निजी आधारमा, यस क्षेत्रमा चीनको भूमिकाबारे छलफल गर्न थप कार्यशालाहरू सञ्चालन गर्न आह्वान गरे। यिनीहरूले अन्तर-राष्ट्रिय शिक्षालाई पनि मद्दत गर्न सक्छ: यस परियोजनामा, उदाहरणको लागि, कार्यशालाका सहभागीहरूले प्राय एक अर्काको र साझा अनुभवहरूको प्रश्न सोध्छन्।

चिनियाँ परियोजनाहरूले ती चार राज्यहरूलाई आवश्यकता ठानिकएको क्षेत्रलाई ध्यान केन्द्रित गर्छन्; त्यसैगरी नै अमेरिकी संलग्नता हुनुपर्छ।

धेरै महत्वपूर्ण दक्षिण एसियाली देशहरूसँग एकैचोटी आफ्नो संलग्नता बढाउन चीनलाई सक्षम पार्ने महत्वपूर्ण कारकहरू मध्ये एक कुरा भनेको बारम्बार अवसरहरू र प्रस्तावहरू गर्न आफ्नो इच्छुकता दिनु हो तर साथसाथै त्यसका साझेदारहरूले के चाहन्छन् भनि ध्यान दिएर सुन्ने पनि रहेको छ। कनेक्टिविटी र पूर्वाधार परियोजनाहरू सबै दक्षिण एसियाली राज्यहरूको लागि इच्छा सूचीको शीर्षमा छन् र सहयोगको एक प्रमुख क्षेत्र बनेको छ। चिनियाँ परियोजनाहरूको वित्त र लगानीको सामना गर्नको लागि यस क्षेत्रमा आफ्नो प्रोफाइल बढाउनको लागि, संयुक्त राज्य अमेरिका र यसका साझेदारहरू देशहरूले के माग्दछन् ध्यान दिनु पर्छ। बिल्ड ब्याक बेटर वलुड पहल, संयुक्त राज्य अमेरिकाद्वारा प्रेरित हो र जून २०२१ को G7 नेताहरूको बैठकमा घोषणा गरिएको थियो, जुन यो दिशामा एक उत्पादक मुलक कदम हो।³¹³ ब्लू डट नेटवर्कसँगको संयोजनमा, त्यस्तो किसिमको अवसर प्रदान गर्ने सम्भावना छ जुन संलग्नताको खाँचोको बारे यी राज्यहरूले चीनलाई बताईएका थिए।³¹⁴ तरैपनि यसो गर्नामा, संयुक्त राज्य अमेरिकाले राजनीतिक दलहरू र सरोकारवालाहरूको पहुँचमा लगातार संलग्न हुनु पर्छ। श्रीलङ्का र नेपालबाटका कार्यशालाका सहभागीहरू, उदाहरणको लागि, पहिलो मामलामा अमेरिकी एमसीसीको कम्पैक्टको असफलता र दोस्रोमा राजनीतिक खिँचावको कमि एक बहु-हितधारक अमेरिकी दृष्टिकोणको अभावलाई औँलाएका छन्।³¹⁵

संयुक्त राज्यले चीनको तुलनामा आफ्नो क्षमता बढाउन देशहरूलाई सहयोग गरेर आफ्नो प्रभाव बढाउन सक्छ। उदाहरणका लागि, संयुक्त राज्य अमेरिकाले ऋणको प्रबन्धनको लागि प्राविधिक सहायता प्रदान गर्न मद्दत गर्न सक्छ। यो औपचारिक ऋण राहतको मतलब छैन, बहुपक्षीय ऋण राहत पहल जस्तै बहुपक्षीय कार्यक्रममा परिकल्पना गरिएको छ। यसको सट्टा, संयुक्त राज्यले उनीहरूलाई चिनियाँ ऋण लिन सहमत हुनु अघि र पछि दुबै देशहरूलाई सहयोग गर्ने प्रस्ताव गर्न सक्छ।

व्यवहारमा, यसको मतलब श्रीलङ्का र माल्दिभ्स जस्ता राज्यहरूलाई उनीहरूको समग्र विदेशी ऋणको व्यवस्थापन र पुनर्संरचना गर्न मात्र नभई बलियो वार्ताकार बन्नको लागि उनीहरूलाई नियम र सर्तहरूको विकासमा सहयोग गरिन्छ जसले चिनियाँ नेताहरूसँग वार्तामा आफ्नो सौदा शक्तिलाई बलियो बनाउनेछ। सरोकारवालाहरूले प्रायः उल्लेख गरेका छन कि कसरी उनीहरूका पदाधिकारी-हरू अनुभवहीन हुन सक्छन् वा जटिल वित्तीय उपकरणहरूलाई सम्भाल्ने क्षमताको कमी हुनसक्छ, त्यसैले चीनले उनीहरूलाई एक सम्झौतामा ब्याकएण्ड ह्यान्डल गर्नको लागि प्रस्ताव गरेर प्रभाव पारेको छ।³¹⁶ तर पनि, यो सार्वभौम ग्यारेन्टीहरू सहित निजी ऋणहरू परिणामस्वरूप भएको छ, वा कहिलेकाहीँ सम्झौताहरू जहाँ उधारो लिने देशको लागि सर्तहरू प्रतिकूल छन्। संयुक्त राज्यले प्रशिक्षित गर्न र क्षमता निर्माण गर्ने प्रस्ताव गर्न सक्छ जसले भविष्यमा यस्तो नतिजा रोक्नेछ।

अन्तमा, दक्षिण एसियाली देशहरू मध्यम आयको स्थिति प्राप्त गर्ने दिशातर्फ अग्रसर छन्। श्रीलङ्का पहिले नै एक निम्न मध्यम आयको देशको रूपमा स्थानान्तरण भइसकेको छ र बङ्गलादेश २०२१ को अन्त्यसम्म पुग्ने अनुमान गरिएको छ, यसको २०२६ लक्ष्यभन्दा धेरै वर्ष अगाडि।³¹⁷ यसले उनीहरूलाई धेरै सहूलियत सहायता प्राप्त गर्न अयोग्य बनाउनेछ, सम्भवतः उनीहरूलाई ऋणको लागि चीनको अझ नजिक ल्याउनेछ। बङ्गलादेश र चीनले एक मुक्त व्यापार सम्झौतामा छलफल सुरु गरेको छ र बङ्गलादेशका वाणिज्य मन्त्रीले

यस्तो सम्झौता “बङ्गलादेशलाई एलडीसी उपाधीको चुनौतिहरूलाई सामना गर्न मद्दत गर्नेछ” भनि दाबी गरेका छन्।³¹⁸ संयुक्त राज्यले स्थानन्तरणलाई सहज पार्न र यी राज्यहरूलाई विकास सहायताको लागि वैकल्पिक बाटोहरूको विकासमा मद्दत गर्न पश्चिमी बहुपक्षीय संगठनहरूमा आफ्नो प्रभावको उपयोग गर्न सक्छ।

चिनियाँ प्रश्नबाट यस क्षेत्रमा अमेरिकी संलग्नता हटाउने।

जर्ज डब्लु. बुश प्रशासनको क्रममा संयुक्त राज्यले भारत र पाकिस्तानसँगको सम्बन्धलाई छुटाउने काम गरिरहेको बतायो। प्लेबुकबाट एक पृष्ठ लिएर चीनको प्रश्नबाट दक्षिण एसियासँग अमेरिका संलग्नतालाई हटाउने यो समय हो। सरोकारवालाहरूले उनीहरूका देशहरूमा निर्णयकर्ताहरूको एक महत्वपूर्ण वर्गले उनीहरूलाई चीनको लागि जोखिम कम गर्ने देशहरूमा अमेरिकी सहायता सशर्त बनाउन माग गरेको जस्तो लाग्दछ भनेर तर्क गरे। धेरै कारणहरूले गर्दा यो हुने सम्भावना छैन।

बङ्गलादेश, माल्दिभ्स, नेपाल वा श्रीलङ्का जस्ता साना देशहरू र ठुला शक्तिका देशहरूबीचका सम्बन्ध स्पष्ट रूपमा छनौट गर्न सकिन्छ। यसबाहेक, साना देशले आफैलाई एक गुटभित्र छोडेर र आफ्नो विकल्प र अवसरहरूलाई कम गर्नको लागि, तिनीहरूका लागि केवल एउटै प्रमुख शक्तिसँग “पूर्ण रूपमा” जानु नै एक उत्कृष्ट रणनीति हो।³¹⁹ यसमा अचम्म लाग्दैन कि यी राज्यहरू मध्ये केहीले आफ्ना विकासका खाँचोहरूको लागि उपयुक्त अर्थ निकाल्नको लागि भारत र चीनलाई एक अर्का बिरुद्ध लडाएका छन्। यदि संयुक्त राज्य अमेरिका “चीनको बिरुद्ध” मैदानमा उल्टिन्छ भने त्यहि रणनीति नै लागू गरिने देखिन्छ। भूराजनीतिले देशहरूलाई आफ्नो रणनीतिक गणनामा जटिल समायोजन गर्नको लागि नेतृत्व गर्न सक्छ।³²⁰ नकरात्मक मात्र नभई सकारात्मक एजेन्डामा अन्तर्क्रिया गर्दा सरकार, व्यवसाय र जनताका बीच धेरै पक्ष भएकाले जीत निकाल्न सक्छन्।

आन्तरिक चालकहरूलाई स्वीकार गर्ने र चीनका लागि ठाउँ कम गर्ने क्षमता राख्नुहोस्।

गैर -हस्तक्षेपको चीनको तथाकथित नीतिले दक्षिण एसियामा यसको कल गर्ने कार्ड मध्ये एक हो। “चीनले श्रीलङ्काको आन्तरिक राजनीतिमा कहिल्यै प्रभाव पार्न खोजेको छैन,” श्रीलङ्काका एक उच्च सम्मानित पूर्व विदेश मन्त्रीको दाबी छ।³²¹ ति देशहरू जसले धेरै सामाजिक, जातीय, र धार्मिक लाइनहरूसँग घरेलु फाटोहरूको सामना गर्नु पर्छ, जसमा गैर संलग्नताको तथाकथित पहुँच चीनी दृष्टिकोण सहज छ। जसरी संयुक्त राज्य अमेरिकाले यी देशहरूसँग साझेदारी गर्ने लक्ष्य लिएको छ, यसको अघि दुई समान रूपबाट खराब विकल्पहरू छन् – आन्तरिक प्रशासनको बारेमा कठिन प्रश्न सोध्ने र अवसर चीनमा जाने सक्ने जोखिम वा यी प्रश्नहरूबाट बँच्ने र शासनको चुनौतीहरूलाई मजबुत गर्न दिनुहोस्। परम्परागत बहुपक्षीय संगठनहरू जस्तै ADB र विश्व बैंक, जसको कोष शासनको स्थितिमा आकस्मिक छ, उही समस्याको सामना गर्छन्।

यो समस्यासँग लड्ने एउटा प्रभावकारी तरिका नागरिक समाजको सुदृढीकरण र अमेरिकी एक प्राथमिकताको रूपमा यी देशहरूमा क्षमता निर्माणमा निहित हुन सक्छ। चीनले संयुक्त राज्यको जस्तो धेरै काम गर्दैन, बरु कडा पूर्वाधारमा ध्यान केन्द्रित गर्न रुचाउँछ। यस अध्ययनअनुसार सबै चार राष्ट्रहरूमा मिडिया आउटलेट र नागरिक संगठनहरू राम्रो सरकार हुनु पर्ने कुरामा केन्द्रित हुन्छन् – उनीहरूको शासनको मानव अधिकारको रेकर्डदेखि लिएर चिनियाँ ठेक्का प्रथाहरूको अस्पष्टतासम्म। यी समूहहरू श्रीलङ्का र नेपालमा बङ्गलादेश वा माल्दिभ्सको तुलनामा अधिक प्रभावी छन्। संयुक्त राज्य अमेरिकाले कडा पारदर्शी प्रश्नहरू सोध्न यी राष्ट्रहरूलाई सक्षम बनाउन अनुदान र प्रशिक्षणको साथ पहिचान गर्न र उनीहरूलाई सँगै समेट्न सक्छ। समय बित्दै जाँदा, क्षमता निर्माणले यी देशहरूमा अधिक सरोकारवालाहरूलाई अपारदर्शी सम्झौताहरूको खतरा र पर्यावरण र अन्य चिन्ताहरूलाई बेवास्ता गर्न नेतृत्व गर्न सक्छ। उनीहरूको माग यो छ कि उनीहरूको सरकारले केवल दीर्घ विकासमा र उत्तरदायित्वमा अन्तर्राष्ट्रिय सर्वोत्तम अभ्यासहरूको लागि प्रतिबद्धहरूसँग साझेदार गर्नु, जसले चीनमा दबाब बढाउनेछ र संयुक्त राज्य र यसका साझेदारहरूको लागि नयाँ अवसरहरू सिर्जना गर्नेछ।

अन्तमा, चीन परियोजनाको वित्तीय तथा प्रत्यक्ष लगानीमा धेरै निर्भर गर्दछ, किनकि ऊ यो विकासमा सहयोग दिने मामिलामा एक सापेक्ष नवागन्तुक हो।³²² यी चार देशहरूका धेरैजसो चिनियाँ परियोजनाहरू विशेष क्षेत्रहरूमा मात्र ध्यान केन्द्रित गर्नका लागि स्थापित गरिएका

विभिन्न चिनियाँ SOE का शाखाहरूद्वारा सञ्चालित छन्, न कि चीनको अन्तर्राष्ट्रिय विकास सहयोग एजेन्सी वा यसका करिबीहरूद्वारा। जब चिनियाँ कम्पनीहरूले यस्ता अनुदान दिन्छन् जसमा विकासका लागि सहायताको स्वाद हुन्छ, तब गलत जानकारी, ढिलाइ र सहमति जनाइएको समयावधिमा काम पूरा गर्नमा असफलता जस्ता कुराहरूले प्रायजसो यस भूमिकामा उनीहरूको अपरिचितता झल्काउँछन्। उन्नत क्षमता निर्माणको माध्यमबाट, संयुक्त राज्य अमेरिका र यसका साझेदारहरूले चिनियाँ कर्ताहरू आफ्नो प्रतिज्ञा पूरा गर्न असफल हुँदा यी देशहरूका सरोकारवालाहरूले ती कर्ताहरूलाई धेरै मात्रामा प्रश्न सोध्नु भन्ने कुरा सुनिश्चित गराउन सक्छन्।

लेखकको बारेमा

दीप पाल Carnegie Endowment for International Peace को एसिया प्रोग्रामका भ्रमणकर्ता साथी हुनुहुन्छ। उहाँका अनुसन्धान र प्रकाशनहरूमा इन्डो-प्यासिफिक, आफ्ना करिबी र अझ टुला छिमेकीहरूप्रति भारतको विदेश नीतिका साथै दक्षिण एसियाको क्षेत्रीय सुरक्षाबारे, विशेष गरी चीनमा ध्यान केन्द्रित गरिएको छ। उहाँले नेशनल ब्यूरो अफ एसियन रिसर्च र वाशिंगटन, डीसीको रणनीतिक र अन्तर्राष्ट्रिय अध्ययन केन्द्रमा काम गर्नुभएको छ र भारतमा एक पत्रकारको रूपमा एक दशकको अनुभव छ। उहाँको अनुसन्धान अन्य पत्रपत्रिकाहरूका साथै चाइना ब्रिफ, हिन्दुस्तान टाइम्स, विदेश नीति, र वायर मा प्रकाशित भएको छ।

आभार

लेखक थोमस क्यारोथर्स, इवान फिगोनबाम, रुद्र चौधरी र एरिक ब्राटबर्गलाई पहिलेका ड्राफ्टहरूमा र अनुसन्धानका चरणहरूमा उपयोगी प्रतिक्रियाका लागि र अनुसन्धानमा सहायता तथा समर्थनका लागि अलेक्जेन्डर टेलर र लिमिड लिनलाई धन्यवाद दिन चाहनुहुन्छ। लेखक यस प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप दिने काममा साहेब सिंह चड्ढाले प्रदान गर्नुभएको महत्वपूर्ण योगदानप्रति पनि आभार व्यक्त गर्नुहुन्छ। अन्तमा, तर कुनै पनि तरिकाले कम चाहिँ होइन, यस पेपरको ग्राफिक्सका लागि आफ्नो धैर्य र योगदान दिनुभएकोमा जोसलिन सोली र यस पेपरलाई लुटि-रहित बनाउनमा सावधानीपूर्वक ध्यान दिने स्यामुएल ब्रेसलाई धन्यवाद दिन बाँकी नै छ। यो परियोजनाका लागि फन्डिङ अमेरिकी राज्य विभाग (U.S. State Department) द्वारा प्रदान गरिएको हो।

टिपोटहरू

- 1 UNB Dhaka, “Relations with China Will Be Damaged If Bangladesh Joins US-Led ‘Quad’: Envoy,” Daily Star, May 10, 2021, <https://www.thedailystar.net/bangladesh/news/relations-china-will-be-damaged-if-bangladesh-joins-us-led-quad-envoy-2091345>.
- 2 “China Has Crossed the Line When Talking about Quad: Foreign Minister,” Prothom Alo English, May 11, 2021, <https://en.prothomalo.com/bangladesh/government/china-has-crossed-the-line-when-talking-about-quad-foreign-minister>.
- 3 See Appendix 1: China–South Asia Bilateral High-Level Visits.
- 4 This study is distinct in its comparative approach to the China–South Asia relationship, which has been the subject of rigorous analysis, albeit often from the perspective of one country at a time, or limited to particular aspects such as the impact of the BRI or increasing Chinese national power. These include—monographs: Amish Raj Mulmi, *All Roads Lead North: Nepal’s Turn to China* (Context, 2021); Asanga Abeyagoonasekera, *Conundrum of an Island: Sri Lanka’s Geopolitical Challenges* (World Scientific Publishing, 2021). Recent reports and projects: Andrew Small, “Regional Dynamics and Strategic Concerns in South Asia: China’s Role,” Background Paper (Washington, DC: Centre for Strategic and International Studies, January 2014), https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/140127_Small_RegionalDynamics_China_Web.pdf; “A World Safe for the Party—China’s Authoritarian Influence and the Democratic Response” (International Republican Institute, February 2021), https://www.iri.org/sites/default/files/bridge-ii_fullreport-r7-021221.pdf; “China’s Influence on Conflict Dynamics in South Asia,” USIP Senior Study Group Final Report (Washington, DC: United States Institute of Peace, December 2020), <https://www.usip.org/publications/2020/12/chinas-influence-conflict-dynamics-south-asia>; Ganeshan Wignaraja et al., “Chinese Investment and the BRI in Sri Lanka” (Chatham House, March 2020), <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/CHHJ8010-Sri-Lanka-RP-WEB-200324.pdf>; Jeff M. Smith, “China and the Maldives: Lessons from the Indian Ocean’s New Battleground” (Asian Studies Center, Heritage Foundation, October 2020), <https://www.heritage.org/sites/default/files/2020-10/BG3546.pdf>; John Hurley, Scott Morris, and Gailyn Portelance, “Examining the Debt Implications of the Belt and Road Initiative From a Policy Perspective,” Policy Paper (Washington, DC: Center for Global Development, March 4, 2018), <https://www.cgdev.org/publication/examining-debt-implications-belt-and-road-initiative-a-policy-perspective>; Katharine Adeney and Filippo Boni, “How China and Pakistan Negotiate,” *China Local Global* (Carnegie Endowment for International Peace, May 24, 2021), <https://carnegieendowment>

- .org/2021/05/24/how-china-and-pakistan-negotiate-pub-84592; “Mapping the Belt and Road Initiative: Reach, Implications, Consequences” (Observer Research Foundation, February 2021), <https://www.orfonline.org/wp-content/uploads/2021/02/BRI-report-FINAL.pdf>; Nadège Rolland et al., “Where the Belt Meets the Road: Security in a Contested South Asia,” *Asia Policy* 14, no. 2 (April 29, 2019): 1–41; “Navigating India-China Rivalry: Perspectives From South Asia,” *South Asia Discussion Papers* (Institute of South Asian Studies, National University of Singapore, September 2020), <https://www.isas.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2020/09/SADP-Navigating-India-China-Full-Final.pdf>; Nilanthi Samaranyake, “China’s Engagement With Smaller South Asian Countries” (United States Institute of Peace, April 2019), https://www.usip.org/sites/default/files/2019-04/sr_446-chinas_engagement_with_smaller_south_asian_countries.pdf; Rupak Sapkota, “Nepal in the Belt and Road: New Vista on Building a China-India-Nepal Economic Corridor,” *China International Studies* 67 (November 2017): 105–21; “Sambandh: Regional Connectivity Initiative” (Centre for Social and Economic Progress), accessed June 11, 2021, <https://csep.org/sambandh-initiative/>; Galen Murton and Austin Lord, “Trans-Himalayan Power Corridors: Infrastructural Politics and China’s Belt and Road Initiative in Nepal,” *Political Geography* 77 (March 2020), <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2019.102100>.
- 5 Shubhajit Roy, “Gowher Rizvi: ‘(NRC) Internal Exercise, Why Should We Raise It?’,” *Indian Express*, March 26, 2021, <https://indianexpress.com/article/india/bangladesh-foreign-affairs-advisor-gowher-rizvi-nrc-internal-exercise-why-should-we-raise-it-7245509/>.
 - 6 Following the mandate of the project, this paper specifically examines the recent inflection points in the PRC’s relations with Bangladesh, Nepal, and Sri Lanka. Then, it unpacks the three specific vulnerabilities as they are manifested in those countries. Considering the paucity of detailed studies on Maldives, and the data collected in the course of this project, Maldives continues to be a part of thematic and comparative analysis throughout the paper.
 - 7 See Appendix 2: Chinese Assistance in Focus Countries.
 - 8 “China Remains Largest Source of FDI for Nepal for 6 Consecutive Years,” *Xinhua*, July 21, 2021, http://www.xinhuanet.com/english/asiapacific/2021-07/21/c_1310075557.htm; Krishana Prasain, “Investment Pledges Plunge as Virus, Messy Politics Scare Away Investors,” *Kathmandu Post*, July 21, 2021, <https://kathmandupost.com/money/2021/07/21/investment-pledges-plunge-as-virus-messy-politics-scare-away-investors>.
 - 9 Abhishek G Bhaya, “Chinese Envoy Encourages Nepal Tourism in Stunning Social Media Post,” *CGTN*, January 7, 2020, <https://news.cgtn.com/news/2020-01-07/Chinese-envoy-encourages-Nepal-tourism-in-stunning-social-media-post-N3u86QqAx2/index.html>.
 - 10 Virtual interview with stakeholder 3A on Maldives, February 2021.
 - 11 Sabitri Dhakal, “Mandarin Made Mandatory in Many Schools,” *Himalayan Times*, June 15, 2019, <https://thehimalayantimes.com/nepal/mandarin-made-mandatory-in-many-schools>.
 - 12 “Communist Parties of China and Nepal Hold High-Level Workshop on Party Governance and State Administration Experience,” *International Department Central Committee of CPC*, June 19, 2020, https://www.idcpc.gov.cn/english/news/202006/t20200628_139118.html; “Communist Party of China and SLPP Hold Virtual Advanced Seminar on Governance,” *Daily FT*, November 6, 2020, <http://www.ft.lk/news/Communist-Party-of-China-and-SLPP-hold-virtual-advanced-seminar-on-governance/56-708551>.
 - 13 Fazlur Rahman Raju, “Awami League, Communist Party of China Ink MoU,” *Dhaka Tribune*, March 22, 2019, <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/foreign-affairs/2019/03/22/awami-league-communist-party-of-china-ink-mou>.
 - 14 See Appendix 3: China’s COVID-19 Diplomacy in Focus Countries.
 - 15 Bangladesh declined an offer for Sinovac vaccines in exchange for co-funding \$7 billion late-stage trials for the vaccines. See more here: Ruma Paul, “Bangladesh Will Not Co-Fund Sinovac’s Vaccine Trial, Health Minister Says,” *Reuters*, October 13, 2020, <https://www.reuters.com/article/health-coronavirus-bangladesh-china-idUSKBN26Y265>.
 - 16 Deep Pal and Rahul Bhatia, “The BRI in Post-Coronavirus South Asia” (Carnegie India, May 26, 2020), <https://carnegieindia.org/2020/05/26/bri-in-post-coronavirus-south-asia-pub-81814>.
 - 17 Pieter D. Wezeman, Alexandra Kuimova, and Siemon T. Wezeman, “Trends in International Arms Transfers, 2020,” *SIPRI Fact Sheet* (Stockholm International Peace Research Institute, March 2021), https://sipri.org/sites/default/files/2021-03/fs_2103_at_2020.pdf.

- 18 “১৫০০০ কোটি টাকার অস্ত্র-সরঞ্জাম ক্রয়,” (Purchase of Arms and Equipments Worth Tk 15,000 Crore), Prothom Alo, August 24, 2013.
- 19 “১৫০০ কোটি টাকায় দুটি সাবমেরিন আসছে,” (Two Submarines are Coming at the Cost Tk 1500 Crore), Prothom Alo, September 20, 2014; “নৌবাহিনী প্রধান চীন গেছেন,” (Navy Chief has Gone to China), Bangladesh Pratidin, November 14, 2016.
- 20 Virtual interview with stakeholder 1E on Bangladesh, April 2021.
- 21 “রোহিঙ্গা ফেরাতে ভূমিকা রাখবে চীন- চীনের জননিরাপত্তা বিষয়ক মন্ত্রী,” (China Will Play Its Role in Returning Rohingya - Chinese Public Security Minister), Bangladesh Pratidin, October 27, 2018, <https://www.ebdpratidin.com/arc/archive/2018-10-27>.
- 22 “Country/Commodity Wise Export Receipts,” Bangladesh Bank, accessed August 9, 2021, https://www.bb.org.bd/econdata/export/exp_rcpt_country_commodity.php.
- 23 Rezaul Karim, “Bangladesh to Seek Relaxed China Rules for Increasing Exports,” Financial Express, November 17, 2020, <https://www.thefinancialexpress.com.bd/economy/bangladesh-to-seek-relaxed-china-rules-for-increasing-exports-1605585295>.
- 24 Virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021.
- 25 Virtual interview with stakeholder 1B on Bangladesh, February 2021.
- 26 “\$1.54 Billion Released for 7 Projects,” New Age, August 25, 2020, <https://www.newagebd.net/article/114444/154-billion-released-for-7-projects>; “নতুন ইতিহাসে বাংলাদেশ-চীন,” (Bangladesh-China in a New History), Bangladesh Pratidin, October 15, 2016.
- 27 “চীনা ইকোনমিক এন্ড ইন্ডাস্ট্রিয়াল জোন বদলে দেবে চট্টগ্রাম,” (Chinese Economic and Industrial Zone Will Change Chittagong), Bangladesh Pratidin, March 30, 2017, https://www.ebdpratidin.com/arc/pre_page/2017-03-30/12.
- 28 Virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021.
- 29 Virtual interview with stakeholder 1B on Bangladesh, February 2021.
- 30 “Payra Power Plant Coal-Fired Bangladesh 1,320MW,” NS Energy, accessed August 9, 2021, <https://www.nsenerybusiness.com/projects/payra-power-plant/>.
- 31 Mushfiqur Rahman, “Energy & Power Magazine,” Energy & Power Magazine, February 5, 2021, <https://ep-bd.com/view/details/article/NTc2Mw%3D%3D/title?q=Payra+Coal+Fired+Power+Plant%3A++Delivering+Power+at+Competitive+Price+with+Environment+Care>.
- 32 Kamran Reza Chowdhury, “China to Play Important Role in Bangladesh’s First ‘Smart City,’” Benar News, November 27, 2019, <https://www.benarnews.org/english/news/bengali/Chinese-smart-city-11272019164842.html>; “Bangladesh Chittagong China Economic Industrial Park Project - Details on ZAWYA MENA Edition,” ZAWYA.com, accessed August 9, 2021, <https://www.zawya.com/mena/en/project/050619033931/bangladesh-chittagong-china-economic-industrial-park-project/>.
- 33 “মূল কাজটি পেল চীনা কোম্পানি,” (A Chinese Company Got the Main Job), Prothom Alo, May 23, 2014.
- 34 “China’s Lending to Bangladesh Surges,” Financial Express, January 30, 2021, <https://www.thefinancialexpress.com.bd/economy/chinas-lending-to-bangladesh-surges-1611975747>.
- 35 “শেয়ারবাজারের অংশীদার হলো চীনা জোট,” (China Consortium Becomes a Stakeholder in the Sharemarket), Bangladesh Pratidin, May 4, 2018, https://www.ebdpratidin.com/arc/pre_page/2018-05-04/12; virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021.
- 36 Virtual interview with stakeholder 1B on Bangladesh, February 2021; Ahsan Habib, “3yrs Into Chinese Partnership: DSE Yet to See Notable Tech Advancement,” Daily Star, February 24, 2021, <https://www.thedailystar.net/business/news/dse-yet-see-notable-tech-advancement-2050145>.
- 37 “চীনকে কাছের বন্ধু বললেন আশরাফ,” (Ashraf Called China a Close Friend), Prothom Alo, June 16, 2015.
- 38 “Xi Jinping Meets with Chairperson of Bangladesh Nationalist Party Khaleda Zia,” Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China, October 14, 2016, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/XJPDJPZMJLJGXGSFWBCXZYDGAJXDJZGJLDRDBCHW/t1406620.shtml.

- 39 “চিনে ফখরুল, যাচ্ছে আওয়ামী লীগের প্রতিনিধি দলও,” (Fakhrul in China, Representative of Awami League Will Also Be There), Bangladesh Pratidin, November 30, 2017, <https://www.ebdpratidin.com/arc/archive/2017-11-30>; “চীন সফরে আওয়ামী লীগের ১৬ সদস্যের প্রতিনিধি দল,” (16 Members Awami League Team Visit China), Bangladesh Pratidin, October 29, 2018, https://www.ebdpratidin.com/arc/pre_page/2018-10-29/3.
- 40 Virtual interview with stakeholder 1C on Bangladesh, March 2021.
- 41 “৪৫০ কোটি ডলার বিনিয়োগ আসবে,” (\$450 Crore Investment is Coming), Prothom Alo, October 2, 2015.
- 42 “সুষ্ঠ নির্বাচনে সক্ষম হবে বাংলাদেশ,” (Fair Election is Possible in Bangladesh), Bangladesh Pratidin, December 9, 2018.
- 43 Virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021.
- 44 “কূটনৈতিক সম্পর্কের ৪০ বছর উদযাপনে সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান,” (Cultural Function to Celebrate 40 Years of Diplomatic Relation), Bangladesh Pratidin, February 3, 2015.
- 45 “চিনের টাকায় পূর্বাচলে প্রদর্শনী কেন্দ্র চিন দিচ্ছে ৬৭৫ কোটি টাকা, চুক্তি সই,” (Exhibition Centre in Purbachal with Chinese Money China is Giving TK 675 Crore, Deal Signed), Prothom Alo, August 26, 2015.
- 46 Virtual interview with stakeholder 1B on Bangladesh, November 2020.
- 47 “150 BD Students Join Youth Camp in China,” Financial Express, September 4, 2018, <https://www.thefinancialexpress.com.bd/education/150-bd-students-join-youth-camp-in-china-1536056021>.
- 48 “চিনের স্বপ্নপূরণের চেষ্টা কখনো থেমে থাকেনি,” (China Never Stopped Trying to Fulfil Its Dreams), Prothom Alo, May 26, 2015; “তরুণরাই দুই দেশের মৈত্রির রাষ্ট্রদূত,” (The Youth are the Ambassadors of Friendship Between the Two Countries), Prothom Alo, May 27, 2015.
- 49 “China Harbour Celebrates Volunteers’ Day with Mirsarai School Students,” Financial Express, December 7, 2019, <https://www.thefinancialexpress.com.bd/trade/china-harbour-celebrates-volunteers-day-with-mirsarai-school-students-1575701453>
- 50 “বন্দরে চীনের হাসপাতাল জাহাজ আর্ক পিস,” (Chinese Hospital Ship, Ark Peace, at the Port), Prothom Alo, August 20, 2013.
- 51 “চিনের টাকায় পূর্বাচলে প্রদর্শনী কেন্দ্র চিন দিচ্ছে ৬৭৫ কোটি টাকা, চুক্তি সই,” (Exhibition Center in Purbachal with Chinese Money China Is Giving TK 675 Crore, Deal Signed), Prothom Alo, August 26, 2015.
- 52 “Cultural Counselor Sun Yan Hands over Anti-COVID-19 Medical Materials to Bangladesh Local Cultural and Art Organizations,” Embassy of the People’s Republic of China in the People’s Republic of Bangladesh, April 29, 2020, <http://bd.china-embassy.org/eng/zmjw/t1774904.htm>; “China Continued Providing Assistance to Bangladesh in the Fight against COVID-19,” Embassy of the People’s Republic of China in the People’s Republic of Bangladesh, June 5, 2020, <http://bd.china-embassy.org/eng/zmjw/t1786211.htm>.
- 53 “Use of Ritonavir, Resochin, Ribavirin, Arbidol Can Be Effective: Chinese Experts,” Financial Express, June 14, 2020, <https://www.thefinancialexpress.com.bd/health/use-of-ritonavir-resochin-ribavirin-arbidol-can-be-effective-chinese-experts-1592131775>
- 54 “Foreign Minister AK Abdul Momen Has Written a Letter to JackMa [sic], Thanking Him for Providing 30 Thousand Testing Reagents and 300 Thousand Masks to the Friendly People of Bangladesh in the Fight against Covid-19,” Embassy of the People’s Republic of China in the People’s Republic of Bangladesh, April 29, 2020, <http://bd.china-embassy.org/eng/zmjw/t1774900.htm>.
- 55 “China-Backed AIIB Approves \$250 Million Loan for Bangladesh’s COVID-19 Response,” Reuters, May 21, 2020, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-aiib-bangladesh-idINKBN22X08Z>; “China-Backed AIIB Approves \$100 Million Loan to Bangladesh to Fight Covid-19,” News18, August 28, 2020, <https://www.news18.com/news/world/china-backed-aiib-approves-100-million-loan-to-bangladesh-to-fight-covid-19-2827205.html>.
- 56 Moudud Ahmmmed Sujan, “Chinese Vaccine Trial in Bangladesh: Sinovac Now Wants Co-Financing,” Daily Star, October 3, 2020, <https://www.thedailystar.net/frontpage/news/chinese-vaccine-trial-bangladesh-sinovac-now-wants-co-financing-1971417>.
- 57 “2 BAF Aircraft Leaving for China Tonight to Bring 6 Lakh Sinopharm Vaccines,” Daily Star, June 12, 2021, <https://www.thedailystar.net/coronavirus-deadly-new-threat/news/2-baf-aircraft-leaving-china-tonight-bring-6-lakh-sinopharm-vaccines-2109521>

- 58 “Momen: Bangladesh Will Buy 15 Million Doses of Covid Vaccine from China,” Dhaka Tribune, May 25, 2021, <https://www.dhakatribune.com/health/coronavirus/2021/05/25/covid-19-bangladesh-to-buy-15-million-doses-of-vaccine-from-china>
- 59 “রাহিঙ্গা ইস্যুতে চীনের বিশেষ দূত ঢাকায়,” (Chinese Special Envoy in Dhaka on Rohingya Issue), Bangladesh Pratidin, April 25, 2017, <https://www.ebdpratidin.com/arc/archive/2017-04-25>.
- 60 Kamal Uddin Ahmed, “Chinese Leadership Assures Hasina of Prompt Resolution of Rohingya Crisis,” Financial Express, July 6, 2019, <https://www.thefinancialexpress.com.bd/views/chinese-leadership-assures-hasina-of-prompt-resolution-of-rohingya-crisis-1562423744>.
- 61 Virtual interview with stakeholder 1C on Bangladesh, March 2021.
- 62 Virtual interview with stakeholder 6A on Nepal, March 2021.
- 63 “China May ‘Misuse MLAT against Tibetan Refugees,” Himalayan Times, October 15, 2019, <https://thehimalayantimes.com/nepal/china-may-misuse-mlat-against-tibetan-refugees>.
- 64 “चिनियाँ सामान भारतमा थन्किए,” (Chinese Goods Left Stored in India), Kantipur, October 18, 2015, <https://ekantipur.com/printedition/2015/10/18/20151018092000.html>.
- 65 Rewati Sapkota and Roshan S. Nepal, “Nepal, China to Pen Transit Trade Pact Protocol during President’s Beijing Visit,” Himalayan Times, April 10, 2019, <https://thehimalayantimes.com/business/nepal-china-to-pen-transit-trade-pact-protocol-during-presidents-beijing-visit>.
- 66 “PM Oli Returns Home from China,” Himalayan Times, March 27, 2016, <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/kp-sharma-oli-returns-home-china>
- 67 Virtual interview with stakeholder 4A on Nepal, November 2020.
- 68 “चीनद्वारा राजनीतिक पार्टीको माध्यमबाट नेपाललाई चिकित्सा सामग्री उपलब्ध गराइने,” (Medical Supplies Will Be Provided to Nepal by China through Political Parties), CRI Online | नेपाली, May 27, 2021, <http://nepal.cri.cn/20210527/74d25c82-af6f-c790-f834-c9db9fa3aa94.html>.
- 69 Anil Giri, “In a Series of Meetings, Chinese Envoy Calls for Unity among Ruling Party Members,” Kathmandu Post, May 2, 2020, <https://kathmandupost.com/politics/2020/05/02/in-a-series-of-meetings-chinese-envoy-calls-for-unity-among-ruling-party-members>.
- 70 “Chinese Delegation Led by Guo Yezhou Lands in Nepal,” Himalayan Times, December 28, 2020, <https://thehimalayantimes.com/nepal/chinese-delegation-led-by-guo-yezhou-lands-in-nepal>.
- 71 “PM Miffed at Delay in Tabling MCC Agreement,” Himalayan Times, April 15, 2021, <https://thehimalayantimes.com/nepal/pm-miffed-at-delay-in-tabling-mcc-agreement>.
- 72 “नेपालतिर नजिकिँदै चिनियाँ रेल,” (Chinese Rail Nearing Nepal), Kantipur, July 30, 2014, <https://ekantipur.com/printedition/2014/07/30/326419.html>.
- 73 “चिनियाँ लगानी भित्रियो - ३६ अर्ब लगानीमा सिमेन्ट उद्योग,” (Chinese Investment Entered - Cement Industry in NRs. 36 Billion Investment), Kantipur, May 25, 2016, <https://ekantipur.com/business/2016/05/25/20160525170932.html>; also see Appendix 8, specifically Chinese projects in Nepal.
- 74 “Statistics,” Department of Customs of Nepal, accessed June, 2021, <https://www.customs.gov.np/>, data is calculated based on exchange rates of each year’s value in Annual Report by Nepal Rastra Bank.
- 75 Rewati Sapkota, “China Proposes Joint Security Mechanism along Border with Nepal,” Himalayan Times, December 26, 2017, <https://thehimalayantimes.com/nepal/china-proposes-joint-security-mechanism-along-border-nepal>.
- 76 “Agreements, MoUs Signed between Nepal and China,” Himalayan Times, October 13, 2019, <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/agreements-and-mous-signed-between-nepal-and-china>.
- 77 “कोरोनाविरुद्ध चिनियाँ मोडलको तयारी भइरहेको छ : मन्त्री भट्ट,” (Chinese Model Being Prepared Against Corona: Minister Bhatta), Kantipur, March 22, 2020, <https://ekantipur.com/news/2020/03/22/15848728304897392.html>.
- 78 Saloni Murarka, “COVID-19: 800,000 Doses of Chinese Vaccine Arrive in Nepal,” WION, June 1, 2021, <https://www.wionews.com/south-asia/covid-19-800000-doses-of-chinese-vaccine-arrive-in-nepal-388808>.

- 79 “आयुर्वेदिक चिकित्सकलाई चिनियाँ तालिम,” (Chinese Training for Ayurvedic Doctors), Kantipur, September 8, 2015, <https://ekantipur.com/printedition/2015/09/08/20150908082902.html>.
- 80 Krishna Acharya, “चिनियाँ राष्ट्रपति भ्रमण : पूर्वाधारका सम्झौता हुँदै,” (Chinese President’s Visit: Infrastructure Agreement Being Reached), Kantipur, October 11, 2019, <https://ekantipur.com/news/2019/10/11/15707603355859643.html>; Kriti Joshi, “Agreements, MoUs Signed between Nepal and China,” Himalayan Times, October 13, 2019, <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/agreements-and-mous-signed-between-nepal-and-china>.
- 81 See Appendix 4: Chinese Education Initiatives With Focus Countries.
- 82 Virtual interview with stakeholder 4B on Nepal, February 2021.
- 83 Chandrashekhar Adhikari, “चिनियाँ राष्ट्रपतिद्वारा नेपाल भ्रमणको वचनबद्धता,” (Chinese President Commits to Visit Nepal), Kantipur, April 1, 2015, <https://ekantipur.com/printedition/2015/04/01/343642.html>.
- 84 “Over 100 Nepali Students to Study in China under Government Scholarship,” Xinhua, August 28, 2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/28/c_138343188.htm.
- 85 See Appendix 5: Chinese Training Programs for Focus Countries.
- 86 “मिडियामा सहकार्य गर्ने चिनियाँ प्रतिबद्धता,” (Chinese Commit to Cooperate in Media), Kantipur, December 29, 2014, <https://ekantipur.com/printedition/2014/12/29/336760.html>; “चिनियाँ पत्रकार भ्रमणमा,” (Chinese Journalists on Visit), Kantipur, May 25, 2014, <https://ekantipur.com/printedition/2014/05/25/321995.html>.
- 87 “China Radio International Launches Confucius Class in Nepali Capital,” ChinaDaily, June 30, 2010, http://www.chinadaily.com.cn/china/2010-06/30/content_10042253.htm.
- 88 “चिनियाँ विदेशमन्त्री पनि आउँदै,” (Chinese Foreign Minister Also Coming), Kantipur, December 19, 2014, <https://ekantipur.com/news/2014/12/19/400543.html>.
- 89 “चिनियाँ राष्ट्रपति आउने ‘निश्चित जस्तै,’” (Chinese President Almost Certain to Come), Kantipur, August 10, 2016, <https://ekantipur.com/printedition/2016/08/10/20160810105005.html>.
- 90 “दक्षिण एसियाको ‘हब’ नै नेपाल : चिनियाँ प्राध्यापक,” (South Asia’s ‘Hub’ Nepal: Chinese Professor), Kantipur, April 27, 2017, <https://ekantipur.com/news/2017/04/27/20170427202429.html>.
- 91 Nirmal Shrestha, “६ कुकुरसहित चिनियाँ उद्धार टोली केहीबेरमा काठमाडौं अवतरण गर्दै,” (Chinese Rescue Team Including 6 Dogs Landing in Kathmandu Shortly), Kantipur, April 26, 2015, <https://ekantipur.com/other/2015/04/26/408007.html>.
- 92 Rishiram Poudel, “सिन्धुपाल्चोकका गाउँमा चिनियाँ प्राविधिक,” (Chinese Technicians in the Village of Sindhupalchowk), Kantipur, June 9, 2015, <https://ekantipur.com/printedition/2015/06/09/348188.html>.
- 93 Chandrashekhar Adhikari, “चिनियाँ विदेशमन्त्री टुँडिखेल पुग्दा . . .,” (When the Chinese Foreign Minister Reached Tundikhel . . .), Kantipur, June 25, 2015, <https://ekantipur.com/news/2015/06/25/411512.html>.
- 94 Kriti Joshi, “Agreements, MoUs Signed between Nepal and China,” Himalayan Times, October 13, 2019, <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/agreements-and-mous-signed-between-nepal-and-china>.
- 95 See Appendix 6: Top Sources of FDI in Focus Countries.
- 96 “කොළඹ නොටේ අසිරි පුරයක්,” (A Wonderful City in the Colombo Port), Dinamina, September 17, 2014, http://archives.dinamina.lk/epaper/art.asp?id=2014/09/17/pg01_1&pt=p&h=#.
- 97 “After Port City, Gota Set To Sell Colombo Fort, Slave Island Heritage Buildings To China-Backed Firms,” Colombo Telegraph, May 28, 2021, <https://www.colombotelegraph.com/index.php/after-port-city-gota-set-to-sell-colombo-fort-slave-island-heritage-buildings-to-china-backed-firms/>; Wade Shepard, “The Story Behind The World’s Emptiest International Airport,” Forbes, May 28, 2016, <https://www.forbes.com/sites/wadeshepard/2016/05/28/the-story-behind-the-worlds-emptiest-international-airport-sri-lankas-mattala-rajapaksa/>.
- 98 Ananth Krishnan, “China Backs Sri Lanka on UNHRC Resolution,” The Hindu, March 22, 2012, <https://www.thehindu.com/news/international/china-backs-sri-lanka-on-unhrc-resolution/article3088478.ece>.
- 99 Virtual interview with stakeholder 5B on Sri Lanka, February 2021; “Xi Jinping Speaks with Sri Lankan President Gotabaya Rajapaksa on the Phone,” Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China, March 29, 2021, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1865471.shtml.
- 100 “අගමැති පිළිගන්න චීනය සූදානම්,” (China Ready to Welcome PM), Dinamina, March 5, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/03/05/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/%E0%B6%85>

E0%B6%9C%E0%B6%B8%E0%B7%90%E0%B6%AD%E0%B7%92-%E0%B6%B4%E0%B7%92%E0%B7%85%E0%B7%92%E0%B6%9C%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B6%B1-%E0%B6%A0%E0%B7%93%E0%B6%B1%E0%B6%BA-%E0%B7%83%E0%B7%96%E0%B6%AF%E0%B7%8F%E0%B6%B1%E0%B6%B8%E0%B7%8A.

- 101 “Sri Lanka Revives Stalled Chinese-Funded Projects,” Yahoo News, December 17, 2015, <https://news.yahoo.com/sri-lanka-revives-stalled-chinese-funded-projects-161848870.html>.
- 102 “Sirisena Backs Xi’s Maritime Silk Road Project,” Business Standard, February 7, 2017, https://www.business-standard.com/article/pti-stories/sirisena-backs-xi-s-maritime-silk-road-project-117020700853_1.html.
- 103 Chinese Embassy in Sri Lanka (@ChinaEmbSL), Twitter Post, June 17, 2021, 8:18 p.m., <https://twitter.com/ChinaEmbSL/status/1405537797319008262>.
- 104 Chandani Kirinde, “P’ment Supremacy Over Port City,” Daily FT, May 19, 2021, <https://www.ft.lk/top-story/Pment-supremacy-over-Port-City/26-718054>.
- 105 Charumini de Silva, “Govt. Calls on Global, Local Firms to Invest in Port City,” Daily FT, May 22, 2021, <https://www.ft.lk/top-story/Govt--calls-on-global--local-firms-to-invest-in-Port-City/26-718266>.
- 106 “Performance Report - 2017” (Department of External Affairs, Ministry of National Policies and Economic Affairs, Sri Lanka, 2018), <http://www.erd.gov.lk/images/Publications/ERDReport2017/ERDReport2017-English.pdf>.
- 107 “Chinese Loans Not Main Source of Debt Trap, Says Think Tank,” Daily Mirror, January 14, 2019, <https://www.dailymirror.lk/article/Chinese-loans-not-main-source-of-debt-trap-says-think-tank-161047.html>
- 108 “Annual Report 2019” (Colombo, Sri Lanka: Ministry of Finance, Sri Lanka, n.d., pp 113–114), <http://oldportal.treasury.gov.lk/documents/10181/12870/Annual+Report+2019-20200625-rev2-eng/5952fd01-ba62-4186-a270-fe87fd87fd5c>.
- 109 “Annual Report 2020” (Colombo, Sri Lanka: Ministry of Finance, Sri Lanka, n.d., p 117), <http://oldportal.treasury.gov.lk/documents/10181/12870/AnnualReport-2020/6b2a56e6-80ff-41d6-aec9-76b479f86fb9>.
- 110 Ganeshan Wignaraja et al., “Chinese Investment and the BRI in Sri Lanka” (Chatham House, March 24, 2020), <https://www.chathamhouse.org/2020/03/chinese-investment-and-bri-sri-lanka>.
- 111 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021.
- 112 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021.
- 113 Virtual interview with stakeholder 5B on Sri Lanka, February 2021.
- 114 “Annual Statistical Report 2013,” Sri Lanka Tourism Development Authority, 2013, <https://sltda.gov.lk/storage/documents/826914be6b2f346c08d0e66db21809cb.pdf>; “Annual Statistical Report 2015,” Sri Lanka Tourism Development Authority, 2016, <https://sltda.gov.lk/storage/documents/87e6120675b19fecce8c986006200ecf.pdf>; “Annual Statistical Report 2017,” Sri Lanka Tourism Development Authority, 2018, <https://sltda.gov.lk/storage/documents/0f7443899b258fa5bffbaf2ecc54e27.pdf>; “Annual Statistical Report 2019,” Sri Lanka Tourism Development Authority, 2020, https://srilanka.travel/SLTDA_documents/ASR%202019.pdf.
- 115 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, November 2020; “Six Decades on, Sri Lankan Brothers Carry on Family Legacy of Friendship with China,” Xinhua, June 3, 2019, http://www.xinhuanet.com/english/asiapacific/2019-06/03/c_138114004.htm.
- 116 Pushpa Rowell, “ඵනඵේ අඵිරිඵෙඵේ බ්ලඵක්” (A Bit of Chinese Wonder), Dinamina, August 9, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/08/09/20621>; “Visit to Institutes of Chinese Academy of Sciences,” China-Sri Lanka Joint Center for Research and Education [CSL-CER], accessed August 9, 2021, <https://www.ruh.ac.lk/Uni/csclcer/mainmenu.php?menu=Events&evntid=8>.
- 117 “Pathfinder Ties up with Communist Party of China,” Daily News, November 24, 2020, <http://www.dailynews.lk/2020/11/24/finance/234281/pathfinder-ties-communist-party-china>.
- 118 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021.
- 119 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021.
- 120 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021.
- 121 Meera Srinivasan, “China Extends \$500 Million Loan to Lanka,” The Hindu, April 12, 2021, <https://www.thehindu.com/news/international/china-extends-500-million-loan-to-lanka/article34305277.ece>.

- 122 “Sri Lanka Secures \$1.5 Bn Chinese Loan,” The Hindu, March 23, 2021, <https://www.thehindu.com/news/international/sri-lanka-secures-15-bn-chinese-loan/article34144236.ece>.
- 123 “Chinese Aid a Burst of Spring in Sri Lanka’s COVID-19 Fight,” Xinhua, April 8, 2020, http://www.xinhuanet.com/english/2020-04/08/c_138956763.htm; Suranjana Tewari, “Sri Lanka: Covid Increases China Influence in India’s Backyard,” BBC News, May 20, 2021, <https://www.bbc.com/news/world-asia-57167091>.
- 124 “Strong Opposition Is a Must: PM Hasina,” Prothom Alo - English, January 31, 2021, <https://en.prothomalo.com/bangladesh/politics/strong-opposition-is-a-must-pm-hasina>.
- 125 “Khaleda Zia to Stay out of Jail for 6 More Months,” Dhaka Tribune, March 15, 2021, <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/politics/2021/03/15/khaleda-zia-to-stay-out-of-jail-for-another-6-months>.
- 126 Shamsul Huq Zahid, “The Landmark Credit Swap,” Financial Express, May 30, 2021, <https://thefinancialexpress.com.bd/views/the-landmark-credit-swap-1622387865>.
- 127 Suvojit Bagchi, “Election Was Free and Fair: Hasina,” The Hindu, December 31, 2018, <https://www.thehindu.com/news/international/election-was-free-and-fair-hasina/article25874607.ece>.
- 128 Virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021; virtual interview with stakeholder 1B on Bangladesh, February 2021.
- 129 Tisarane Gunasekara, “And Then They Ruled Happily Ever After?,” Groundviews, September 20, 2020, <https://groundviews.org/2020/09/20/and-then-they-ruled-happily-ever-after/>.
- 130 End to Sri Lanka’s Democracy: Shouldn’t It Be Resisted?,” Daily FT, September 24, 2020, <https://www.ft.lk/columns/End-to-Sri-Lanka-s-democracy—Shouldn-t-it-be-resisted-/4-706483>.
- 131 Ali Faaiq, “Nasheed Informs President Solih of His Interest to Become Prime Minister!,” Times of Addu, April 19, 2021, <https://timesofaddu.com/2021/04/19/nasheed-informs-president-solih-of-his-interest-to-become-prime-minister/>; Aishath Hanaan Hussain Rasheed, “Maldives Once Again Faces Question of Parliamentary Governance,” Raajje, April 19, 2021, <https://raajje.mv/98565>.
- 132 Nirnaya Bhatta and Maximillian Morch, “Citizenship, Identity and Nepal’s Contested 2015 Constitution,” The Diplomat, September 19, 2019, <https://thediplomat.com/2019/09/citizenship-identity-and-nepals-contested-2015-constitution/>.
- 133 “Oli Appointed Prime Minister, Days after He Lost Confidence Vote in House,” Kathmandu Post, May 13, 2021, <https://kathmandupost.com/politics/2021/05/13/oli-appointed-prime-minister-days-after-he-lost-confidence-vote-in-house>.
- 134 “Government to Extend Southern Highway,” Colombo Gazette, May 30, 2015, <https://colombogazette.com/2015/05/30/government-to-extend-southern-highway/>.
- 135 Wijayani Edirisinghe, “දිනමිණ: - සංචාරක විසාවලට ව්‍යාපාර අයිතිය දීම,” (Continuous Investigations into Corrupt Officials in the Department of Companies Register), Dinamina, February 25, 2013, http://archives.dinamina.lk/2013/02/25/_art.asp?fn=n1302251.
- 136 Ram, “පරණ පව් ගෙවීම,” (Paying for Past Sins), Dinamina, June 8, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/06/08/17434>; “වරාය දියේ ගිල්ලු තෙල් ටැංකි විවෘතය,” (The Oil Tanks That Were Submerged in the Harbour Waters Have Been Opened), Dinamina, June 10, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/06/10/17504>; “වරාය ගිවිසුම අපට වාසි කියල පොඩි ළමයන් තේරෙනවා,” (Even a Small Child Understands That the Port Agreement Is to Our Advantage), Dinamina, August 4, 2017, <http://www.dinamina.lk/2017/08/04/%E0%B7%80%E0%B7%92%E0%B7%81%E0%B7%9A%E0%B7%82%E0%B7%8F%E0%B6%82%E0%B6%9C/38602>.
- 137 Virtual interview with stakeholder 5H on Sri Lanka, November 2020; virtual interview with stakeholder 5D on Sri Lanka, November 2020; virtual interview with stakeholder 5B on Sri Lanka, February 2021.
- 138 “Rajapaksa Comeback Bid Checked by Sri Lanka Bribery Probe,” Reuters, July 24, 2015, <https://www.reuters.com/article/us-sri-lanka-rajapaksa-idUSKCN0PY1PK20150724>.
- 139 “Corruption Charges Dropped as Gotabaya Rajapaksa Has Immunity as New Sri Lanka President,” Straits Times, November 21, 2019, <https://www.straitstimes.com/asia/south-asia/corruption-charges-dropped-against-immune-new-sri-lanka-president-gotabaya-rajapaksa>.

- 140 Karunaratne Amaratunga, “පාඩුවට කඩිනම් ජරනිකාර,” (Immediate Treatment for Loss), Dinamina, June 18, 2019, <http://www.dinamina.lk/2019/06/18/%E0%B7%80%E0%B7%92%E0%B7%81%E0%B7%9A%E0%B7%82%E0%B7%8F%E0%B6%82%E0%B6%9C/75384/%E0%B6%B4%E0%B7%8F%E0%B6%A9%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%A7-%E0%B6%9A%E0%B6%A9%E0%B7%92%E0%B6%B1%E0%B6%B8%E0%B7%8A-%E0%B6%B4%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BB%E0%B6%AD%E0%B7%92%E0%B6%9A%E0%B7%8F%E0%B6%BB>.
- 141 “පරිසර වේදනාවෙන් පෝට් සිටිය නිදහස්,” (Port City Acquitted of Environmental Charges), Dinamina, January 22, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/01/22/%E0%B7%80%E0%B7%92%E0%B7%81%E0%B7%9A%E0%B7%82%E0%B7%8F%E0%B6%82%E0%B6%9C/%E0%B6%B4%E0%B6%BB%E0%B7%92%E0%B7%83%E0%B6%BB-%E0%B6%A0%E0%B7%9D%E0%B6%AF%E0%B6%B1%E0%B7%8F%E0%B7%80%E0%B7%99%E0%B6%B1%E0%B7%8A-%E0%B6%B4%E0%B7%9D%E0%B6%A7%E0%B7%8A-%E0%B7%83%E0%B7%92%E0%B6%A7%E0%B7%92%E0%B6%BA-%E0%B6%B1%E0%B7%92%E0%B6%AF%E0%B7%84%E0%B7%83%E0%B7%8A>.
- 142 Samanmalee Priyashanthi, “රුපියල කඩා වැටුණේ පසුගිය පාලන සමයේදී,” (The Rupee Collapsed during the Last Regime), Dinamina, October 24, 2020, <http://www.dinamina.lk/2018/10/24/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/62553/%E0%B6%BB%E0%B7%94%E0%B6%B4%E0%B7%92%E0%B6%BA%E0%B6%BD-%E0%B6%9A%E0%B6%A9%E0%B7%8F%E2%80%8D-%E0%B7%80%E0%B7%90%E0%B6%A7%E0%B7%94%E0%B6%AB%E0%B7%9A-%E0%B6%B4%E0%B7%83%E0%B7%94%E0%B6%9C%E0%B7%92%E0%B6%BA-%E0%B6%B4%E0%B7%8F%E0%B6%BD%E0%B6%B1-%E0%B7%83%E0%B6%B8%E0%B6%BA%E0%B7%9A%E0%B6%AF%E0%B7%93>.
- 143 “Environmentalists and Development Projects,” Daily FT, July 16, 2014, <https://www.ft.lk/Columnists/environmentalists-and-development-projects/4-323026>.
- 144 Simon Mundy and Kathrin Hille, “Maldives Seeks to Renegotiate with China over Belt and Road Debt,” Financial Times, January 31, 2019, <https://www.ft.com/content/fcab0410-2461-11e9-8ce6-5db4543da632>.
- 145 Sanjeev Miglani, “Maldives’ New President Warns State Cooffers ‘looted’ after China-Led Boom,” Reuters, November 17, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-maldives-politics-idUSKCN1NM0K8>.
- 146 “Airport Bridge Will Not Cause Lasting Damage to Malé’s Surf Point, Says Minister,” Maldives Independent, April 12, 2016, <https://maldivesindependent.com/politics/chinese-bridge-will-not-cause-lasting-damage-to-males-surf-point-says-minister-123472>; “Chinese Workers Defy Shark Fishing Ban,” Maldives Independent, October 21, 2018, <https://maldivesindependent.com/environment/chinese-workers-defy-shark-fishing-ban-142191>.
- 147 “Bridge Subcontractor’s Boat Stopped with Illegally Mined Sand,” Maldives Independent, May 26, 2019, <https://maldivesindependent.com/environment/bridge-subcontractors-boat-stopped-with-illegally-mined-sand-145554>.
- 148 “The China-Maldives Free Trade Agreement Is Officially ‘Dead,’” Maldives Times, October 8, 2020, <https://maldivestimes.com/the-china-maldives-free-trade-agreement-is-officially-dead/>.
- 149 Virtual interview with stakeholder 3C on Maldives, October 2020; virtual interview with stakeholder 3A on Maldives, February 2021.
- 150 “India Offers US\$1 Billion in Exchange for Military Presence,” Maldives Independent, November 28, 2018, <https://maldivesindependent.com/politics/india-offers-us1-billion-in-exchange-for-military-presence-142961>.
- 151 “A Tale of Two Bridges: India and China Vying for Influence in the Maldives,” Maldives Times, November 25, 2020, <https://maldivestimes.com/a-tale-of-two-bridges-india-and-china-vying-for-influence-in-the-maldives/>.
- 152 Ahmed Aiham, “Ahmed Siyam Holdings Pays off Sovereign Loan to EXIM Bank: Finance Ministry,” The Edition, August 6, 2020, <https://edition.mv/news/18325>.
- 153 Virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021; virtual interview with stakeholder 1E on Bangladesh, February 2021.
- 154 “World Bank Statement on Padma Bridge,” World Bank, Press Release, June 29, 2012, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2012/06/29/world-bank-statement-padma-bridge>.
- 155 At the time, Sinohydro was in the “early temporary phase,” of the sanctions process, which the World Bank issues “before the completion of an investigation by the World Bank Integrity Vice Presidency (INT). This can be issued if there is already sufficient evidence to conclude that a sanctionable practice has occurred and that the appropriate sanction for such misconduct involves a minimum period of debarment of at least 2 years.” During this

phase, the suspended company is not eligible to bid for World Bank-funded projects. According to the tender document for the Bangladeshi project, the successful bidder was required to be eligible for World Bank projects. Additionally, while the temporary suspension process is confidential, the other two bidders had informed the government of Sinohydro's status which could be verified with the World Bank. More here: "Early Temporary Suspension of Companies Involved in World Bank-Financed Projects" (World Bank, n.d.), <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/c44ad03494ae6a2fbf1180e0ca67fafa-0090012021/original/Early-Temp-Suspension-Announcement.pdf>; Sharier Khan and M. Abul Kalam Azad, "Failed Company to Get \$0.78b Padma Job," Daily Star, July 11, 2014, <https://www.thedailystar.net/failed-company-to-get-0-78b-padma-job-32820>.

- 156 "নদীশাসনের কাজ পেল সেই সিনোহাইড্রো;" (Sinohydro Got the Job of River Management), Prothom Alo, September 11, 2014; "Sinohydro Gets Contract," Daily Star, September 11, 2014, <https://www.thedailystar.net/sinohydro-gets-contract-41178>.
- 157 "এসবিজিতে মাটি ভরাটে চুক্তি চীনা কোম্পানির সাথে;" (Agreement with Chinese Company in Ground Fill Up at SBG), Bangladesh Pratidin, January 31, 2019, https://www.ebdpratidin.com/arc/pre_page/2019-01-31/3.
- 158 "No Job for China Harbour in Future," Daily Star, January 17, 2018, <https://www.thedailystar.net/frontpage/no-job-china-harbour-future-1520917>.
- 159 "অর্থ চিনের, ঠিকাদারও ঠিক করে দেয় চিন;" (Chinese Investment and They Fix the Contractors), Prothom Alo, November 8, 2015; "চীনের জন্য বিশেষ অর্থনীতিক অঞ্চল;" (Special Economic Zone for China), Bangladesh Pratidin, October 10, 2016.
- 160 "A Tale of Two Bridges: India and China Vying for Influence in the Maldives," Maldives Times, November 25, 2020, <https://maldivestimes.com/a-tale-of-two-bridges-india-and-china-vying-for-influence-in-the-maldives/>.
- 161 "Feydhoo Finolhu Leased to Chinese Company for US\$4m," Maldives Independent, December 24, 2016, <https://maldivesindependent.com/business/feydho-finolhu-leased-to-chinese-company-for-us4m-127572>.
- 162 "Majlis Approves Foreign Freeholds in Second Amendment to Constitution," Maldives Independent, July 22, 2015, <https://maldivesindependent.com/politics/majlis-authorizes-foreign-ownership-of-land-in-second-constitutional-amendment-101193>.
- 163 Samanmalee Priyashanthi, "පසුගිය රජයට පාරවල් නදන්න ටෙන්ඩර් පටිපාටියක් නිකුත් නැහැ;" (The Previous Government Did Not Have a Tender Procedure to Build Roads), Dinamina, April 20, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/04/20/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/15275>; Ram, "පරණ පව් ගෙවීම;" (Paying for Past Sins), Dinamina, June 8, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/06/08/17434>.
- 164 "Ceypetco Suspends Oil Contracts Worth Millions," Colombo Gazette, July 2, 2015, <https://colombogazette.com/2015/07/02/ceyptco-suspends-oil-contracts-worth-millions/>
- 165 Samanmalee Priyashanthi, "රුපියල කඩා වැටුණේ පසුගිය පාලන සමයේදී;" (The Rupee Collapsed during the Last Regime), Dinamina, October 24, 2020, <http://www.dinamina.lk/2018/10/24/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/62553/%E0%B6%BB%E0%B7%94%E0%B6%B4%E0%B7%92%E0%B6%BA%E0%B6%BD-%E0%B6%9A%E0%B6%A9%E0%B7%8F%E2%80%8D-%E0%B7%80%E0%B7%90%E0%B6%A7%E0%B7%94%E0%B6%AB%E0%B7%9A-%E0%B6%B4%E0%B7%83%E0%B7%94%E0%B6%9C%E0%B7%92%E0%B6%BA-%E0%B6%B4%E0%B7%8F%E0%B6%BD%E0%B6%B1-%E0%B7%83%E0%B6%B8%E0%B6%BA%E0%B7%9A%E0%B6%AF%E0%B7%93>.
- 166 "පරිසර චෝදනාවෙන් පෝට් සිටිය නිදහස්;" (Port City Acquitted of Environmental Charges), Dinamina, January 22, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/01/22/%E0%B7%80%E0%B7%92%E0%B7%81%E0%B7%9A%E0%B7%82%E0%B7%8F%E0%B6%82%E0%B6%9C/%E0%B6%B4%E0%B6%BB%E0%B7%92%E0%B7%83%E0%B6%BB-%E0%B6%A0%E0%B7%9D%E0%B6%AF%E0%B6%B1%E0%B7%8F%E0%B7%80%E0%B7%99%E0%B6%B1%E0%B7%8A-%E0%B6%B4%E0%B7%9D%E0%B6%A7%E0%B7%8A-%E0%B7%83%E0%B7%92%E0%B6%A7%E0%B7%92%E0%B6%BA-%E0%B6%B1%E0%B7%92%E0%B6%AF%E0%B7%84%E0%B7%83%E0%B7%8A>.
- 167 Virtual interview with stakeholder 4A on Nepal, November 2020.
- 168 Deepak Pariyar and Bina Thapa, "चुनावपछि विमानस्थल निर्माण सुरु : चिनियाँ राजदूत;" (Construction of Airport Begins after Election: Chinese Ambassador), Kantipur, May 9, 2017, <https://ekantipur.com/business/2017/05/09/20170509092709.html>.
- 169 "Nepal Airlines Corporation Grounds All Its Chinese Aircraft," Himalayan Times, August 1, 2020, <https://thehimalayantimes.com/business/nepal-airlines-corporation-grounds-all-its-chinese-aircraft>.

- 170 “चिनियाँ जहाजमा धेरै त्रुटि,” (Many Errors on the Chinese Aircraft), Kantipur, July 29, 2015, <https://ekantipur.com/business/2015/07/29/413625.html>.
- 171 Narayan Sharma, “बुटवल-नारायणगढ सडक खण्डमा कार्यरत मजदुर र चिनियाँ ठेकेदारबीच सहमति,” (Agreement between Workers Working on Butwal-Narayangadh Road Section and Chinese Contractor), Kantipur, December 1, 2020, <https://ekantipur.com/pradesh-4/2020/12/01/1606816605873737.html>.
- 172 Sabitri Dhakal, “Mandarin Made Mandatory in Many Schools,” Himalayan Times, June 15, 2019, <https://thehimalayantimes.com/nepal/mandarin-made-mandatory-in-many-schools>.
- 173 “World Justice Project Rule of Law Index 2020” (World Justice Project, March 11, 2020), https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2020-Online_0.pdf.
- 174 Anil Giri, “Nepal’s Arrest and Deportation of 122 Chinese Raise Legal and Ethical Questions,” Kathmandu Post, January 8, 2020, <https://kathmandupost.com/national/2020/01/08/nepal-s-arrest-and-deportation-of-122-chinese-raises-legal-and-ethical-questions>.
- 175 Virtual interview with stakeholder 4D on Nepal, March 2021; virtual interview with stakeholder 6B on Nepal, March 2021.
- 176 “चिनियाँ राष्ट्रपति भ्रमणको सुरक्षा तयारी,” (Security Preparations for Chinese President’s Visit), Kantipur, September 23, 2019, <https://ekantipur.com/news/2019/09/23/156920551010117080.html>; Matrika Dahal, “चिनियाँ राष्ट्रपति सीको भ्रमणमा विरोध गर्ने २ तिब्बती शरणार्थीसहित ३२ जना पक्राउ,” (Thirty-Two People, Including Two Tibetan Refugees Protesting against Chinese President Xi Jinping’s Visit, Have Been Arrested), Kantipur, October 13, 2019, <https://ekantipur.com/news/2019/10/13/157097477814436832.html>.
- 177 “Amnesty Stands up for Bangladeshi Journalists,” United News of Bangladesh, March 18, 2020, <https://unb.com.bd/category/Bangladesh/amnesty-stands-up-for-bangladeshi-journalists/47392>; “Surveillance: HRW Worried at Govt Move,” Daily Star, October 20, 2018, <https://www.thedailystar.net/country/news/hrw-human-rights-watch-concerned-over-bangladesh-government-intensive-surveillance-social-media-1649122>.
- 178 Virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021; virtual interview with stakeholder 1F on Bangladesh, April 2021.
- 179 “4 Killed in Clash over Setting up Power Plant,” Daily Star, April 5, 2016, <https://www.thedailystar.net/frontpage/3-killed-30-injured-clash-over-power-plant-1204543>.
- 180 “5 Dead as Police Open Fire on Coal Power Plant Workers in Chattogram,” Daily Star, April 17, 2021, <https://www.thedailystar.net/bangladesh/news/four-coal-power-plant-workers-killed-clash-police-ctgs-banshkhali-2078953>.
- 181 “Nepal : Victim of Political Vicissitudes | Reporters Without Borders,” RSF, accessed August 5, 2021, <https://rsf.org/en/nepal>.
- 182 Kamal Dev Bhattarai, “With Latest Draft Bill, Press Freedom In Nepal Under Siege,” The Wire, May 17, 2019, <https://thewire.in/south-asia/with-latest-draft-bill-press-freedom-in-nepal-under-siege>.
- 183 “Journalists, Stakeholders Want Government to Scrap Public Service Broadcasting Bill,” Himalayan Times, December 10, 2020, <https://thehimalayantimes.com/nepal/journalists-stakeholders-want-government-to-scrap-public-service-broadcasting-bill>.
- 184 “Journalist Giri Released on Normal Date,” Himalayan Times, April 19, 2019, <https://thehimalayantimes.com/nepal/journalist-arjun-giri-released-on-normal-date>; Masta KC, “Scripted Arrest,” Nepali Times, June 12, 2019, <https://www.nepalitimes.com/banner/scripted-arrest/>.
- 185 “Statement of the Embassy of the People’s Republic of China in Nepal,” Embassy of the People’s Republic of China in Nepal, February 18, 2020, <http://np.chineseembassy.org/eng/News/t1746464.htm>.
- 186 Anil Giri, “Three Journalists Are Under Investigation over Publishing News about the Dalai Lama,” Kathmandu Post, May 12, 2019, <https://kathmandupost.com/national/2019/05/12/three-journalists-face-probe-over-publishing-dalai-lama-news>.
- 187 Subash Acharya, “Tibetan Refugee Issues in Nepali Press,” Tibet Journal 43, no. 2 (2018): 41–63.
- 188 Virtual interview with stakeholder 6B on Nepal, March 2021.

- 189 Yeshe Dorje and Rajani Tamang, “Nepalese Journalists Pushed to Avoid Reporting on China, Tibet,” Voice of America, June 29, 2019, <https://www.voanews.com/south-central-asia/nepalese-journalists-pushed-avoid-reporting-china-tibet>.
- 190 “चिनियाँ दूतावासअघि आन्दोलन गर्न खोज्ने पक्राउ,” (People Trying to Protest in Front of the Chinese Embassy Arrested), Kantipur, March 10, 2014, <https://ekantipur.com/news/2014/03/10/385486.html>.
- 191 Matrika Dahal, “चिनियाँ राष्ट्रपति सीको भ्रमणमा विरोध गर्ने २ तिब्बती शरणार्थीसहित ३२ जना पक्राउ,” (Thirty-Two People, Including Two Tibetan Refugees Protesting against Chinese President Xi Jinping’s Visit, Have Been Arrested), Kantipur, October 13, 2019, <https://ekantipur.com/news/2019/10/13/157097477814436832.html>.
- 192 Santosh Ghimire, “Samajbadi Party Suspends Its Lawmaker for Taking Part in Event Related to ‘Free-Tibet Movement,’” My Republica, June 25, 2019, <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/samajbadi-party-suspends-its-lawmaker-for-taking-part-in-event-related-to-free-tibet-movement/>.
- 193 “2019 Civil Society Organization Sustainability Index - Asia” (United States Agency for International Development, December 2020, 44-53), <https://www.fhi360.org/resource/civil-society-organization-sustainability-index-reports>.
- 194 Virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021; virtual interview with stakeholder 1F on Bangladesh, April 2021.
- 195 “China to Further Consolidate Relations with Bangladesh,” Daily Star, February 2, 2009, <https://www.thedailystar.net/news-detail-74042>; “Ambassador Li Jiming Visits Daily Sun and NEWS24,” Embassy of the People’s Republic of China in the People’s Republic of Bangladesh, February 27, 2020, <http://bd.chineseembassy.org/eng/dshd/t1749954.htm>.
- 196 “Dhaka Art Summit Covers up Tibetan Art,” Prothom Alo - English, February 9, 2016, <https://en.prothomalo.com/entertainment/Dhaka-Art-Summit-covers-up-Tibetan-art>.
- 197 “Center for International Media Assistance,” Media Ownership In Bangladesh: Why More Media Outlets Does Not Mean More Media Freedom (blog), April 15, 2021, <https://www.cima.ned.org/blog/media-ownership-in-bangladesh-why-more-media-outlets-does-not-mean-more-media-freedom/>.
- 198 “Bangladesh: Tougher Politics, More Press Freedom Violations | Reporters without Borders,” RSF, accessed August 5, 2021, <https://rsf.org/en/bangladesh>.
- 199 Zyma Islam, “Scars of Torture All over Him,” Daily Star, March 5, 2021, <https://www.thedailystar.net/frontpage/news/scars-torture-all-over-him-2055265>; “Tortured in Custody,” Daily Star, August 7, 2018, <https://www.thedailystar.net/city/whereabouts-shahidul-alam-still-unknown-family-1616650>; “Journalist Sent to Jail under Digital Security Act in Jhalakathi,” Daily Star, May 11, 2021, <https://www.thedailystar.net/crime/news/journalist-sent-jail-under-digital-security-act-jhalakathi-2092069>.
- 200 “2019 Civil Society Organization Sustainability Index - Asia” (United States Agency for International Development, December 2020, 7-16), <https://www.fhi360.org/resource/civil-society-organization-sustainability-index-reports>.
- 201 “Maldives : Encouraging Results, Promises to Keep | Reporters without Borders,” RSF, accessed August 5, 2021, <https://rsf.org/en/maldives>.
- 202 Nafaahath Ibrahim, “President Solih Ratifies Bill to Repeal Contentious Defamation Act,” The Edition, November 22, 2018, <http://edition.mv/news/7973>.
- 203 “Maldives Police Arrest Reporters at Press Freedom Rally,” Al Jazeera, April 4, 2016, <https://www.aljazeera.com/news/2016/4/4/maldives-police-arrest-reporters-at-press-freedom-rally>; “Seven Journalists Arrested from Opposition Protest,” Maldives Independent, July 27, 2017, <https://maldivesindependent.com/politics/seven-journalists-arrested-from-opposition-protest-131726>; “Indian, British Journalists Arrested in Maldives for ‘Violating’ Immigration Rules,” Hindustan Times, February 9, 2018, <https://www.hindustantimes.com/india-news/indian-british-journalists-arrested-in-maldives-for-violating-immigration-rules/story-A8EnruVe4JZR9EcIby0e1L.html>.
- 204 Mehr Gill, “Explained: The Case against Maldivian Ex-President Abdulla Yameen,” Indian Express, December 2, 2019, <https://indianexpress.com/article/explained/explained-who-is-abdulla-yameen-the-maldivian-ex-president-sentenced-to-5-years-in-jail-6144271/>.

- 205 Virtual interview with stakeholder 3C on Maldives, October 2020.
- 206 “Maldives Independent Suspends Operations,” Maldives Independent, January 31, 2020, <https://maldivesindependent.com/feature-comment/maldives-independent-suspends-operations-149760>.
- 207 Ahmedulla Abdul Hadi, “Commission to Regulate Media by Govt, Parliament Proposed,” SunOnline International, August 10, 2020, <https://en.sun.mv/62261>.
- 208 Virtual interview with stakeholder 5B on Sri Lanka, February 2021.
- 209 “Sri Lanka,” Media Ownership Monitor, accessed August 5, 2021, <https://www.mom-rsf.org/en/countries/sri-lanka/>.
- 210 “2019 Civil Society Organization Sustainability Index - Asia” (United States Agency for International Development, December 2020, 63-70), <https://www.fhi360.org/resource/civil-society-organization-sustainability-index-reports>.
- 211 Ahimsa Wickrematunge, “My Father Was Assassinated 12 Years Ago. Sri Lanka’s Leaders Are Still Denying Us Justice,” Washington Post, March 2, 2021, <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/03/02/lasantha-wickrematunge-ahimsa-rajapaksa/>.
- 212 “Open Wounds and Mounting Dangers” (Human Rights Watch, February 1, 2021), <https://www.hrw.org/report/2021/02/01/open-wounds-and-mounting-dangers/blocking-accountability-grave-abuses-sri-lanka>; “CPJ Alarmed at Threat to Lankan Journalists,” Sunday Times, June 15, 2008, <https://www.sundaytimes.lk/080615/News/timesnews007.html>.
- 213 “Expose: Media Heads To Bow; Rajapaksa Gives 547 Journos Interest Free Car Loans,” Colombo Telegraph, January 20, 2014, <https://www.colombotelegraph.com/index.php/expose-media-heads-to-bow-rajapaksa-gives-547-journos-interest-free-car-loans/>.
- 214 Hariharan, “செக்” வைக்கும் சீனா,” (Checkmate China), Virakesari, March 18, 2018; Hariharan, “இலங்கையும் இரண்டு வாள்களும்,” (Sri Lanka and Two Swords), Virakesari, September 6, 2020.
- 215 Meera Srinivasan, “News Analysis | A Perception Shift in Relations between Sri Lanka and China?,” The Hindu, July 9, 2021, <https://www.thehindu.com/news/international/news-analysis-a-perception-shift-in-relations-between-sri-lanka-and-china/article35240800.ece>.
- 216 Virtual interview with stakeholder 5E on Sri Lanka, April 2021.
- 217 Hassaan Shazuli, “UPDATE: Twitter Lifts Suspension on Chinese Embassy Handle; China Accuses of ‘Double Standards,’” NewsFirst, April 13, 2020, <https://www.newsfirst.lk/2020/04/13/twitter-suspends-account-of-chinese-embassy-in-colombo/>.
- 218 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021; virtual interview with stakeholder 5E on Sri Lanka, April 2021.
- 219 “China Radio International’s Tamil Service Completes 50 Years,” The Hindu, August 3, 2013, <https://www.thehindu.com/news/international/world/china-radio-internationals-tamil-service-completes-50-years/article4985482.ece>; Administrator, “Tamil Broadcast Service Most Popular of China Radio International’s 60+ International Channels,” Dbsjeyaraj.Com (blog), July 30, 2012, <http://dbsjeyaraj.com/dbsj/archives/8868>.
- 220 “සිංහල සේවය,” (Sinhala Service), CRIOnline | සිංහල, September 18, 2020, <http://sinhalese.cri.cn/aboutus/sinhalese.html>.
- 221 “IMF Survey: Sri Lanka to Use IMF Loan to Reform Economy After Conflict,” July 29, 2009, <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/soint073009a>.
- 222 Nimmi Gowrinathan and Zachariah Mampilly, “Aid and Access in Sri Lanka,” Humanitarian Practice Network, July 2009, <https://odihpn.org/magazine/aid-and-access-in-sri-lanka/>.
- 223 Janaka Wijayasiri and Nuwanthi Senaratne, “China’s Belt and Road Initiative (BRI) and Sri Lanka,” in China: BRI o El Nuevo Camino de La Seda, ed. Arturo Oropeza García (Universidad Nacional Autónoma de México / Instituto de Investigaciones Jurídicas, 2018).
- 224 C.J. Amaratunga, “අපියෝ මල්ලි . . . රට පාඩා දී ජනල කළ හැටි,” (Come On Brother . . . How He Did the Election While Betraying the Country), Dinamina, July 5, 2018, <https://www.dinamina.lk/2018/07/05/%E0%B7%80%E0%B7%92%E0%B7%81%E0%B7%9A%E0%B7%82%E0%B7%8F%E0%B6%82%E0%B6%9C/56395/%E0%B6%85%E0%B6%BA%E0%B7%92%E0%B6%BA%E0%B7%9D-%E0%B6%B8%E0%B6%BD>

- %E0%B7%8A%E0%B6%BD%E0%B7%92-%E0%B6%BB%E0%B6%A7-%E0%B6%B4%E0%B7%8F%E0%B7%80%E0%B7%8F-%E0%B6%AF%E0%B7%93-%E0%B6%A1%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B6%AF-%E0%B6%9A%E0%B7%85-%E0%B7%84%E0%B7%90%E0%B6%A7%E0%B7%92?page=1028.
- 225 “After Port City, Gota Set To Sell Colombo Fort, Slave Island Heritage Buildings To China-Backed Firms,” Colombo Telegraph, May 28, 2021, <https://www.colombotelegraph.com/index.php/after-port-city-gota-set-to-sell-colombo-fort-slave-island-heritage-buildings-to-china-backed-firms/>.
- 226 Sudha Ramachandran, “China and Sri Lanka: In Choppy Waters,” China Brief 15, no. 10 (May 15, 2015): 10–13. <https://jamestown.org/program/china-and-sri-lanka-in-choppy-waters/>.
- 227 Samanmalee Priyashanthi, “රුපියල කඩා වැටුණේ පසුගිය පාලන සමයේදී,” (The Rupee Collapsed during the Last Regime), Dinamina, October 24, 2020, <http://www.dinamina.lk/2018/10/24/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/62553/%E0%B6%BB%E0%B7%94%E0%B6%B4%E0%B7%92%E0%B6%BA%E0%B6%BD-%E0%B6%9A%E0%B6%A9%E0%B7%8F%E2%80%8D-%E0%B7%80%E0%B7%90%E0%B6%A7%E0%B7%94%E0%B6%AB%E0%B7%9A-%E0%B6%B4%E0%B7%83%E0%B7%94%E0%B6%9C%E0%B7%92%E0%B6%BA-%E0%B6%B4%E0%B7%8F%E0%B6%BD%E0%B6%B1-%E0%B7%83%E0%B6%B8%E0%B6%BA%E0%B7%9A%E0%B6%AF%E0%B7%93>.
- 228 “CPA Commentary on the Port City Bill,” Centre for Policy Alternatives, May 3, 2021, <https://www.cpalanka.org/wp-content/uploads/2021/05/CPA-commentary-on-the-Port-City-Bill-03.05.2021-1.pdf>.
- 229 Saman Indrajith, “Proposed Law Will Turn Port City into a Province of China—JVP,” Island Online, April 13, 2021, <http://island.lk/proposed-law-will-turn-port-city-into-a-province-of-china-jvp/>; Nabiya Vaffoor, “Port City Project: Country Will Become Servile to Foreigners—Sajith,” CeylonToday, April 19, 2021, <https://ceylontoday.lk/news/port-city-project-country-will-become-servile-to-foreigners-sajith>; “Opposition: Is Port City a Separate State?,” Island Online, April 12, 2021, <http://island.lk/opposition-is-port-city-a-separate-state/>.
- 230 “Certain Provisions of Clauses of the Port City Commission Bill Are Unconstitutional, Supreme Court Rules,” ColomboPage, May 18, 2021, http://www.colombopage.com/archive_21A/May18_1621319795CH.php.
- 231 “SL Govt Decides Not to Sign \$480mn MCC Agreement,” Outlook, February 29, 2020, <https://www.outlookindia.com/newscroll/sl-govt-decides-not-to-sign-480mn-mcc-agreement/1747783>; Thameenah Razeek, “Stand on ECT: Govt yet to Notify India,” CeylonToday, February 10, 2021, <https://ceylontoday.lk/news/stand-on-ect-govt-yet-to-notify-india>.
- 232 “Rajapaksa Comeback Bid Checked by Sri Lanka Bribery Probe,” Reuters, July 24, 2015, <https://www.reuters.com/article/us-sri-lanka-rajapaksa-idUSKCN0PY1PK20150724>.
- 233 “Basil Loses His 240 Million Worth Luxury Villa In Malwana,” Colombo Telegraph, October 14, 2016, <https://www.colombotelegraph.com/index.php/basil-loses-his-125-million-worth-luxury-villa-in-malwana/>.
- 234 “Sri Lanka’s Gotabhaya Rajapaksa Charged with Corruption,” BBC News, August 31, 2016, <https://www.bbc.com/news/world-asia-37234654>.
- 235 Lahiru Fernando, “Rajapaksas Sold off State Land to Foreigners in Mega Land Deals’ - Champika,” Daily News, November 12, 2019, <https://www.dailynews.lk/2019/11/12/local/202630/%E2%80%98rajapaksas-sold-state-land-foreigners-mega-land-deals%E2%80%99-champika>.
- 236 “Corruption Charges against Sri Lanka President Gotabaya Rajapaksa Dropped, Travel Ban Lifted,” New Indian Express, November 21, 2019, <https://www.newindianexpress.com/world/2019/nov/21/corruption-charges-against-sri-lanka-president-gotabaya-rajapaksa-dropped-travel-ban-lifted-2065068.html>.
- 237 James Kynge and Gabriel Wildau, “China: With Friends like These,” Financial Times, March 18, 2015, <https://www.ft.com/content/2bb4028a-cbf0-11e4-aeb5-00144feab7de>.
- 238 “Xi Jinping Meets Sirisena: Works To Mend Sri Lanka Ties,” AsianMIRROR, March 26, 2015, <https://asianmirror.lk/news/item/7797-president-xi-jinping-works-to-mend-sri-lanka-ties>.
- 239 “No Other Place to Go barring India or China: Sri Lankan PM Ranil Wickramasinghe,” Financial Express, October 6, 2016, <https://www.financialexpress.com/india-news/no-other-place-to-go-barring-india-or-china-sri-lankan-pm-ranil-wickramasinghe/408259/>.
- 240 “China-Sri Lanka Cooperation Rooted in the Friendship of the Two Peoples,” Embassy of The People’s Republic of China in Sri Lanka, April 5, 2016, <http://lk.china-embassy.org/eng/xwdt/t1353067.htm>.

- 241 “China’s Xi Offers Fresh \$295 Million Grant to Sri Lanka,” Reuters, July 22, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-sri-lanka-china-grant-idUSKBN1KC0D8>.
- 242 Swarna Wijekoon, Roshan Thushara, and Mahinda Aluthgedara, “නැව් එන වරායක් කෙළේ යහපාලන ආණ්ඩුවයි,” (It Was the Good Governance Government That Made the Port a Shipping Port), Dinamina, July 6, 2018, <http://www.dinamina.lk/2018/07/06/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/56461/%E0%B6%B1%E0%B7%90%E0%B7%80%E0%B7%8A-%E0%B6%91%E0%B6%B1-%E0%B7%80%E0%B6%BB%E0%B7%8F%E0%B6%BA%E0%B6%9A%E0%B7%8A-%E0%B6%9A%E0%B7%99%E0%B7%85%E0%B7%9A-%E0%B6%BA%E0%B7%84%E0%B6%B4%E0%B7%8F%E0%B6%BD%E0%B6%B1-%E0%B6%86%E0%B6%AB%E0%B7%8A%E0%B6%A9%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%BA%E0%B7%92>.
- 243 Virtual interview with stakeholder 5B on Sri Lanka, February 2021; virtual interview with stakeholder 5D on Sri Lanka, November 2020.
- 244 Shihar Aneez, “Chinese Query Sri Lanka Allegations of Corruption in Contracts,” Reuters, November 2, 2016, <https://www.reuters.com/article/sri-lanka-china-idUSL4N1D256S>.
- 245 Chinese Embassy in Sri Lanka (@ChinaEmbSL), Twitter, June 17, 2021, 8:18 p.m., <https://twitter.com/ChinaEmbSL/status/1405537797319008262>.
- 246 “Opposition Criticizes Government for Bringing Chinese COVID-19 Vaccine Not Approved by WHO,” ColomboPage, April 4, 2021, http://www.colombopage.com/archive_21A/Apr04_1617559939CH.php; virtual interview with stakeholder 5E on Sri Lanka, April 2021.
- 247 “After Port City, Gota Set To Sell Colombo Fort, Slave Island Heritage Buildings To China-Backed Firms,” Colombo Telegraph, May 28, 2021, <https://www.colombotelegraph.com/index.php/after-port-city-gota-set-to-sell-colombo-fort-slave-island-heritage-buildings-to-china-backed-firms/>.
- 248 Virtual interview with stakeholder 5E on Sri Lanka, April 2021; virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021.
- 249 “කොරෝනා වෛරසය ගැන බටහිර මාධ්‍යය ගෙන යන ජර්වාර නින්දිතයි,” (The Propaganda about the Coronavirus in the Western Media Is Disgraceful), Dinamina, January 29, 2020, <http://www.dinamina.lk/2020/02/17/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/89112/%E0%B6%9A%E0%B7%9C%E0%B6%BB%E0%B7%9D%E0%B6%B1%E0%B7%8F-%E0%B7%80%E0%B7%9B%E0%B6%BB%E0%B7%83%E0%B6%BA-%E0%B6%9C%E0%B7%90%E0%B6%B1-%E0%B6%B6%E0%B6%A7%E0%B7%84%E0%B7%92%E0%B6%BB-%E0%B6%B8%E0%B7%8F%E0%B6%B0%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BA-%E0%B6%9C%E0%B7%99%E0%B6%B1-%E0%B6%BA%E0%B6%B1-%E0%B6%B4%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BB%E0%B6%A0%E0%B7%8F%E0%B6%BB-%E0%B6%B1%E0%B7%92%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B6%AF%E0%B7%92%E0%B6%AD%E0%B6%BA%E0%B7%92>.
- 250 “සුභ්‍රත රත්නායකගේ ‘තොරතුරු විප්ලවය නා ජර්වෘත්ති’ කෘතිය එළිදැක්වී,” (Sugath Ratnayake’s Book “Information Revolution and News” Released), Dinamina, May 24, 2019, <http://www.dinamina.lk/2019/05/24/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/74038/%E0%B7%83%E0%B7%94%E0%B6%9C%E0%B6%AD%E0%B7%8A-%E0%B6%BB%E0%B6%AD%E0%B7%8A%E0%B6%B1%E0%B7%8F%E0%B6%BA%E0%B6%9A%E0%B6%9C%E0%B7%9A-%E2%80%9C%E0%B6%AD%E0%B7%9C%E0%B6%BB%E0%B6%AD%E0%B7%94%E0%B6%BB%E0%B7%94-%E0%B7%80%E0%B7%92%E0%B6%B4%E0%B7%8A%E0%B6%BD%E0%B7%80%E0%B6%BA-%E0%B7%84%E0%B7%8F-%E0%B6%B4%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BB%E0%B7%80%E0%B7%98%E0%B6%AD%E0%B7%8A%E0%B6%AD%E0%B7%92%E2%80%9D-%E0%B6%9A%E0%B7%98%E0%B6%AD%E0%B7%92%E0%B6%BA-%E0%B6%91%E0%B7%85%E0%B7%92%E0%B6%AF%E0%B6%9A%E0%B7%93>.
- 251 “‘මහජන චීනය’ ද්වීමාසික සඟරාවේ අලුත්ම පිටපත පිළිගැන්වූ අවස්ථාව,” (Presentation of the Latest Edition of the Bi-Monthly Magazine “People’s China”), Dinamina, August 5, 2019, <http://www.dinamina.lk/2019/08/05/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/78081/%E2%80%9C%E0%B6%B8%E0%B7%84%E0%B6%A2%E0%B6%B1-%E0%B6%A0%E0%B7%93%E0%B6%B1%E0%B6%BA%E2%80%9D-%E0%B6%AF%E0%B7%8A%E0%B7%80%E0%B7%92%E0%B6%B8%E0%B7%8F%E0%B7%83%E0%B7%92%E0%B6%9A-%E0%B7%83%E0%B6%9F%E0%B6%BB%E0%B7%8F%E0%B7%80%E0%B7%9A-%E0%B6%85%E0%B6%BD%E0%B7%94%E0%B6%AD%E0%B7%8A%E0%B6%B8-%E0%B6%B4%E0%B7%92%E0%B6%A7%E0%B6%B4%E0%B6%AD-%E0%B6%B4%E0%B7%92%E0%B7%85%E0%B7%92%E0%B6%9C%E0%B7%90%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B7%80%E0%B7%96-%E0%B6%85%E0%B7%80%E0%B7%83%E0%B7%8A%E0%B6%AE%E0%B7%8F%E0%B7%80>.

- 252 “Pathfinder Foundation Opens ‘China-Sri Lanka Cooperation Studies Centre,’” Daily FT, December 18, 2018, <https://www.ft.lk/news/Pathfinder-Foundation-opens---China-Sri-Lanka-Cooperation-Studies-Centre-/56-669107>; “Pathfinder Ties up with Communist Party of China,” Daily News, November 24, 2020, <http://www.dailynews.lk/2020/11/24/finance/234281/pathfinder-ties-communist-party-china>.
- 253 “China-Sri Lanka Joint Center for Research and Education (CSL-CER) Was Declared Open,” China-Sri Lanka Joint Center for Research and Education [CSL-CER], accessed August 9, 2021, <https://www.ruh.ac.lk/Uni/cslcer/mainmenu.php?menu=Events&evntid=5>.
- 254 Jhinuk Chowdhury, “Here’s Why China Is Financing Local Elections in Nepal,” Hindustan Times, April 3, 2017, <https://www.hindustantimes.com/opinion/here-s-why-china-is-financing-local-elections-in-nepal/story-KFMsnEcGxX8u2Sh2BL9ddN.html>.
- 255 Jagdishwar Pandey, “नेकपा विवाद चर्किँके बेला अध्यक्ष दाहाललाई भेटिन् चिनियाँ राजदूतले,” (The Chinese Ambassador Met Dahal, While the CPN Dispute Was Raging), Kantipur, July 9, 2020, <https://ekantipur.com/news/2020/07/09/159429745240916006.html>.
- 256 Jagdishwar Pandey, “नेकपा विवादमा चिनियाँ ‘सहजीकरण,’” (Chinese ‘Facilitation’ in Nepal Communist Party [CPN] Dispute), Kantipur, July 8, 2020, <https://ekantipur.com/news/2020/07/08/159417798998474954.html>.
- 257 Devendra Bhattarai, “चिनियाँ भेटघाट सामान्य प्रचलन कि सरोकार?,” (Are Chinese Meetings Common Practice or a Concern?), Kantipur, May 2, 2020, <https://ekantipur.com/news/2020/05/02/158838213623349942.html>.
- 258 Anil Giri, “Chinese Team Gets down to Business as It Arrives,” Kathmandu Post, December 28, 2020, <https://kathmandupost.com/national/2020/12/28/chinese-team-gets-down-to-business-as-it-arrives>.
- 259 “Chinese Delegation Led by CPC Vice-Minister Guo Yezhou Returns Home,” Himalayan Times, December 30, 2020, <https://thehimalayantimes.com/kathmandu/chinese-delegation-led-by-cpc-vice-minister-guo-yezhou-returns-home>.
- 260 “Nepal Communist Party Holding a Virtual Workshop with Chinese Communist Party,” Kathmandu Post, June 19, 2020, <https://kathmandupost.com/politics/2020/06/19/nepal-communist-party-holding-a-virtual-workshop-with-chinese-communist-party>.
- 261 Anup Kaphle, “A Blueprint for Consolidating Power: China Exports Xi Jinping Thought to Nepal,” Kathmandu Post, September 24, 2019, <https://kathmandupost.com/2/2019/09/24/a-blueprint-for-consolidating-power-china-exports-xi-jinping-thought-to-nepal>.
- 262 Dhanwati Yadav, “Is the Growth of Sino-Nepal Relations Reducing Nepal’s Autonomy?,” China Brief 21, no. 5 (March 15, 2021): 27–32, <https://jamestown.org/program/is-the-growth-of-sino-nepal-relations-reducing-nepals-autonomy/>.
- 263 Chetnath Acharya, “बूढीगण्डकी खोसिएपछि चिनियाँ रोष,” (Chinese Rage after the Abrogation of Budhigandaki), Kantipur, December 1, 2017, <https://ekantipur.com/opinion/2017/12/01/20171201070511.html>.
- 264 Virtual interview with stakeholder 4H on Nepal, October 2020; virtual interview with stakeholder 4H on Nepal, November 2020; virtual interview with stakeholder 4C on Nepal, March 2021.
- 265 “How Much Is China Investing in Nepal, Where, and How?” The Record, September 13, 2019, <https://www.recordnepal.com/how-much-is-china-investing-in-nepal-where-and-how>.
- 266 Suraj Kunwar, “चिनियाँ दुई विमान पुसभित्रै ल्याइने,” (Two Chinese Planes to Be Brought within Mid January 2017), Kantipur, November 30, 2016, <https://ekantipur.com/business/2016/11/30/20161130084558.html>.
- 267 Sangam Prasain, “Nepal Airlines to Lease out Grounded Chinese Planes,” Kathmandu Post, April 4, 2021, <https://kathmandupost.com/money/2021/04/04/nepal-airlines-to-lease-out-grounded-chinese-planes>.
- 268 Sunil Sapkota, “Govt Calls Bids to Set up Digital Action Room at PMO,” My Republica, January 25, 2019, <https://myrepublica.nagariknetwork.com/news/govt-calls-bids-to-set-up-digital-action-room-at-pmo/>.
- 269 “Nepal, China Sign Deal for Budhi-Gandaki Hydroelectric Project,” Business Standard, June 5, 2017, https://www.business-standard.com/article/pti-stories/nepal-china-sign-deal-for-budhi-gandaki-hydroelectric-project-117060501243_1.html; “Nepal Signs Mega Hydro Project Deal with Chinese Firm,” Economic Times, June 5, 2017, <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/nepal-signs-mega-hydro-project-deal-with-chinese-firm/articleshow/58996236.cms>.

- 270 “बूढीगण्डकी आयोजना बनाउन चिनियाँ कम्पनीसँग भएको सम्झौता मन्त्रिपरिषदद्वारा खारेज,” (The Agreement with the Chinese Company to Build the Budhi Gandaki Project Was Abrogated by the Council of Ministers), Kantipur, November 13, 2017, <https://ekantipur.com/news/2017/11/13/20171113125753.html>.
- 271 “Nepal Signs Mega Hydro Project Deal with Chinese Firm,” The Hindu, June 5, 2017, <https://www.thehindu.com/news/international/nepal-signs-mega-hydro-project-deal-with-chinese-firm/article18721870.ece>; “NC Takes Exception to Govt Decision to Award Budhi Gandaki Project to Gezhouba,” Kathmandu Post, October 8, 2018, <https://kathmandupost.com/national/2018/10/08/nc-takes-exception-to-govt-decision-to-award-budhigandaki-project-to-gezhouba>.
- 272 “Annual Report 2020,” Central Bank of Sri Lanka, April 2021; “China Debt Dogs Maldives’ ‘Bridge to Prosperity,’” Maldives Times, September 17, 2020, <https://maldivestimes.com/china-debt-dogs-maldives-bridge-to-prosperity-bbc-news/>.
- 273 Virtual interview with stakeholder 1A on Bangladesh, February 2021; virtual interview with stakeholder 1B on Bangladesh, February 2021; virtual interview with stakeholder 3A on Maldives, February 2021.
- 274 Virtual interview with stakeholder 1B on Bangladesh, November 2020.
- 275 Virtual interview with stakeholder 3A on Maldives, February 2021.
- 276 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021.
- 277 Virtual interview with stakeholder 4A on Nepal, November 2020.
- 278 Kallol Bhattacharjee, “The Hindu Explains | What Does Chinese Interest in the Teesta Mean for India?,” The Hindu, August 23, 2020, <https://www.thehindu.com/news/international/the-hindu-explains-what-does-chinese-interest-in-the-teesta-mean-for-india/article32420205.ece>.
- 279 Arindam Roy, “Saarc Covid Fund: No Indian Money for Pakistan; Nepal Biggest Beneficiary,” Business Standard, November 30, 2020, https://www.business-standard.com/article/current-affairs/saarc-covid-fund-no-indian-money-for-pakistan-nepal-biggest-beneficiary-120113001116_1.html; “Wang Yi Hosts Video Conference of Foreign Ministers of China, Afghanistan, Bangladesh, Nepal, Pakistan and Sri Lanka on COVID-19,” Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China, April 27, 2021, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1872178.shtml.
- 280 “Statement of the Embassy of the People’s Republic of China in Nepal,” Embassy of the People’s Republic of China in Nepal, February 18, 2020, <http://np.chineseembassy.org/eng/News/t1746464.htm>.
- 281 “Nepali Editors Condemn Chinese Embassy’s Statement Regarding the Post,” Kathmandu Post, February 19, 2020, <https://kathmandupost.com/2/2020/02/19/nepali-editors-condemn-chinese-embassy-s-statement-regarding-the-post>.
- 282 Virtual interview with stakeholder 5E on Sri Lanka, April 2021.
- 283 “China to Further Consolidate Relations with Bangladesh,” Daily Star, February 2, 2009, <https://www.thedailystar.net/news-detail-74042>; “Ambassador Li Jiming Visits Daily Sun and NEWS24,” Embassy of the People’s Republic of China in the People’s Republic of Bangladesh, February 27, 2020, <http://bd.chineseembassy.org/eng/dshd/t1749954.htm>.
- 284 “සිසු දරුවන් සඳහා පෝට්ස්ඩ්‍රයින් සමාජ සත්කාරක වැඩසටහනක්,” (A Social Care Program from Potsdam for Students), Dinamina, December 8, 2018, <http://www.dinamina.lk/2018/12/08/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/65009/%E0%B7%83%E0%B7%92%E0%B7%83%E0%B7%94-%E0%B6%AF%E0%B6%BB%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%B1%E0%B7%8A-%E0%B7%83%E0%B6%B3%E0%B7%84%E0%B7%8F-%E0%B6%B4%E0%B7%9D%E0%B6%A7%E0%B7%8A%E0%B7%83%E0%B7%92%E0%B6%A7%E0%B7%92%E0%B6%BA%E0%B7%99%E0%B6%B1%E0%B7%8A-%E0%B7%83%E0%B6%B8%E0%B7%8F%E0%B6%A2-%E0%B7%83%E0%B6%AD%E0%B7%8A%E0%B6%9A%E0%B7%8F%E0%B6%BB%E0%B6%9A-%E0%B7%80%E0%B7%90%E0%B6%A9%E0%B7%83%E0%B6%A7%E0%B7%84%E0%B6%B1%E0%B6%9A%E0%B7%8A>.
- 285 “लुम्बिनीमा चिनियाँ मन्त्री,” (Chinese Minister in Lumbini), Kantipur, May 15, 2016, <https://ekantipur.com/printedition/2016/05/15/20160515081227.html>.
- 286 “China Arm Twists Maldives into Signing a Free Trade Agreement,” Maldives Times, December 19, 2017, <https://maldivestimes.com/china-arm-twists-maldives-into-signing-a-free-trade-agreement/>.

- 287 “নদীশাসনের কাজ পেল সেই সিনোহাইড্রো,” (Sinohydro Got the Job of River Management), Prothom Alo, September 11, 2014.
- 288 “ශ්‍රී ලංකාව අධිරාජ්‍යවාදී ජරවාරක යන්ත්‍රණයට හසු වන්නේ නැති බව ක්‍රියාවෙන් පෙන්වා දී තිබෙනවා,” (Sri Lanka through Its Actions Has Shown That It Will Not Get Caught in the Imperialist Propaganda Mechanisms), Dinamina, November 2, 2020, <http://www.dinamina.lk/2020/11/02/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/108071/%E0%B7%81%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BB%E0%B7%93-%E0%B6%BD%E0%B6%82%E0%B6%9A%E0%B7%8F%E0%B7%80-%E0%B6%85%E0%B6%B0%E0%B7%92%E0%B6%BB%E0%B7%8F%E0%B6%A2%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BA%E0%B7%80%E0%B7%8F%E0%B6%AF%E0%B7%93-%E0%B6%B4%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BB%E0%B6%A0%E0%B7%8F%E0%B6%BB%E0%B6%9A-%E0%B6%BA%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B6%AD%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BB%E0%B6%AB%E0%B6%BA%E0%B6%A7-%E0%B7%84%E0%B7%83%E0%B7%94-%E0%B7%80%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B6%B1%E0%B7%9A-%E0%B6%B1%E0%B7%90%E0%B6%AD%E0%B7%92-%E0%B6%B6%E0%B7%80-%E0%B6%9A%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BB%E0%B7%92%E0%B6%BA%E0%B7%8F%E0%B7%80%E0%B7%99%E0%B6%B1%E0%B7%8A>.
- 289 Virtual interview with stakeholder 1F on Bangladesh, April 2021.
- 290 Virtual interview with stakeholder 1F on Bangladesh, April 2021.
- 291 Ganeshan Wignaraja et al., “Chinese Investment and the BRI in Sri Lanka” (Chatham House, March 24, 2020, 10–11), <https://www.chathamhouse.org/2020/03/chinese-investment-and-bri-sri-lanka>.
- 292 Swarna Wijekoon, Chameera Elladeniya, and Subhashini Senanayake, “ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කරමින් ජාත්යන්තර සබඳතා පුළුල් කරනවා,” (Defending Sovereignty and Expanding International Relations), Dinamina, January 27, 2016, <http://www.dinamina.lk/2016/01/27/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/%E0%B7%83%E0%B7%8A%E0%B7%80%E0%B7%8F%E0%B6%B0%E0%B7%92%E0%B6%B4%E0%B6%AD%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BA%E0%B6%BA-%E0%B6%86%E0%B6%BB%E0%B6%9A%E0%B7%8A%E0%B7%82%E0%B7%8F-%E0%B6%9A%E0%B6%BB%E0%B6%B8%E0%B7%92%E0%B6%B1%E0%B7%8A-%E0%B6%A2%E0%B7%8F%E0%B6%AD%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BA%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B6%AD%E0%B6%BB-%E0%B7%83%E0%B6%B6%E0%B6%B3%E0%B6%AD%E0%B7%8F-%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%85%E0%B7%94%E0%B6%BD%E0%B7%8A-%E0%B6%9A%E0%B6%BB%E0%B6%B1%E0%B7%80%E0%B7%8F>.
- 293 “বড় ১০ প্রকল্পে এক লাখ কোটি টাকা দিতে চায় চীন,” (China Wants to Give 1 Lakh Crore in 10 Big Projects), Prothom Alo, February 19, 2015.
- 294 World Bank, “Government of Nepal and World Bank Sign \$75 Million Additional Financing Agreement for COVID-19 Vaccines,” Press Release, April 2, 2021, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/04/02/government-of-nepal-and-world-bank-sign-75-million-additional-financing-agreement-for-covid-19-vaccines>.
- 295 World Bank, “World Bank’s \$450 Million Road Support in Nepal to Spur COVID-19 Recovery,” Press Release, June 10, 2020, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/06/09/new-world-bank-strategic-roads-project-to-aid-economic-recovery-post-covid-19-in-nepal>; World Bank, “Government of Nepal and World Bank Sign Financing Agreements of \$350 Million (Around NPR 42 Billion) to Support Urban Development and Financial Sector Stability in Nepal to Boost Economic Recovery,” Press Release, November 18, 2020, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/11/18/government-of-nepal-and-world-bank-sign-financing-agreements-of-350-million-around-npr-42-billion-to-support-urban-development-and-financial-sector-stability-in-nepal-to-boost-economic-recovery>.
- 296 Virtual interview with stakeholder 4E on Nepal, April 2021.
- 297 Md Shariful Islam, “China’s So-Called “Debt Trap” and Bangladesh,” Financial Express, October 21, 2020, <https://thefinancialexpress.com.bd/views/opinions/chinas-so-called-debt-trap-and-bangladesh-1603292664>.
- 298 “EXCLUSIVE-Bangladesh Favours Japan for Port and Power Plant, in Blow to China,” Reuters, September 10, 2015, <https://www.reuters.com/article/bangladesh-japan-china-idUKL4N11G2NG20150910>.
- 299 Tuhin Shubhra Adhikary, “Two Rail Projects Face Uncertainty,” Daily Star, June 10, 2021, <https://www.thedailystar.net/frontpage/news/two-rail-projects-face-uncertainty-2107933>.

- 300 “न्यु खिम्ती-बाह्रबिसे प्रसारण लाइन : चिनियाँ कम्पनीसँग ठेक्का तोडियो,” (New Khimti-Barhabise Transmission Line: Contract with Chinese Company Terminated), Kantipur, December 31, 2018, <https://ekantipur.com/business/2018/12/31/154622789017363649.html>.
- 301 “ऊर्जामन्त्रीले राजदूतलाई सोधे, ‘चिनियाँ कम्पनीले नेपालमा किन काम ढिला गर्छन्?’,” (The Energy Minister Asked the Ambassador, ‘Why Do Chinese Companies Delay Work in Nepal?’), Kantipur, June 25, 2019, <https://ekantipur.com/news/2019/06/25/1561464897555623.html>.
- 302 Saman Indrajith, “Proposed Law Will Turn Port City into a Province of China—JVP,” Island Online, April 13, 2021, <https://island.lk/proposed-law-will-turn-port-city-into-a-province-of-china-jvp/>.
- 303 Nicholas Muller, “Rajapaksa’s Town: A Visit to Hambantota,” The Diplomat, January 9, 2019, <https://thediplomat.com/2019/01/rajapaksas-town-a-visit-to-hambantota/>.
- 304 “Locals Protest China-Sponsored Project in Damak,” Himalayan Times, January 1, 2021, <https://thehimalayantimes.com/nepal/locals-protest-china-sponsored-project-in-damak>.
- 305 Virtual interview with stakeholder 1D on Bangladesh, November 2020; virtual interview with stakeholder 5D on Sri Lanka, February 2021.
- 306 Virtual interview with stakeholder 4C on Nepal, March 2021.
- 307 “Bangladesh Thanks China, Seeks Larger Amount of Covid Vaccine Doses,” Dhaka Tribune, May 12, 2021, <https://www.dhakatribune.com/bangladesh/2021/05/12/china-hands-over-half-a-million-doses-of-sinopharm-vaccine-to-bangladesh>.
- 308 See Appendix 6: Top Sources of FDI in Focus Countries.
- 309 Narayan Adhikari, “Memories of 2015 Blockade Will Haunt Modi’s Nepal Visit,” People’s Review, May 9, 2018, <https://www.peoplesreview.com.np/2018/05/09/memories-of-2015-blockade-will-haunt-modis-nepal-visit/>; Shreya Paudel, “The ‘Unofficial Blockade’ Has Precipitated a Significant Shift in Nepal’s Relationship with Its Neighbours,” South Asia@LSE (blog), November 12, 2015, <https://blogs.lse.ac.uk/southasia/2015/11/12/the-unofficial-blockade-has-propagated-a-significant-shift-in-nepals-relationship-with-its-giant-neighbours/>; “Rajapaksa Says RAW Rallied Opposition to His Presidency,” Ada Derana, March 14, 2015, <http://www.adaderana.lk/news/30125/rajapaksa-says-raw-rallied-opposition-to-his-presidency>.
- 310 See Appendix 11: Comparative ODA in Focus Countries.
- 311 Shihar Aneez, “UPDATE 1-Sri Lanka Presidential Nominee Rajapaksa Would Restore Relations with China -Adviser,” Reuters, September 20, 2019, <https://www.reuters.com/article/sri-lanka-gotobaya-china-idINL3N26B19J>.
- 312 “Fact Sheet: Quad Summit,” White House, Statements and Releases, March 12, 2021, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/03/12/fact-sheet-quad-summit/>.
- 313 “FACT SHEET: President Biden and G7 Leaders Launch Build Back Better World (B3W) Partnership,” White House, Statements and Releases, June 12, 2021, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/06/12/fact-sheet-president-biden-and-g7-leaders-launch-build-back-better-world-b3w-partnership/>.
- 314 “Blue Dot Network,” U.S. Department of State, accessed August 6, 2021, <https://www.state.gov/blue-dot-network/>.
- 315 Virtual interview with stakeholder 5A on Sri Lanka, February 2021; virtual interview with stakeholder 4C on Nepal, March 2021.
- 316 Virtual interview with stakeholder 5H on Sri Lanka, November 2020; virtual interview with stakeholder 3A on Maldives, November 2020.
- 317 “Bangladesh On Track To Achieve Middle-Income Status By 2021,” UN Office of the High Representative for the Least Developed Countries, Landlocked Developing Countries and the Small Island Developing States, Press Release, accessed August 6, 2021, <http://unohrrls.org/news/bangladesh-on-track-to-achieve-middle-income-status-by-2021/>.
- 318 “Chinese Ambassador: About Time Bangladesh, China Signed FTA with Investment Deal,” Dhaka Tribune, June 9, 2021, <https://www.dhakatribune.com/business/2021/06/09/chinese-ambassador-about-time-bangladesh-china-signed-fta-with-investment-deal>.

- 319 Darren J. Lim and Rohan Mukherjee, "Hedging in South Asia: Balancing Economic and Security Interests amid Sino-Indian Competition," *International Relations of the Asia-Pacific* 19, no. 3 (September 1, 2019): 493–522, <https://doi.org/10.1093/irap/lcz006>.
- 320 Rupak Sapkota, "Nepal's Conundrum in the Indo-Pacific amidst the Emergence of the Great Power Rivalry," *Stosunki Mi dzynarodowe* 56, no. 2 (2020): 111–24.
- 321 Asanga Abeyagoonasekera, "COVID-19: International and Domestic Challenges Await Sri Lanka," *Observer Research Foundation*, May 15, 2020, <https://www.orfonline.org/expert-speak/sri-lanka-facing-geopolitics-of-covid-19-to-cold-war-2-0-66169/>.
- 322 Kristen A. Cordell, "Chinese Development Assistance: A New Approach or More of the Same?," *Carnegie Endowment for International Peace*, March 23, 2021, <https://carnegieendowment.org/2021/03/23/chinese-development-assistance-new-approach-or-more-of-same-pub-84141>.

Appendix 1

China-South Asia Bilateral High-Level Visits

NEPAL

Date	Location	Chinese Leader(s)	Title	Nepali Leader(s)	Title	Topic	Link
April 18, 2013	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Pushpa Kamal Dahal	President of Communist Party of Nepal (Maoist)	Bilateral/interparty relations	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1032734.shtml
June 24, 2013	Kathmandu	Yang Jiechi	State Councillor	Madhav Prasad Ghimire	Minister for Home and Foreign Affairs	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1052919.shtml
June 24, 2013	Kathmandu	Yang Jiechi	State Councillor	Parmanand Jha	First Vice President of Nepal	Bilateral cooperation/territorial integrity (Tibet)	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1053186.shtml
September 27, 2014	New York City	Wang Yi	Minister of Foreign Affairs	Mahendra Bahadur Pandey	Minister of Foreign Affairs	Bilateral cooperation/territorial integrity	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1195883.shtml
December 27, 2014	Kathmandu	Wang Yi	Minister of Foreign Affairs	Ram Baran Yadav	President	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1223230.shtml
December 27, 2014	Kathmandu	Wang Yi	Minister of Foreign Affairs	Sushil Koirala	Prime Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1223231.shtml
March 19, 2015	Beijing	Wang Yi	Minister of Foreign Affairs	Mahendra Bahadur Pandey	Minister of Foreign Affairs	Bilateral cooperation/territorial integrity/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1246760.shtml
March 29, 2015	China Hainan Bo'ao	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Ram Baran Yadav	President	Bilateral cooperation/territorial integrity/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1249740.shtml
June 24, 2015	Kathmandu	Wang Yi	Minister of Foreign Affairs	Sushil Koirala	President/Prime Minister	Disaster management (4.25 Earthquake)	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1275716.shtml
December 24, 2015	Beijing	Li Yuanchao	Vice President	Kamal Thapa	Foreign Minister/Vice Prime Minister	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1327833.shtml

NEPAL (continued)

Date	Location	Chinese Leader(s)	Title	Nepali Leader(s)	Title	Topic	Link
December 25, 2015	Beijing	Wang Yi	Minister of Foreign Affairs	Kamal Thapa	Foreign Minister/Vice Prime Minister	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11328023.shtml
March 21, 2016	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	K.P. Sharma Oli	Prime Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11349371.shtml
March 23, 2016	Beijing	Yu Zhengsheng	Member of Politburo Standing Committee/Chairman of Chinese People's Political Consultative Conference	K.P. Sharma Oli	Prime Minister	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11350024.shtml
October 15, 2016	India Goa	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Pushpa Kamal Dahal	Prime Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11406026.shtml
March 27, 2017	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Pushpa Kamal Dahal	Prime Minister	Bilateral cooperation/territorial integrity/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11449057.shtml
May 14, 2017	Beijing	Wang Yang	Vice Premier	Krishna Bahadur Mahara	Financial Minister/Vice Prime Minister	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11461451.shtml
August 15, 2017	Kathmandu	Wang Yang	Vice Premier	Bijay Kumar Gachhadar	Deputy Prime Minister and Minister of Federal Affairs and Local Development	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11484954.shtml
August 16, 2017	Kathmandu	Wang Yang	Vice Premier	Bichhya Devi Bhandari/Sher Bahadur Deuba	President/Prime Minister	Bilateral cooperation/territorial integrity/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11485258.shtml
September 7, 2017	Beijing	Yang Jiechi	State Councillor	Krishna Bahadur Mahara	Foreign Minister/Vice Prime Minister	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11490962.shtml
April 19, 2018	Beijing	Wang Qishan	Vice President	Pradeep Kumar Gyawali	Foreign Minister	Political transition in Nepal	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11552348.shtml
June 20, 2018	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	K.P. Sharma Oli	Prime Minister	Bilateral relations	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/11570241.shtml

NEPAL (continued)

Date	Location	Chinese Leader(s)	Title	Nepali Leader(s)	Title	Topic	Link
June 21, 2018	Beijing	Li Keqiang	Premier	K.P.Sharma Oli	Prime Minister	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1570706.shtml
April 29, 2019	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Bidhya Devi Bhandari	President	Bilateral relations/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1659514.shtml
July 3, 2019	Beijing	Wang Yi	State Councilor/Minister of Foreign Affairs	Pradeep Kumar Gyawali	Foreign Minister	Bilateral relations/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1678163.shtml
September 9, 2019	Kathmandu	Wang Yi	State Councilor/Minister of Foreign Affairs	K.P.Sharma Oli	Prime Minister	Bilateral relations/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1696119.shtml
September 9, 2019	Kathmandu	Wang Yi	State Councilor/Minister of Foreign Affairs	Pradeep Kumar Gyawali	Foreign Minister	Bilateral cooperation/territorial integrity/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1696121.shtml
September 9, 2019	Kathmandu	Wang Yi	State Councilor/Minister of Foreign Affairs	Bidhya Devi Bhandari	President	Bilateral relations/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1696274.shtml
September 10, 2019	Kathmandu	Wang Yi	State Councilor/Minister of Foreign Affairs	Pushpa Kamal Dahal	President of Communist Party of Nepal	Bilateral cooperation/territorial integrity (Hong Kong)/BRI/Against Indo-Pacific Strategy	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1696292.shtml
September 10, 2019	Kathmandu	Wang Yi	State Councilor/Minister of Foreign Affairs	Sher Bahadur Deuba	President of Nepali Congress	Bilateral cooperation/territorial integrity/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1696302.shtml
October 13, 2019	Kathmandu	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Bidhya Devi Bhandari	President	Bilateral relations	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1707479.shtml
October 13, 2019	Kathmandu	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Pushpa Kamal Dahal	President of Communist Party of Nepal	Bilateral/interparty relations	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1707493.shtml
October 13, 2019	Kathmandu	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	K.P.Sharma Oli	Prime Minister	Bilateral cooperation/territorial integrity/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676812/xgxw_676818/t1707494.shtml

SRI LANKA

Date	Location	Chinese Leader(s)	Title	Sri Lanka Leader(s)	Title	Topic	Link
May 28, 2013	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Mahinda Rajapaksa	President	Bilateral relations/ cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1044834.shtml
May 29, 2013	Beijing	Li Keqiang	Premier	Mahinda Rajapaksa	President	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1045165.shtml
May 30, 2013	Xi'an	Li Yuanchao	Vice President	Mahinda Rajapaksa	President	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1045649.shtml
September 10, 2013	Colombo	Liu Yunshan	Member of Politburo Standing Committee/ Secretary of CCP Secretariat	Mahinda Rajapaksa/D.M. Jayaratne	President/Prime Minister	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1075118.shtml
February 11, 2014	Beijing	Wang Yi	Foreign Minister	G.L. Peiris	Special Envoy of President/Foreign Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1127400.shtml
February 11, 2014	Beijing	Li Yuanchao	Vice President	G.L. Peiris	Special Envoy of President/Foreign Minister	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1127474.shtml
April 25, 2014	Colombo	Liu Zhenmin	Vice Foreign Minister	Mahinda Rajapaksa	President	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1150299.shtml
May 22, 2014	Shanghai	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Mahinda Rajapaksa	President	Bilateral cooperation/ BRI/FTA	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1158517.shtml
August 11, 2014	Naypyidaw	Wang Yi	Foreign Minister	G.L. Peiris	Foreign Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1181581.shtml
September 16, 2014	Colombo	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Mahinda Rajapaksa	President	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1191912.shtml
September 17, 2014	Colombo	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	D.M. Jayaratne	Prime Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1192020.shtml
September 17, 2014	Colombo	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Chamal Rajapaksa	Speaker of the Parliament	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1192024.shtml
February 27, 2015	Beijing	Wang Yi	Foreign Minister	Mangala Samaraweera	Foreign Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1241279.shtml
February 27, 2015	Beijing	Li Keqiang	Premier	Mangala Samaraweera	Foreign Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1241314.shtml
March 26, 2015	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Maithripala Sirisena	President	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1248862.shtml
March 26, 2015	Beijing	Zhang Dejiang	Member of Politburo Standing Committee/ Chairman of the Standing Committee of the National People's Congress	Maithripala Sirisena	President	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1248910.shtml

SRI LANKA (continued)

Date	Location	Chinese Leader(s)	Title	Sri Lanka Leader(s)	Title	Topic	Link
March 26, 2015	Beijing	Li Keqiang	Premier	Maithripala Sirisena	President	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1249053.shtml
October 9, 2015	Colombo	Liu Zhenmin	Vice Foreign Minister	Maithripala Sirisena	President	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1304434.shtml
October 9, 2015	Colombo	Liu Zhenmin	Vice Foreign Minister	Ranil Wickremesinghe	Prime Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1304610.shtml
February 6, 2016	Colombo	Wang Yi	Foreign Minister	Mangala Samaraweera	Foreign Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1339229.shtml
April 7, 2016	Beijing	Li Keqiang	Premier	Ranil Wickremesinghe	Prime Minister	Colombo Port City/Hambantota Port/FTA	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1353972.shtml
April 8, 2016	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Ranil Wickremesinghe	Prime Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1354203.shtml
July 9, 2016	Colombo	Wang Yi	Foreign Minister	Maithripala Sirisena	President	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1378888.shtml
July 9, 2016	Colombo	Wang Yi	Foreign Minister	Mangala Samaraweera	Foreign Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1378889.shtml
October 17, 2016	India Goa	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Maithripala Sirisena	President	Colombo Port City/Hambantota Port/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1406087.shtml
April 8, 2017	Colombo	Yu Zhengsheng	Member of Politburo Standing Committee/Chairman of Chinese People's Political Consultative Conference	Maithripala Sirisena/Ranil Wickremesinghe/Karu Jayasuriya	President/Prime Minister/Speaker of the Parliament	Colombo Port City/Hambantota Port/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1452374.shtml
May 16, 2017	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Ranil Wickremesinghe	Prime Minister	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1462244.shtml
May 16, 2017	Beijing	Li Keqiang	Premier	Ranil Wickremesinghe	Prime Minister	Colombo Port City/Hambantota Port/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1462277.shtml
October 30, 2017	Beijing	Wang Yi	Foreign Minister	Tilak Marapana	Foreign Minister	Bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1505780.shtml
May 14, 2019	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Maithripala Sirisena	President	Anti-terrorism (Easter Bombings)/bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1663315.shtml
May 14, 2019	Beijing	Li Keqiang	Premier	Maithripala Sirisena	President	Anti-terrorism (Easter Bombings)/bilateral cooperation/BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1663745.shtml

SRI LANKA (continued)

Date	Location	Chinese Leader(s)	Title	Sri Lanka Leader(s)	Title	Topic	Link
January 14, 2020	Colombo	Wang Yi	Foreign Minister	Dinesh Gunawardena	Foreign Minister	Colombo Port City/ Hambantota Port/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1732123.shtml
January 14, 2020	Colombo	Wang Yi	Foreign Minister	Gotabaya Rajapaksa/ Mahinda Rajapaksa	President/Prime Minister	Colombo Port City/ Hambantota Port/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676884/xgxw_676890/t1732071.shtml

BANGLADESH

Date	Location	Chinese Leader(s)	Title	Bangladesh Leader(s)	Title	Topic	Link
September 21, 2013	Kunming	Li Yuanchao	Vice President	Shirin Sharmin Chaudhury	Speaker of the Parliament	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1079222.shtml
October 21, 2013	Beijing	Li Yuanchao	Vice President	Dipu Moni	Foreign Minister	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1091627.shtml
May 22, 2014	Shanghai	Wang Yi	Foreign Minister	Abul Hassan Mahmud Ali	Foreign Minister	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1158329.shtml
June 9, 2014	Beijing	Li Keqiang	Premier	Sheikh Hasina	Prime Minister	Cooperation in economy, agriculture, BCIM Economic Corridor	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1163619.shtml
June 10, 2014	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Sheikh Hasina	Prime Minister	BR/BCIM	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1164145.shtml
November 8, 2014	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/President	Abdul Hamid	President	BR/BCIM/Welcome Bangladesh to AIB	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1208628.shtml
November 8, 2014	Beijing	Li Yuanchao	Vice President	Abdul Hamid	President	Bilateral cooperation/BCIM	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1208632.shtml
December 29, 2014	Dhaka	Wang Yi	Foreign Minister	Abul Hassan Mahmud Ali	Foreign Minister	BCIM/BR/Cooperation in culture exchange and climate change	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1223544.shtml
December 29, 2014	Dhaka	Wang Yi	Foreign Minister	Sheikh Hasina	Prime Minister	BR/BCIM/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1223547.shtml
May 25, 2015	Dhaka	Liu Yandong	Vice Premier	Sheikh Hasina	Prime Minister	BR/BCIM/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdcq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t126463.shtml

BANGLADESH (continued)

Date	Location	Chinese Leader(s)	Bangladesh Leader(s)	Title	Title	Topic	Link
September 27, 2015	New York City	Xi Jinping	Sheikh Hasina	General Secretary of CCP/ President	Prime Minister	BCIM/BR/cooperation in culture exchange and climate change	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1300899.shtml
October 14, 2016	Dhaka	Xi Jinping	Sheikh Hasina	General Secretary of CCP/ President	Prime Minister	BR/BCIM/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1405808.shtml
October 15, 2016	Dhaka	Xi Jinping	Abdul Hamid	General Secretary of CCP/ President	President	BR/BCIM/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1405951.shtml
November 18, 2017	Dhaka	Wang Yi	Abul Hassan Mahmud Ali	Foreign Minister	Foreign Minister	BR/BCIM/Rohingya crisis	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1511955.shtml
November 18, 2017	Dhaka	Wang Yi	Sheikh Hasina	Foreign Minister	Prime Minister	BR/BCIM/Rohingya crisis	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1511956.shtml
June 29, 2018	Beijing	Wang Yi	Abul Hassan Mahmud Ali	Foreign Minister	Foreign Minister	BR/Rohingya crisis	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1572805.shtml
June 29, 2018	Beijing	Wang Qishan	Abul Hassan Mahmud Ali	Vice President	Foreign Minister	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1572893.shtml
July 4, 2019	Beijing	Li Keqiang	Sheikh Hasina	Premier	Prime Minister	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1678461.shtml
July 5, 2019	Beijing	Xi Jinping	Sheikh Hasina	General Secretary of CCP/ President	Prime Minister	BR/BCIM	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1678864.shtml
July 5, 2019	Beijing	Wang Yi	AK Abdul Momen	Foreign Minister	Foreign Minister	Rohingya crisis	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhdq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676764/xgxw_676770/t1678951.shtml

MALDIVES

Date	Location	Chinese Leader(s)	Title	Maldives Leader(s)	Title	Topic	Link
January 7, 2014	Malé	Liu Zhenmin	Vice Foreign Minister	Abdulla Yameen	President	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t115098.shtml
August 16, 2014	Nanjing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Abdulla Yameen	President	BRI/climate change/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1183284.shtml
September 15, 2014	Malé	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Abdulla Yameen	President	BRI/climate change/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1191245.shtml
September 15, 2014	Malé	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Abdulla Maseeh Mohamed	Speaker of the Parliament	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1191425.shtml
June 12, 2015	Kunming	Li Yuanchao	Vice President	Abdulla Yameen	President	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1272605.shtml
September 17, 2015		Liu Zhenmin	Vice Foreign Minister	Mohamed Saeed	Minister of Economic Development	Maldives Investment Forum	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1297332.shtml
January 6, 2017	Beijing	Wang Yi	Foreign Minister	Mohamed Asim	Foreign Minister	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1428606.shtml
December 7, 2017	Beijing	Li Keqiang	Premier	Abdulla Yameen	President	Bilateral cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1517503.shtml
December 7, 2017	Beijing	Xi Jinping	General Secretary of CCP/ President	Abdulla Yameen	President	BRI/other cooperation	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1517504.shtml
February 9, 2018	Beijing	Wang Yi	Foreign Minister	Mohamed Saeed	Minister of Economic Development	Political situation in Maldives	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1533331.shtml
September 19, 2019	Beijing	Wang Qishan	Vice President	Abdulla Shahid	Foreign Minister	BRI	https://www.fmprc.gov.cn/web/gjhddq_676201/gj_676203/yz_676205/1206_676692/xgxw_676698/t1700007.shtml

Appendix 2

Chinese Assistance in Focus Countries, 2013-2019

Date	Target Country	China-Based Donor	Contents of Donation/ Assistance	Donor Type	Connections to Target Country	Recipient	Recipient Type	Link	Note
January 13, 2013	Nepal	Nepal Chinese Temple	Daily supplies	Religious group	Local students in need at Butwal	Local citizens	Local citizens	http://www.fjnet.com/cssym/201301/t20130120_203933.htm	
January 24, 2013	Sri Lanka	Red Cross China	Money (\$50,000)	Quasi-NGO	Red Cross Sri Lanka	Quasi-NGO	Quasi-NGO	http://news.12371.cn/2013/01/24/ART11359022771698829.shtml	
March 29, 2014	Nepal	Arniko Society, Shenzhen Qingchaohui, Nepal Chinese Temple	Free clinic	Religious group; NGO	Local citizens in rural areas	Local citizens	Local citizens	http://np.chineseembassy.org/chn/xwd/t1141920.htm	Arniko Society is composed of Nepali students who studied in China
June 24, 2014	Sri Lanka	China Railway Engineering Corp	Medical and daily supplies	State-owned enterprise	Sri Lanka National Cancer Hospital	Hospital	Hospital	https://pdf.dfcfw.com/pdf/H2_AN201509170010823398_1.pdf	
July 8, 2014	Nepal	Buddhist Association of China/ Nepal Chinese Temple	School facilities	Religious group	Lumbini Charity Primary School	Local citizens	Local citizens	https://fo.ifeng.com/news/detail_2014_07/14/37325135_0.shtml	
September 2014	Sri Lanka	China Merchants Group	Free cataract surgery campaign	State-owned enterprise		Local citizens	Local citizens	https://www.cmhk.com/main/a/2015/k13/a14960_15015.shtml?2	
November 1, 2014	Sri Lanka	Ceylon Chinese Paper; not-specified Chinese private companies	Disaster relief fund	State-owned enterprise; private sector	Sri Lanka Parliament	Central government	Central government	http://news.sina.com.cn/n/news/roll/2014-11-03/142131087122.shtml	
November 23, 2014	Nepal/ Thailand	China International Culture Communication Center with Chinese companies (not-specified)	Scholarship/ fund for school construction	Quasi-NGO/private sector	College Students 100 per country/ Nepal Lumbini University	Local citizens/ academia	Local citizens/ academia	http://world.people.com.cn/n/2014/1124/c1002-26083850.html	
December 4, 2014	Maldives	China Mechanical Engineering Corp	Potable water	State-owned enterprise				https://pdf.dfcfw.com/pdf/H2_AN201509170010823398_1.pdf	
April 7, 2015	Nepal	Chinese Buddhist Delegation	School/ daily supplies; scholarship; school building	Religious group				http://www.xinhuanet.com/world/2015-04/07/c_1114880420.htm	
December 11, 2015	Nepal	Ceraflo China	Daily supplies	Private sector		Local citizens	Local citizens	http://www.ceraflo.cn/page18?article_id=11	
2015	Nepal	Hainan Airline	Disaster relief fund; dispatch rescue team	Private sector				https://travel.163.com/15/0430/10/AOEMDB4H00064M2L.html	http://csr.hnagroup.com/hna-common-weal/news-detail.jsp?id=59

Date	Target Country	China-Based Donor	Contents of Donation/ Assistance		Donor Type	Connections to Target Country		Recipient	Recipient Type	Link	Note
			Donor	Assistance		Target Country	Recipient				
2015	Nepal	China Foundation for Poverty Alleviation	Disaster relief; school building; hygiene service	Quasi-NGO	Local citizens, school					http://www.ceweekly.cn/2018/04/27/223983.shtml	
2015	Nepal	China Medical Pharmaceutical Material Association	Disaster relief fund	Quasi-NGO						http://www.ce.cn/cyssc/sp/info/201505/01/t20150501_5258546.shtml	
2015	Nepal	Red Cross China	Disaster relief fund and materials	Quasi-NGO						http://news.crb.com/jxsw/201504/t20150427_1500366.html	
2015	Nepal	China Social Welfare Foundation	Dispatch rescue team	Quasi-NGO						https://www.csweif.org/csweif/news/detail/id/176.html	
2015	Nepal	Shanghai Yufo Temple	Raise money	Religious group						https://rufodao.qq.com/a/20150427/022401.htm	
2015	Nepal	Wanda Group	Money	Private sector						http://www.tibet.com/tbch/2015zt/nbrqz/shgz/201504/t20150428_298856.html	
2015	Nepal	Foryou Charitable Foundation	Disaster relief fund and materials	Private sector						https://www.foryoucf.com/article/343	
2015	Nepal	Chinese companies in Nepal: ZTE; Gezhouba Group; Hongxiang Hotel; Shanghai Construction Group	Infrastructure repair; daily supplies; disaster relief by volunteers	Private sector; state-owned enterprise	BRI					http://roll.sohu.com/20150505/n412434637.shtml	
June 3, 2016	Sri Lanka	China Harbor Engineering Corp	Daily supplies	State-owned enterprise	BRI					https://m.sohu.com/n/452644465/?wscrid=32576_2	
July 9, 2016	Sri Lanka	Buddhist Temples from Fujian Province	Disaster relief fund; scholarship	Religious group						http://www.jijfj.com/h-nd-181.html	
February 28, 2017	Bangladesh	Chinese Buddhist Delegation	Money (100,000 RMB) and a statue of Amitabha	Religious group	Bangladesh Buddhism Revival Society					http://www.jjfx.org/news_info.asp?nid=933	
April 4, 2017	Sri Lanka	China Aviation International	Daily/school supplies	State-owned enterprise	BRI					https://www.sohu.com/a/132720430_115926	The event recurred annually from 2014 at least until 2019
June 3, 2017	Sri Lanka	Chinese Buddhist Delegation	Disaster relief fund; scholarship	Religious group	Disaster Relief National Fund; Buddhist and Pali University of Sri Lanka					http://www.shandongfojiao.cn/xinwenzhongxin/duiwaijiaoliu/2017-06-07/719.html	
July 4, 2017	Bangladesh	Red Cross China	Money (\$100,000)	Quasi-NGO	Red Cross cent Bangladesh					http://toutiao.chinaso.com/gj/detail/20170704/710002003297576149917706299456243_1.html	

Date	Target Country	China-Based Donor	Contents of Donation/ Assistance		Donor Type	Connections to Target Country			Note
			Donation/ Assistance	Donor Type		Recipient	Recipient Type	Link	
July 28, 2017	Bangladesh	Yunnan Province Buddhist Association	A tower for Atisa	Religious group	Bangladesh Buddhism Revival Society	Religious group		https://tufodao.qq.com/a/20170728/017474.htm	
September 1, 2017	Bangladesh	Red Cross China	Hemodialysis equipment	Quasi-NGO	Red Crescent Bangladesh	Quasi-NGO		http://www.chinanews.com/gn/2017/09-29/8343969.shtml	
September 20, 2017	Nepal	Suning Group; China Foundation for Poverty Alleviation	Yuba Sahabhiagita School	Private sector; quasi-NGO				http://www.chinafrica.cn/chinese/mrxw/201709/t20170920_800104983.html	
December 8, 2017	Sri Lanka	Tianjin Tockcheck Puji Foundation	Money	Private sector	Pinnawala Elephant Orphanage	Quasi-NGO		https://www.sohu.com/a/209317545_434342	
April 14, 2018	Nepal	China Aviation Planning and Design Institute	Durbar Middle School	State-owned enterprise				http://www.avic-apc.com/Content-30-71.html	Began to build
April 26, 2018	Nepal	China Foundation for Poverty Alleviation; Nepal Chinese Companies Association	School supplies	Quasi-NGO; business association					
June 8, 2018	Sri Lanka	Nepal Chinese Federation	Disaster relief fund	Local citizens	Ministry of Disaster Management	Central government		http://www.chinaqi.org/ml/2018/06/22/c419650-30075706.html	
July 30, 2018	Nepal	China Association for NGO Cooperation; 25 Chinese NGOs (not specified)	School supplies	Quasi-NGO; NGOs	MAV School	Local citizens		http://www.chinadevelopmentbrief.org.cn/news-21709.html	These NGOs also sought cooperation partners during the visit
November 6, 2018	Bangladesh	China Petroleum Pipeline Engineering	School supplies	State-owned enterprise	A local primary school	Local citizens		http://www.xinhuanet.com/world/2018-11/06/c_129985788.htm	
November 28, 2018	Sri Lanka	Volunteers from Chinese companies (not specified)	School supplies	Business (not specified)	Colombo calligraphy class	Chinese organization		http://www.xinhuanet.com/overseas/2018-11/28/c_1210004214.htm	
December 20, 2018	Nepal	Enlai Foundation	Fund for Ananda Kuti School	NGO	Ananda Kuti School	Local citizens		https://news.sina.com.cn/o/2018-12-20/doc-ih-qhqcir8615850.shtml	
December 29, 2018	Bangladesh	China Railway Engineering Corp (Padma Bridge Team)	Fix the underdrainage system in Dhaka old city	State-owned enterprise				http://www.xinhuanet.com/world/2018-12/29/c_1210026833.htm	
January 1, 2019	Bangladesh	Red Cross China, Weigao Group	Hemodialysis equipment	Quasi-NGO; private sector	Red Crescent Bangladesh	Quasi-NGO		http://www.kmcts0366.com/a/guomeizixun/2019/0101/169778.html	
June 4, 2019	Bangladesh	Chinese Embassy/ Chinese Companies	School supplies	State-owned enterprise	Local schools/orphanage	Local citizens		http://www.xinhuanet.com/world/2019-06/04/c_1210149978.htm	

Contents of Donation/ Assistance

China-Based Donor

Target Country

Donor Type

Connections to Target Country

Recipient Type

Note

Date	Target Country	China-Based Donor	Contents of Donation/ Assistance	Donor Type	Connections to Target Country	Recipient Type	Note
June 16, 2019	Nepal	Chengdu City	Street sweepers	Local government	Sister cities	Kathimandu City	Local government http://www.xinhuanet.com/world/2019-06/16/c_1124630716.htm
July 23, 2019	Bangladesh	China Communication Construction	Blood separation collection equipment	State-owned enterprise	BRI	Local hospitals	Local citizens http://www.xinhuanet.com/world/2019-07/23/c_11210207424.htm
August 28, 2019	Nepal	China Foundation for Poverty Alleviation	School supplies	Quasi-NGO		A local school for deaf	Local citizens http://www.xinhuanet.com/world/2019-08/28/c_1124931904.htm

Appendix 3

China's COVID Diplomacy in Focus Countries

BANGLADESH

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment (test kits, thermometers, disinfectant, etc.)	Medical Clothing (field hospital, etc.)	Vaccines	Loan/Debt Restructuring	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
February 21, 2020	China Railway Construction Corp.	Local orphanages	Donation							School supplies, school bags, stationery	http://www.crc.c.cn/art/2020/2/21/art_205_3058974.html
March 26, 2020	Chinese embassy	Bangladesh	Donation		10,000 test kits, 1,000 thermometers	10,000 PPEs					https://www.ebdpratidin.com/arc/archive/2020-03-25
March 26, 2020	Huawei	Ministry of Health and Family Welfare/ CDC/hospitals	Donation							Remote video conferencing systems and AI solutions	http://m.xinhuanet.com/2020-03/27/c_1125776729.htm
March 29, 2020	Overseas Chinese Association in Bangladesh	Bangladesh Police Department	Donation		5,000 nucleic acid test kits, 100 kg of disinfectant, 50 kg of hand sanitizer	100,000 dis- posable medical masks, 5,000 disposable med- ical protective clothing					http://www.chinaqw.com/hqhr/2020/03-30/251510.shtml
April 6, 2020	Sinohydro 3rd Bureau	Dhaka Department of Water	Donation		Thermometers	30,000 medical masks, 3,000 KN90 masks, 545 sets of protective clothing, goggles					http://www.cteb.com/art/2020/4/10/art_7336_774308.html
April 8, 2020	China Railway Engineering Corp (Padma Bridge Project)	Bangladesh Military Hospital	Donation							"Medical Supplies"	http://www.xinhuanet.com/world/2020-04/08/c_1210548785.htm
April 9, 2020	China Merchants Port Holding	Ministry of Health and Family Welfare	Donation		2 temperature measuring devices	2,000 pieces of protective clothing worth \$80,000, 50,000 medical masks					https://www.163.com/dy/article/FAT1EGAB050A54Z.html

BANGLADESH (continued)

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment (test kits, thermometers, disinfectant, etc.)	Medical Clothing	Vaccines	Loan/Debt Restructuring	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
April 10, 2020	Beijing XABT/ Chinese Academy of Medical Sciences/BRI Chinese Medicine Development Forum	Bangladesh Embassy in China	Donation		2,000 coronavirus nucleic acid detection reagents, worth 360,000 yuan						http://www.bjchp.gov.cn/cpqzf/315734/bmdt/524542/index.html
April 10, 2020	Bangladesh Association of Chinese Enterprises	Local families in need	Donation							10 tons of rice, 2,000 litres of edible oil, money	http://www.xinhuanet.com/world/2020-04/13/c_1210556296.htm
April 17, 2020	China Railway Engineering Corp. 4th Bureau	Bhanga Highway Police Station	Donation		15 bottles of disposable disinfectant	500 protective masks					http://www.ctcecc.com/content-581-30929-1.html
April 17, 2020	Green Zhejiang	Institute of Epidemiology, Disease Control & Research	Donation			1,000 goggles, 3,640 medical isolation clothing, 18,000 civilian protective masks					https://www.163.com/dy/article/FAG36DV00511AVHF.html
April 17, 2020	China	Bangladesh	Donation	Thermometers		Surgical masks, N95 masks, protective gloves, safety goggles, PPEs					https://www.ebdpratidin.com/arc/archive/2020-04-20
April 22, 2020	China Railway Construction Corporation 2nd Bureau	Local contractors/ Local people	Donation		2 temperature- measuring devices	13,700 masks					http://www.sc.chinanews.com.cn/bwbd/2020-04-22/126630.html
April 23, 2020	Hunan Archaeology Research Center	National Museum/ some other culture related NGOs	Donation							"Anti-epidemic materials"	http://www.hnkg.com/show_news.aspx?id=2377
April 25, 2020	China Machinery Import & Export Corp.	Ministry of Health and Family Welfare	Donation			Masks, protective clothing				"Other anti-epidemics"	http://www.xinhuanet.com/world/2020-04/25/c_1125904646.htm

BANGLADESH (continued)

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment (test kits, thermometers, disinfectant, etc.)	Medical Clothing	Vaccines	Loan/Debt Restructuring	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
May 14, 2020	Sinopec	Bashundhara Petroleum and Gas	Donation			500 disposable medical masks, 50 sets of protective clothing, 100 goggles					https://www.sohu.com/a/395229669_818167
May 25, 2020	Fujian Yongfu Holding	Mymensingh	Donation		100 temperature measuring devices	110,000 dispo- sable masks, 500 sets of medical protective clothing, 5,000 pairs of medical gloves					http://fzgxq.fuzhou.gov.cn/xwz/zw/gk/yqdt/202005/t20200528_3290105.htm
June 8, 2020	China	Bangladesh		Team from the Chinese National Health Council, comprising doctors, nurses, and scientists							https://www.ebdpratinid.in.com/atc/archive/2020-06-09
July 19, 2020	Huatai Insurance/Fuxing Foundation/ Fuxing Medicine	Not Specified	Donation		2592 nucleic acid test reagents	40,000 medical surgical masks, 20,460 KN95 masks					http://www.ehuatai.com/news/1232.html
May 12, 2021	China	Bangladesh	Donation				500,000 doses of Sinopharm				https://www.thehindu.com/news/international/bangladesh-receives-500000-doses-of-chinese-covid-19-vaccine-as-gift/article34542748.ece
June 12, 2021	China	Bangladesh	Donation				600,000 doses of Sinopharm				https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/china-gives-bangladesh-another-600-000-doses-of-covid-19-vaccine/2272534
June 29, 2021	China	Bangladesh	Sale				Purchase, amount, and vaccine unclear				https://www.dhakatribune.com/health/coronavirus/2021/06/29/envoy-first-batch-of-purchased-chinese-vaccines-to-arrive-soon

MALDIVES

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Loan/Debt Restructuring etc.)	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
May 6, 2020	Beijing Urban Construction Group	Maldives National Disaster Management Agency	Donation					Tents		"Anti-epidemic materials"	https://www.sohu.com/a/393289196_267106
March 26, 2021	China	Maldives	Donation				200,000 Sinopharm vaccines, out of which 100,000 have been received				https://www.gov.mv/en/news-and-communications/china-donates-20000-doses-of-sinopharm-vaccine-to-the-maldives

NEPAL

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (Doctors, Training Manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Loan/debt restructuring hospital, etc.)	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
March 25, 2020	Beijing Savant Biotechnology Company	Nepal Government	Donation		2,000 kits						https://ekantipur.com/news/2020/03/25/158514917062314.html
March 27, 2020	Tibet Garzi	Pokhara	Donation			20,000 medical masks					http://www.gzz.gov.cn/gzzrmzf/c100044/202004/538f08bd21e46b18685dfe5c7f1759f.shtml
May 2020	Zhonghua Temple (Chinese Temple in Nepal)	Not specified	Donation			260,000 masks					https://baijiahao.baidu.com/s?id=1678945617276176724&wfr=spider&for=pc
April 1, 2020	Tibet Shanyuan Foundation	Nepal Consulate in Lhasa	Donation			50,000 medical masks					https://www.chinacourt.org/article/detail/2020/04/4878677.shtml
May 3, 2020	Shenzhen Hongfa Temple, Tibet	Nepal Government/ Lumbini Park	Donation			250,000 disposable medical masks, 10,000 N95 masks					https://foi.ifeng.com/c/7wENza77BYW
May 13, 2020	People's Liberation Army	Nepal Army	Donation								https://ekantipur.com/news/2020/05/13/158935664674764f.html "16,984 pieces of health items"

NEPAL (continued)

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (Doctors, Training Manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Loan/debt restructuring	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
May 13, 2020	China International Culture Communication Center	Not specified	Donation			1,000 sets of medical protective clothing, 3,000 pairs of medical goggles					http://news.sznews.com/content/mb/2020-05/13/content_23149525.htm
May 26, 2020	Tibet Nyingchi	Pokhara	Donation		100 non-contact infrared thermometers	10,000 masks, 300 PPEs, 5,000 pairs of disposable rubber gloves, 1,000 disposable medical caps, 300 medical protective masks, 300 medical isolation goggles, 300 medical isola- tion masks, 1,000 medical isolation shoe covers					http://www.linzhi.gov.cn/linzhi/xwzx/202005/6e36b27eb8247aba55db-2c048a1ae88.shtml
May 2020	Zhejiang Luban Alumni Association	Not specified	Donation			490,000 masks, protective clothing, goggles, medical gloves, protective masks					https://baijiahao.baidu.com/s?id=1678945617276176724&wfr=spider&for=pc
July- August 2020	Nepal Chinese Temple/Shenzhen Nazi Charity Foundation	Lumbini Development Trust/Trans- Himalayan Charity Foundation	Donation			620,000 masks					https://baijiahao.baidu.com/s?id=1678945617276176724&wfr=spider&for=pc
August 2, 2020	Overseas Chinese Association in Nepal/ Xian Yaji Academy	Village in Rasuwa	Donation						170 households, in which each villager received 25 kg of rice and 1,000 NPR cash		https://baijiahao.baidu.com/s?id=1674145893642154366&wfr=spider&for=pc
August 4, 2020	Nanjing City	Kathmandu City	Donation		5,000 testing kits, 2 nucleic acid amplification and detection analyzers, 5,000 sampling kits						http://wb.nanjing.gov.cn/xwz/202008/t20200804_2321071.html

NEPAL (continued)

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (Doctors, Training Manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Loan/debt restructuring	COVID			
									Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source	
August 2020	Shenzhen Kingworld Group	Not specified	Donation			200,000 disposable medical masks						https://baijiahao.baidu.com/s?id=1678945617276176724&wfr=spider&for=pc
August 2020	Jiangxi Heying Pharmaceutical Co. Ltd.	Not specified	Donation			100,000 disposable medical masks; 6,000 N95 masks						https://baijiahao.baidu.com/s?id=1678945617276176724&wfr=spider&for=pc
March 2021	China Railway Construction Corporation 14th Bureau	Moonlight Children's House	Donation			4,200 masks			School supplies			https://www.163.com/dy/article/G590RHRJ0514R9KD.html
March 2021	China	Nepal	Donation				800,000 doses of Sinopharm - grant (probably)					https://www.reuters.com/business/healthcare-pharmaceuticals/china-gift-1-million-covid-19-vaccine-doses-nepal-2021-05-26/
June 2, 2021	China	Nepal	Donation				1,000,000 doses of Sinopharm vaccine					https://www.business-standard.com/article/current-affairs/nepal-receives-800-000-doses-of-coronavirus-vaccine-from-china-121060200071_1.html
July 9, 2021	China	Nepal	Sale				Undisclosed amount of Sinopharm					http://www.xinhuanet.com/english/2021-07/09/c_1310052208.htm
July 16, 2021	China	Nepal	Donation				1,600,000 doses of Sinopharm donation pledged					https://kathmandupost.com/national/2021/07/16/china-to-donate-additional-1-6-million-doses-of-covid-19-vaccines-to-nepal
July 16, 2021	China	Nepal	Sale				4,000,000 doses of Sinopharm/ Vero Cell bought, 800,000 delivered					https://kathmandupost.com/national/2021/07/16/china-to-donate-additional-1-6-million-doses-of-covid-19-vaccines-to-nepal

SRI LANKA

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Financial Assistance	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
January 29, 2020	Zhejiang Shuren University	University of Sri Jayawardenapura	Donation		8,000 masks						https://www.zjshu.edu.cn/info/1042/7887.htm
March 2020	China	Sri Lanka					\$500,000,000 loan				https://www.thehindu.com/news/international/china-ex-tends-500-million-loan-to-lanka/article34305277e
March 26, 2020	Sinopec	Sri Lanka Embassy in China	Donation		10,000 medical masks						http://www.sinopecgroup.com/group/xwzx/gsyw/20200331/news_20200331_370350709722.shtml
March 28, 2020	AVIC (Aviation Industry Corporation of China) International	Colombo Police Department	Donation		3,000 masks						https://www.imsilkroad.com/news/p/407761.html
March 29, 2020	Kaison (Xiament)	Sri Lanka Embassy in China	Donation		10,000 disposable protective masks					Hopeng tea products worth 100,000 yuan	http://fj.sina.com.cn/news/b/2020-03-30/detail-imxsth2593881.shtml
March 31, 2020	Xiangyuan County/China International Chamber of Commerce for the Private Sector	Business and Industry Association of Sri Lanka	Donation		20,000 face masks, 2,000 N95 masks, 2,000 protective suits, 200 quarantine suits						http://www.xiangyuan.gov.cn/xwzx/jrxy/202004/t20200402_1944193.html
April 1, 2020	Chinese Embassy	Health Ministry	Donation		1,008 nucleic acid diagnostic kits (test kits)	50,000 medical masks					https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zw/jg_665342/zwbd_665378/t1765095.shtml
April 1, 2020	China Metallurgical Group Corporation	Prime Minister Office	Donation							"Anti-epidemic supplies"	http://www.xinhuanet.com/world/2020-04/03/c_1210540936.htm
April 1, 2020	Chongqing Beian Electric Engineering Equipment	Singer (Sri Lanka) PLC	Donation		20,000 medical masks						https://www.cndc.org.cn/mjzy/tztl/hdzt/kjyq_mjzxd/_1471376/1510021/index.html
April 1, 2020	Alibaba Foundation and Jack Ma Foundation	Colombo Department of Health	Donation		100,000 KN95 masks						https://www.163.com/dy/article/F97C0LQ00525TCS0.html

SRI LANKA (continued)

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Financial Assistance	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
April 17, 2020	Licheng City	Sri Jayawardenapura- Kotte	Donation		100 ear thermometers	20,000 disposable medical masks					http://fj.sina.com.cn/news/2020-04-17/detail-ir-cuyvh8331963.shtml
April 23, 2020	Sichuan	Western Province	Donation			Medical surgical masks, medical protective clothings					https://cbgc.scol.com.cn/home/275213?from-related-news
April 28, 2020	Chinese government	Ministry of Health and Indigenous Medicine	Donation		20,016 nucleic acid diagnostic kits	10,000 medical protective face masks, 10,000 disposable coveralls, 1,000 medical goggles, 5,000 single-use rubber surgical gloves					http://www.dinamina.lk/2020/04/28/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%D%E0%B7%8A/94278/%E0%B6%A0%E0%B7%93%E0%B6%B1-%E0%B6%BB%E0%B6%A2%E0%B6%BA%E0%B7%99%E0%B6%B1%E0%B7%8A-%E0%B6%B8%E0%B7%92%E0%B6%BD%E0%B6%9A-%E0%B6%86%E0%B6%BB%E0%B6%9A%E0%B7%82%E0%B7%92%E0%B6%AD-%E0%B7%84%E0%B7%8F-%E0%B7%80%E0%B7%9B%E0%B6%AF%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BA-%E0%B6%8B%E0%B6%4E0%B6%9A%E0%B6%BB%E0%B6%AB
May 26, 2020	Chinese embassy	Education Minister				125,000 face masks					https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zwjg_665342/zwbdt_665378/t1783538.shtml
June 2, 2020	China Machinery Import & Export Corp.	Ministry of Civil Transportation	Donation			75,000 masks of various types, 500 sets of protective clothing, 1,000 pairs of goggles					https://www.chinacourt.org/index.php/article/detail/2020/06/id/5282457.shtml

SRI LANKA (continued)

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Financial Assistance	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
June 3, 2020	Hangzhou Hikvision Digital Technology Co. Ltd in coordination with IT Gallery Computers Pvt. Ltd. (SL Company)	Bandaranaike International Airport	Donation		Temperature-testing heat camera						http://www.dinamina.lk/2020/05/27/%E0%B7%80%E0%B7%80%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%8A%E0%B7%8F%8F%E0%B6%B4%E0%B7%8F%8F%E0%B6%8B%E0%B7%83%E0%B6%9A/95974/ft-gallery-%E0%B7%83%E0%B7%84%E0%B7%8F%E0%B6%8A-%E0%B6%BB6%E0%B6%AB%E0%B7%8A%E0%B6%A9%E0%B7%8F%E0%B6%BB%E0%B6%B1%E0%B7%8F%E0%B6%8A-%E0%B6%A2%E0%B7%8F%E0%B6%8A-%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%8A%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B6%AD%E0%B6%BB-%E0%B6%9C%E0%B7%84%E0%B7%80%E0%B6%B1%E0%B7%8A%E0%B6%AD%E0%B7%9C%E0%B6%A7%E0%B7%8B7%84%E0%B6%8A-%E0%B7%9C%E0%B6%A7
June 2020	Ma'an shan Local Government	Sri Lanka China Association	Donation		5,000 disposable medical masks						http://news.hmr.cn/202007/03/130634.html
July 24, 2020	Zhejiang Shuren University	University of Sri Jayawardenapura	Donation		10,000 anti-epidemic masks						https://www.zjst.edu.cn/info/1042/7837.htm
September 15, 2020	China	Sri Lanka	Donation (note: this could be cumulative)		73,000 testing kits	4,500,000 face masks, 54,000 PPE suits				"Other equipment"	http://www.dinamina.lk/2020/09/15/%E0%B6%84%E0%B7%94%E0%B6%AD%E0%B7%8A/104095/%E0%B7%81%E0%B7%8A%E2%80%8D%E0%B6%BB%E0%B7%93-%E0%B6%BD%E0%B6%82%E0%B6%9A%E0%B7%8F-%E0%B6%AD%E0%B7%93%E0%B6%B1-%E0%B7%83%E0%B6%B6%E0%B6%83%E0%B6%AD%E0%B7%8F-%E0%B6%86%E0%B6%BB%E0%B7%8A%E0%B6%9A%E0%B6%A7-%E0%B6%B4%E0%B6%88%E0%B6%A9%E0%B7%8A-%E0%B7%83%E0%B7%93%E0%B6%88%E0%B7%8F-%E0%B7%80%E0%B7%93-%E0%B6%B1%E0%B7%91

SRI LANKA (continued)

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Financial Assistance	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
October 12, 2020	China	Sri Lanka						\$90,000,000 grant			https://www.thehindu.com/news/international/sri-lanka-in-talks-to-secure-500-mm-in-chinese-loans/article32837581.ece
October 27, 2020	Chinese Embassy	Sri Lanka	Donation		25,000 PCR test kits						http://www.dinamina.lk/2020/10/24/%E0%B6%B4%E0%B7%94%E0%B7%80%E0%B6%AD%E0%B7%8A/107404/%E0%B6%A0%E0%B7%93%E0%B6%B1%E0%B6%BA%E0%B7%99%E0%B6%B1%E0%B7%8A-%E0%B6%B8%E0%B7%99%E0%B6%BB%E0%B6%A7%E0%B6%A7%pcr-%E0%B6%9A%E0%B6%A7%E0%B6%0%B7%8A%E0%B6%A7%E0%B6%0%B7%8A
November 19, 2020	Linfen Local Government	Anuradhapura	Donation			30,000 disposable medical anti-epidemic masks					https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_10065256
March 18, 2021	Beijing, Shanghai, and Chengdu	Colombo	Donation		Testing reagents, ventilators	Masks, protective clothing					https://www.fmprc.gov.cn/ce/ce/ik/cnn/xwdt/t1862319.htm
March 2021	Ma'an Shan Local Government	Sri Lanka China Association	Donation						Funds and donations to drop out school children		http://ahfao.ah.gov.cn/xwzx/wsdt/120274401.html
March 22, 2021	Demai International (Shandong)	Sri Lanka Embassy in China	Donation		30 sets of flat face mask-making machines, 60 sets of welding earband machines, altogether a value of 17.64 million yuan						http://ex.chinadaily.com.cn/exchange/partners/82/rss/channel/cn/columns/sz8sm/stories/WS60598225a3101e7ce974557e.html
March 2021	China	Sri Lanka						\$1.5 billion USD currency swap deal			https://www.thehindu.com/news/international/sri-lanka-secures-15-bn-chinese-loan/article34144236.ece
March 2021	China	Sri Lanka	Donation				600,000 Sinopharm vaccines				https://timesofindia.indiatimes.com/world/rest-of-world/sri-lanka-gets-2nd-vaccine-donation-from-china/articleshow/82965756.cms
April 12, 2021	China	Sri Lanka						\$500,000,000 loan			https://www.thehindu.com/news/international/china-extends-500-million-loan-to-lanka/article34305277.ece

SRI LANKA (continued)

Date	From	To	Donation/ Sale	Medical Expertise (doctors, training manuals)	Medical Equipment	Medical Clothing	Vaccines	Financial Assistance	COVID Infrastructure (field hospital, etc.)	Other	Source
May 26, 2021	China	Sri Lanka	Donation				500,000 Sinopharm vaccines				https://timesofindia.indiatimes.com/world/rest-of-world/sri-lanka-gets-2nd-vaccine-donation-from-china/articleshow/82965756.cms
July 16, 2021	China	Sri Lanka	Sale				6,000,000 Sinopharm doses bought; 2,000,000 bought doses to be delivered in the third week of July; 2,000,000 more doses to be bought in the last week of July				https://www.thehindu.com/news/international/china-to-pump-in-more-vaccines-as-sri-lanka-widens-coverage/article35365446.ece
July 27, 2021	China	Sri Lanka	Donation				1,600,000 Sinopharm doses				https://twitter.com/GotabayaR/status/1419996008272916481

Appendix 4

Chinese Education Initiatives With Focus Countries

NEPAL

Culture and Education Cooperation

- Kathmandu University Confucius Institute
 - Founded in 2007 in cooperation with Hebei University of Economics and Business
 - Until 2017, this center has taught Mandarin for over 20,000 Nepali students
 - It currently has four Chinese teachers with unknown number of volunteers
- Confucius Classroom (affiliated to Kathmandu University Confucius Institute)
 - Opened in Nepal Academy of Tourism and Hotel Management in 2016
- Tribhuvan University Confucius Institute
 - Received permission in April 2020 in cooperation with East China University of Technology and Qinghai Nationalities University
- Learning Realm International School Confucius Classroom
 - Opened in 2011 in cooperation with Beijing International Chinese College
- China Radio International Radio Confucius Classroom
 - The radio program teaches Mandarin and discusses news in China
- Hainan College of Vocation and Technique Nepal Campus
 - Opened in 2019, offering courses in hotel management
- Qingdao Electronics School Nepal Campus
 - Opened in January 2020

Scholarships

Up to 2019, Chinese government has sponsored 3,000 students from Nepal with 100 new scholarship holders added in 2019. The total number of Nepali students in China in 2019 was more than 6,400.

Joint Degree Program

- Master's in Public Health: Kathmandu University School of Medical Sciences-Nanjing Medical University

Joint Research Center

- Himalayan Hydropower Research Center: Kathmandu University-Wuhan University
- Kathmandu Center for Research and Education: Chinese Academy of Science-Tribhuvan University
- Nepal Research Center: Yunnan Nationalities University-Tribhuvan University
- Nepal Research Center: Zhejiang Gongshang University

Student Exchange Program

- Northwestern Polytechnical University-Tribhuvan University

MoU on Cooperation

- Tribhuvan University-Yunnan University
- Central South University Xiangya Nursing School-Bharatpur City
- China Federation of Literary and Art Circle-Nepal Academy
- University of South China-Pokhara University
- Leshan Normal University-Nepal Institute for Strategy Studies
- Sun Yat-Sen University-Nepal Health Research Council
- Central South University-Nepal Ministry of Health and Population

Research Project

- China-Nepal Joint Experiment of RETROFIT Sponsored by International Center for Collaborative Research on Disaster Risk Reduction

BANGLADESH

Culture and Education Cooperation

- North South University Confucius Institute
 - Opened in 2006 in cooperation with Yunnan University
 - Up to 2015, it offered Mandarin courses to more than 12,000 Bangladeshi students
 - It currently has 2 full-time, 1 part-time, and 4 voluntary Chinese teachers
- University of Dhaka Confucius Institute
 - Opened in 2016 in cooperation with Yunnan University
- Shanto-Mariam University of Creative Technology Confucius Classroom
 - Opened in 2010 in cooperation with China Radio International
 - Has both a radio program and an in-person Chinese classroom
- Under Negotiation: Luoyang Normal University Bangladesh Campus in cooperation with Comilla University

Scholarships

- Chinese government offered 52 slots for scholarships to study in China in 2019
- Technical and Vocational Education and Training (TVET) scholarship program
- This program began to recruit students from Bangladesh since 2017 and offered scholarships for 1,149 students and 50 candidates for master and PhD programs in 2017 and 2018. In 2019, the program estimated to award 300 students with scholarships.

Joint Degree Program

- Wuhan Textile University-Southeast University; BGMEA University of Fashion & Technology

MoU

- Shenyang Sports University-Bangladesh Institute of Sports
- Huazhong Agricultural University-University of Rajshahi
- Guangdong University of Foreign Studies-Dhaka University (agreement on cooperation but no mention of MoU)
- Yunnan University of Finance and Economics-Eastern University-Southeast University
- University of International Business and Economics-Bangladesh University of Professionals
- Beijing University of Foreign Studies-Dhaka University
- Kunming Botanical Research Institute-Dhaka University
- Research Center for Eco-Environmental Sciences-Bangladesh University of Engineering and Technology

Joint Center

- Center for Chinese Language and Culture: Yunnan Normal University-Eastern University
- Center for Chinese and Bangladesh Studies: Yunnan University-Dhaka University

SRI LANKA

Culture and Education Cooperation

- Colombo University Confucius Institute
 - Opened in 2016 in cooperation with Beijing Foreign Studies University and Yunnan Honghe University
 - It currently has 4 Chinese teachers (no information on volunteers)
- Kelaniya University Confucius Institute
 - Opened in 2007 in cooperation with Chongqing Normal University
 - It currently has 3 Chinese teachers (no information on volunteers)

- China Radio International Confucius Classroom
 - Opened in 2009 in cooperation with a local Sri Lanka audience association
 - Offered courses in cooperation with China Construction Third Engineering Bureau
- Confucius Classroom at Sabaragamuwa University of Sri Lanka
 - Began to operate in early 2020 in cooperation with Huanggang Normal University
- Dalian Maritime University Sri Lanka Campus
 - Opened in 2017

Scholarships

- 24 students from Sri Lanka received scholarships from the Chinese government to study in China

Joint Center

- China-Sri Lanka Water Technology Research and Demonstration Center: Chinese Academy of Sciences-University of Peradeniya
- Huaqiao University Maritime Silk Road South Asian Research Center

MoU

- University of Sanya-Horizon College of Business and Technology
- China Buddhist Academy Putuoshan College-Kelaniya University
- Leshan Normal University-Pathfinder Foundation
- KAATSU International University Sri Lanka-Yunnan University of Finance and Economics
- Shandong Foreign Trade Vocational School-Sri Lanka National Institute of Labor Studies

Appendix 5

Chinese Training Programs for Focus Countries

NEPAL

Training Programs/Student Exchanges

Year	Organizer	Type of Organizer	Program	Number of Participants
2017	Sichuan Association for Civil Engineering	Quasi-NGO	China (Sichuan Province)-Nepal Cultural Heritage Restoration Seminar	20
2018	Shanyuan Foundation	NGO	Job training program for Nepali adults (computer use), first class	20
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on Mandarin and Chinese culture at Kathmandu	100
2019	Shanyuan Foundation	NGO	Job training program for Nepali adults (computer use), second class	25
	Shanyuan Foundation	NGO	Job training program for Nepali adults (computer use and Mandarin), third class	20
	China Foundation for Poverty Alleviation/Laoniuxiongmei Foundation (joined in 2021)	Quasi-NGO	Electricians and plumbers training program at Kathmandu in cooperation with Chinese companies in Nepal	75 for each year aims for 3 years

NEPAL

Training Programs for Officials

Year	Organizer	Type of Organizer	Program	Number of Participants
2015	Ministry of Foreign Affairs/China Youth University of Political Studies	Central government/party organization	Seminar for young Nepali officers in the Communist Party (United Marxist-Leninist)	20
2016	Sichuan government	Local government	Nepali health officers' seminar in Sichuan	19
	Qingdao Communist Youth League School	Party organization	Seminar for young Nepali officers (no party affiliation specified)	20
	Sichuan University	Academia	Advanced seminar on government affairs (first class)	15
	Sichuan University	Academia	Advanced seminar on government affairs (second class)	15
	Sichuan University	Academia	Advanced seminar on government affairs (third class)	20
2017	Panzhihua College	Academia	Nepali health officers' seminar in Sichuan	35
	Tibet Foreign Affairs Office/Xizang Minzu University	Local government/academia	Seminar for young Nepali officers (no party affiliation specified)	N/A
	Local governments across China	(no main organizer mentioned, the students just travel around China)	Seminar on anti-corruption	N/A
2018	Tibet Foreign Affairs Office/Xizang Minzu University	Local government/academia	Seminar for young Nepali officers (no party affiliation specified)	9
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on anti-corruption	21
	Supreme Court of PRC	Central government	Seminar for Nepali judges	N/A
	General Administration of Press and Publication	Central government	Seminar on translation	N/A

NEPAL

Training Programs for Officials (continued)

Year	Organizer	Type of Organizer	Program	Number of Participants
2019	Tibet Foreign Affairs Office/ Xizang Minzu University	Local government/academia	Seminar for young Nepali officers (no party affiliation specified)	N/A
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on anti-corruption	Around 20
2020	Tibet Foreign Affairs Office/ Xizang Minzu University	Local government/academia	Seminar for young Nepali officers (claimed to be coming from different political parties)	30

BANGLADESH

Training Programs/Student Exchanges

Year	Organizer	Type of Organizer	Program	Number of Participants
2015	Ministry of Commerce/Public Safety	Central government	Seminar on public safety management for Bangladesh	20
	Chinese Embassy in Bangladesh/ Yunnan Provincial government	Embassy and local government	Visiting program for think tank scholars from Bangladesh	6
2016	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on natural disaster response for Bangladesh	23
	National Academy of Governance	Party organization	Workshop for senior civil servants from Bangladesh	N/A
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on customs management for Bangladesh	17
2017	Ministry of Public Safety	Central government	Seminar on public safety and anti-terrorism for Bangladesh	20
	Chinese Embassy in Bangladesh	Central government	2nd China-Bangladesh senior civil service officials seminar	60
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on alleviating poverty in Bangladesh	30
2018	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on PPP project management in Bangladesh	27
	N/A		Seminar on smart grid and urban grid upgrade for Bangladesh	N/A
	Shandong Police College (purveyor) Supposed to be initiated by Ministry of Public Safety though		Seminar for Bangladesh senior police officers	N/A
2019	Huazhong University of Science and Technology	Academia	Seminar for senior officials of Bangladesh Ministry of Public Administration	32
	Quanzhou Medical College	Academia	Seminar on maritime resources management and "blue" economy development for Bangladesh	N/A
	Ministry of Commerce/State Council Information Office	Central government	Seminar for Bangladesh media practitioners	19
	Ministry of Public Safety	Central government	BRI seminar on security management	15
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on public administration for Bangladesh	20
	N/A		Seminar for Bangladesh junior and senior police officers	10+
2021	Supreme Court	Central government	Seminar for Bangladesh judges	N/A
	Yunan University	Academia	Bangladesh Foreign Service Academy online Mandarin seminar	N/A

SRI LANKA

Training Programs

Year	Organizer	Type of Organizer	Program	Number of Participants
2015	Ministry of Public Safety	Central government	Seminar for junior and senior policemen from Sri Lanka	14
2016	Yunan Police College	Local government	Seminar on internet crime prevention and detection for Sri Lanka	N/A
	Sri Lanka Ministry of Public Administration/Beijing Foreign Studies University	Foreign government/academia	BRI seminar for Sri Lanka senior officials	30
	Sinohydro 14th Bureau	State-owned enterprise	Training course on hydropower operation and maintenance	N/A
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on condiment plantation and production	N/A
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on agricultural information technology application	20
	Chinese Embassy in Sri Lanka	Embassy	Dentist training for Chinese Sri Lankans	6
2018	Chinese Academy of Science	Academia	Seminar on field epidemiology	10
	China Harbor/Changsha University of Technology	State-owned enterprise/academia	Seminar on port and shipping engineering	N/A
2019	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on transportation infrastructure planning and development	19

MALDIVES

Training Programs/Student Exchanges

Year	Organizer	Type of Organizer	Program	Number of Participants
2014	Ministry of Commerce/Ministry of Public Safety	Central government	Seminar on police affairs for Maldives police	20
2015	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on solar energy appliance and management	20
	Not specified	Central government	China-Maldives seminar on police affairs	20
2016	Chinese Embassy in Maldives/National Academy of Governance	Central government/party organization	Overseas seminar on public management for officials from Maldives	409
2017	Chinese Academy of Discipline Inspection and Supervision	Central government/party organization	Seminar on anti-corruption for Maldives officials	N/A
2018	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on strategic planning of human resources for Maldives officials	19
	Ministry of Commerce/National Academy of Governance	Central government/party organization	Overseas seminar on public management for officials from Maldives	19
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on smart sanitation and harmless treatment of garbage for Maldives	19
	Hainan Department of Commerce	Local government	Seminar on tourism management professional cultivation	11
2019	Shandong provincial government	Local government	Seminar on anti-corruption for Maldives officials	20
	Ministry of Commerce	Central government	Seminar on public management for officials from Maldives (two classes)	N/A
	Chinese Embassy in Maldives/National Academy of Governance	Central government/party organization	Overseas seminar on public management for officials from Maldives	N/A
	Jiangxi provincial government (purveyor)	Local government	Seminar for local representatives of Maldives	N/A
	Ministry of Commerce/Ministry of Public Safety	Central government	Seminar on criminal investigation capability for Maldives police	20

Appendix 6

Citations for Figure 9, “Top Sources of FDI in Focus Countries”

Foreign Investment & External Debt (FIED) Division, Statistics Department, Bangladesh Bank; Government of Nepal, Ministry of Industry, Commerce and Supplies, Department of Industry, Planning, Monitoring & Industrial Statistics Section, Industrial Statistics for FY 2019/20 <https://www.doind.gov.np/uploads/notices/Notices-20210424190332609.pdf>; “Annual Report 2017,” Central Bank of Sri Lanka, 2018, <https://www.cbsl.gov.lk/en/publications/economic-and-financial-reports/annual-reports/annual-report-2017>; “Annual Report 2020,” Central Bank of Sri Lanka, April 2021, <https://www.cbsl.gov.lk/en/publications/economic-and-financial-reports/annual-reports/annual-report-2020>.

Appendix 7

China-Focus Country Interactions Between Governments and Political Parties

Party
 Government
 Hybrid

NEPAL

Date	Type	Topic	China	Nepal	Content	Note	Source
March 21, 2016	Meeting	Political/party affairs	Chairman of International Department of Communist Party of China (IDCPC) Tao Song	Chairman of Nepal Communist Party/PM Oli	Discussed inter-party cooperation/bilateral relations		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114068.html
August 18, 2016	Meeting	Political/party affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Special envoy of PM, Krishna Bahadur Mahara (was in Maoist faction)	Discussed inter-party cooperation/bilateral relations		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114337.html
March 26, 2017	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	PM Pushpa Kamal Dahal	Inter-party/bilateral cooperation		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114680.html
September 8, 2017	Meeting	Political/party affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Vice PM/Foreign minister Krishna Bahadur Mahara	Bilateral cooperation/BRI	Mahara: Nepal follows "One China Policy" and does not allow any faction to carry on anti-China operation in Nepal	https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114922.html
December 20, 2017	Meeting	Political/party affairs	Delegation of CCP officials led by President of CSSA, Weiguang Wang	Former PM Sher Bahadur Deuba	Introduce 19th National Congress of CPC		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115129.html
February 19, 2018	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Chairman of Nepal Communist Party/PM Oli, Chairman of Maoist Communist Party Pushpa Kamal Dahal, Chairman of Nepali Congress Sher Bahadur Deuba, and Chairman of Federal Socialist Forum, Upendra Yadav	Discussed inter-party cooperation/bilateral relations	IDCPC's trip to Nepal was part of campaign to introduce the gist of 19th National Congress of CCP	https://www.idcpc.org.cn/ztwy/zytz/sjdxj_1/dwxjt/gyzxt/nbe/xw/201912/t20191226_136238.html
April 3, 2018	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Delegation of Federal Socialist Forum	Inter-party/bilateral relations		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115215.html
April 9, 2018	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yajun Wang	Former PM Madhav Kumar Nepal	Inter-party/bilateral relations		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115222.html
May 28, 2018	Meeting	Party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Members of Central Commission of Nepal Communist Party	Celebration and seminar of 200th anniversary of Karl Marx's birth		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115322.html
July 29, 2018	Meeting	Political/Party affairs	Delegation of CCP officials led by Vice Chairman of IDCPC, Yajun Wang	PM Oli	Inter-party/bilateral relations		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115430.html
September 13, 2018	Meeting	Political/Party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Hongshan Qian	Delegation of Nepali Congress	Inter-party/bilateral relations		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115501.html

NEPAL (continued)

Date	Type	Topic	China	Nepal	Content	Note	Source
September 18, 2018	Meeting	Political/party affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Chairman of Nepal Communist Party, Pushpa Kamal Dahal	Inter-party/bilateral cooperation		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_115520.html
September 20, 2018	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Hongshan Qian	Delegation of Nepal Communist Party led by former vice PM Narayan Kaji Shrestha	Inter-party/bilateral cooperation		https://www.idcpc.org.cn/ldt/201912/t20191216_115529.html
November 23, 2018	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Permanent member of Central Commission of Nepal Communist Party, Subhas Nemwang	Bilateral relations and party cooperation		https://www.idcpc.org.cn/ldt/201912/t20191216_115642.html
February 26, 2019	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Delegation of Nepal Communist Party	Bilateral relations/BRI	The meeting is part of briefing on China's ethnic policy that took place in Xinjiang	https://www.idcpc.org.cn/ztwy/hytl/ztjxh2019/hj0227/201902/t20190228_125551.html
April 1, 2019	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Delegation of Nepal Communist Party	Bilateral relations and party cooperation		https://www.idcpc.org.cn/ldt/201912/t20191216_115814.html
April 10, 2019	Seminar	Political/party affairs	Central Party School	Delegation sent by Nepal Communist Party	"Rule of Law within CCP"		https://www.ccps.gov.cn/bmxw/201904/t20190410_130862.shtml
July 4, 2019	Meeting	Political/party affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Foreign minister Pradeep Kumar Gyawali	Inter-party/bilateral cooperation/territorial integrity	Song Tao: CPC supports Nepal to protect territorial integrity and maintain the independence of foreign policy	https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_115945.html
September 2019	Meeting	Political/party affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	President, PM, Secretary of Communist Party	Bilateral relations/party cooperation		https://www.idcpc.org.cn/ztwy/zytz/tyn2019_1/fwjj/201909/t20190925_123034.html
September 2019	Meeting	Political/party affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	President, PM, Secretary of Communist Party	Bilateral relations/party cooperation		https://www.idcpc.org.cn/ztwy/zytz/tyn2019_1/fwjj/201909/t20190925_123034.html
October 25, 2019	Meeting	Political/party affairs	Vice president of Central Party School, Zhanmin Zhen	Principal of Nepal Communist Party school, who is also vice PM and head of DoD	Cooperation between two parties	Officials from CPC International Department (IDCPC) also attended	https://www.ccps.gov.cn/bmpd/gjzhz/xwdt/201910/t20191025_135176.shtml
April 2020	Video conference	COVID-19	IDCPC	Secretary of Nepal Communist Party	Experience on fighting against COVID-19	Other party leaders across Asia attended the conference	https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/202004/t20200430_138441.html
April 29, 2020	Video conference	COVID-19	IDCPC officials/ Public health experts	Nepal Communist Party leaders/public health experts	Shared experience on fighting against COVID-19/ Inter-party cooperation/ bilateral relations		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/202004/t20200430_138441.html

NEPAL (continued)

Date	Type	Topic	China	Nepal	Content	Note	Source
June 19, 2020	Video seminar	Political/party affairs	Chairman of IDCPC Tao Song, Secretary of CCP of Tibet Yingjie Wu	Chairman and Secretary of Nepal Communist Party, Pushpa Kamal Dahal and Giriraj Mani Pokharel	Party/statecraft		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/202006/t20200620_138901.html
September 30, 2020	Video conference	Political/party affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Secretary of Nepal Communist Party	Socialism under COVID-19	15 left-wing parties leaders from South Asia also attended	https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/202009/t20200930_140242.html
October 20, 2020	Video conference	Political/party affairs	Chairman of IDCPC Tao Song, Secretary of CCP of Tibet Yingjie Wu	Chairman of Federal Parliament of Nepal, Chairman of Nepal Communist Party, Party leader of Nepal Socialist Party	Party communication mechanism on China-Nepal cooperation over Himalayas network		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/202010/t20201020_140474.html
November 3, 2020	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Ambassador to China			https://www.idcpc.org.cn/lldt/202011/t20201104_140567.html
December 11, 2020	Video conference	Political/party affairs	Ambassador to Nepal, Yanqi Hou; Chairman of Foreign Affairs Office of Tibet, vice president of Tibet Party School	Young officials	6th seminar for Nepali young officials		http://np.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1839498.htm
January 28, 2021	Meeting	Political/party affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Nepali Ambassador to China	Discussed inter-party cooperation/bilateral relations		https://www.idcpc.org.cn/lldt/202101/t20210129_141301.html

BANGLADESH

Date	Type	Topic	China	Bangladesh	Content	Note	Source
December 2, 2017	Meeting	Political affairs	Assistant to Chairman of IDCPC, Yajun Wang	Secretary of Bangladesh Peace Council	Bilateral relations	Former Australian foreign minister Bob Carr also attended	https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115078.html
December 7-8, 2017	Meeting	Party/political affairs	Delegation of CPC officials led by Assistant to Chairman of IDCPC, Yajun Zhou	General Secretary of Awami League, Obaidul Quader and Chairperson of Nationalist Party, Khaleda Zia/other politicians, journalists, think tanks, and business/labor associations	Introduce the results of 19th National Congress of CCP		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115099.html
February 25, 2019	Meeting	Party/political affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yazhou Guo	Vice speaker of parliament/ leader of Awami League	Inter-party cooperation/ bilateral relations/BRI	The meeting is part of briefing on China's ethnic policy that took place in Xinjiang	https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115748.html
March 21, 2019	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Leader of Awami League/ PM Sheikh Hasina	Inter-party cooperation/ bilateral relations/BRI		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_115790.html
March 22, 2019	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Deputy general secretary of Awami League	Inter-party cooperation/ bilateral relations/BRI		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_115792.html
March 22, 2019	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Left wing party leaders in opposition	Inter-party cooperation/ bilateral relations/BRI		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_115791.html
July 5, 2019	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Leader of Awami League/ PM Sheikh Hasina	Inter-party cooperation/ bilateral relations/BRI		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_115946.html
September 6, 2019	Meeting	Party/political affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yazhou Guo	President of Workers Party Rashed Khan Menon	Inter-party cooperation/ bilateral relations/BRI		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_116022.html
February 4, 2020	Phone call	COVID-19	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Foreign Minister Momen, Foreign Secretary, Permanent Secretary of Health and Family Welfare	Introduced the situation of COVID-19 in China		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1739927.htm
February 26, 2020	Media	COVID-19	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Health and Family Welfare, Zahid Maleque	Press conference about COVID-19 and bilateral cooperation on COVID-19		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1749538.htm
March 23, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Health and Family Welfare, Zahid Maleque	Discussed the cooperation between the two countries during the pandemic		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1759972.htm
April 7, 2020	Phone call	Political affairs	Foreign Minister Wang	Foreign Minister Momen	Bilateral relations/COVID/ Rakhine State Problem		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1767275.htm
April 2020	Video conference	COVID-19	Professor Wenhong Zhang	Bangladesh Ministry of Health	Shared experience on fighting against COVID-19		http://bd.chineseembassy.org/chn/zmjw/t1774898.htm

BANGLADESH (continued)

Date	Type	Topic	China	Bangladesh	Content	Note	Source
May 19, 2020	Video conference	COVID-19	Vice Chairman of IDPCPC, Yazhou Guo, health officials and experts from Hubei	Senior officials of Awami League, Minister of government health and family welfare	COVID, economic recovery and BRI		https://www.idcpc.org.cn/ldt/202005/t20200520_138501.html
June 20, 2020	Media	COVID-19	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	RTV/Minister of Health and Family Welfare, Zahid Maleque	Jointly interviewed by RTV about COVID-19/Chinese health experts delegation/ BRI		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1790776.htm
July 20, 2020	Video conference	COVID-19/ Political/ Economic affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Secretary of Ministry of Finance Economic Relations Bureau	COVID-19 and economic recovery		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1799297.htm
July 22, 2020	Video conference	COVID-19/ Political affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Information, Muhammad Hasan Mahmud	Cooperation in media industry and COVID-19		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1800155.htm
August 16, 2020	Video conference	Political affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Foreign Affairs, AK Abdul Momen & Minister of Justice, Anisul Huq	Participated in an memorial meeting for Sheikh Mujibur Rahman	Ambassadors from various countries also attended	http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1806738.htm
August 20, 2020	Ceremony	Cultural affairs/ COVID-19	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Bangladeshi people	Awarded winners for China-Bangladesh Poster Competition		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1807728.htm
August 22, 2020	Video conference	Political affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Center for Research and Information/Awami Leagues' officials/Minister of Foreign Affairs, AK Abdul Momen	Attended an online panel in memorial of Sheikh Mujibur Rahman		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1808390.htm
September 3, 2020	Meeting	Political affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Chairman of Parliament's standing committee on Ministry of Foreign Affairs, Muhammad Faruk Khan	Cooperation in COVID-19 and natural disaster		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1811883.htm
September 11, 2020	Meeting	Political affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Chairman of Parliament's standing committee on Ministry of Housing and Public Works, Eng. Mosharraf Hossain	COVID-19 and infrastructure		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1814227.htm
September 28, 2020	Video conference	Political affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Bangladesh National Defense Academy	Delivered a speech about Chinese foreign policy	Military officials from China, Bangladesh, Oman, Nigeria, Mali, Tanzania, India, Nepal, Saudi Arabia, Indonesia, Sri Lanka, Egypt, Pakistan, and other countries attended the event	http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1819545.htm

BANGLADESH (continued)

Date	Type	Topic	China	Bangladesh	Content	Note	Source
September 30, 2020	Video conference	Political/party affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Leaders of Bangladesh Communist Party (Marxist-Leninist), Labor Party, Bangladesh Nationalist Party, Jatiya Samajtantrik Dal	Delivered a speech about CCP's reign and accomplishment		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1820498.htm
October 4, 2020	Media	Political affairs	President Xi, Premier Li and Foreign Minister Wang	President Hamid and PM Hasina	Published messages of leaders from each country on 45th anniversary of establishing diplomatic relationship		http://bd.chineseembassy.org/chn/zmjw/t1822410.htm
October 11, 2020	Meeting	COVID-19/Political/Economic affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Foreign affairs, Momen	Political, economic, and cultural cooperation after the pandemic		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1823194.htm
October 13, 2020	Meeting	Economic affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Posts, Telecommunications and Information Technology, Mustafa Jabbar	Potential cooperation in information technology		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1823491.htm
October 14, 2020	Video conference	Economic affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Railway, Md. Nurul Islam Sujon	Current situation and future of Joint railway projects		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1824047.htm
October 22, 2020	Phone call	Political affairs	Foreign Minister Wang Yi	Foreign Minister Momen	Bilateral relations/BRI/COVID-19/Rakhine State Problem	Both sides agree to establish a trilateral working group with Myanmar	http://bd.chineseembassy.org/chn/zmjw/t1826451.htm
November 24, 2020	Video conference	Economic affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Permanent Secretary of Ministry of Road Transport and Bridges	Ongoing and potential infrastructure project		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1835834.htm
December 31, 2020	Video conference	COVID-19	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Health and Family Welfare, Zahid Maleque	Cooperation during the pandemic		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1843893.htm
January 10, 2021	Video conference	Political/party affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Leaders of Bangladesh Communist Party (Marxist-Leninist), Communist Party, Labor Party, Bangladesh Nationalist Party, Jatiya Samajtantrik Dal, Former Ambassador to China, Editor of Financial Express	Delivered a speech about 5th meeting of 19th CCP Central Committee		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1845458.htm
February 1, 2021	Video conference	Political/party affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Foreign Minister Momen	Attended a seminar about 2th anniversary of Awami's League administration	Diplomats from India, North Korea, Vietnam, Turkey also attended the event	http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1849980.htm
February 9, 2021	Video conference	Economic affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Permanent Secretary of Ministry of Disaster Management and Relief	Ceremony for Chinese donation of foods to Bangladesh		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1847545.htm

BANGLADESH (continued)

Date	Type	Topic	China	Bangladesh	Content	Note	Source
February 9, 2021	Video conference	Culture affairs	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Minister of Commerce Tipu Munshi	Launch event for Bangladesh-China Friendship Exhibition Center		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1852942.htm
March 10, 2021	Meeting	Political affairs/COVID-19	Chinese Ambassador to Bangladesh, Jiming Li	Foreign Minister Momen	Celebrated the 50th anniversary of the independence of Bangladesh and discussed the cooperation on vaccines		http://bd.chineseembassy.org/chn/dshd/t1859947.htm

SRI LANKA

Date	Type	Topic	China	Sri Lanka	Content	Note	Source
March 1, 2016	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Delegation of United National Party led by Samarawickrema	Inter-party cooperation/21st century maritime silk road		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114035.html
April 7, 2016	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Leader of United National Party/PM Ranil Wickramasinghe	Inter-party cooperation		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114095.html
May 31, 2016	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	General Secretary of United National Party Kabir Hashim	Bilateral relations/South China Sea	Song Tao: China insists on using bilateral negotiation to solve territorial disputes peacefully. Hashim: Regional (SCS) issues should be solved by regional countries and not be interfered by countries outside the region. China should use bilateral channel to negotiate.	https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114219.html
November 30, 2016	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Former president Mahinda Rajapaksa	Maritime silk road		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114534.html
February 24, 2017	Meeting	Political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	President Sirisena and PM Wickremesinghe	Bilateral relations/BRI		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191216_114635.html
June 30, 2017	Meeting	Party/political affairs	Vice Chairman of IDCPC, Xiaosong Zheng	Delegation of United National Party led by Kabir Hashim	Inter-party/bilateral cooperation/BRI		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_114830.html

SRI LANKA (continued)

Date	Type	Topic	China	Sri Lanka	Content	Note	Source
September 12, 2017	Meeting	Party/political affairs	Vice Chairman of IDCPC, Xiaosong Zheng	Delegation of United National Party led by Minister of government's land and parliament reform affairs	Inter-party/bilateral cooperation/BRI		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_114929.html
September 15, 2017	Meeting	Party/political affairs	Assistant to Chairman of IDCPC, Yajun Wang	Delegation of parliament members	BRI		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_114937.html
December 12-15, 2017	Meeting	Party/political affairs	Delegation of CCP officials led by Assistant to Chairman of IDCPC, Yajun Zhou	PM Wickremesinghe, General Secretary of United National Party Kabir Hashim/other politicians, media outlets, think tanks	Introduce the results of 19th National Congress of CCP		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115115.html
May 26, 2018	Meeting	Party/political affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Vice General Secretary of Sri Lanka Freedom Party	Inter-party/bilateral cooperation/SCO		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115300.html
August 2, 2018	Meeting	Party/political affairs	Delegation of CCP officials led by Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	PM Wickremesinghe and leaders of Freedom Party and People's Front	Inter-party/bilateral cooperation		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115436.html
October 10, 2018	Meeting	Party/political affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Minister of Ports and Shipping/Vice President of Freedom Party Mahinda Samarasinghe	Inter-party/bilateral cooperation/BRI		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115550.html
June 25, 2019	Meeting	Party/political affairs	Vice Chairman of IDCPC, Yezhou Guo	Delegation of United National Party's officials	Inter-party/bilateral cooperation/BRI/terrorist attack in Sri Lanka		https://www.idcpc.org.cn/lldt/201912/t20191216_115926.html
December 18, 2019	Meeting	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Leader of United National Party/Speaker of the Parliament Karu Jayasuriya	Inter-party/bilateral cooperation/BRI		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/201912/t20191220_121890.html
January 31, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Xueyuan Cheng	PM Mahinda Rajapaksa			http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1737996.htm
February 7, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Xueyuan Cheng	Leader of United National Party Wickremesinghe		Wickremesinghe: "United National Party will firmly support China in Parliament and other circumstances."	http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1739563.htm
February 9, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Xueyuan Cheng and other Chinese diplomats	Secretary to the President, PUNCHI Banda Jayasundara	Talked about COVID-19 and China-Sri Lanka joint projects		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1742588.htm
February 13, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Xueyuan Cheng	A representative of Muslims in Sri Lanka and a Muslim MP from United National Party		In addition COVID-19, Ambassador Cheng also introduced Chinese policies on Muslim minority	http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1744288.htm
February 18, 2020	Meeting	COVID-19/other cooperation	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Xueyuan Cheng	Governor of the Eastern Province, Anuradha Yahampath	Talked about COVID-19 and BRI projects		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1746219.htm

SRI LANKA (continued)

Date	Type	Topic	China	Sri Lanka	Content	Note	Source
February 24, 2020	Ceremony	Economic affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Xueyuan Cheng; Representatives of financial institutions and construction companies	President Gotabaya Rajapaksa, PM Mahinda Rajapaksa, and other ministers	Celebrated the opening of Southern Highway extension		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1748563.htm
February 29, 2020	Meeting	Political affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Xueyuan Cheng	President Gotabaya Rajapaksa, PM Mahinda Rajapaksa, Karu Jayasuriya, Ranil Wickremesinghe, and other influential politicians	Hosted farewell events for Ambassador Cheng		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1750829.htm
March 5, 2020	Meeting	Political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	PM Mahinda Rajapaksa with some other government officials	Talked about economic cooperation and other issues		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1752404.htm
March 13 and 23, 2020	Meeting	COVID-19	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of Health, Pavithra Wanniarachchi	Exchanged information about the pandemic		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1755375.htm http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1759648.htm
March 18, 2020	Meeting	Economic affairs/ COVID-19	Charge d'affaires, Wei Hu; Vice president of National Development Bank, Xin Ma	PM Mahinda Rajapaksa	Signed the contract of 500 million USD assistance loan		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1757622.htm
April 24, 2020	Meeting	COVID-19	Charge d'affaires, Wei Hu	Foreign minister Dinesh Gunawardena	Exchanged information about the pandemic		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1773372.htm
April 29, 2020	Meeting	COVID-19/ political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	President Gotabaya Rajapaksa		Condemned the politicization and stigmatization of COVID-19	http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1774915.htm
May 13, 2020	Phone call	COVID-19/ political and economic affairs	President Xi	President Gotabaya Rajapaksa	Talked about COVID-19 and BRI		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1779003.htm
May 23, 2020	Meeting	COVID-19/ political and economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	PM Mahinda Rajapaksa	Economic cooperation and recovery after the civil war		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1781600.htm
June 2, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Chairman of Ceylon Electric Board	Talked about cooperation in electric industry		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1785200.htm
June 2, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Chairman of Sri Lanka Tea Bureau	Promotion of Tea from Sri Lanka in China		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1785203.htm
June 3, 2020	Meeting	Other cooperation	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of higher education, technology and innovation, Bandula Gunawardane	Donated medical supplies and discussed potential cooperation on higher education		
June 11, 2020	Video conference	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Leaders of People's Front, United National Party, Freedom Party, Communist Party and People's United Front	Established China-Sri Lanka inter-party conference on BRI		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/202006/t20200612_138644.html
June 17, 2020	Meeting	Economic/ political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	PM Mahinda Rajapaksa	COVID-19 and bilateral trade/investment and other regional/ international issues		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1789896.htm

SRI LANKA (continued)

Date	Type	Topic	China	Sri Lanka	Content	Note	Source
June 18, 2020	Meeting	Economic/political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	President Gotabaya Rajapaksa	COVID-19 and bilateral trade/investment and other regional/international issues		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1789981.htm
June 30, 2020	Meeting	Economic affairs	Dongfang Electric Corporation	Ceylon Electric Board	Signed a contract for constructing part of a hydropower station	This project was funded by Asian Development Bank and Dongfang Electric Corporation won the bid	https://finance.sina.cn/2020-07-03/detail-iirczym0362720.d.html?cre=wappage&mod=r&loc=3&r=0&rfunc=19&tj=wap_news_relate
July 2, 2020	Meeting	Party/political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of Justice	Judicial cooperation and bilateral relations		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1794242.htm
July 2, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Governor of the Central Bank of Sri Lanka, W. D. Lakshman	Economic and financial cooperation/economic recovery		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1794244.htm
July 3, 2020	Meeting	Economic/political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Mayor of Colombo, Rosy Senanayake	Colombo Port/city management		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1794593.htm
July 14, 2020	Meeting	Political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Former speaker of the parliament, Karu Jayasuriya	COVID-19 and bilateral relations		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1797609.htm
August 24, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	State Minister of Money and Capital Market and State Enterprise Reforms	Finance, investment/ Colombo Port and Hambantota Comprehensive Development		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1808742.htm
August 24, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of education, Gamini Lakshman Peiris	Vocational training/BRI	Peiris: "Education and vocational training is crucial for national projects like Colombo Port and Hambantota Comprehensive Development. Sri Lanka expects China to provide more assistance in this area."	http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1808838.htm
August 25, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of Trade, Bandula Gunawardena	Bilateral trade, E-commerce, investment		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1809211.htm
August 26, 2020	Video conference	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song	Leaders of People's Front, including G. L. Peiris, Sagara Kariyawasam and Basil Rajapaksa	Inter-party/bilateral cooperation/BRI		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/202008/t20200826_139610.html
August 27, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of Health, Pavithra Wanniarachchi/Permanent Secretary of Ministry of Health, Sanjeewa Munasinghe	COVID-19		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1809735.htm

SRI LANKA (continued)

Date	Type	Topic	China	Sri Lanka	Content	Note	Source
August 28, 2020	Meeting	Party/political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Speaker of the Parliament, Mahinda Yapa Abeywardena	Bilateral relations		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1809972.htm
August 28, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	State Minister of Regional Cooperation, Tharaka Balasuriya	BRI/Colombo Port and Hambanthota Comprehensive Development		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1810198.htm
September 3, 2020	Meeting	Economic/political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Governor of the Eastern Province, Anuradha Yahampath	Local cooperation, BRI, poverty alleviation		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1811574.htm
September 12, 2020	Meeting	Other cooperation	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of Youth and Sports, Namal Rajapaksa	Sports-industry cooperation		
September 16, 2020	Meeting	Economic/political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Secretary to PM and other officials in PM office	Chinese investment projects in Sri Lanka		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1815415.htm
September 16, 2020	Meeting	Economic/political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Incoming Sri Lanka Ambassador to China, Palitha Kohona	Bilateral relations/BRI		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1815416.htm
September 21, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	State Minister of Money and Capital Market and State Enterprise Reforms, Ajith Nivard Cabraal	Finance, investment/big cooperation projects		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1816630.htm
September 23, 2020	Meeting	Party/political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	New General Secretary of Sri Lanka Communist Party, Dr. G. Weerasinghe	Bilateral/interparty cooperation, international/regional issues		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1817435.htm
September 23, 2020	Meeting	COVID-19	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of Health, Pavithra Wanniarachchi/Permanent Secretary of Ministry of Health, Sanjeeva Munasinghe	COVID-19 and border opening		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1817439.htm
October 9, 2020	Meeting	COVID-19/Political affairs	Member of CPC Central Politburo, Jiechi Yang	President Gotabaya Rajapaksa and PM Mahinda Rajapaksa	COVID-19/BRI	China announced a 90 million USD assistance to Sri Lanka several days after the meeting	http://www.xinhuanet.com/2020-10/09/c_1126586823.htm
October 12, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu /Head of Bank of China in Colombo, Chuan Wang	Minister of Energy, Udaya Gammanpila	Increasing investment in Sri Lanka's petroleum industry		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1823334.htm
October 13, 2020	Meeting	Political affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Head of PM office	Bilateral relations		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1823635.htm
October 14, 2020	Ceremony	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Minister of Water Supply, Vasudeva Nanayakkara	Signed the supplementary text for MoU on Chinese Academy of Science-Ministry of Water Supply Cooperation	The original MoU was signed in 2015. Since then, China helped Sri Lanka construct water purification facilities and train graduate students from Sri Lanka.	http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1823977.htm

SRI LANKA (continued)

Date	Type	Topic	China	Sri Lanka	Content	Note	Source
October 14, 2020	Meeting	Economic affairs	Chinese Embassy in Sri Lanka	Ministry of Foreign Relations/IT companies	Sino-Sri Lanka cooperation in IT industry		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1824296.htm
October 16, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	State Minister of Money and Capital Market and State Enterprise Reforms, Ajith Nivard Cabraal/ President of the Central Bank, W. D. Lakshman	Finance, investment/ Colombo Port and Hambantota Comprehensive Development		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1824578.htm
October 20, 2020	Meeting	Economic affairs	Charge d'affaires, Wei Hu	Incoming Sri Lanka Ambassador to China, Palitha Kohona	3rd China International Export-Import Expo, bilateral trade		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1825448.htm
November 4, 2020	Video conference	Party/political affairs	Chairman of IDCPC, Tao Song /CCP Secretary of Hainan Province, Cigui Liu	Speaker of the Parliament, Mahinda Yapa Abeywardena, Minister of Education G.L. Peiris and other leaders of People's Front	Senior seminar on party/ state craft		https://www.idcpc.org.cn/bzhd/wshd/202011/t20201104_140572.html
November 19, 2020	Ceremony	Economic affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	PM Mahinda Rajapaksa, Minister of Youths and Sports, State Minister of Money and Capital Market	Signed the contract of Ceylon Tire Factory in Hambantota Port	Phase one investment estimates to have 300 million USD of fund	http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1833851.htm
November 24, 2020	Video conference	Economic/ political affairs	Vice Minister of Foreign Affairs, Zhaohui Luo/ Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	Secretary of Ministry of Foreign Relations	COVID-19, economic recovery, cultural exchange, security cooperation		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1834997.htm
November 24, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	Minister of Health, Pavithra Wanniarachchi			http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1835000.htm
December 2, 2020	Meeting	Economic/ political affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	Minister of Foreign Relations, Dinesh Gunawardena	COVID-19, agriculture, tourism, trade, multilateral cooperation, and joint projects		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1837282.htm
December 7, 2020	Meeting	Party/political affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	Former president Sirisena	COVID-19/bilateral relations		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1838340.htm
December 14, 2020	Video conference	Economic affairs/ education	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi/ Huawei Sri Lanka	Minister of Education, G. L. Peiris	Opening of Huawei Sri Lanka's training program "Future Seed"		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1840022.htm
December 15, 2020	Meeting	Party/political affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	Speaker of the Parliament, Mahinda Yapa Abeywardena	Legislation cooperation		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1840306.htm
December 17, 2020	Ceremony	Economic affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi/China Harbor Engineering	State Minister of Money and Capital Market, Ajith Nivard Cabraal/ LOLC Consortium, Brown Investment	Signed agreement on Colombo International Financial Center		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1840960.htm

SRI LANKA (continued)

Date	Type	Topic	China	Sri Lanka	Content	Note	Source
January 12, 2021	Ceremony	Culture affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	PM Mahinda Rajapaksa	Donated a set of Huawei Smart Classroom solution for a middle school that is PM Mahinda Rajapaksa's old school		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1845718.htm
February 24, 2021	Meeting	Political affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	Minister of Foreign Relations, Dinesh Gunawardena	Exchanged greetings for the new year and discussed potential cooperation		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1856202.htm
February 24, 2021	Meeting	Political affairs	Chinese Ambassador to Sri Lanka, Zhenhong Qi	President Gotabaya Rajapaksa	President expressed the gratitude to China for donating vaccines. Also discussed Chinese projects in Sri Lanka and other cooperation.		http://lk.chineseembassy.org/chn/xwdt/t1856204.htm

MALDIVES

Date	Type	Topic	China	Maldives	Content	Note	Source
February 13, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Health, Abdulla Ameen	Introduced Chinese fight against COVID-19		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1745522.htm
March 5, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	Exchanged information about COVID-19		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1757025.htm
March 17, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	Discussed potential cooperation on COVID-19		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1757025.htm
March 21, 2020	Video conference	COVID-19	Chinese Health Experts	Ministry of Health officials	Participated in a video conference with health officials from Eurasian and South Asian countries on COVID-19	Participants came from Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Russia, India, Ukraine, Pakistan, and Afghanistan	http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1759163.htm
May 24, 2020	Video conference	COVID-19	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	COVID-19 and economic recovery		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1782905.htm
June 9, 2020	Video conference	COVID-19	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	Introduced Chinese Whitebook on COVID-19		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1787289.htm
July 13, 2020	Meeting	Economic affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	State Minister of Foreign Affairs	Discussed fast track for Chinese personnel and economic recovery		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1797389.htm

MALDIVES (continued)

Date	Type	Topic	China	Maldives	Content	Note	Source
August 10, 2020	Meeting	Economic affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of National Planning and Infrastructure, Mohamed Aslam	Signed contract of providing 5 sets of sea water desalination devices		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1805296.htm
September 7, 2020	Meeting	COVID-19/ political affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	Economic recovery, vaccine		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1812713.htm
September 15, 2020	Meeting	COVID-19/ economic affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Tourism, Dr. Abdulla Mausoom	Tourism cooperation during and after the pandemic		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1814996.htm
October 16, 2020	Meeting	COVID-19/ economic affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid/Minister of Finance, Ibrahim Ameer	Cooperation on vaccine and BRI		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1824990.htm
October 18, 2020	Meeting	Economic affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Communication Science and Technology, Mohamed Maleeh Jamaal	Digitalization and Internet construction		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1824904.htm
November 15, 2020	Meeting	Party/political affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	Introduced the results of 5th meeting of 19th CPC Central Commission		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1832657.htm
November 25, 2020	Ceremony	Economic affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang /China Machinery Engineering Corporation	Ministry of National Planning and Infrastructure	Signed the contract for International Olympics Stadium		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1835850.htm
December 11, 2020	Video conference	Political/ economic affairs	Ministry of Foreign Affairs Asia Department/Chinese Ambassador to Maldives	Ministry of Foreign Affairs China Affairs office/ Maldives Ambassador to China	COVID-19, economic cooperation, regional issues		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1839421.htm
December 27, 2020	Meeting	COVID-19	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Health, Ahmed Naseem			http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1842840.htm
January 12, 2021	Ceremony	Economic affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	State Minister of Foreign Affairs	Attended the ceremony for the completion of a Chinese renovation project		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1845821.htm
January 18, 2021	Meeting	Political/ economic affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	Discussed BRI and economic recovery after pandemic		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1846911.htm
January 29, 2021	Video conference	Political/ economic affairs	Vice Foreign Minister Luo Zhaohui	State Minister of Foreign Affairs	7th round of diplomatic negotiation/discussed bilateral cooperation	Some topics are worth noting: the implementation of FTA and debt relief	http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1849588.htm
February 5, 2021	Meeting	Political affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	Introduced the human rights situation in Xinjiang	Foreign minister understood and supported Chinese stance on Xinjiang's issues	http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1851677.htm
March 5, 2021	Meeting	Political affairs	Chinese Ambassador to Maldives, Lizhong Zhang	Minister of Foreign Affairs, Abdulla Shahid	Introduced the accomplishment of poverty reduction in China		http://mv.chineseembassy.org/chn/sgsd/t1858817.htm

MULTILATERAL

Date	Type	Topic	China	Multilateral	Content	Source
July 8, 2017	Meeting	Party affairs	Vice Chairman of IDCPC	International Conference of Asian Political Parties		https://www.idcpc.org.cn/ldt/201912/t20191216_114836.html
September 11, 2017	Meeting	Party/political affairs	Vice Chairman of IDCPC	A group of party officials from 15 left-wing parties of Bangladesh, India, Nepal, and Sri Lanka	Meeting with participants of a seminar on left-wing party theory for party officials	https://www.idcpc.org.cn/ldt/201912/t20191216_114926.html
November 5, 2020	Video conference	Party affairs	IDCPC	Around 300 junior and senior officials of 16 parties from Myanmar, Malaysia, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Thailand, and Indonesia	Shared CPC's experience on developing rural areas	https://www.idcpc.org.cn/ldt/202011/t20201106_140694.html
November 10, 2020	Video conference	Political affairs	Vice minister of foreign affairs	Vice ministers of foreign affairs from Pakistan, Nepal, Sri Lanka, and Bangladesh	Discussed the strategy on fighting against COVID-19/ BRI/supply chain	https://www.fmprc.gov.cn/web/wjbxw_673019/t1831269.shtml
February 3, 2021	Video conference	Climate	Tibet Autonomous Region Government/Foreign Ministry of PRC	Representatives from Nepal, Bangladesh, and other countries, and international organizations	Pan-Himalaya International Cooperation Forum on Biological and Environmental Protection	https://www.sohu.com/a/448503484_114731

Appendix 8

Chinese Projects in Focus Countries

BANGLADESH

Project Name	Location	Sector	Status	Budget
Power Grid Network Strengthening Project	Various parts of Bangladesh	Energy	Agreement	\$970 Million
Replacement of Overloaded Transformers (Power)	Unknown	Energy	Verbal discussion/pledge	\$230 Million
System Loss Reduction Project (Power)	Unknown	Energy	Verbal discussion/pledge	\$467.95 Million
Joydebpur-Ishwardi Double Line Railway Project	Joydebpur-Ishwardi	Transport, storage	Agreement	\$1.04 Billion
Conversion of Akhaura-Sylhet Meter Gauge Line to Double Gauge Line	Akhaura-Sylhet	Transport, storage	Agreement	\$1.27 Billion
Joydebpur-Mymensingh-Jamalpur Double Gauge Line	Joydebpur-Mymensingh-Jamalpur	Transport, storage	Agreement	\$581.26 Million
Inland Container Depot near Dhirasram Railway Station	Dhirasram	Transport, storage	Feasibility study	\$200 Million
Dhaka-Ashulia Expressway	Dhaka-Ashulia	Transport, storage	Agreement	\$1.15 Billion
Sitakunda-Cox's Bazar Marine Drive Expressway	Sitakunda-Cox's Bazar	Transport, storage	Suspended	\$2.85 Billion
Marine Aquarium	Cox's Bazar	Other social infrastructure and services	Completed	Unknown
Establishing Digital Connectivity Project	Various parts of Bangladesh	Communications	Agreement	\$837 Million
Modernization of Telecommunication Network for Digital Connectivity Project	Various parts of Bangladesh	Communications	Construction	\$224.96 Million
Modernizing Rural & Urban Lives Through ICT Project	Various parts of Bangladesh	Communications	Construction	\$150 Million
National ICT Infra-Network Project (Info-Sarker)	Various parts of Bangladesh	Communications	Construction	Unknown
Rajshahi WASA Water Treatment Plant	Rajshahi	Water supply, sanitation	Agreement	\$478 Million
Municipalities Water Supply, Sanitation, & Waste Management Project	Unknown	Water supply, sanitation	Unknown	\$150 Million
Balancing, Modernization, Rehabilitations, & Expansion of the Public Sector Jute Mills	Various parts of Bangladesh	Industry, mining, construction	Suspended	\$280 Million
Chinese Economic and Industrial Zone, Chittagong	Anowara Upazila	Industry, mining, construction	Agreement	\$221 Million
Six TV Stations of Bangladesh Television Project	Khulna, Rajshahi, Rangpur, Barisal, Sylhet, and Mymensingh	Communications	Agreement	\$125 Million
Mongla Port Expansion & Modernization	Mongla, Bagerhat District	Transport, storage	Agreement	\$353.52 Million
Sonadia Deep Sea Port	Sonadia	Transport, storage	Cancelled	\$14 Billion
Padma Bridge Rail Link Project	Padma Bridge	Transport, storage	Construction	\$4.62 Billion
Concrete Sleeper Factory for PBRLP	Bhanga, Faridpur	Transport, storage	Completed	Unknown
Azsalaam Coal-Fired Power Station Project	Chittagong	Energy	Construction	\$2.48 Billion
Dhaka Power Distribution Company Area Power System Network Expansion Project	Khulna	Energy	Agreement	\$1.4 Billion

BANGLADESH (continued)

Project Name	Location	Sector	Status	Budget
Multilane Road Tunnel Under Karnaphuli River	Chattogram	Transport, storage	Construction	\$1.16 Billion
Padma Water Treatment Plant Project	Jashaldia, Munshiganj	Water supply, sanitation	Completed	\$406 Million
Installation of Single-Point Mooring with Double Pipeline Project	Moheshkhali Island	Energy	Construction	\$550.67 Million
China-Bangladesh Friendship Bridge I	Posthogola	Transport, storage	Completed	Unknown
China-Bangladesh Friendship Bridge VI	Munshiganj District	Transport, storage	Completed	Unknown
China-Bangladesh Friendship Bridge VII	Arial Khan crossing at Madaripur-Shariyatput-Chadpur road	Transport, storage	Completed	\$32.38 Million
China-Bangladesh Friendship Bridge VIII	Kocha River, Potuakhali	Transport, storage	Construction	\$73.01 Million
China-Bangladesh Friendship Bridge IX	Barguna Upzaila Amtali	Transport, storage	Agreement	Unknown
China-Bangladesh Friendship Bridge X	Patuakhali, Galachipa Upzaila	Transport, storage	Verbal discussion/pledge	Unknown
Extension of Existing Underground Mining Operation of Barapukuria Coal mine	Parbatipur Upzila, Dinajpur	Industry, mining, construction	Feasibility study	\$256.41 Million
Pre-Payment Metering Project for the BPDB's distribution Zone	Various parts of Bangladesh	Energy	Suspended	Unknown
Gazaria 350 MW Coal Fired Thermal Power Plant Project	Munshiganj	Energy	Suspended	\$433 Million
Dhaka-Chittagong Four lane Project	Dhaka-Chittagong	Transport, storage	Completed	\$482 Million
Shahjalal Fertilizer Factory	Fenchuganj, Sylhet	Agriculture, forestry, fishing	Completed	\$569.96 Million
Meter-Gauge passenger Coach Distribution	Unknown	Transport, storage	Suspended	Unknown
Third Meghna Bridge	Unknown	Transport, storage	Agreement	\$2.71 Million
Patuakhali Power Station, Ashuganj	Ashuganj	Energy	Cancelled	\$2 Billion
Dhaka Circular Waterway and Water Pollution Treatment Project	Dhaka	Transport, storage/ water supply, sanitation	Verbal discussion/pledge	\$16.48 Million
Airport-Gazipur Bus Rapid Transit	Gazipur-Airport	Transport, storage	Agreement	\$106.92 Million

MALDIVES

Project Name	Location	Sector	Status	Budget
China-Maldives Friendship Bridge (CMFB)	Male	Transport, storage	Completed	USD 224.2 Million
Water Pipeline Through CMFB	Male	Water supply, sanitation	Agreement	Unknown
Fibre Optic Cable Through CMFB	Male	Communications	Agreement	Unknown
Velana Airport Upgrading	Hulhule Island, North Male Atoll	Transport, storage	Construction	USD 830 Million
Runway	Hulhule Island, North Male Atoll	Transport, storage	Construction	USD 400 Million
Seaplane Facilities and Velana International Airport Auxiliary Infrastructure	Hulhule Island, North Male Atoll	Transport, storage	Unknown	USD 84.07 Million
Hulhumale Social Housing Project-7,000 Units	Hulhumale	Other social infrastructure and services	Construction	USD 434 Million
1,000 Housing Units-Phase 1 of Urban Development Project	Hulhumale	Other social infrastructure and services	Completed	Unknown
1,500 Housing Units / Maldives Housing Project Phase 2	Hulhumale	Other social infrastructure and services	Construction	Unknown
Housing Phase 3	Unknown	Other social infrastructure and services	Construction	USD 187.5 Million
Gan-Funadhoo Road	Between Gan & Funadhoo islands, Laamu Atoll	Transport, storage	Construction	Unknown
1.5 Megawatt Solar Power Project	Hulhumale	Energy	Agreement	Unknown
Chinese Joint Marine Observatory	Makunudhoo Island	General environment protection	Suspended	Unknown
Fifth Power Development Project	Hulhumale	Energy	Construction	USD 79.94 Million
Greater Male Grid Connection Phase 1	Greater Male	Energy	Construction	USD 44.46 Million
Link Road Connecting Hulhule and Hulhumale	Hulhule-Hulhumale	Transport, storage	Construction	USD 36.4 Million
Electricity System & Open Access Network of Hulhumale Phase 2	Hulhumale	Energy	Unknown	USD 84 Million
2.5 Megawatt Hybrid Power Project	Five Islands	Energy	Agreement	Unknown

NEPAL

Project Name	Location	Sector	Status	Budget
750 MW West Seti Hydropower Project	Dhungad	Energy	Cancelled	USD 1.8 Billion
Pokhara International Regional Airport	Pokhara	Transport, storage	Construction	USD 305 Million
Gautum Buddha International Airport	Bhairahawa	Transport, storage	Construction	USD 70 Million
Kerung-Kathmandu Cross Border Railway	Kerung-Kathmandu	Transport, storage	Agreement	USD 5.5 Billion
1,200 MW Budhigandaki Hydropower Project	Ghyalchok, Gorkha District	Energy	Suspended	USD 2.5 Billion
Kathmandu Ring Road Improvement Phase 1	Koteshwor-Kalanki	Transport, storage	Completed	USD 43.18 Million
Kathmandu Ring Road Improvement Phase 2	Kalanki-Maharajgunj	Transport, storage	Agreement	Unknown
Tatopani Frontier Inspection Station Project	Tatopani	Business and other services/ reconstruction relief, rehabilitation/disaster prevention, preparedness	Agreement	USD 13.71 Million
Timure Frontier Inspection Station Project	Timure, Rasuwagadhi	Business and other services	Agreement	Unknown
Syaprubensi-Rasuwigadhi Highway Repair and Improvement	Syaprubensi-Rasuwigadhi	Transport, storage	Agreement	USD 37.88 Million
Upgrading and Renovation Project of Civil Service Hospital	Kathmandu	Health	Construction	USD 10.94 Million
Araniko Highway Upgradation	Panchkhal-Kodari	Transport, storage	Construction	USD 12.12 Million
Xiarwa Boundary River Bridge	Hilsa, Humla	Transport, storage	Agreement	Unknown
Nepal-China Optical Fibre Link Project	Various parts of Nepal.	Communications	Completed	Unknown
Keyrong-Rasuwigadhi-Galchhi-Ratamate Transmission Line	Keyrong-Rasuwigadhi-Galchhi-Ratamate	Energy	Feasibility study	Unknown
Earthquake Monitoring Network Project	Kathmandu, Biratnagar, other parts of Northern Nepal	Disaster prevention, preparedness	Completed	Unknown
Municipal Water Supply Improvement Project	Kathmandu	Water supply, sanitation	Feasibility study	Unknown
Kathmandu-Rasuwigadhi Tunnel Road	First Stretch: Tokha, Kathmandu-Chhahare, Nuwakot Second Stretch: Mailung-Syaprubesi, Rasuwa	Transport, storage	Agreement	Unknown
Madan Bhandari Technical University	Chitlang	Education	Construction	USD 361.96 Million
Koshi Economic Corridor	Biratnagar-Kimathanka	Transport, storage	Verbal discussion/pledge	Unknown
Karnali Corridor / Jamunaha-Hilsa Road Development Project	Jamunaha-Hilsa	Transport, storage	Feasibility study	Unknown
Hilsa-Surkhet Expressway	Hilsa-Surkhet	Transport, storage	Feasibility study	USD 538.74 Million
Tamor 756 MW Reservoir Hydropower Project	Taplejung, Terhathum, Panchthar	Energy	Agreement	USD 1.21 Billion
Madi Multipurpose Hydropower Project	Rolpa	Energy	Agreement	USD 39 Million
Durbar High School Reconstruction	Kathmandu	Education	Completed	USD 7.15 Million
Melamchi Water Supply Project	Melamchi	Water supply, sanitation	Construction	USD 235.31 Million
Upper Marsyangdi A 50 MW Hydroelectric Project	Bhulbhule, Lamjung District	Energy	Completed	USD 134.68 Million

NEPAL (continued)

Project Name	Location	Sector	Status	Budget
Rasuwagadhi 111MW Hydropower Project	Gosaikunda, Rasuwa District	Energy	Construction	USD 115.15 Million
Hongshi Shivam Cements Cement Factory	Nawalparasi (Factory), Palpa (Mine)	Industry, mining, construction	Completed	USD 359.2 Million
Huaxin Cement Narayani Cement Factory	Panikharka, Dhading	Industry, mining, construction	Construction	USD 140 Million
Upper Madi 25 MW Hydropower Station	Kaski	Energy	Completed	USD 67.34 Million
Bheri-Babai Diversion Multipurpose Project	Surkhet District	Energy	Construction	USD 107 Million
Andhikhola Hydropower Project	Syangja District	Energy	Feasibility study	Unknown
102 MW Middle Bhotekoshi Hydroelectric Project	Sindhupalchowk District	Energy	Construction	USD 117.84 Million
60 MW Upper Trishuli 3A Hydropower Project	Rasuwa District	Energy	Completed	USD 125 Million
456 MW Upper Tamakoshi Hydropower Project	Bigu Rural Municipality, Dolakha	Energy	Construction	USD 707.09 Million
200 MW Tamakoshi III Hydropower Project	Dolakha and Ramechhap Districts	Energy	Agreement	USD 500 Million
102 MW Upper Trishuli 2 Hydropower Project	Guljung, Rasuwa	Energy	Verbal discussion/pledge	USD 171.55 Million
14 MW Kulekhani 3 Hydropower Project	Kulekhani, Makwanpur District	Energy	Construction	USD 38.97 Million
30 MW Nyadi Hydropower Project	Ngadi Khola, Marsyangdi	Energy	Construction	USD 51.18 Million
Kathmandu-Kulekhani-Hetauda Tunnel Highway	Kathmandu-Kulekhani-Hetauda	Transport, storage	Agreement	USD 505.06 Million
Tiptala Bhanjyang-Olangchungola Road Upgradation	Taplejung	Transport, storage	Completed	Unknown
Basantpur Durbar Complex Reconstruction	Basantapur Durbar	Reconstruction relief, rehabilitation	Construction	USD 1.26 Million
Nuwakot Palace Reconstruction	Nuwakot	Reconstruction relief, rehabilitation	Feasibility study	Unknown
National Ayurveda Research and Training Center	Kirtipur University	Health	Completed	USD 5.72 Million
Kathmandu-Pokhara-Lumbini Rail Tunnel	Kathmandu-Pokhara-Lumbini	Transport, storage	Feasibility study	Unknown
139.2 MW Lower Manang Marsyangdi Hydropower Project	Manang District	Energy	Agreement	USD 280 Million
China Nepal Industrial Park	Damak Jhapa	Business and other services/ industry, mining, construction	Construction	USD 2.8 Billion
Nepal-China Friendship Bridge / Miteri Bridge	Rasuwagadhi	Transport, storage	Completed	Unknown
Chitwan Industrial Park	Chitwan	Business and other services	Verbal discussion/pledge	Unknown
New Federal Parliament Building construction	Singha Durbar	Government, civil society	Construction	USD 42 Million
Tribuvan International Airport Upgradation	Kathmandu	Transport, storage	Agreement	USD 58.25 Million

SRI LANKA

Project Name	Location	Sector	Status	Budget
Nelum Kuluna	Colombo	Tourism	Completed	USD 104.3 Million
Magapura Mahinda Rajapaksa International Port (Hambantota)	Hambantota	Transport, storage	Completed	USD 1.16 Billion
Hambantota Port Oil Tank Complex	Hambantota	Energy	Completed	USD 84 Million
400 MW Hambantota LNG Power Plant	Hambantota	Energy	Verbal discussion/pledge	USD 700 Million
Hambantota Special Economic Zone	Hambantota	Business and other services	Construction	USD 5 Billion
Shipbuilding Project near Hambantota Port	Hambantota	Transport, storage	Construction	Unknown
Hambantota Tire Factory Project	Hambantota	Industry, mining, construction	Agreement	USD 300 Million
Hambantota-Kandy Expressway	Hambantota-Kandy	Transport, storage	Construction	USD 989 Million
Colombo Port City	Colombo	Business and other services	Construction	USD 15 Billion
Port City Hotels and Golf Course	Colombo	Tourism	Agreement	USD 500 Million
Marina Square Uptown	Colombo	Other multisector	Construction	Unknown
Port City Residential Developments	Colombo	Other multisector	Agreement	USD 250 Million
Nelum Pokuna Theatre	Colombo	Other multisector	Completed	USD 15.43 Million
Mattala Airport	Mattala	Transport, storage	Completed	USD 209 Million
Mattala Airport Oil Transfer Yard Phase 1	Mattala	Energy	Construction	USD 40 Million
Jaya Container Terminal (Phase V), Colombo Port	Port of Colombo	Transport, storage	Construction	USD 32 Million
Matara to Kataragama Railway	Matara-Beliatta-Hambantota-Kataragama	Transport, storage	Construction	USD 366 Million
Phase 1: Matara-Beliatta Railway	Matara-Beliatta	Transport, storage	Completed	USD 278.2 Million
Phase 2: Beliatta-Hambantota	Beliatta-Hambantota	Transport, storage	Feasibility study	Unknown
Phase 3: Hambantota-Kataragama	Hambantota-Kataragama	Transport, storage	Agreement	Unknown
Colombo-Hambantota Expressway/Southern Expressway (E01)	Colombo-Galle-Matara-Hambantota	Transport, storage	Completed	Unknown
a. Kottawa (Colombo)-Galle (Pinnaduwa) Section	Colombo-Galle	Transport, storage	Completed	USD 700 Million
b. Galle-Matara Section	Galle-Matara	Transport, storage	Completed	USD 180 Million
c. Matara-Hambantota Section	Matara-Hambantota	Transport, storage	Completed	USD 847.05 Million
Extension of Southern Expressway Project	Matara-Beliatta-Wetiya-Andarawewa	Transport, storage	Construction	Unknown
Phase 1: Matara -Beliatta	Matara-Beliatta	Transport, storage	Construction	Unknown
Phase 2: Beliatta - Wetiya	Beliatta-Wetiya	Transport, storage	Construction	USD 360.3 Million
Phase 3: Wetiya - Andarawewa	Wetiya-Andarawewa	Transport, storage	Construction	Unknown
Phase 4: Hambantota-Andarawewa-Mattala	Hambantota-Andarawewa-Mattala	Transport, storage	Construction	Unknown
Colombo Outer Circular Highway (E02)	Kottawa-Kaduwela-Kadawatha-Kerawalapitiya	Transport, storage	Completed	Unknown
Phase 1: Kottawa-Kaduwela	Kottawa-Kaduwela	Transport, storage	Completed	USD 135 Million
Phase 2: Kaduwela-Kadawatha	Kaduwela-Kadawatha	Transport, storage	Completed	USD 224.94 Million
Phase 3: Kadawatha-Kerawalapitiya	Kadawatha-Kerawalapitiya	Transport, storage	Completed	USD 520 Million

Project Name	Location	Sector	Status	Budget
Northern Expressway	Enderamulla-Ambepussa-Mirigama-Pallandeniya-Kandy	Transport, storage	Unknown	USD 4.5 Billion
Phase 1: Enderamulla-Ambepussa	Enderamulla-Ambepussa	Transport, storage	Unknown	USD 1 Billion
Phase 2: Mirigama-Pallandeniya	Mirigama-Pallandeniya	Transport, storage	Unknown	Unknown
Phase 3: Pallandeniya-Kandy	Pallandeniya-Kandy	Transport, storage	Unknown	Unknown
Colombo Katunayake Expressway (E03)	Colombo-Katunayake	Transport, storage	Completed	USD 292 Million
Kurunegala to Habarana Railway Line	Kurunegala-Habara	Transport, storage	Feasibility study	USD 947 Million
Municipal Solid Waste Sanitary Landfill Disposal Facility, Aruwakkalu	Aruwakkalu, Puttalam	Water supply, sanitation	Agreement	USD 101 Million
Tissapura Junior College Reconstruction Project	Andalla Weerawila, Hambantota	Education	Completed	USD 200,000
Lakvijaya / Norochchola Power Station Phase 1:	Norochchola, Puttalam	Energy	Completed	USD 455 Million
Lakvijaya / Norochchola Power Station Phase 2:	Norochchola, Puttalam	Energy	Completed	USD 891 Million
Lakvijaya / Norochchola Power Station Phase 3:	Norochchola, Puttalam	Energy	Completed	Unknown
Mahinda Rajapaksa International Cricket Stadium / Sooriyawewa International Cricket Stadium	Sooriyawewa, Hambantota	Other social infrastructure and services	Completed	USD 25.06 Million
Attanagalla Water Supply Project	Attanagalla	Water supply, sanitation	Construction	USD 34 Million
Kurunegala Water Supply Project	Kurunegala	Water supply, sanitation	Completed	USD 29.62 Million
Colombo National Hospital Outpatient Building	Colombo	Health	Construction	USD 60.75 Million
Moragahakanda - Kalu Ganga Development Project	Elahera, Matale District	Water supply, sanitation/ Energy	Completed	USD 675 Million
Broadlands Hydropower Project	Kithulgala	Energy	Construction	USD 82 Million
China-Sri Lanka Historical Relations Gallery	Galle	Government, civil Society	Construction	Unknown
China-Sri Lanka Joint Centre for Education and Research	University of Ruhuna	Education	Completed	Unknown
China-Sri Lanka Friendship Hospital / National Nephrology Hospital	Polonnaruwa	Health	Completed	USD 60 Million
Mirigama Industrial Zone	Mirigama	Industry, mining, construction	Cancelled	USD 28 Million
Aranayake China-Sri Lanka Friendship Village	Kegalle	Reconstruction and Rehabilitation	Construction	USD 15 Million
Kaduruwela Town Shopping Mall	Kaduruwela	Business and other services	Completed	USD 75.31 Million
Nagananda Buddhist University	Manelwatta, Bollegala, Kelaniya	Education	Construction	Unknown
Valachchenai Water Supply Project	Koraepattu	Water supply, sanitation	Agreement	Unknown
TRI-ZEN Project	Colombo	Other social infrastructure and services	Construction	Unknown
Free Trade Zone for Rubber Exports	Kegalle	Agriculture, forestry, fishing	Agreement	USD 300 Million

Appendix 9

Citations for Figure 2, “Import and Exports With China, by Focus Country”

“Statistics,” Department of Customs of Nepal, accessed June, 2021, <https://www.customs.gov.np/>, data is calculated based on exchange rates of each year’s value in Annual Report by Nepal Rastra Bank; “Review of Import Payments of Goods and Services, 2012-2013,” Bangladesh Bank, accessed June 7, 2021, <https://www.bb.org.bd/pub/annual/imppayment/imp1213/overview.pdf>; “Review of Import Payments of Goods and Services, 2013-2014,” Bangladesh Bank, accessed June 7, 2021, <https://www.bb.org.bd/pub/annual/imppayment/imp1314/overview.pdf>; “Review of Import Payments of Goods and Services, 2015-2016,” Bangladesh Bank, accessed June 7, 2021, <https://www.bb.org.bd/pub/annual/imppayment/imp1516/overview.pdf>; “Review of Import Payments of Goods and Services, 2017-2018,” Bangladesh Bank, accessed June 7, 2021, <https://www.bb.org.bd/pub/annual/imppayment/imp1718/overview.pdf>; “Review of Import Payments of Goods and Services, 2019-2020,” Bangladesh Bank, accessed June 7, 2021, <https://www.bb.org.bd/pub/annual/imppayment/imp1920/>; “Export Data,” Export Promotion Bureau of Bangladesh, accessed June 7, 2021, http://epb.gov.bd/site/view/epb_export_data/; “Annual Report 2019,” Central Bank of Sri Lanka, 2020, <https://www.cbsl.gov.lk/en/publications/economic-and-financial-reports/annual-reports/annual-report2019>; “Annual Report 2015,” Central Bank of Sri Lanka, 2016, <https://www.cbsl.gov.lk/en/publications/economic-and-financialreports/annual-reports/annual-report-2015>; “Annual Report 2020,” Maldives Monetary Authority, 2021, <http://www.mma.gov.mv/documents/Annual%20Report/2020/AR2020.pdf>; “Annual Report 2015,” Maldives Monetary Authority, 2016, <http://www.mma.gov.mv/documents/Annual%20Report/2015/AR-2015.pdf>; export Data is calculated based on data from “Customs Statistics,” Maldives Customs Service, accessed April 2021, <https://www.customs.gov.mv/Statistics> and exchange rates from Annual Report by Maldives Monetary Authority.

Appendix 10

Chinese Tourists in South Asia

NEPAL

Tourist Arrival by Major Nationalities, 2010-2019

Year	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
China	46,360	61,917	71,861	113,173	123,805	64,675	104,005	104,664	153,633	169,543
%	7.7	8.4	8.9	12.4	15.7	12	13.81	11.1	13.1	14.2
India	120,898	149,504	165,815	180,974	135,343	75,124	118,249	160,832	194,323	254,150
%	20.1	20.3	20.6	23.2	17.1	13.9	15.7	17.1	16.57	21.2

Source: "Nepal Tourism Statistics 2019," Ministry of Culture, Tourism, & Civil Aviation of Nepal, 2020, <https://www.tourismdepartment.gov.np//files/statistics/42.pdf>.

SRI LANKA

Tourist Arrival by Major Nationalities, 2010-2019

Year	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
China	12,234	18,507	27,316	54,288	128,166	214,783	271,577	268,952	265,965	167,863
%	1.8	2.2	2.7	4.25	8.4	11.2	13.2	12.7	11.4	8.8
India	125,112	171,374	176,340	208,795	242,734	316,247	356,729	384,628	424,887	355,002
%	19.1	20.0	17.5	16.4	16.0	17.6	17.4	18.2	18.2	18.6

Source: "Annual Statistical Report 2013," Sri Lanka Tourism Development Authority, 2013, <https://sltda.gov.lk/storage/documents/826914be6b2f346c08d0e66db21809cb.pdf>; "Annual Statistical Report 2015," Sri Lanka Tourism Development Authority, 2016, <https://sltda.gov.lk/storage/documents/87e6120675b19fecce8c986006200ecf.pdf>; "Annual Statistical Report 2017," Sri Lanka Tourism Development Authority, 2018, <https://sltda.gov.lk/storage/documents/0f7443899b258fa5bffb2ecc54e27.pdf>; "Annual Statistical Report 2019," Sri Lanka Tourism Development Authority, 2020, https://sri.lanka.travel/SLTDA_documents/ASR%202019.pdf.

MALDIVES

Tourist Arrival by Major Nationalities, 2010-2019

Year	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
China	118,961	198,655	229,551	331,719	363,626	359,514	324,326	306,530	283,116	284,029
%	15.0	21.3	24.0	29.5	30.2	29.1	25.2	22.1	22.1	16.7
India	25,756	30,978	31,721	38,014	45,587	52,368	66,955	83,019	90,474	166,030
%	3.3	3.3	3.3	3.4	3.8	4.2	5.2	6.0	6.0	9.7

Source: "Yearbook 2015," Ministry of Tourism of Maldives, 2015, <https://www.tourism.gov.mv/statistics/publications/year-2015>;
 "Yearbook 2019," Ministry of Tourism of Maldives, 2019, <https://www.tourism.gov.mv/statistics/publications/year-2019>;
 "Monthly Statistics December 2019," Ministry of Tourism of Maldives, 2020, <https://www.tourism.gov.mv/dms/document/73b2403b4cfaedd75b977b9bb881a5e7.pdf>.

BANGLADESH

Tourist Arrival by Major Nationalities, 2010-2019

Year	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
China	2,332	3,256	3,828	3,933	5,619	3,217	5,807	6,839	6,363	7,004
%	1.67	2.07	2.39	3.78	4.17	2.54	3.18	2.88	2.38	2.16
India	92,567	108,766	111,683	69,243	91,486	100,176	144,304	188,814	213,947	270,024
%	66.54	69.47	70.01	66.57	68.32	79.33	79.08	79.51	80.06	83.52

Source: "Foreign Tourist Arrivals in Bangladesh, Top Twelve Countries, 2010-2019," http://tourismboard.portal.gov.bd/sites/default/files/files/tourismboard.portal.gov.bd/page/a6d53fd2_42a9_454a_91db_6b37331f05e7/2020-01-13-13-43-ae468c763ffd30af8cedfcea11ed6520.pdf.

Appendix 11

Comparative ODA in Focus Countries

BANGLADESH

Top Sources of Foreign Assistance (in Millions of U.S. Dollars)

Country/Agency	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
International Development Association (IDA)	769.63	936.05	977.89	1,157.90	1,399.66	1,422.65	2,020.93	644.00
Asian Development Bank (ADB)	752.05	464.68	715.76	813.76	757.11	896.39	1,255.02	737.60
Japan	348.58	450.78	366.46	553.06	645.71	1,544.46	1,195.65	730.33
Russia	0.00	0.00	113.91	202.69	92.41	832.82	903.86	500.33
China	77.04	472.71	121.23	115.73	36.39	988.66	515.09	463.99

Source: "Bangladesh Economic Review 2020," Finance Division, Ministry of Finance of Bangladesh, 2020, <https://mof.portal.gov.bd/site/page/28ba57f5-59ff-4426-970a-bf014242179e/Bangladesh-Economic-Review-2020>.

NEPAL

Top Foreign Assistance Providers (in Millions of U.S. Dollars)

Country/Agency	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
World Bank	277	188	244	346	534	528	461
Asian Development Bank	155	148	218	254	292	292	611
UK	151	168	89	128	124	117	95
United States	45	132	119	134	118	78	125
EU	52	31	29	84	116	26	50
Japan	41	40	46	78	106	111	73
UN	27	44	114	121	66	64	44
China	41	38	35	41	59	150	93
India	48	22	36	59	57	58	94

Source: "Development Cooperation Report FY 2019/20," Ministry of Finance of Nepal, March 2021, https://nepalindata.com/media/resources/items/11/bDevelopment_Cooperation_Report_2019_20.pdf.

SRI LANKA

Top Foreign Assistance Providers (in Millions of U.S. Dollars)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Loans (Total)	1,083.363	2,014.68	2,233.853	2,798.725	2,783.426	2,703.263	2,777.382	761.6189
China	470.5896	205.5879	272.2989	265.7343	392.5359	1073.85	420.1746	534.9604
IDA	59.99862	82.49611	35.05428	149.713	117.4186	10.47333	14.6118	88.84266
ADB	131.0027	89.29512	127.1325	163.5981	193.4319	177.9317	65.40075	81.24106
India	167.3767	91.69117	30.01479	-3.95194	-1.07291	-32.7716	-69.9429	-56.387
Grants (Total)	59.40973	80.46633	71.62179	53.251	30.53879	18.76882	24.66499	36.33424
ADB	2.248514	7.134758	1.527117	0	0	0	0	12.21513
UN	13.36872	0.289969	5.594802	7.910547	4.154269	2.861835	1.76729	11.19586
Japan	12.00737	16.64268	6.649901	6.789052	9.590801	12.38304	9.172292	8.856907
United States	9.414698	10.15654	0	23.83178	0	2.478798	10.71385	0

Source: "Annual Report 2020," Central Bank of Sri Lanka, April 2021; "Annual Report 2015," Central Bank of Sri Lanka, 2016. Currency converted into USD using exchange rates in these reports.

Carnegie Endowment for International Peace

Carnegie Endowment for International Peace भनेको रूस, चीन, युरोप, मध्य पूर्व, भारत र संयुक्त राज्य अमेरिकामा नीति अनुसन्धान केन्द्रहरू भएको एउटा अद्वितीय विश्वव्यापी नेटवर्क हो। एक शताब्दीभन्दा पनि पुरानो हाम्रो मिशन, नयाँ नीतिगत विचारहरूको विश्लेषण र विकासको माध्यमबाट शान्ति प्रक्रियालाई अगाडि बढाउनुका साथै सरकार, व्यवसाय तथा नागरिक समाजमा निर्णय लिने व्यक्तिहरूसँग सोझै संलग्नता र सहयोग गर्नु हो। मिलेर काम गरेर हाम्रा केन्द्रहरूले द्विपक्षीय, क्षेत्रीय र वैश्विक मुद्दाहरूमा अनेक राष्ट्रिय दृष्टिकोणको अकल्पनीय लाभ ल्याउँछन्।

एसिया प्रोग्राम

वाशिङ्गटन र बेइजिङको Carnegie एसिया प्रोग्रामले एसिया प्रशान्त क्षेत्रको शान्ति र विकासलाई जोखिममा पार्ने विघटनकारी सुरक्षा, शासन र प्राविधिक जोखिमहरूको बारेमा अध्ययन गर्दछ।

युरोप प्रोग्राम

वाशिङ्गटनको Carnegie युरोप प्रोग्रामले युरोपभित्रका राजनीतिक र सुरक्षा घटना, ट्रान्सएटलान्टिक सम्बन्ध र युरोपको विश्वव्यापी भूमिकाबारे गहिरो जानकारी र विश्लेषण प्रदान गर्दछ। ब्रसेल्सको Carnegie युरोपको समन्वयनमा काम गर्दै यो प्रोग्रामले युरोपसँग जोडिएका रणनीतिक मामिलाहरूमा अमेरिका र युरोपीय नीतिनिर्माताहरूलाई आपसमा सँगै ल्याउँछ।

[CarnegieEndowment.org](https://www.carnegieendowment.org)